

Foreningsidræt og velfærdsopgaver

– et interpellationsanalytisk studie af en forandret værdisætning af foreningsidrætten.

Afhandling udarbejdet af Jens Bjerregaard, juni 2007

Institut for Idræt, Københavns Universitet

Vejleder: Lektor Laila Ottesen

Resumé

Nærværende studie handler om den forøgede interesse, som det offentlige har i at inddrage foreningsidrætten i velfærdsopgaver – med København som eksempel. Idrætten samarbejder mere og mere med kommunen i idrætsprojekter, der har til formål at inkludere idræts- og foreningssvage samfundsgrupper i idrættens foreningsfællesskaber, f.eks. ældre og etniske minoriteter. Det offentliges anerkendelse og værdisætning af foreningsidrættens arbejde afhænger i stigende grad af hovedorganisationernes og idrætsforeningernes involvering i idrætslige velfærdsprojekter. Det udtrykkes i de strategier, som det offentlige anvender overfor foreningsidrætten.

Afhandlingen søger at besvare spørgsmålet: *Hvordan forplanter det offentliges velfærdsorienterede perspektiver på foreningsidrætten sig i DGI, DIF og de københavnske idrætsforeninger?*

Metode

Studiet er baseret på en kvalitativ interviewundersøgelse af 17 informanter fra Københavns Kommune, hovedorganisationerne og de københavnske idrætsforeninger. Den teoretiske baggrund er en stats- og livsformsteori, hvor problemstillingen analyseres med en såkaldt interpellationsanalyse.

Resultater

Afhandlingen viser, at det offentliges ønske om, at foreningsidrætten involverer sig mere i velfærdsspørgsmål, er en del af svaret på de udfordringer, som velfærdssamfundet står overfor. DGI og DIF reagerer positivt og aktivt på de offentlige strategier, bl.a. fordi hovedorganisationerne ser et positivt udviklingspotentiale i det kommunale velfærdssamarbejde. Derfor påvirker DGI og DIF deres medlemsforeninger i samme retning. Idrætsforeningerne tilskyndes både af det offentlige og hovedorganisationerne til at deltage i idrætslige velfærdsprojekter. Der er dog en uoverensstemmelse mellem idrættens meningsdannere blandt politikere og hovedorganisationer, og ”manden på gulvet” i idrætsforeningerne. Hovedparten af de københavnske idrætsforeninger afviser det nye velfærdsparadigme i foreningsidrætten. Forklaringen er primært ressourceproblemer hos idrætsforeningerne, samt en foreningskulturel og individuel afvisning af, at politisere det frivillige engagement.

Association sport and welfare tasks – an analysis of a changed perception of the public value of sporting organisations and voluntary sports associations.

A thesis made by Jens Bjerregaard, June 2007

Department of Exercise and Sport Sciences, Copenhagen University

Guidance teacher, senior lector Laila Ottesen

Abstract

This study evolves around the public authorities' increased interest in using sport in voluntary organisations in welfare tasks – with Copenhagen as an example. The main sporting organisations and voluntary sports associations are involved in projects to integrate marginalised groups in the social networks of association sport. The public authorities' appreciation of the sporting organisations and voluntary sports associations are beginning to depend on the degree of these organisations and associations involvement in welfare tasks. This reflects in the public authorities' strategies toward the association-organised sport. This study seeks to answer the question: How does the public authorities' increased welfare-orientated perspective on the association-organised sport show and work?

Method

The study is based on a qualitative research study including semi-structured interviews with 17 people from Copenhagen's municipal, the main sporting organisations and voluntary sports associations from Copenhagen. The theoretical background is based on a "livsform"- and government theory, using the so called "interpellation-analysis" as the foundation of the analysis.

Results

The study shows that the reason why the public authorities wish to engage the sporting organisations and voluntary sports associations in welfare tasks derives from a crisis in the Danish welfare system. The associations-organised sports are thought to be able to compensate for some of the deficiencies of the welfare system. The main sporting organisations DGI and DIF are reacting positively and actively on those public strategies. DGI and DIF see a potential for organisational development in the welfare-corporation with the public authorities. DGI and DIF encourage the voluntary sports associations to participate in the welfare-orientated projects. The study shows a discrepancy in the perspectives on sport between the top-level people in association-organised sports and welfare politics, and the ordinary people in the voluntary sports associations in Copenhagen. The "man on the street" in the voluntary sports associations rejects this new welfare-orientated paradigm in sport. The reason is primarily a lack of human and financial resources in the voluntary sports associations. The ordinary people in the voluntary sports associations reject to politicize their voluntary engagement.

Indholdsfortegnelse

Resumé.....	1
Abstract.....	2
Indholdsfortegnelse	3
Kapitel 1. Indledning	6
1.1 Problemformulering.....	9
1.2 Afhandlingen struktur.....	10
1.3 Afgrænsning.....	12
1.4 Begrebsafklaring.....	12
1.5 Metode.....	14
Valg af informanter	15
Dataindsamling	17
Databehandling.....	18
Reliabilitet, validitet og generaliserbarhed.....	19
1.6 Teori.....	21
Begrundelse for teorivalg.....	21
Interpellationsanalysen.....	22
Teorien koblet til empirien.....	28
Kapitel 2. Baggrund.....	31
2.1 Kulturministres ideer (individ niveau).....	31
2.2 Den teoretiske optik - svækket forsvarsevne (strukturelt niveau).....	33
2.3 Delkonklusion	40
Kapitel 3. Interpellationen af DGI og DIF.....	42
3.1 Baggrund.....	43
København som empirisk genstandsfelt.....	43
Det idrætsfaglige netværk i København.....	45
3.2 Strategier (interpellationens form).....	49
De officielt formulerede strategier.....	49
Meningsdannelse.....	52
Direkte kontakt og intervention.....	55
Støttefordeling.....	60
Opsummering	64

3.3 Dannelse og reaktioner hos afhængige subjekter (graden af interpellationssucces)	66
Respons på danskernes ændrede idrætsvaner.....	70
Positionering af organisationerne.....	73
Opsummering	74
3.4 Delkonklusion	74
Kapitel 4. Interpellationen af de københavnske idrætsforeninger.....	76
4.1 Baggrund.....	77
Medlemsinteresser - Fødderne plantet i den danske muld.....	77
Udviklingspotentialer - Med frivillighedens tunge klods om foden.....	79
Et eksempel.....	80
4.2 Strategier (interpellationens form).....	81
Meningsdannelse.....	81
Satsning på ressourcestærke velfærdsforeninger.....	83
Opsummering	89
4.3 Dannelse og reaktioner hos afhængige subjekter (graden af interpellationssucces)	91
Velfærdsforeningernes reaktioner på strategierne (foreningsniveau).....	91
Civilsamfundsforeningernes reaktioner på strategierne (foreningsniveau).....	93
Trænernes reaktioner på strategierne (Individniveau).....	97
Opsummering	102
4.4 Delkonklusion	103
Kapitel 5. Konklusion og perspektivering.....	105
5.1 Konklusion	105
5.2 Perspektivering.....	113
Forskningsmæssig anvendelse af afhandlingens fund.....	113
Idrætspolitiske perspektiver på afhandlingens fund.....	114
Kapitel 6. Referenceliste og bilag.....	117
6.1 Litteratur	117
Magasiner, tidsskrifter og artikler	121
Rapporter.....	122
Web-adresser	124
Lovgivning.....	125
Dagsordener og beslutningsprotokoller.....	125
Arbejdsplaner og handlingsplaner	127

6.2 Bilag	129
Bilag 1: ”Henriette Buus’ model af strategi (analysetrin 1)”	129
Bilag 2: ”Henriette Buus’ model af dannelse (analysetrin 2)”	129
Bilag 3: ”Thomas Højrup’s model af forsvarsevnenes forudsætninger i statens liv”	130
Bilag 4: ”Interviewguide til informanter fra Københavns Kommune”	131
Bilag 5: ”Interviewguide til informant fra DGI”	134
Bilag 6: ”Interviewguide til informant DIF”	137
Bilag 7: ”Aftale om budget 2007”	140
Bilag 8: ”Styrket integration gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet”	142
Bilag 9: ”Prioritering af midler til genopretning af idrætsanlæg”	148
Bilag 10: ”Ny idrætsstrategi”	150
Bilag 11: ”Undersøgelse af foreningernes vilkår for integrationsarbejdet”	153
Bilag 12: ”Idrætspolitiske udviklingsmål 2007”	156
Bilag 13: ”Idrætspolitiske initiativer inden for bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet”	157
6.3 Bilags CD’er:	165
Figur 1 Afhandlingens struktur.....	11
Figur 2 Forskellen mellem Henriette Buus’ og mit empiriske felt	29
Figur 3 Illustration af afhandlingens empiriske felt og dets relationer	30
Figur 4 Offentlige bidrag til foreningsidrætten i 2005.....	60

Kapitel 1. Indledning

”Der kan være et overspil mellem idræt og sundhed, idræt og uddannelse samt idræt og integration. Sidegevinsterne kan udnyttes og understøttes i et samarbejde mellem Kultur- og Fritidsforvaltningen og hver af de forvaltninger, sidegevinsten berører¹”. (Idrætspolitisk Redegørelse 2006, Københavns Kommune)

Forandringens vinde blæser voldsomt over den danske foreningsidræt. Værdisætningen af idrættens frivillige foreningsliv er i rivende udvikling.

Traditionelt set er foreningsidrætten blevet værdsat for dens egenverdi i et kultur- og fritidspolitisk perspektiv. Idrættens frivillige foreningsliv er i denne optik blevet tilskrevet mange positive aspekter²: En kulturel dannelsesproces af deltagerne, opdragelse til demokrati og social sammenhængskraft. Centrale værdier som ligestilling, fællesskab, uegennytte og frihed til udfoldelse er typisk blevet kædet sammen med foreningsidrætten.

Tendensen er dog, at et mere sundheds- og socialpolitisk sigte begynder at dominere. Det er emnet for denne afhandling.

Idrættens foreningsliv tilskyndes til at tage et større socialt ansvar. Idrætsforeningerne ses i højere grad som potentielle service-organer, der kan overtage – ikke kun supplere – det offentlige velfærdsproduktion. Sundhed og integration har fået en mere markant placering i de idrætspolitiske forestillinger om, hvad foreningsidrættens samfundsmæssige nyttefunktion er. Skiftet i foreningsparadigmer og velfærdspolitik handler i stadig mindre grad om *udviklingen* af demokrati, fællesskaber og sammenhængskraft – men mere om *udnyttelsen* af demokrati, fællesskaber og sammenhængskraft³. Idrætten involveres i stigende grad i idrætslige velfærdsprojekter, der søger at inkludere idræts- og foreningssvage samfundsgrupper i idrættens foreningsfællesskaber: Overvægtige, ældre, etniske minoriteter, socialt udsatte og andre mere eller mindre marginaliserede grupper. På visse områder er idrætspolitik blevet indenrigspolitik med vægt på velfærdsparametre og social brandslukning.

---

¹ Idrætspolitisk Redegørelse 2006, Københavns Kommune, Kultur og Fritidsforvaltningen/Fritid og Idræt

²Se blandt andet: Christensen, Søren og Molin, Jan (1995): *I den gode sags tjeneste – frivillige organisationer i Danmark*, Habermann U. (2001). *En Postmoderne Helgen – om motiver til frivillighed.*, Shils, Edward (2003): *The virtue of Civil Society* Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila (2004): *Sport and Welfare Policy in Denmark: The Development of Sport between State, Market and Community*. Boje. T. P., Fridberg T. og Ibsen, Bjarne (Ed.) (2006) (SFI): *Den frivillige sektor i Danmark – omfang og betydning.*, Svendsen G. T. og Svendsen G. L. H. (2006). *Social Kapital. En Introduktion*. Mandag Morgen (2001) Temanummer om: *Velfærdsbevægelsen – den nye civile velfærd*

³ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, ”Indledning”

Foreningsidrætten er bevidst om, at disse aspekter har stor indflydelse på det offentliges værdisætning af deres foreningsengagement:

”Endelig skal idrætsforeningerne berede sig på at imødegå eventuelle ønsker fra det offentlige om, at foreningerne skal tage sig af aktiviteter for særlige grupper i bestræbelserne på at fremme disse gruppers sundhedstilstand og/eller integrere dem socialt”. (DIF’s politiske program 2006 – 2010, DIF)

Med denne tendens er fulgt en forandret samarbejdskultur mellem det offentlige og foreningsidrætten. Begrebet ”partnerskaber” er kommet på dagsordenen. Der er kommet nye tværsektorale måder at organisere idrætsudviklingen på. Nye samarbejdsformer og processer, hvor idrættens aktører og interessenter går sammen om at løse problemstillinger, der giver alle parter fordele. Virkeligheden er dog, at det er svært at få øje på deciderede *partnerskaber* i idrættens verden. Der er dog mange fælles *projekter*.

Traditionelt set er interaktionen mellem foreningsidrætten og det offentlige blevet båret af ”armslængdeprincippet”, hvilket skal sikre en især partipolitisk uafhængighed af kulturlivet. Som Danmarks første kulturminister Julius Bomholt⁵ formulerede det: “at støtte, men aldrig dirigere⁶”. Det udtrykker det offentliges traditionelle *reaktive* strategi overfor foreningsidrætten.

Med de nye velfærdsopgaver og samarbejds kulturer ændres dette i stigende grad til ny *proaktiv* strategi, hvor man trækker foreningsidrætten tættere på beslutningerne for at ansvarliggøre den.

Denne afhandling tager udgangspunkt i København som eksempel.

København er et specielt område at undersøge, da byen på flere områder adskiller sig fra resten af landet⁷: Her har der i en lang periode været en tradition for et tættere, og mere formaliseret tværsektoralt idrætssamarbejde, end i resten af landet. Der er særlige københavnske facilitetsproblemer, og foreningsstrukturerne og størrelsen på idrætsforeningerne er anderledes.

Endvidere fungerer København på det velfærds- og idrætspolitiske område ofte som en dynamo for den generelle udvikling.

Det gør afhandlingen særlig vedkommende, da mine fund og konklusioner derved kaster lys over i hvilken retning foreningsidrættens vinde blæser.

---

⁴ DIF’s politiske program 2006 – 2010, DIF, s. 15

⁵ Minister for kulturelle anliggender 19. september 1961 - 26. september 1964.

⁶ <http://www.sa.dk/Ra/brugearkivet/RAsaml/efter1848/kultur/B1604.htm>

Kommentaren faldt under debatten i 1963 om oprettelsen af Statens Kunstfond (Lov nr. 170 af 27. maj 1964), og har siden udtrykt essensen den hidtidige danske kulturpolitik. ”Armslængdeprincippet” indskrænker politikernes rolle til at fastlægge økonomiske rammer for kulturlivet, hvilket anskueliggøres med billedet af en armslængde mellem politiske interesser og den udøvende kultur.

⁷ (Se kapitel 3, afsnit 3.1.)

Begrundelsen for at jeg har valgt København er, at denne afhandling ligger i forlængelse af den endnu ikke offentliggjorte rapport ”*Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*”⁸, som jeg har været med til at udarbejde. I rapporten undersøger jeg i fællesskab med lektor Laila Ottesen og ph.d. stud. Glen Nielsen, hvilken rolle trænergerningen spiller i tilværelsen for trænere i den frivillige, københavnske foreningsidræt. Herunder hvilke holdninger trænere har til de nye velfærdopgaver i foreningsidrætten. Denne afhandling repræsenterer dermed den nyeste forskning på området.

Rapporten beskæftigede sig dog alene med trænerens perspektiv.

Denne afhandling fortsætter, hvor rapporten slap. Ansporet af en undren over, hvilke perspektiver det offentlige og hovedorganisationerne har med de nye velfærdopgaver i foreningsidrætten satte jeg mig for, at komme dybere ned i problemstillingen. Formålet med afhandlingen er at analysere, hvordan det offentlige søger at realisere disse perspektiver i og med foreningsidrætten. Og hvordan foreningsidrætten reagerer på dette. Min afhandling giver en del af svaret. Afhandlingen er særlig relevant, da disse aspekter stort set er uberørt i idrætsforskningen. Dette på trods af, at velfærdstankerne i idrætten har stor politisk bevågenhed og kan ændre foreningsidrætten for bestandigt. I analyseprocessen giver afhandlingen både en uddybende forståelse af en højaktuel problemstilling, og et glimt af fremtiden for Danmarks foreningsidræt.

Jeg foretager i denne afhandling en nyskabende, eksplorativ og stringent interpellationsanalyse af det idræts- og velfærdspolitiske felt i København. Efter min bedste overbevisning er det ikke gjort før. Det har krævet lange stunder med overvejelser, men jeg føler, at det var det hele værd. Min interpellationsteoretiske indgangsvinkel har skabt fund, som vil være overraskende og spændende i nogles øjne, men kontroversielle i andres. Det er dog sundt at udfordre den videnskabelige tilgang til problemfeltet, samt ikke mindst de kommunale forvaltningers og foreningsidrættenes egen selvforståelse. Under alle omstændigheder nuancerer jeg her mange traditionelle forestillinger om forholdet mellem det offentlige, hovedorganisationerne og idrætsforeningerne.

Dette fører frem til følgende problemformulering:

---

⁸ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*

1.1 Problemformulering

Formålet med denne afhandling er at analysere, hvordan det nye velfærdsperspektiv sættes i spil imellem det offentlige, hovedorganisationerne og de københavnske idrætsforeninger.

Afhandlingen søger at analysere relationerne og processerne mellem parterne som et udtryk for en interpellationsproces, hvor den statslige vilje inkorporeres i borgernes selvtilfredsstillende praksis.

Herunder analyseres, om hovedorganisationerne og de københavnske idrætsforeninger tager perspektiverne til sig, dvs. om de kan beskrives, som succesfuldt interPELLerede.

Målet er at besvare det overordnede spørgsmål:

- **Hvordan forplanter det offentliges velfærdsorienterede perspektiver på foreningsidrætten sig i DGI, DIF og de københavnske idrætsforeninger?**

Dette vil jeg søge at besvare gennem arbejdet med en række underspørgsmål:

- Hvad er baggrunden for tendensen til at værdisætte foreningsidrætten efter den social- og sundhedsmæssige nytteværdi? Hvilke interesser har det offentlige i velfærdssamarbejdet med foreningsidrætten?
- Hvilke strategier anvendes for at involvere (interpellere) foreningsidrætten på velfærdsområdet? Hvordan reagerer hovedorganisationerne og de københavnske idrætsforeninger på strategierne? Og kan hovedorganisationerne og de københavnske idrætsforeninger beskrives, som succesfuldt interPELLerede?

1.2 Afhandlingen struktur

For at besvare problemformuleringen bedst muligt er afhandlingen opdelt i en fortløbende struktur, hvor afhandlingens delkonklusioner fører til det efterfølgende kapitels begyndelse. Formålet er at give en logisk og fremadskridende arbejdsproces, der aktivt anvender analysens fund og kulminerer i konklusionen.

Afhandlingen består af seks kapitler.

Første kapitel udgøres af en indledning, en problemformulering, en afgrænsning, en begrebsafklaring, et metodeafsnit, denne læsevejledning og slutteligt et teoriafsnit.

Andet kapitel i afhandlingen vil redegøre for, hvad baggrunden er for det offentlige interesse i at involvere foreningsidrætten yderligere på velfærdsområdet. Formålet er, at skabe forståelse for problemstillingens bredere rammer, samt at sætte problemstillingens baggrund ind i en interpellationsteoretisk kontekst.

Tredje kapitel indleder besvarelsen af problemformuleringen ved at påbegynde interpellationsanalysen. Dette kapitel fokuserer på interpellationen af DGI og DIF, og analyserer dermed første halvdel af ”dobbeltinterpellationen” (interpellation A). Kapitlet er yderligere opdelt i tre sammenhængende og fortløbende afsnit: Et baggrundsafsnit, som redegør for faktorer, der sætter specifikke forudsætninger for interpellationsmekanismerne (3.1). Derefter følger et afsnit, hvor interpellationsstrategierne analyseres (3.2). Slutteligt analyserer et afsnit, hvorledes de ”afhængige subjekters¹⁰” (DGI og DIF) dannelse og reaktionerne er på strategierne (3.3).

Fjerde kapitel i afhandlingen fortsætter besvarelsen af problemformuleringen. Dette kapitel er ligeledes opdelt i tre afsnit efter samme struktur som i tredje kapitel – blot med fokus på de københavnske idrætsforeninger (4.1 til 4.3). Omdrejningspunktet er anden halvdel af dobbeltinterpellationen (interpellation B).

Hermed indeholder afhandlingen reelt to sammenhængende analyser.

Femte kapitel vil omfatte en konklusion på problemformuleringen, samt et perspektiverende afsnit.

Sjette kapitel indeholder en referenceliste og afhandlingens bilag.

Afhandlingen har undervejs både opsummeringer og delkonklusioner. Opsummeringerne sammenfatter det netop gennemgåede specifikke *afsnit*. Delkonklusionerne inddrager opsummeringerne, men konkluderer samlet på hele *kapitlet*.

Afhandlingens struktur følger bevidst det teoretiske fokus på dobbeltinterpellationens to halvdele.

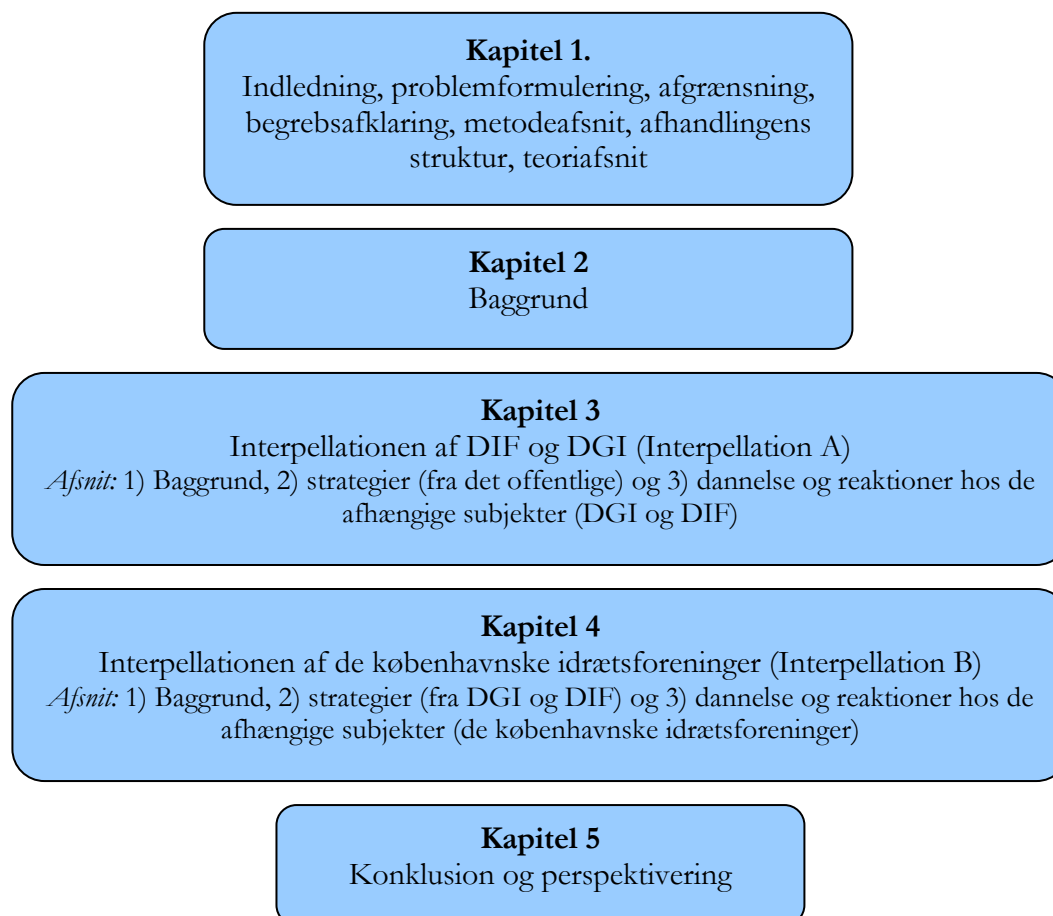
---

⁹ (Se kapitel 1, teoriafsnit 1.6 Se figur 3 for interpellation A.)

¹⁰ (Se kapitel 1, teoriafsnit 1.6)

Visuelt kan afhandlingens struktur illustreres således:

Figur 1 Afhandlingens struktur

1.3 Afgrænsning

Organisatorisk afgrænsning

Afhandlingen igennem refererer jeg til Danmarks Idrætsforbund (DIF) og de Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) som idrættens hovedorganisationer. Jeg kunne have inddraget Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF) i afhandlingen. Dette har jeg fravalgt af empiriske og analytiske årsager, da DFIF størrelsesmæssigt og i sin kulturelle og politiske indflydelse er ”en lille spiller” på den idrætspolitiske scene.

Tidsmæssig afgrænsning

Min afhandling beskriver en idrætspolitisk tendens, som kan indsnævres til de sidste 10 år. Dog vil jeg få steder referere til begivenheder, der strækker længere tilbage. I de tilfælde er det for at give en idræts- og velfærdshistorisk forståelsesramme.

1.4 Begrebsafklaring

”Det offentlige”

Grundlovens § 82 sætter rammerne for det kommunale selvstyre: *”Kommunernes ret til under statens tilsyn at styre deres anliggender ordnes ved lov¹¹”*.

Dermed har kommunerne en tvedelt funktion: De er selvstyrende, lokale enheder med fuld decentral beslutningskompetence. Kommunen kan have særskilte interesser i foreningsidrætten, der ikke nødvendigvis har sammenhæng med statens mere overordnede perspektiver.

Sekundært er de forvaltningsenheder for den centrale statsmagt, der uden indflydelse har til opgave at implementere love og retningslinier.

Ikke desto mindre behandles stat og kommune, som én sammenhængende størrelse og empirisk genstand i afhandlingen. Jeg fokuserer på, at kommunerne er underlagt den centrale statsmagt. Det er den eneste måde, hvorpå jeg kan skabe analytisk klarhed.

Når begrebet ”det offentlige” anvendes, er det dermed et generelt samlebegreb for både stat og kommune.

---

¹¹ Danmarks Riges Grundlov, hentet på www.retsinfo.dk

”Velfærdsstat”

Jeg anvender ofte begrebet ”velfærdsstat”. Velfærdsstaten behandles i min afhandling *i relation* til foreningsidrætten, hvor staten plejer og fremmer sine interesser. Mit interpellationsteoretiske perspektiv rummer en *intentionalitet* i statsbegrebet.

Når begrebet ”velfærdsstat” anvendes er det for at understrege det offentliges intentionalitet og autonomi. Det sker oftest i sammenhæng med teoribegrebet ”det suveræne subjekt¹²”.

---

¹² (Se kapitel 1, teoriafsnit 1.6)

1.5 Metode

Dette metodeafsnit vil give et overblik over arbejdsgangen i forbindelse med afhandlingens tilblivelse.

Min afhandling søger at besvare spørgsmålet: Hvordan forplanter det offentlige velfærdsorienterede perspektiver på foreningsidrætten sig i DGI, DIF og de københavnske idrætsforeninger?

Dermed har udgangspunktet for min metode været, at jeg skulle undersøge tre parter: Det offentlige, hovedorganisationerne og de københavnske idrætsforeninger. For at få indblik i dette krydsfelt af idrætsdiskurser valgte jeg, at min metode skulle få alle tre parter repræsenteret empirisk via en interviewundersøgelse. Jeg valgte interviewformen som datagenereringsmetode, da den kvalitative metode bedst indfanger den kompleksitet og mangfoldighed i holdninger, som er omdrejningspunktet for afhandlingen¹³. Formålet med interviewene var at kvalificere forståelsen af de tre parters forskellige perspektiver på velfærdsopgaverne i foreningsidrætten. Dette kunne give mulighed for en frugtbart interpellationsteoretisk triangulering af holdningerne hos de tre parter. Det empiriske fokus var afgrænset til Københavns Kommune, så problemformuleringen kunne blive besvaret.

Da problemfeltet er relativt uudforsket mente jeg, at den kvalitative empiri bedst kunne belyse eventuelt nye fænomener.

Som nævnt har jeg været med til at udarbejde rapporten *”Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter”*¹⁴. Jeg havde ved påbegyndelsen af min afhandling allerede datamateriale fra de 13 træner-interview, som jeg var med til at gennemføre og analysere i forbindelse med rapporten¹⁵.

Rapporten havde tre grundlæggende fokuspunkter¹⁶:

- 1) Trænergerningens rolle i den enkelte træners tilværelse.
- 2) Trænerens beskrivelse af deres foreningskultur og praksis.
- 3) Trænerens holdninger til velfærdsopgaver og deres samfundsmæssige rolle som træner.

Den ene af de tre parter - de københavnske idrætsforeninger - var dermed grundigt repræsenteret i relation til afhandlingens problemfelt.

Mit fokus rettede sig nu mod de to andre parter: Det offentlige og hovedorganisationerne.

For at undersøge disse to parters vinkel på problemfeltet kontaktede jeg fire informanter, to fra hver part. Dette udmøntede sig i en praktisk dataindsamling fra Københavns Kommune (som repræsentant for det offentlige), DGI og DIF (repræsentanter for hovedorganisationerne).

---

¹³ Kvale, Steinar (2002): *Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, s. 21

¹⁴ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*

¹⁵ (Se vedlagte lydfiler og transskriberinger, kapitel 6, afsnit, 6.2, ”Bilag CD’er)

¹⁶ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, ”Indledning”.

I den forbindelse havde jeg meget bevidste overvejelser om valget af informanter. Nedenfor opridser jeg de forudsætninger, hvorpå udvælgelsen af informanterne hviler. Herunder kriterierne i rapporten da denne indgår som en del af min metode og empiri. Afhandlingens empiriske grundlag er derved 17 interviews¹⁷.

Valg af informanter

I rapporten *"Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter"*¹⁸ valgte vi af forskningsetiske årsager at anonymisere træner-informanterne. Da jeg vil anvende træner-informanterne som repræsentanter for den ene af de tre parter (idrætsforeningerne), så vælger jeg på lignende vis, at gøre det samme med informanterne fra kommunen og hovedorganisationerne. Det bevarer den metodiske stringens. Endvidere har der i udarbejdelsen af min afhandlingen ikke været tid til, at sende den færdige afhandling til informanter inden afleveringsdatoen. Da informanterne af den årsag ikke har haft mulighed for at kommentere eller supplere deres udtalelser vælger jeg en anonymisering af samtlige informanter. Informanternes navne er dog min vejleder, lektor Laila Ottesen, bekendt.

1) Københavns Kommune (Det offentlige)

For at skabe forståelse for de kommunale perspektiver udvalgte jeg to centrale nøgleinformanter, som repræsentanter for det offentliges syn på velfærdsprojekterne. Jeg ønskede at informanterne kunne belyse bindeledet mellem det kommunale velfærdsparadigme og hovedorganisationernes. Det var vigtigt for min undersøgelse, at informanterne havde praktisk erfaring med foreningsidrættens verden, da relationerne mellem parterne er central i min analyse. Udvalgelsen af de to kommunale informanter blev baseret på informanternes faglige erfaringer og kontaktrelationer med foreningsidrætten.

- Informanten fra Kultur og Fritid/Fritid og Idræt arbejder som idrætskonsulent. Informanten har udover en idrætsfaglig universitetsuddannelse en udstrakt erfaring med velfærdsorienterede problemstillinger i idræts - og foreningslivet. Informanten har igennem en længere årrække arbejdet på flere idrætspolitiske og forvaltningsmæssige niveauer, og må betragtes som en kendt og erfaren del af det idrætsfaglige netværk i København. Rent metodisk var dette interview det mindst planlagte, da jeg undervejs i en generel samtale med informanten spurgte, om jeg måtte have lov at optage samtalen. Samtalen blev af en sådan værdi, at jeg valgte at anvende den som kilde.
- Jeg udvalgte informanten fra Projektrådgivningen på baggrund af hendes praktiske erfaring med at implementere offentlige initiativer i foreningsidrætten. Den oprindeligt udvalgte informant

---

¹⁷ (Interviewene er vedlagt som lydfiler. Se kapitel 6, afsnit 6.3.)

¹⁸ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*

fra Projektrådgivningen var syg på den aftalte dag. I stedet blev interviewet gennemført med en erfaren kollega.

2) DGI og DIF (Hovedorganisationerne)

Mine udvælgelseskriterier overfor DGI/DIF-informanterne var udfordrende. Grundet mit dobbeltintertationsteoretiske udgangspunkt¹⁹ skulle informanterne både have praktisk erfaring med idrætsforeningerne, og *samtidigt* kunne repræsentere hovedorganisationernes perspektiv. Det var endvidere vigtigt, at de havde en grad af professionalisme/arbejdsrelation til deres position i foreningsidrætten. Først og fremmest fordi de skulle repræsentere idrættens makroniveau, men også fordi jeg havde en hypotese om, at deres professionalisme ville have stor indflydelse på deres opfattelse af værdierne og udviklingspotentialerne for foreningsidrætten. Jeg fik kontakt med to informanter som mere end rigeligt levede op til udvælgelseskriterierne.

- Informanten fra DIF har arbejdet med idrætsudvikling de sidste 10 år, både på forenings- og organisationsniveau. Informanten sidder bl.a. i DIF's Københavnerudvalg, og har lang erfaring med idrætspolitiske tendenser og problemstillinger i København.
- DGI informanten har i en længere årrække arbejdet på et højt organisatorisk plan i DGI Storkøbenhavn, og sidder nu i DGI's Hovedbestyrelse. Informanten har ligeledes stor personlig erfaring med praktiske problemstillinger og foreningskulturer i den frivillige foreningsidræt.

3) Frivillige trænere (Idrætsforeningerne)

Datagenereringsprocessen for idrætsforeningerne er skabt i udarbejdelsen af rapporten "*Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*"²⁰.

I min afhandling spiller de 13 interviewede trænere en dobbeltrolle: De frivillige træneres udsagn og fortællinger anvendes i min afhandling som *repræsentationer* for idrætsforeningernes indre kultur. Dermed også idrætsforeningernes samfundsmæssige ageren, og forhold til involveringen i velfærdsopgaver. Ræsonnementet bag dette er, at idrætsforeninger er forestillede fællesskaber²¹, som kan analyseres ud fra medlemssammensætningen²². Trænerne fortællinger er dog også en empirisk kilde til deres *individuelle holdninger*. I afhandlingen anvendes interviewene med trænerne som kilde til at analysere idrætsforeningerne som organisatoriske enheder, og som kilde til at analysere frivillige foreningsaktives

¹⁹ (Se kapitel 1, teori afsnit 1.6)

²⁰ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*

²¹ Anderson, Benedict (2006): *Imagined communities: reflections on the origin of and spread of nationalism*, Cohen L., Jean og Arato, Andrew (1992): *Civil Society and Political Theory*, bl.a. kapitel 10., Jacobsen Benny, Juul Søren, Laursen, Erik og Rasborg, Klaus (1998): *Sociologi og modernitet*, s. 182. Forestillede fællesskaber er f.eks. nationalstater, interesseorganisationer eller idrætsfællesskaber, hvor medlemmerne af dette fællesskab definerer sig selv i forhold til den konstruerede identitet som fællesskabet har. Medlemmerne har muligvis svag kontakt til hinanden, men deler tilknytningen til værdierne. På denne måde konstruerer de både deres egen og fællesskabets identitet.

²² (Se kapitel 4, afsnit 4.3.)

holdninger og engagement. En væsentlig del af forklaringen på idrætsforeningernes grad af villighed til at deltage i velfærdsprojekter findes blandt trænerne på individ-niveau²³.

Udvælgelseskriterierne knyttede an til rapportens fokuspunkter i en velovervejet metode²⁴:

Udvælgelseskriterier for de 5 idrætsforeninger:

- Efter en vurdering af deres udadvendthed: Samarbejde og fleksibilitet i relation til det omgivende samfund, vurderet ud fra nuværende og tidligere samarbejde med kommunen og relationen til lokalsamfund, mm.
- På baggrund af idrætsgrene: Ud fra undersøgelsens problemstilling blev der udvalgt to idrætsforeninger fra hver af de meget traditionelle og veletablerede, men også meget forskellige foreningskulturer, fodbold og gymnastik.

Udvælgelseskriterier for de 13 frivillige trænere:

- Variation i demografiske baggrundsvARIABLE som køn, alder, samlivsform og uddannelse.
- Repræsentation af de udvalgte idrætsforeninger (vedr. samfundsmæssig og velfærdsorienteret åbenhed/lukkethed i henholdsvis gymnastik og fodbold)
- Variation af trænerens indflydelse, samt det sportslige niveau hos de hold de træner.

Det blev tilstræbt at skabe indblik i så mange forskellige træner typer som muligt.

Dataindsamling

Den empiriske rygrad er skabt via interviewene.

Afhandlingens baggrundsviden og faktuelle informationer er indsamlet gennem de offentligt tilgængelige kilder: Beslutningsprotokoller, dagsordener, kommunale rapporter, evalueringer og en lang række andre kilder. De mest centrale er vedlagt som bilag, og jeg henviser undervejs i afhandlingen til disse. Idrætsfaglige analyser, fagbøger, videnskabelige artikler og andet materielle har været supplerende kilder. Slutteligt indgår et foredrag af Søren Riiskjær på Laila Ottensens fag ”Idræt, Politik og Velfærd” på Institut for Idræt den 14.03 – 2007.

Dataindsamlingen har strakt sig fra den 1.08 – 2006 til 19.04 – 2007.

Alle informanter var forinden blevet informeret om interviewenes centrale temaer. Det gav dem tid til en indledende refleksion og dermed grundigere og mere konkrete besvarelser. Interviewene er blevet foretaget på informanternes arbejdspladser, i idrætsforeningernes lokaler og på Institut for Idræt. Det blev tilstræbt at holde interviewene på 45 min. Længden har dog været mellem ca. 30-170 min.

---

²³ (Se kapitel 4, afsnit 4.3.)

²⁴ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, ”Metodeappendiks”

Under udarbejdelsen af rapporten *”Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter”*²⁵ gennemførte jeg halvdelen af de 13 træner-interviews i undersøgelsen. Resten blev foretaget af min kollega Glen Nielsen.

Under selve interviewene supplerede jeg optagelserne med noter, bl.a. omkring interviewets sociale atmosfære, informantens kropssprog og andre informationer, som kunne have betydning for den efterfølgende tolkning. Efter hvert interview lavede jeg endvidere retroperspektive feltnoter, så interviewets centrale detaljer blev fastholdt til den senere analyse.

Alle interviews har været baseret på den semistrukturerede interviewform. Denne form baseres på planlagte interviewspørgsmål, hvilket struktureres i en interviewguide²⁶. Formen rummede en fleksibilitet til, at uventede temaer og spontane afvigelser i samtalerne kunne tages op. Desuden sikrede det, at mine egne forestillinger om problemfeltet ikke strukturerede interviewsituationen uden at give plads til informantens bidrag.

Yderligere tilstræbte jeg, at analysere, verificere og fortolke mentalt undervejs i interviewene.

Uklarheder og be- eller afkræftelse af mulige hypoteser kunne således afklares med informanternes hjælp via uddybende spørgsmål.

Databehandling

Trænerens 13 fortællinger er i forbindelse med rapporten blevet transskriberet eksternt²⁷. Herefter er interviewene blevet meningskondenseret, meningskategoriseret og fortolket af min kollega Glen Nielsen og undertegnede i fællesskab. Dette er sket via databehandlingsprogrammet ”Atlas ti”.

Jeg transskriberede i nogen grad selv mine fire egne efterfølgende interviews med informanter fra det offentlige og hovedorganisationerne. Primært med det formål at min egen tolkningsproces blev grundigere og datamaterialet blev udnyttet til fulde²⁸.

Mine egne fire interviews var mindre tolkningskrævende. Jeg har i højere grad interviewet informanterne som ekspertvidner og repræsentanter for en organisation (kommune eller hovedorganisation). Mine spørgsmål rettede sig ikke mod deres livsverden og private personlighed, hvilket gjorde den efterfølgende tolkning mere enkel.

Jeg har særligt i min videre undersøgelse været bevidst om min egen forudforståelse. Udarbejdelsen af rapporten *”Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter”*²⁹ har givet mig indgående

---

²⁵ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*

²⁶ (Se vedlagte interviewguides kapitel 6, afsnit 6.2, bilag 4-6.)

²⁷ (Se transskriberede vedlagt CD 2, kapitel 6, afsnit 6.3)

²⁸ Kvale, Steinar (2002): *Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, s. 170

kendskab til problemfeltet, men også et behov for at distancere mig af hensyn til objektiviteten. Derfor har jeg søgt at sætte min forudforståelse i parentes gennem den hermeneutiske tolkningsmetode, hvor fænomenerne betragtes skiftevis i sin helhed med problemfeltet, i sin egenart og i det teoretiske perspektiv³⁰.

Reliabilitet, validitet og generaliserbarhed

I trænerinterviewene sikrede jeg validiteten³¹ og reliabiliteten³² via forskellige formuleringer af samme spørgsmål, og i forskellige sekvenser af interviewfasen. Det tilskyndede en så høj grad af refleksion hos informanterne som muligt. Afklarende spørgsmål hjalp i denne proces, hvilke yderligere minimerede eventuelle fejltolkninger. Inden interviewene sikrede jeg spørgsmålenes relevans for afhandlingens problemstilling i forhold til overvejelserne bag interviewguiden³³. For trænerens vedkommende var interviewguiden fastlagt. Ved mine efterfølgende fire interviews målrettede jeg dem efter informanten. Mine interviewguides var dog kun et udgangspunkt for samtalen, om end der var visse centrale spørgsmål som ”skulle” besvares.

Databehandlingen via den kondenserende og kategoriserende tolkning af trænerinterviewene er foretaget ved en kodning i programmet ”Atlas ti.”. Dette er sket i tæt dialog med min kollega Glen Nielsen for at afprøve validiteten af tolkningerne. Denne dobbelt-tolkning i analyseprocessen af datamaterialet har begrænset de semantiske fejlslutninger fra trænerens fortællinger, og har i højere grad fjernet en eventuelt påvirkende bias og subjektivitet.

Som nævnt er København et særegent område at analysere³⁴. Byens områdespecifikke problemstillinger nedsætter generaliserbarheden³⁵. Dette tab af ekstern validitet opvejes dog af Københavns progressive idrætspolitiske miljø, der giver en idé om fremtidige generelle tendenser..

Afhandlingen anvender derved København som ”det ekstreme eksempel³⁶”, som står i kontrast til helheden og den generelle udbredelse. Dette kaster både lys på det signifikante ved København, men samtidigt på helheden. Afhandlingen anvender ligeledes København som ”det typiske eksempel”, da

²⁹ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *”Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter”*

³⁰ Kvale, Steinar (2002): *Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, s. 56.

³¹ Kvale, Steinar (2002): *Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, s. 233.

Validitet refererer til, hvorvidt undersøgelsens observationer svarer overens med de relevante fænomener og variable, som afhandlingen beskæftiger sig med.

³² Kvale, Steinar (2002): *Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview* s. 231

Reliabilitet refererer til dataenes pålidelighed og potentielle gentagelse ved endnu en måling/undersøgelse.

³³ (Se vedlagte interviewguides kapitel 6, afsnit 6.2, bilag 4-6.)

³⁴ (Se kapitel 3, afsnit 3.1.)

³⁵ Yin, Robert K. (1994) *Case Study Research – Designs and Methods*, s. 36 og Kvale, Steinar (2002): *Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, s. 227,

Generaliserbarheden refererer til forventningen om, at resultaterne kan overføres til en anden, men lignende situation. At noget lignende vil ske for lignende personer.

³⁶ Denscombe, Martyn (2003): *The Good Research Guide*, s. 30-40

byens frontløber-status på idrætsområde på sigt berettiger udbredelse af det specifikke til det generelle. Endelig anvender jeg København som ”test for teorien”, da jeg indledningsvist har haft en hypotese om, at dobbeltinterpellationen her gjorde sig gældende.

De 17 interviews i min kvalitative undersøgelse kan udmærket belyse en generel idræts- og foreningspolitisk tendens i det samlede kommunale idrætsbillede i Danmark³⁷. Modsat kan datamaterialet også afvige fra en generel tendens. Det er dog ikke kernepunktet. Den kvalitative metode producerer indsigt og forståelse for informantgruppens udgangspunkter – undersøgelsen har ikke til hensigt at illustrere udgangspunkternes udbredelse. For at belyse udbredelsen inddrager jeg supplerende kvantitative undersøgelser.

Jeg har nu beskrevet det metodiske grundlag for afhandlingen. I det følgende afsnit vil jeg redegøre for og begrunde det teorivalg, jeg har foretaget.

---

³⁷ Kvale, Steinar (2002): *Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, s. 109

1.6 Teori

Dette afsnit vil indledningsvist begrunde relevansen af det teorivalg jeg har foretaget. Efterfølgende redegør jeg for teoriens indhold. Slutteligt kobler jeg mit empiriske problemfelt i København sammen med teorien.

Begrundelse for teorivalg

Afhandlingen foretager en ”interpellationsanalyse”. Begrundelsen er, at interpellationsanalysen er særlig anvendelig til at kaste lys over sociale processer og relationer mellem forskellige parter på forskellige organisatoriske niveauer. Analysemetoden kan koble de frivillige træneres personlige fortællinger sammen med overordnede velfærdsstatslige behov.

Interpellationen er det teoretiske begreb, som i denne afhandling beskriver, *hvorfor* og *hvordan* det politiske pres, for at foreningsidrætten involverer sig mere i velfærdsområdet, forplanter sig i hovedorganisationerne og de københavnske idrætsforeninger. Lidt firkantet betragtet, så er det teoretiske begreb ”interpellation” i denne kontekst det samme som denne politiske tilskyndelse.

Grundlaget for min anvendelse tager udgangspunkt i Henriette Buus’ arbejde med interpellationsanalysen i bogen ”*Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*³⁸”. Bogen er udviklet gennem en kulturteoretisk og kulturhistorisk analyse af sundhedsplejerskeinstitutionens dannelse, hvor hun afprøver interpellationsbegrebet. Buus’ arbejde knytter sig til den etnologiske tradition og trækker stor inspiration fra Thomas Højrup’s livsforms- og statsteorier, som beskrevet i bl.a. ”*Det glemte folk*³⁹” og ”*Omkring livsformsanalysens udvikling*⁴⁰”.

Begrundelsen for at anvende interpellationsanalysen er desuden, at rapporten ”*Trænere i den frivillige idræt*⁴¹”, som jeg har medvirket til udarbejdelsen af, anvender livsformsanalytiske overvejelser og teorier i tolkningen af det frivillige engagements position i frivillige træneres tilværelse⁴². Ved at anvende samme teoriretning opnår jeg en teoretisk stringens gennem alle afhandlingens kapitler.

I det følgende redegør jeg for interpellationsanalysen. Fokus er vendt mod min egen afhandling. Jeg vil derfor målrette og perspektivere redegørelsen af interpellationsanalysen således, at kun de for denne afhandling vedkommende aspekter gennemgås. Jeg ønsker at gøre interpellationsanalysen til mit eget redskab, så jeg kan analysere relationen mellem det offentlige og foreningsidrætten i relation til de nye velfærdsopgaver.

³⁸ Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*

³⁹ Højrup Thomas. (1983): *Det Glemte Folk. Livsformer og central dirigering*

⁴⁰ Højrup, Thomas: (1995) *Omkring livsformsanalysens udvikling*

⁴¹ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens, og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*

⁴² Ibid.

Interpellationsanalysen

Interpellationsanalysens statsbegreb udspringer af Thomas Højrup's arbejde i bogen "*Omkring livsformsanalysens udvikling*", hvor han i statsteorien anvender to subjektstyper⁴³:

- 1) *Det afhængige subjekt*, hvilket vil sige borgere/individer.
- 2) *Det suveræne subjekt*, som er staten.

Det suveræne subjekt benævnes i afhandlingen "velfærdsstat", når jeg ønsker at understrege koblingen mellem empiri og teori.

Det suveræne subjekt er i en konstant *anerkendelseskamp* med andre stater. Den er i konstant symbolsk kamp med andre stater om accept og suverænitet. Dette benævner Højrup som den *virtuelle krig*⁴⁴. I anerkendelseskampen er staten et *selvbevidst* subjekt i anerkendelseskampen over for andre stater⁴⁵.

At staten er et selvbevidst subjekt er essentielt. Dette tillægger det offentlige system en intentionalitet, som kan forklare viljen til at omforme borgernes synspunkter og selvfølgelige praksisser. Staten er på denne baggrund mere end akkumulationen af borgernes ønsker og viljer. Staten er en størrelse i sig selv, der selvbevidst skaber og reproducerer sig selv.

Her gør en sekundær anerkendelsesrelation sig gældende: Borgerens anerkendelse af staten. Det er borgerne som konstituerer forsvarsevnen på de tre niveauer ved at anerkende staten.

Interpellationen er statens forsøg på, at gøre den statslige vilje til borgernes vilje, da korrelationen mellem begges viljer skaber den anerkendelse, som staten behøver i opretholdelsen af suveræniteten. Dette er grundstenen i interpellationsbegrebet. Som formuleret af Henriette Buus:

"... den proces, hvorved en statsvilje, betinget af statens internationale forhold, bliver virkeliggjort gennem borgernes selvfølgelige praksis og med borgernes frie vilje⁴⁶".

Subjekterne afhænger således af hinanden: Staten har behov for at blive anerkendt af borgerne for at overleve som suveræn stat. Borgerne har behov for statens anerkendelse af dem, som subjekter der sikrer staten.

---

⁴³ Højrup, Thomas: (1995) *Omkring livsformsanalysens udvikling*, s. 136

⁴⁴ Højrup, Thomas: (1995) *Omkring livsformsanalysens udvikling*, s. 143-148. Højrup har bl.a. trukket Clausewitz ind, da han ikke fandt Hegels statsbegreber tilstrækkeligt valide. Clausewitz krigsteorier om strategisk handling mellem subjekter/krigens parter supplerer i den forbindelse Hegels teser om subjekternes anerkendelseskamp.

⁴⁵ Højrup, Thomas: (1995) *Omkring livsformsanalysens udvikling*, kap. III

⁴⁶ Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*, s. 97

Den virtuelle krig fordrer en såkaldt ”forsvarsevne”, da udefrakommende stater søger at svække staten for egen vinding. Freden er kun en pause i den aktualiserede krig, hvor forsvarsevnen opbygges – heraf udtrykket virtuel krig. Som ordet antyder, har kampen om anerkendelse rod i en konfliktorienteret og relationel tilgang til statslig adfærd.

Forsvarsevnen afhænger af statens selvforsvarende indre organisering. I praksis fordrer forsvarsevnen⁴⁷:

- 1) At der kan sættes *mål*.
- 2) At disse mål har de rette *midler* til rådighed.
- 3) At midlerne kan *aktiveres*.

Dette sker på tre sammenhængende niveauer⁴⁸:

- Det politiske niveau, hvor målene med og selve forsvarsviljen udformes. Dette udgøres af f.eks. embedsmænd, politikere eller andre der mobiliserer statens vilje til forsvar – men også mere overordnet af det politiske system som helhed.
- Det ideologiske niveau, hvor midlerne aktiveres til et formål. Dette niveau udgøres af de interPELLerede subjekter, der af staten udrustes med rettigheder og anerkendelse.
- Det økonomiske, hvor materielle midler til forsvaret produceres. På dette niveau dannes det økonomiske grundlag og udgøres af samfundets økonomiske system, hvilket i vores samtid knytter sig til kapitalismen.

Højrup anvender disse niveauer i en statsstrukturel og *processuel* betydning. Forsvarsviljen udmøntes i en nedadgående bevægelse via interpellationen⁴⁹. Det politiske niveau sikrer interpellationens udgangspunkt og drivkraft, hvorefter de interPELLerede subjekter på det ideologiske niveau mobiliserer grundlaget for forsvarsevnen.

I sammenhæng med denne afhandling kan det offentlige forsøg på at ansvarliggøre foreningsidrætten på velfærdsområdet ses som det suveræne subjekts *mål*. De frivillige idrætsforeningers virke kan betragtes som *midler*, det offentlige ønsker at aktivere for at styrke forsvarsevnen.

Interpellationsmekanismerne er den konkrete *evne* til at aktivere disse midler.

Interpellationsbegrebet stammer oprindeligt fra den franske filosof Louis Pierre Althusser⁵⁰, som inspireret af bibelen anvendte begrebet til at beskrive påkaldelsen af mennesket. Når Gud påkalder mennesket at adlyde og handle i den guddommelige interesse, kan mennesket frit vælge, om det vil

---

⁴⁷ Højrup, Thomas: (1995) *Omkring livsformsanalysens udvikling*, s. 150

⁴⁸ Ibid. (Se vedlagte model i kapitel 6, afsnit 6.2, bilag 3.)

⁴⁹ Højrup, Thomas: (1995) *Omkring livsformsanalysens udvikling*, Fig. 30, s. 151

⁵⁰ 1918-1990. Louis Pierre Althusser knyttede sig til et marxistisk og strukturalistisk tanke-sæt. Althusser er især kendt for sit arbejde med ideologier, der bruges til at forklare statens prægning af individerne til sit eget billede.

afvise eller søge påkaldelsen. Althusser overførte denne bibelske analogi, til den påvirkning staten udøver over borgerne. Staten påkalder borgerne. For at samfundet kan fungere optimalt, og statens interesser bliver varetaget, inkorporerer staten klassebestemte ideologier i borgerne. Ideologierne er *tænkemåder og handlemonstre*, som f.eks. sikrer, at det kapitalistiske produktionsapparat fungerer med lydige arbejdere⁵¹. I denne afhandlings tilfælde drejer det sig om, at inkorporere ideologien om, at foreningsidrætten har et medansvar for at løse velfærdsopgaver. Interpellationsprocessen er således statens påkaldelse af borgerne via indlejringen af de rette ideologier i borgerne.

Forudsætningen for, at borgerne lader sig påkalde til de præsenterede ideologier, er at borgerne kan *genkende sig selv* i ideologierne. Genkendelsen er nødvendig for, at interpellationsmekanismerne er succesfulde.

Der er hermed flere lag i en succesfuld genkendelses- og interpellationsproces: Dels genkender borgeren sig selv i den præsenterede ideologi, hvilket bekræfter selvforståelsen som individuelt, handlende menneske. Sekundært bekræfter borgerens genkendelse af ideologien statens legitimitet. Ved at acceptere ideologien, accepterer borgeren sin underkastelse overfor statens autoritet. Således kan interpellationen også beskrives som den mekanisme, der gør selvstændige individer til afhængige subjekter. Når borgeren har accepteret ideologien som sin egen, er statens vilje blevet inkorporeret som en del af borgerens naturlige praksis.

Interpellation er et forhold, hvor flere parter således påvirker hinanden dialektisk. Et subjekt kan kun forstås som terminal for en relation til et andet subjekt⁵². Dette er en vigtig pointe, da den gensidige relation dermed rummer en intentionalitet fra både borgeren (det afhængige subjekt) og staten (det suveræne subjekt). Borgeren er *ikke* en viljeløs genstand, der føres rundt i manegen af strukturer. Mennesket vælger frit sin respons på påkaldelsen ud fra personlige intentioner i genkendelsesprocessen. Omvendt er staten et intentionelt handlende væsen, der påvirker borgerne til at anerkende sin legitime autoritet via en strategisk tilgang til præsentationen af ideologierne.

I sin analyse udvikler Buus begrebet ”**dobbeltinterpellation**”⁵³. Begrebet dækker over det forhold, at staten indledningsvist interPELLERER sundhedsplejerskerne, som derefter interPELLERER mødrene:

---

⁵² Højrup, Thomas: (1995) *Omkring livsformsanalysens udvikling*, s. 150

⁵³ Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*, s. 112 og 139. (Se vedlagte modeller i kapitel 6, afsnit 6.2, bilag 1 og 2.)

Interpellation A: Forholdet mellem staten og sundhedsplejerskerne.

Fra det statslige perspektiv gøres sundhedsplejerskerne til redskaber for statens interesser via en strategi. Sundhedsplejerskerne er således budbringere af statens vilje, og et strategisk redskab i interpellationsmekanismen mellem stat og borger.

Omvendt påvirker sundhedsplejerskerne og mødrene staten via dannelsesprocesser.

Interpellation B: Forholdet mellem sundhedsplejerskerne og mødrene.

Dette er den strategi sundhedsplejerskerne anvender for at interpellere mødrene. Efter den første interpellation er fuldbragt, viderefører sundhedsplejerskerne statens vilje som sin egen. Denne optages/inkorporeres af mødrene.

Mødrene påvirker dog også sundhedsplejerskerne via dannelse.

Det dialektiske perspektiv gør, at Henriette Buus anvender to analytiske trin i sin fremstilling af interpellationens påvirkningsveje i relationerne mellem stat, sundhedsplejerskerne og mødrene. Begge analysetrin er centrale i afhandlingens senere analyser, hvorfor de nedenstående præsenteres uddybende:

Analysetrin 1:

Dette analysetrin belyser, hvordan staten påvirker sundhedsplejerskerne og mødrene. Det er interpellationens ”top-down” relation. (Staten $\Rightarrow$ borgere)

Denne relation er karakteriseret ved, at staten anvender en konkret strategi. Interpellationen er fra statens perspektiv den målrettede proces, hvor borgernes holdninger og eventuelt uventede reaktioner tænkes ind i en samlet planlægning for at opnå det ønskede resultat.

Den teoretiske baggrund for dette analysetrin er inspireret af Carl von Clausewitzs⁵⁴ strategiteorier. Henriette Buus anvender Højrup's videreudvikling af Clausewitz's strategibegreb, der er kendetegnet ved at være en social relation mellem to subjekter⁵⁵. Strategien er i sit udgangspunkt militærteoretiske overvejelser over, hvorledes krigens parter tænker modstanderens forventede og reelle handlinger ind i planlægningen. Parterne må prøve at gennemskue modstanderens næste træk, og give rum i planlægningen til at kunne reagere på uventede situationer. Strategien er både reaktionen på, hvad modstanderen gør, og et målrettet forsøg på at påvirke udviklingen.

Buus' anvendelse af strategibegrebet fremhæver selve relationen mellem parterne. Buus anvender de konfliktbaserede teorier om krigens parter til et fokus på forbindelsen mellem borgeren og staten.

---

⁵⁴ 1780-1831. Har som preussisk krigsfilosof haft afgørende betydning for militærstrategi, specielt via hans hovedværk *Om Krig* fra 1832 (udgivet posthumt). Clausewitz inddrog bl.a. Kants tanker i hans betragtninger på krigens væsen, der stadig læses som relevante i dag.

⁵⁵ Althusser, Louis (1983): *Ideologi og ideologiske statsapparater*, s. 12 og Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*, s. 109

For denne afhandling knytter strategien sig til de overvejelser, som det offentlige må gøre sig, når ønskerne om øget velfærdsengagement i foreningsidrætten præsenteres for DGI, DIF og idrætsforeningerne. Det offentlige må revurdere og tilpasse sine bestræbelser på at involvere civilsamfundet i det samlede velfærdsprojekt efter reaktionerne.

Analysetrin 2:

Dette er interpellationens ”bottom-up” relation, hvor sundhedsplejerskernes og mødrenes (de afhængige subjekter) egeninteresser i at gennemføre statens vilje analyseres. (Staten ⇐ borgere)

Denne relation belyses via Georg Wilhelm Friedrich Hegels⁵⁶ sædelighedslære.

Sædelighed er de interne bånd mellem stat, samfund, borger og familie⁵⁷. Denne sociale orden benævnes med Hegels egne ord ”substans”. Den har både en subjektiv og objektiv side: Den skabes igennem borgernes praksis og sædvaner i det daglige, og den indgår i borgernes subjektive forestillinger om den sociale orden de selv befinder sig i. Men den sociale orden er yderligere en varig, ontologisk struktur, som kommer til fysisk udtryk i staten, familien og andre konstruktioner. Det er en stabil ånd, som præger hele vores samfund. Det er en fælles, objektiv idémæssig konstruktion, som rækker ud over enkeltindividets subjektivitet.

Den sociale orden er en bestemmende ramme for borgernes frihed, og reproduceres af genkendeligheden i borgerens egen tilværelse. Samfundets sociale orden skabes igennem borgernes sociale handlinger og deres bevidsthed om, at de tilhører denne orden. Et samfund skabes således af, at individerne anerkender samfundet. Individet skabes dog også kun ved, at det anerkendes i samfundet.

Sædelighedslæren er vigtig for denne afhandlings analyser, da den er en forklaringsbaggrund til individernes respons på omverdenens påvirkning – i særdeleshed de ideologier som statssubjektet præsenterer, f.eks. det nye velfærdsparadigme for foreningsidrætten.

Sædeligheden skabes via borgernes *dannelse*. Processen indeholder tre stadier⁵⁸:

1. Det første stadie (i-sig) er forståelsen af udgangspunktet, f.eks. en frivillig træners idé om, hvad han lægger af betydning i trænergerningen. Det er en ureflektet opfattelse, som er i stilstand.
⇒
2. Det næste stadie (for-sig) er refleksionen over noget, der pludselig står *overfor* udgangspunktet. Det kunne være samme træners erkendelse af, at kommunen har en helt anden opfattelse af betydningen af hans trænergerning. Måske mener kommunen, at han skal fokusere mere på de tosprogede børn. Det kan udfordre hans billede af, hvad han selv forstår ved trænergerningen.

---

⁵⁶ 1770-1831. Har haft indflydelse på en stor del af den moderne vesteuropæiske filosofi. For livsformsteoriene og interpellationsanalysen er det især hans subjekt-objekt dialektik, der er central.

⁵⁷ Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*, s. 116

⁵⁸ Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*, s. 127-131

Han bliver bevidst om den rolle, han hidtil har spillet, og måden han har gjort det på. Det er situationen, hvor ideologien præsenteres for individet. ⇨

3. Det sidste stadie (i-og-for-sig) er produktet af de to første stadier – det nye (i-sig). Det er det billede, som træneren har efter refleksionen over kommunens billede af hans trænergerning. Det er et nyt billede af, hvad hans trænergerning kan være.

Dette perspektiv er nyttigt til at belyse baggrunden for borgernes genkendelsesproces overfor de præsenterede ideologier mere nuanceret. Perspektivet belyser på et individniveau, hvorfor de frivillige i idrætsforeningerne tiltrækkes og genkender sig selv i de nye velfærdsopgaver – at de lader sig danne.

Sædelighedslæren giver en forståelse af, at staten i sin interpellationsstrategi må tage højde for, at nye praksisser i statens indre skal befolkes med individer fra andre praksisser⁵⁹. Dette ligger fint i tråd med, at de nye velfærdsopgaver i idrætten skal ”befolkes” med velvillige frivillige. Strategien skal tage højde for de mennesker, den er rettet imod, og ikke mindst deres reaktioner på strategien.

Sædelighedslæren har et andet afgørende element, som er centralt for denne afhandlings arbejde med idrætsforeninger: Hegels tanker giver en forståelse for, at frie individers stræben efter egne mål i tilværelsen ikke er en negation til samfundets sammenhængskraft.

Borgernes frie valg og egeninteresse udspilles i det civile samfund, hvor;

”... **korporationer** sikrer, at statens sædelighed lever i de selvinteresserede individer⁶⁰” (Hegel)

Heri ligger en afgørende teoretisk pointe: Hegels sædelighedslære kan hermed glimrende knyttes til det fokus, som denne afhandling lægger på, at foreningsidrættens frivillige sammenslutninger (korporationer) er med til at sikre statens beståen via bl.a. demokratiseringsprocesser, som styrker forsvarsevnen, men også at de udgør et frirum for individernes selvudfoldelse. Idrætsforeningerne er både de organisatoriske rammer, for statens ønsker for borgernes sædelighed via dannelse, og borgernes egne ønsker for den frie tilværelse og individualitet.

Interpellationsmekanismen er i dette analysetrin et spørgsmål om, at bestemte afhængige subjekter påkaldes til at udføre statens vilje. Det er dog disse subjekters eget ønske om anerkendelse, der igangsætter dannelsesprocessen. Det er strategiens mål (analysetrin 1) at stille det rigtige *for-sig* op foran subjektet, så dette responderer og søger imod dannelsesprocessen. Det er staten, som sætter mulighederne op, men det er borgerne, som vælger, om de ønsker at anvende mulighederne. Der er

---

⁵⁹ Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*, s. 115

⁶⁰ Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*, s. 121. Min fremhævelse.

således overensstemmelse mellem de påkaldte subjekter og statens vilje. Og borgernes udgangspunkt bliver ligeledes bestemmende for, hvilke muligheder staten kan sætte op.

Teorien koblet til empirien

Én ting er det teoretiske udgangspunkt. En anden er teoriens samspil med empirien. Henriette Buus' empiriske problemfelt er, hvorledes sundhedsplejerskeinstitutionen opstod, og hvordan statens vilje indlejrede sig i mødrenes selvfølgelige praksis.

Kan man på samme måde betragte forholdet mellem det offentlige, hovedorganisationerne og idrætsforeningerne som en "dobbeltinterpellation"? Interpellerer staten indledningsvist DIF og DGI, som derefter søger at interpellere idrætsforeningerne? Kan et lignende relationsforhold identificeres i mellem:

Interpellation A: Forholdet mellem det offentlige og hovedorganisationerne DIF og DGI?

Interpellation B: Forholdet mellem hovedorganisationerne DIF/DGI og idrætsforeningerne?

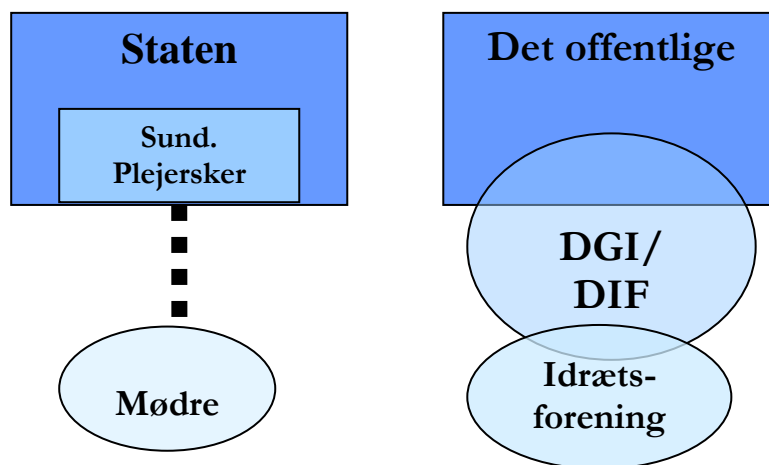
Min hypotese på dette tidspunkt er, at samme forhold vil gøre sig gældende. Således anvender og afprøver jeg Henriette Buus' dobbeltinterpellation, som inspiration og indgangsvinkel til at forstå de relationer, der er imellem det offentlige, hovedorganisationerne og idrætsforeningerne.

Der er dog forskelle mellem den interpellationsanalyse, jeg foretager, og den Henriette Buus foretager. I Henriette Buus' analyse er sundhedsplejerskerne statens forlængede arm. De er redskaberne som inkorporerer statens ønske om at nedbringe børnedødeligheden. Dette følger en klar logik, da sundhedsplejerskerne er offentligt ansatte. Relationerne mellem parterne kan beskrives som *lineære*: Stat ⇒ sundhedsplejersker ⇒ mødre.

DIF og DGI spiller en dobbeltrolle som varetagere af medlemsinteresserne, og via deres tætte relationer til statens virke på idrætsområdet. Idrætten har i årtier siddet med ved bordet, når beslutninger skulle tages – specielt i København, som jeg belyser. Det er en del af det danske konsensus-demokrati. Endvidere er de økonomisk dybt afhængige af statens tilskud. Samtidig er de den frivillige foreningsidræts beskyttere. Det betyder, at det relationelle forhold ikke *kun* kan beskrives på samme lineære facon. Det idrætsfaglige og idrætspolitiske miljø i København er langt mere komplekst og sammenfiltret. Der er kontakter på kryds og tværs. I min empiri er det særligt kontakten mellem kommunen og idrætsforeningerne, som nødvendigvis må tænkes ind i den samlede analyse af det empiriske problemfelt. Derfor vil jeg have denne relation repræsenteret i min analyse. Alt dette belyses også i den videre analyse.

Visuelt kan forskellen i Henriette Buus' og mit empiriske felt illustreres således:

Figur 2 Forskellen mellem Henriette Buus' og mit empiriske felt

Kilde: Egen tilvirkning

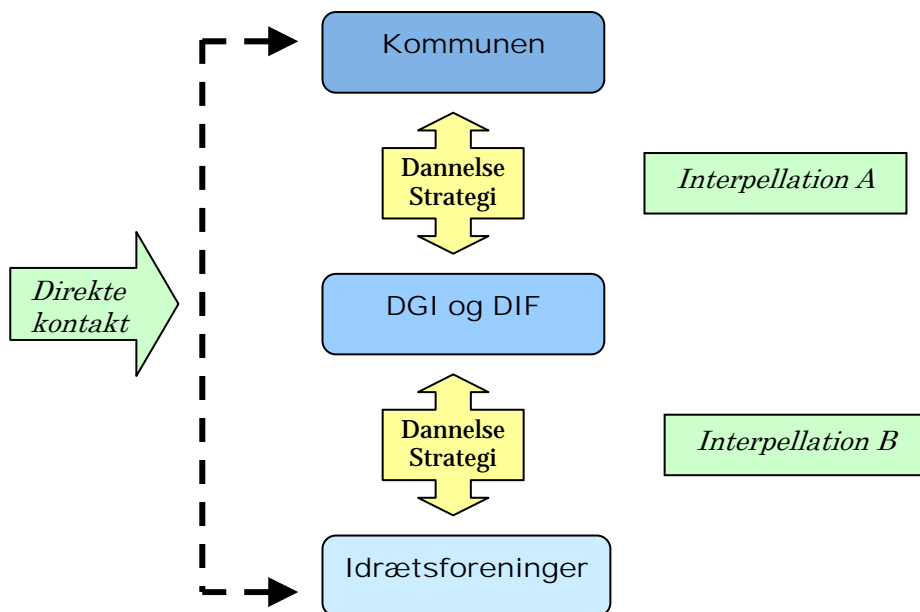
Derfor må interpellationsanalysen tilpasses til afhandlingens problemfelt. Jeg vil ikke forsøge at illustrere analysemetodens fortræffeligheder, da det aldrig må blive empiriens sigte at bekræfte teoriens holdbarhed. Min anvendelse af interpellationsanalysen er udelukkende en forståelsesmæssig vinkel på mit empiriske felt. Teorier er blot perspektiver. De er optiker, som skaber et særligt syn på analysen. Jeg kunne have valgt andre optiker og modeller for min analyse, f.eks. perspektiver som:

- Stat $\Rightarrow$ professioner $\Rightarrow$ borgere
- Borgere $\Rightarrow$ foreninger $\Rightarrow$ korporationer $\Rightarrow$ Stat
- Stat $\Leftrightarrow$ borgere

Men jeg har valgt ét perspektiv, og én model for min analyse. Den er skabt af mit interpellationsteoretiske grundlag, men i lige så høj grad på baggrund af mine empiriske fund.

Visuelt kan relationerne illustreres med en bearbejdning af Buus' model således:

Figur 3 Illustration af afhandlingens empiriske felt og dets relationer

Kilde: Egen tilvirkning

Denne model danner grundlag for hele afhandlingen. Den er en visuel illustration af min afprøvning af interpellationsanalysen forholdt til de empiriske data.

Hermed har jeg lagt fundamentet til at kunne analysere, hvorfor det offentlige har som mål at ansvarliggøre foreningsidrætten på velfærdsområdet. Og hvad idrætsforeningernes/de afhængige subjekters respons er på de derigennem præsenterede ideologier.

I det følgende vil jeg rette blikket mod mit problemfelt og komme nærmere ind på, hvad baggrunden er for den igangværende velfærdsorienterede tendens i foreningsidrætten.

Kapitel 2. Baggrund

Denne afhandling har til formål at afdække, *hvordan* de velfærdsorienterede perspektiver på idrætten forplanter sig i foreningsidrætten via interpellationsmekanismerne.

Indledningsvist er nødvendigt at fastslå, *hvorfor* det offentlige søger at øge foreningsidrættens involvering på velfærdsområdet?

Formålet med dette kapitel er at besvare dette spørgsmål. Ydermere skal det give et forståelsesmæssigt fundament, så jeg i kapitel 3 og 4 kan analysere emnets detaljer.

Denne afhandling beskæftiger sig primært med de dybere strukturelle lag i den instrumentelle tendens til at inddrage idrætten på velfærdsområdet. Det er dog oplysende først kort, at beskrive den politiske baggrund med de skiftende kulturministre, som *repræsentanter* for det instrumentelle syn på foreningsidrætten.

Derefter vil jeg via livsforms - og statsteoriene afdække de dybere nuancer i forklaringen.

2.1 Kulturministres ideer (individ niveau)

I 1989 blev lottospillet indført i Danmark⁶¹. Dette kunne mærkes særligt ét sted: I foreningsidrætten. Tipsloven fastsætter, at en vis procentdel af indtægterne fra danskernes spilleglæde tilfalder foreningsidrætten⁶². Lotto blev en stor succes, og støtten til foreningsidrætten eksploderede. De tre hovedorganisationer DGI, DIF og DFIF regnskabsførte tipsindtægter steg fra 214 mio. kr. i 1988 til 497 mio. kr. i 1995⁶³.

Den daværende kulturminister var den farverige Jytte Hilden⁶⁴. I lyset af den eksplosive vækst i støtten til foreningsidrætten stillede Jytte Hilden det spørgsmål, som er typisk for politikere: "Kan vi få *mere* ud af pengene?"

Jytte Hilden gik af som kulturminister i 1996, og fik aldrig gennemført sine ideer med idrætten. Hendes spørgsmål havde dog slået rod i Kulturministeriet.

Hendes efterfølger Ebbe Lundgaard⁶⁵ indledte sin idrætspolitiske redegørelse for folketinget i 1997 blandt andet med ordene:

---

⁶¹ <http://www.skm.dk/publikationer/udgivelser/1695/1711/>

⁶² Hovedorganisationerne bliver finansieret af staten via Tips- og Lottoloven, som hører under Skatteministeriet. Tipsmidlerne udgør ca. 95 % af hovedorganisationernes indtægt. (For yderligere information, se kapitel 3, afsnit om "Støttefordeling" i 3.2.)

⁶³ Ebbe Lundgaards redegørelse til Folketinget om idrætspolitik i 1997, http://www.kum.dk/graphics/kum/downloads/Lovgivning/Redegørelser/Redegoelse_om_Idraetspolitik_1997.doc

⁶⁴ Fra Socialdemokratiet. Kulturminister fra 25. januar 1993 - 30. december 1996

” Kulturpolitikken beskæftiger sig med holdninger til kvalitet. Når idrætten i den grad optager et samfunds bevidsthedsliv og tilmed støttes af betydelige offentlige tilskud på op til 3 mia. kr. (inklusive diverse kommunale investeringer), må det give anledning til betragtninger om sektorens indhold og vilkår⁶⁶. ”

Ebbe Lundgaard satte konkrete forslag og udspil i gang. Specielt på særlige målområder for idræts- og foreningssvage grupper, f.eks. idræt for ældre og integration af flygtninge. Han ønskede en mere præcis målindfrielse fra idrættens hovedorganisationer, samt politiske målsætninger som organisationerne kunne forholde sig til. Også selvom det kom i konflikt med princippet om de frivillige organisationers traditionelle autonomi. Ebbe Lundgaard ville have noget for pengene:

”Et vigtigt element heri er organisationernes villighed til at tage vor tids udfordringer op og være med til på deres måde at løfte nogle af det moderne samfunds opgaver inden for de rammer og muligheder, økonomiske som praktiske, som foreningslivet har⁶⁷. ”

Hans konkrete forslag gik på etableringen af ”Idrættens Udviklingsfond”, som skulle have et trecifret million beløb til disposition via en betydelig omfordeling af idrætstipsmidlerne.

Fonden skulle garantere udviklingen af idrætstiltag for de særlige samfundsgrupper og presse foreningsidrætten til at påtage sig et større socialt ansvar.

Intentionerne bag at tvinge idrætten ud i en række sociale forpligtelser for at modtage tipsmidler var muligvis et velmenende, kulturministerielt forsøg på at skaffe idræts- og foreningssvage bedre muligheder. For DIF og DGI lugtede det dog udelukkende af statsstyring. Forslaget kuldsejlede i politiske studehandler, med ministeren som taber.

De efterfølgende kulturministre har haft større succes med, at spille bold med foreningsidrætten. Både Elsebeth Gerner Nielsen⁶⁸ og den nuværende kulturminister Brian Mikkelsen⁶⁹ har forstået at holde en mindre konfrontatorisk dialog med hovedorganisationerne.

---

⁶⁵ Fra det Radikale Venstre. Kulturminister fra 30. december 1996 - 23. marts 1998

⁶⁶Ebbe Lundgaards redegørelse til Folketinget om idrætspolitik i 1997,
http://www.kum.dk/graphics/kum/downloads/Lovgivning/Redegørelser/Redegoelse_om_Idraetspolitik_1997.doc

⁶⁷Ebbe Lundgaards redegørelse til Folketinget om idrætspolitik i 1997,
http://www.kum.dk/graphics/kum/downloads/Lovgivning/Redegørelser/Redegoelse_om_Idraetspolitik_1997.doc

⁶⁸ Fra det Radikale Venstre. Kulturminister fra 23. marts 1998 - 27. november 2001.

⁶⁹ Fra Venstre. Kulturminister fra 27. november 2001.

Kulturministre kommer og går. Men ønsket om at nyttemaksimere, og mere målrettet udnytte idrættens social- og sundhedsmæssige sidegevinster, var kommet for at blive i de offentlige instanser; ”Kan vi få mere ud af pengene til idrætten”?

2.2 Den teoretiske optik - svækket forsvarsevne (strukturelt niveau)

Baggrunden for opmærksomheden på foreningsidrættens velfærdsmæssige potentialer rummer dog dybere lag, end blot kulturministres individuelle ideer. Her bibringer livsforms - og interpellationsteorien en interessant årsagsforklaring; Det offentlige interesse i foreningsidrætten på velfærdsområdet er en del af svaret på de udfordringer, som velfærdssamfundet står overfor. Staten søger ud fra et interpellationsteoretisk perspektiv, at styrke sin forsvarsevne.

Velfærdsstatens krise

Igennem flere år har man i den politiske og forskningsmæssige debat fremhævet, at den danske velfærdsmodel oplever en grundlæggende krise⁷⁰. Krisen er en stor del af baggrunden for det pres, der ligger på foreningsidrætten for at involvere sig i velfærdsområdet.

Krisen bunder i et økonomisk pres på velfærdsstaten. Danmarks integration i verdensøkonomien sætter vores skattefinansierede velfærdssystem under pres⁷¹. Danmark er blevet en del af et globalt marked, og internationaliseringen af økonomien tvinger Danmark til at overveje den fremtidige finansiering af velfærdsydelse.

Velfærden er dybt afhængig af et stort beskatningsgrundlag med en aktiv arbejdsstyrke. Ændringer i demografi og sociale strukturer har indflydelse på velfærdsstatens muligheder. Den måske største udfordring i relation til ændringer i arbejdsstyrken ligger i de ældres tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.⁷² Af demografiske årsager bliver andelen af ældre større⁷³. Det er et problem for en

⁷⁰ Se blandt andet: Goul Andersen, Jørgen (1998): *Velfærdens veje i komparativt perspektiv*, s. 128-135. og Pedersen, Jørn Henrik og Pedersen, Klaus (red) (2006): *13 løsninger for den danske velfærdsstat*, s. 10, Pedersen, Jørn Henrik og Pedersen, Klaus (red) (2004): *13 udfordringer til den danske velfærdsstat*, Berntson, Lennart og Dencik, Lasse i Hansen, Birthe og Jensen, Carsten (red.) (1998): *Grundbogen i statskundskab* s. 87, Rosborg, Klaus (1997) ”Velfærdsstaten og det revitaliserede civilsamfund”, Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila(2004): *Sport and Welfare Policy in Denmark: The Development of Sport between State, Market and Community*, Christoffer Green-Pedersen i Socialforskningsinstituttets *Social Forskning* (Temanummer 4 fra 2001: *Mere velfærd – udfordringer og muligheder*) s. 27-31, Petersen, Jørn Henrik (1998): *Den danske velfærdsmodels krise*, Nationaløkonomisk Tidsskrift 136: 124-137

⁷¹ Christoffer Green-Pedersen i Socialforskningsinstituttets *Social Forskning* (Temanummer 4 fra 2001: *Mere velfærd – udfordringer og muligheder*) s. 27-31 og Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila(2004): *Sport and Welfare Policy in Denmark: The Development of Sport between State, Market and Community*, s. 64

⁷² Ploug, Niels: *Den danske velfærdsstats historie*, s. 136-140

⁷³ Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila(2004): *Sport and Welfare Policy in Denmark: The Development of Sport between State, Market and Community*, s. 64, Berntson, Lennart og Dencik, Lasse i Hansen, Birthe og Jensen, Carsten (red.): *Grundbogen i statskundskab* s. 83, Andelen af ældre over 65 år er steget til omkring 15 % af den samlede befolkning i de sene 1990'ere. Cirka en femtedel af den danske befolkning er i dag på overførselsindkomster.

velfærdsstat, som i udpræget grad bygger finansieringen på høj beskæftigelse og økonomisk vækst⁷⁴. Samtidig forventer borgerne mere velfærd⁷⁵. Der sættes i stigende grad spørgsmålstegn ved, om velfærdsstaten kan betale den forventede velfærd og dermed ved velfærdsstatens legitimitet.

Holdbarheden af den danske velfærdsstat afhænger også af værdier⁷⁶. Interpellationsteoretisk har staten behov for at blive anerkendt af borgerne for at overleve som suveræn stat⁷⁷. Det er borgernes anerkendelse, som på denne måde konstituerer forsvarsevnen.

Borgernes holdning til velfærdsmodellens grundprincipper er præget af en skuffet erkendelse over manglerne ved systemet; Velfærdsinstitutionerne er ineffektive, dyre og bureaukratiet skaber ansvarsforflygtigelse. Institutionerne er ikke gearret til den valgfrihed, individualisme og emotionelle behov som den moderne borger søger⁷⁸. I takt med at ønsket, om det frie valg vokser, så opfattes standardiserede velfærdsydelser og det universelle princip, som ude af trit med udviklingen.

Interpellationsteoretisk oplever det suveræne subjekts forsvarsevne således en svækkelse, der gør det nødvendigt at reformulere tankesættet bag velfærden.

Her kommer foreningsidrætten ind i billedet:

*"...the new interest in civil society/ the voluntary sector is to a very large extent determined by the state's... interest in an unexploited resource, which, it is thought, may be able to compensate for the deficiencies and dysfunctions of the welfare state"*⁷⁹ (Laila Ottesen og Bjarne Ibsen)

Nedenfor oplister jeg en række aspekter ved foreningsidrætten, hvor foreningsidrættens arbejde spiller positivt sammen med velfærdsstatens udfordringer. Det er aspekter, der gør det oplagt for det offentlige at ansvarliggøre foreningsidrætten yderligere i velfærdsspørgsmål.

---

⁷⁴ Ferrera, M., Hemerijck, A. og Rhodes, M. i Anthony Giddens (red.): *The Global Third Way Debate* s. 119 og Berntson, Lennart og Dencik, Lasse i Hansen, Birthe og Jensen, Carsten (red.) (1998): *Grundbogen i statskundskab* s. 88

⁷⁵ Hagen Petersen, Lars i Socialforskningsinstituttets *Social Forskning* (Temanummer 4 fra 2001: *Mere velfærd – udfordringer og muligheder*) s. 21

⁷⁶ Pedersen, Jørn Henrik og Pedersen, Klaus (red) (2006): *13 løsninger for den danske velfærdsstat*, s. 11, *Mandag Morgen* (2001) Temanummer om: *Velfærdsbevægelsen – den nye civile velfærd*

⁷⁷ Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*, s. 106

⁷⁸ Hirst, Paul (1994): *Associative Democracy – New Forms of Economic and Social Governance* og *Mandag Morgen* (2001) Temanummer om: *Velfærdsbevægelsen – den nye civile velfærd*, kapitel 1. Jørn Henrik Petersens artikel *Den danske velfærdsmodels krise* beskæftiger sig med de spørgsmålstegn, som stilles til det værdigrundlag velfærden hviler på. Jørn Henrik Petersens synspunkt er, at de velfærdspolitiske tiltag siden 1950'erne har udviklet en formynderisk "forsørgerstat", hvor individets ansvar for sit eget liv er fjernet.

⁷⁹ Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila (2004): *Sport and Welfare Policy in Denmark: The Development of Sport between State, Market and Community*, s. 69-70

- **Velfærdsudviklingens 3. vej**

Ønsket om at inddrage foreningsidrætten yderligere på velfærdsområdet er en del af en større international, velfærdspolitisk strømning med ønsket om at reformere velfærdssystemerne. Samlet set synes de samfundsvidenskabelige røster at pege på, at en øget inddragelse og ansvarliggørelse af civilsamfundet er løsningen⁸⁰.

Sociologen Anthony Giddens har siden slutningen af 1980'erne været frontfigur i denne debat⁸¹. Centralt i hans arbejde med velfærdspolitik står begrebet ”den Tredje Vej”, hvor inddragelsen af civilsamfundet er et kernepunkt⁸². Staten bør støtte organisationer og foreninger økonomisk og indgå samarbejder om løsninger af samfundsmæssige opgaver. Inddragelsen af foreningsidrætten i velfærdsområdet udtrykker *essensen* af Den Tredje Vej. Interessant nok læner disse tanker sig tæt op af Hegels sædelighedslære, som fastslår at korporationer (bl.a. DGI/DIF og idrætsforeninger) sikrer, at statens sædelighed lever i de selvinteresserede individer⁸³. Foreningsidrætten sikrer både statens beståen/forsvarsevnen og udgør fleksible fora for individernes selvudfoldelse. Frie individers stræben efter egne mål i tilværelsen er ikke en negation til samfundets sammenhængskraft.

Realpolitisk har disse samfundsvidenskabelige tendenser allerede medført en stigende overdragelse af ansvar for velfærdsproduktionen til civilsamfundet via brugerbestyrelser, råd, udlicitering til private virksomheder og vægt på frivillige organisationer, herunder foreningsidrætten⁸⁴.

Det er et område, hvor der er politisk vilje til at sætte ord bag handlingerne. Socialministeriet uddelte i 2006 cirka 46 millioner kroner til frivilligt socialt arbejde⁸⁵. Der tales om et anderledes ”velfærdsmix”, hvor den cementerede rollefordeling mellem stat, marked og civilsamfund er i opløsning⁸⁶. Det er ikke længere en selvfølge, at staten alene står for velfærdsproduktionen – det er til forhandling, *hvem* der har ansvaret.

---

⁸⁰ Mandag Morgen (2001) Temanummer om: *Velfærdsbevægelsen – den nye civile velfærd*. Kapitel 1., Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila (2004): *Sport and Welfare Policy in Denmark: The Development of Sport between State, Market and Community*, og Rosborg, Klaus (1997) ”*Velfærdsstaten og det revitaliserede civilsamfund*” s. 56.

Man kan overordnet rammesætte civilsamfundsbegrebet efter tre tankeretninger i den samfundsvidenskabelige udvikling:

- 1) Opfattelsen, at civilsamfundet er *identisk* med staten (Den Aristoteliske)
- 2) Det civile og civilsamfundet udgør *modsatningen til naturtilstanden* (Den naturretslige)
- 3) Civilsamfundet som *modsatning* til staten (Den Hegelske)

⁸¹ Som rådgiver for Tony Blairs Labour-regering har han haft stor politisk indflydelse, og hans bog *The Third Way* har været inspirationskilde for flere europæiske staters forsøg på at udvikle nyskabende velfærds løsninger. Via tænketanken ”Policy Network” som ledes af Anthony Giddens og Roger Liddle. ”Policy Network” har fået opbakning fra politikere som Tony Blair, Gerhard Schröder, Giuliano Amato og Göran Persson.

⁸² Anthony Giddens (ed.) (2001): *The Global Third Way Debate*

⁸³ Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*, s. 121. (Se kapitel 1, teori afsnit 1.6.)

⁸⁴ Sehested, Karina (red.) (2003): *Bypolitik mellem hierarki og netværk*, s. 27 og Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila (2004): *Sport and Welfare Policy in Denmark: The Development of Sport between State, Market and Community*, s. 50

⁸⁵ Socialministeriets hjemmeside,

http://www.social.dk/tvaergaende_indgange/nyhedscenter/Nyheder/puf_pulje_2006.html

⁸⁶ Lorentzen, Håkon (2001): *Frivillighet i forandring. Om forholdet mellom sivile fellesskap og moderniteten* s. 43 og Åkerstrøm Andersen, Niels, 2006 Partnerskabelse, 16-17, Rosborg, Klaus (1997) *Velfærdsstaten og det revitaliserede civilsamfund* s. 56

Derfor er det oplagt, at de frivillige organisationer tænkes ind i velfærdsstatens udfordringer. Idrætsforeningerne er blevet attraktive samarbejdspartnere på det velfærdspolitiske område.

- **Social kapital**

Idrætsforeninger spiller en central rolle som brobyggere på tværs af sociale og økonomiske forskelle⁸⁷. Danskerne interagerer i disse fora i et apolitisk, aktivitetsfokuseret og relativt konfliktløst miljø, som udvikler gensidige tillidsforhold på kryds og tværs af samfundets stratifikation. Som formuleret af Svendsen og Svendsen i bogen ”Social kapital – En introduktion”:

”Ja, i dag bør idrætsforeningerne formodentlig ses som de vigtigste redskaber for opbygning af stærkt inkluderende, brobyggende netværk...”⁸⁸”

Udvikles de foreningsbaserede fællesskaber, så øges velfærdsstatens (det suveræne subjekts) indre forsvarsevne. Dette kan endnu en gang knyttes til Hegels sædelighedslære, hvor f.eks. de sociale demokratiseringsprocesser i korporationerne (foreningsidrætten) styrker forsvarsevnen⁸⁹. Hermed kan det offentliges interesse i at inddrage foreningsidrætten på velfærdsområdet ses som en investering i ”social kapital⁹⁰”. Den sociale kontakt i idrætsforeningerne er et mål i sig selv, da den styrker samfundets indre organisering.

- **Nye velfærdsrettigheder**

Danmark står overfor en stor velfærdsmæssig udfordring på sundhedsområdet. 20-30 % af befolkningen er så inaktive, at det indebærer en sundhedsrisiko⁹¹.

Forskning har længe kunnet, vise sammenhængen mellem inaktivitet, usund livsstil, og lavere levestandarder. Marginaliserede grupper er langt hårdere ramt af livsstilssygdomme - der er en social stratifikation på sundhedsområdet⁹². Det solidariske princip i den universelle velfærdstanke⁹³ gør, at velfærdsstaten er *nødt* til at reagere.

⁸⁷ Svendsen G. T. og Svendsen G. L. H. (2006). *Social Kapital. En Introduktion*, kap. 3 om ”Idrætsbevægelsen”.

⁸⁸ Svendsen G. T. og Svendsen G. L. H. (2006). *Social Kapital. En Introduktion*, s. 151.

⁸⁹ Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*, s. 121. (Se kapitel 1, teoriafsnit 1.6.)

⁹⁰ Putnam, R. D., Feldstein, L. M. (2003). *Better Together. Restoring the American Community*, Svendsen G. T. og Svendsen G. L. H. (2006). *Social Kapital. En Introduktion*

Social kapital kan noget simplificeret defineres som samfundets positive sammenhængskraft, defineret i niveauet af intern tillid mellem borgerne. Det er den immaterielle, sociale mørtel, der holder stenene i fællesskabet sammen. Social kapital stiger med graden af mellem menneskelig interaktion. Derfor kan forholdet mellem de afhængige subjekter præges, så mere social kapital opstår. Det er et råstof som kan udvindes, hvis rammerne for ansigt-til-ansigt møder stimuleres. F.eks. ved at mennesker mødes mere i idrætsforeninger.

⁹¹ Poulsen, Jytte (2003): *Borgerinddragelse som metode i sundhedsfremme*, s. 3.

⁹² ”En undersøgelse af danskernes inaktivitet”, 2005, <http://www.folkesundhed.dk/ref.aspx?id=345>, Holstein, Bjørn og Madsen, Mette: (2003) ”Social arv og børns sundhed”, ”København – En by i bevægelse”, Rapport om motionsstrategi,

⁹³ Esping-Andersen, Gøsta (1990) *The Three Worlds of Welfare Capitalism* og Tøgeby, L. et al: ”Magt og demokrati i Danmark”

Grundlaget for den moderne velfærdsstat er i udstrakt grad medborgerskabets tre sider⁹⁴: De civile rettigheder (f.eks. ytringsfriheden), de politiske rettigheder (f.eks. stemmeret) og de sociale rettigheder (f.eks. uddannelse). De sociale rettigheder er i øjeblikkets debat ved at få en sundhedsmæssig knopskydning – et sundt, aktiv liv er blevet en *rettighed*.

Velfærdsstatens legitimitet hænger sammen med, at den aktivt kan imødekomme borgernes behov. Legitimiteten har indflydelse på forholdet til omverdenen – og dermed for forsvarsevnen. Staten/regeringen profilerer sig i forhold til andre stater som en velfærdsstat. En stat, hvor borgernes sundhed og velbefindende sikres, og hvor levestandarden løbende forbedres. I lyset af bølgen af livsstilssygdomme er staten nødt til at reagere, da borgernes stigende inaktivitet smitter negativt af på andre staters anerkendelse af Danmark som velfærdsstat.

Problemet er, at ændringer af borgernes livsstil ikke er så ligetil. Uanset hvor mange offentligt ansatte der er, så vil de have svært ved at skabe selve glæden ved at løbe en tur med vennerne, eller fastholde den daglige kostændring. Problemet kan ikke kun løses via en professionaliseret, statslig intervention. Man kan ikke tvinge borgerne til løbeture eller hygge-aftener i boldklubben. Staten har meget begrænsede virkemidler til at påvirke borgernes fritidsaktiviteter og sociale netværk. Her kommer foreningsidrætten som middel ind i billedet.

• Bindeled mellem statens vilje og befolkningens tilværelse

Vil man møde danskerne i deres fritid, så er foreningsidrætten ikke til at komme udenom. Danskerne var i 1998 medlem af i gennemsnit 3.5 foreninger⁹⁵. Samlet set er det 14 % af befolkningen, der enten har lederposter, tillidsposter, er trænere, instruktører eller deltager i andet foreningsarbejde i den frivillige idræt⁹⁶. Og det er vel at mærke den andel, der er *aktive* i foreningsarbejdet. Dertil skal man medtænke alle de mennesker, som kommer og kun benytter tilbuddene i idrætsforeningerne. Omkring 35 % af alle voksne danskere er medlem af en idrætsforening⁹⁷.

Foreningslivet har særlige karakteristika, som gør det velegnet for staten at anvende idrætsforeningerne til at adfærdsregulere borgerne f.eks. via velfærdsprojekter i foreningsidrætten.

Lars Torpe beskriver i *Frivillighedens udfordringer* disse karakteristika ved foreningslivet⁹⁸:

- Foreningerne varetager sociokulturelle opgaver som markedet og staten enten ikke kan, eller ikke er lige så god til at løse.
- Foreninger peger på og varetager oversete problemer i den offentlige politik og debat.

⁹⁴ Rosborg, Klaus (1997) ”Velfærdsstaten og det revitaliserede civilsamfund” s. 57, Titmuss, Richard M (1987): *The philosophy of Welfare – selected writings of Richard M. Titmuss*, kapitel 14. Powell, Fred og Guerin, Donal (1997): *Civil Society and Social Policy*

⁹⁵ Ibsen, Bjarne (2006): *Foreningsidrætten i Danmark – Udvikling og udfordringer*, s. 6.

⁹⁶ Bille, T., Fridberg, T., Storgaard, S., Wulff, E.(2005): *Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004*, s. 249

⁹⁷ Bille, T., Fridberg, T., Storgaard, S., Wulff, E.(2005): *Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004*, s. 248

⁹⁸ Torpe, Lars (2001) *Folkets foreninger? De frivillige organisationers folkelige forandring i Skandinavien*, s. 108. Karakteristikken gælder for hele den tredje sektor.

- Foreningerne integrerer individerne i samfundet.
- De udgør kanaler *ud* i offentligheden og *ind* i det politiske system.
- Der udvikles demokratiske kvaliteter og kompetencer hos medlemmerne.
- Foreninger er bindeleddet mellem samfundets, politiske og sociale institutioner

Alle disse karakteristika ønsker velfærdsstaten at drage fordel af. Staten kommer ikke udenom foreningslivet, hvis det er ønsket, at borgerne skal påvirkes. Det gælder i særdeleshed, når det handler om sundhed og sociale netværk.

I interpellationsperspektiv kan foreningsidrætten derfor ses som en påvirkningskanal for velfærdsstaten ind i de afhængige subjekters (borgernes) tilværelse og interesser. Sædelighedslærens understregning af korporationernes funktion som bindeled mellem det suveræne subjekt (velfærdsstaten) og de afhængige subjekter (borgerne) er endnu en gang vedkommende. Sædelighedslæren anfører, at korporationer (bl.a. DGI/DIF og idrætsforeninger) sikrer, at statens sædelighed lever i de selvinteresserede individer⁹⁹. Idrætsforeningerne er hermed de institutionelle fora, hvori statens vilje kan inkorporeres i borgernes praksis.

- **Økonomiske incitament**

Som et omkvæd fra musicalen ”Cabaret” formulerede det: *”Money makes the world go around”*. En øget involvering af foreningsidrætten i velfærdsområdet har potentielt set økonomiske fordele. Statens indre organisering hænger i udpræget grad sammen med økonomien¹⁰⁰. Det er et vigtigt aspekt i relation til forsvarsevnen.

Danskernes fysiske aktivitetsniveau har en effekt i sig selv. F.eks. konkluderede en rapport fra Socialministeriet fra 2003, at:

”Hvis det antages, at 80 % af de ældre, der påbegynder ældreidræt, dyrker det på en måde, så de teoretiske effekter opnås, kan den potentielle gevinst ved ældreidræt i form af sparede udgifter til sygehusindlæggelser anslås til godt 600 kr. pr. person pr. år.”¹⁰¹

Også frivilligheden har en konkret økonomisk værdi. Ved at anvende de frivillige organisationer og foreningerne kan det offentlige potentielt set spare økonomiske ressourcer¹⁰². Hvad frivillige idealister yder, kan det offentlige eventuelt spare.

---

⁹⁹ Buus, Henriette: (2001) *Sundhedsplejerinstitutionens dannelse*, s. 121. (Se kapitel 1, teoriafsnit 1.6.)

¹⁰⁰ Højrup, Thomas: (1995) *Omkring livsformsanalysens udvikling*, s. 150

¹⁰¹ *Ældreidræt – hvorfor og hvordan?* (2003) Rapport fra Socialministeriet.

Hvad er så den økonomiske betydning?

For det lønnede¹⁰³ arbejde i nonprofit-sektoren er der ca. 200.000 ansat, enten på fuldtid eller deltid.

Omregnet til fuldtidsstillinger svarer det til 140.620 ansatte personer¹⁰⁴.

Samlet set udførte ca. 35 % af den danske befolkning i alderen mellem 16-85 år i 2004 i gennemsnit 129 timers frivilligt ulønnet arbejde¹⁰⁵. Det er omkring 1,5 millioner personer, som ydede en ulønnet frivillig indsats i nonprofitsektoren. Det svarer til omkring 110.000 fuldtidsansatte personer¹⁰⁶.

Omkring halvdelen af nonprofitsektorens frivillige ulønnede arbejde foregår på kultur og fritidsområdet (bl.a. idræt). Omregnet betyder det, at 53.968 personer arbejdede ulønnet på fuld tid i 2004¹⁰⁷.

Nonprofitsektorens andel af BNP kan opgøres til 9,6 %, hvilket svarer til 134, 6 mia. kr.¹⁰⁸.

Kigger man udelukkende på værdien af ulønnet frivilligt arbejde, som idrætten er karakteriseret ved, så udgør værdien af dette 2, 5 % af BNP. Det svarer til et beløb på 35,3 mia. kr.¹⁰⁹.

Tallene taler sit eget tydelige sprog: Danmark har en enorm arbejdsstyrke i nonprofitsektoren, der løser vigtige kulturelle, politiske, sundhedsmæssige og sociale opgaver i samfundet. Oven i købet frivilligt og ulønnet.

I statens optik er de økonomiske incitamenter til at inddrage foreningsidrætten i flere velfærdsprojekter åbenlyse. Frivilligheden kan udnyttes som et økonomisk middel og en ressource.

- **Opgave- og strukturreformen: Nye opgaver for kommunen**

Da opgave- og strukturreformen trådte i kraft d. 1. januar 2007 blev der både rykket rundt på flyttekasser og opgaver. Fem nye storregioner har erstattet de hidtidige amter, og antallet af kommuner er blevet reduceret fra 275 til 98. Det betød en betydelig forøgelse af kommunernes opgaver. For denne afhandling er det relevant at nævne¹¹⁰:

- Genoptræning efter sygehusbehandling, sygdomsforebyggelse og generelt sundhedsfremme.

¹⁰² *Handlingsplan for Offentlig-Private partnerskaber*, Regeringen 2004, <http://www.fm.dk/db/filarkiv/8826/hele.pdf> og Lorentzen, Håkon (2001); *Frivillighet i forandring. Om forholdet mellom sivile fællesskap og moderniteten*. s. 42. Pearce, Jone L. (1993): *The Organizational Behavior Of Unpaid Workers*, kapitel 2.

¹⁰³ Løn som registreres og opgives til skattevæsenet. Herunder skal nævnes, at honorarer under 3000,- ikke medregnes. Disse honorarer/kompensation er udbredte i idrætsverdenen.

¹⁰⁴ Boje, T.P: *Nonprofitsektorens samfundsøkonomiske og beskæftigelsesmæssige betydning* i Boje. T. P., Fridberg Torpen og Ibsen, Bjarne (Ed.) (2006) *Den frivillige sektor i Danmark – omfang og betydning*, s. 133

¹⁰⁵ Boje, T.P: *Nonprofitsektorens samfundsøkonomiske og beskæftigelsesmæssige betydning* i Boje. T. P., Fridberg Torpen og Ibsen, Bjarne (Ed.) (2006) *Den frivillige sektor i Danmark – omfang og betydning*, s 135.

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Ibid.

¹⁰⁸ Boje, T.P: *Nonprofitsektorens samfundsøkonomiske og beskæftigelsesmæssige betydning* i Boje. T. P., Fridberg Torpen og Ibsen, Bjarne (Ed.) (2006) *Den frivillige sektor i Danmark – omfang og betydning*, Tabel 5.12

¹⁰⁹ Ibid.

¹¹⁰ Basse, Martin. og Jørgensen, Oluf. (2006): *Kommunalt folkestyre*, kap. 1.4

- Sociale tilbud til børn og unge med sociale og adfærdsmæssige problemer.
- Opgaver og tilbud til marginaliserede grupper.

Opgave- og strukturreformen tillægger kommunerne hovedansvaret for den forebyggende og sundhedsfremmende indsats¹¹¹. Kommunerne har nu også det fulde ansvar for folkeoplysningsområdet og skal yde hele det lovpligtige tilskud til det folkeoplysende foreningsarbejde.

Derfor kigger kommunerne sig om efter partnere, som kan medvirke til at løse disse nye opgaver. For de nye opgaver er udgiftstunge poster, som vil stille store krav til bl.a. Københavns Kommunes opgavestyring. Blikket falder bl.a. på foreningsidrætten.

2.3 Delkonklusion

Forklaringen på, *hvorfor* det offentlige ønsker at øge foreningsidrættens engagement på velfærdsområdet har bl.a. baggrund i forskellige kulturministres ønsker om at nyttemaksimere.

Ydermere kan forklaringen findes i livsforms - og statsteorien. Her kan den danske velfærdsstat defineres som svækket, grundet finansierings- og legitimitetsproblemer. Interpellationsteoretisk kan det offentliges interesse i at øge foreningsidrættens involvering i velfærdsopgaver forklares ved, at det suveræne subjekt søger at styrke forsvarsevnen. Det offentliges fokusering på foreningsidrætten i velfærdsspørgsmål er en del af svaret på de udfordringer, som velfærdssamfundet står overfor.

På et ideologisk og principielt statsplan kommer det suveræne subjekts ønske om at styrke forsvarsevnen via foreningsidrætten til udtryk på flere måder: Ansvarliggørelsen af foreningsidrætten er led i en generel revision af velfærdstaten med øget vægt på civilsamfundets indsatser; foreningsidrættens evne til at skabe netværk styrker velfærdssamfundets indre organisering; via foreningsidrætten kan velfærdsstaten imødekomme nye velfærdsrettigheder i form af sundhed og fysisk aktivitet og endelig er anvendelse af foreningsidrætten en effektiv påvirkningskanal til borgerne i den adfærdsregulerende idrætspolitik. Endvidere er der et økonomisk incitament, da det offentlige i idrætsprojekterne potentielt set kan få løst en social opgave i frivilligt regi.

På et velfærdspolitisk, kommunalt plan søger Københavns Kommune at inddrage foreningsidrætten i velfærdsområdet, da opgave- og strukturreformen har givet nye opgaver, der kræver partnere på social- og sundhedsområdet. Et samarbejde med foreningsidrætten er med til at sikre, at løsningen af disse opgaver forankres og bliver bæredygtige.

Velfærdsprojekterne kan ses som et *mål*, hvor borgerne søges ansvarliggjort for samfundets sociale og sundhedsmæssige udfordringer. Her fokuseres der på foreningsidrættens egenverdi.

---

¹¹¹ *Sundhedsloven*, § 120.

Velfærdsprojekterne er yderligere et *middel*, som det offentlige anvender for at opnå sociale - og sundhedsmæssige sidegevinster ved foreningsidrætten.

Jeg har i dette kapitel beskrevet, *hvorfor* det er velfærdsstatens mål at ansvarliggøre foreningsidrætten i velfærdsområdet.

I det følgende kapitel vil jeg indlede besvarelsen af problemformuleringen via en interpellationsanalyse. Afhandlingen tager nu fat i København som problemfelt. Jeg vil analysere, *hvordan* DGI og DIF via interpellationsmekanismer søges yderligere inddraget i løsningen af velfærdsopgaver.

Kapitel 3. Interpellationen af DGI og DIF

”I drætten har aldrig nogensinde fået så mange penge fra tipsmidlerne, som den får i dag, og der er ikke noget i land i verden, hvor breddeidrætten får så mange penge som i Danmark. Personligt mener jeg heller ikke, at det er penge, som idrætten mangler. For mig at se handler det mere om at finde ud af, hvad der skal til fra statens, kommunernes, organisationernes og foreningernes side for at få flere danskere til at dyrke idræt¹¹²” (Kulturminister Brian Mikkelsen)

Det foregående kapitel skabte fundamentet for at forstå, *hvorfor* det offentlige søger at ansvarliggøre foreningsidrætten på velfærdsområdet.

I dette kapitel vil jeg analysere, *hvordan* det offentliges velfærdsorienterede perspektiver på idrætten forplanter sig i DGI og DIF via interpellationsmekanismerne. Hvordan ansvarliggøres foreningsidrætten i forsøget på at ændre danskernes sundhedsadfærd, motionsvaner og sociale relationer på tværs af etniske forskelle?

Formålet er at indlede besvarelsen af afhandlingens problemformulering:

- **Hvordan forplanter det offentliges velfærdsorienterede perspektiver på foreningsidrætten sig i DGI, DIF og de københavnske idrætsforeninger?**

Dette kapitel koncentrerer sig om interpellationen af **DGI og DIF**.

Jeg analyserer først, hvordan den statslige vilje søges inkorporeret i hovedorganisationernes selvtilfredsstillende praksis via strategier. Efterfølgende analyserer jeg hovedorganisationernes reaktion på denne påvirkning. Og om de som afhængige subjekter er villige til at lade sig danne. Det besvarer om DGI og DIF er succesfuldt interPELLEREDe. Eller i mere enkle termer: Om DGI og DIF har lyst til at involvere sig yderligere på velfærdsområdet.

Min afhandling bevæger sig ud på de dybere empiriske vande. Jeg tager nu afsæt i min indsamlede empiri, og dermed København som genstandsfelt.

Indledningsvist vil jeg dog kort beskrive den særegne Københavnske baggrund, som har afgørende betydning for parternes indbyrdes relationer.

---

¹¹² Kulturminister Brian Mikkelsen. Udtalt til DGI Kommunikation i forbindelse med forslaget om, at oprette et Breddeidrætsudvalg inden sommeren 2007. <http://www.dgi.dk/artikel.aspx?aid=8766>.

3.1 Baggrund

København som empirisk genstandsfelt

Visse specifikke træk karakteriserer det Københavnske idrætsliv i forhold til resten af landet:

- **En stor foreningstæthed i forhold til borgere.** København havde i 2004 registreret ca. 1180 idrætsforeninger fordelt på omkring 70 forskellige idrætsaktiviteter¹¹³. Det er væsentligt flere idrætsforeninger pr. indbygger, end i resten af landet. Medlemstallet var samlet set omkring 105.000 medlemmer, hvoraf 59 % er voksne over 25 år.¹¹⁴
- **Der er få store velfærdsforeninger, men mange små civilsamfundsforeninger**¹¹⁵. Enstregede foreninger præger idrætsbilledet. Over 60 % af alle idrætsforeninger i København var i 2004 under 50 medlemmer. De små civilsamfundsforeninger er samtidig i vækst¹¹⁶. Der var i 2004 kun 12 idrætsforeninger med over 1000 medlemmer¹¹⁷.
- **Fodbold dominerer som idrætsgren**¹¹⁸.
- **Der føres en meget eksplicit og aktiv idrætspolitik**, som har til formål at fremme idrætsdeltagelsen for forskellige grupper. Her er en relativt større forvaltning med et højere akademisk niveau blandt medarbejderne. Endvidere er udgifterne til idræt pr. indbygger højere, end i resten af landet¹¹⁹.
- **De københavnske idrætsanlæg er nedslidte** og meget benyttede, bl.a. grundet befolkningstæthed og misligholdelse. Dette medfører facilitetsproblemer, som har en negativ indflydelse på det frivillige engagement og foreningsudviklingen¹²⁰.

Ydermere er København karakteriseret ved **et unikt idrætsfagligt netværk** mellem de ansatte i Københavns Kommune, hovedorganisationerne og de store idrætsforeninger, samt en **længerevarende samarbejdskultur på idrætsområdet**.

Det vil jeg komme nærmere ind på i næste afsnit, da det relaterer sig til interpellationsmekanismerne.

---

¹¹³ *Københavns idrætsforeninger – et oversigtbillede*, rapport fra Kultur- og Fritidsforvaltningen, 2005

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Informant fra Kultur og Fritidsforvaltningen, informanten fra DGI og Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens, Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter* (For yderligere information om begrebet ”civilsamfundsforeninger” og ”civilsamfundsforeninger”, se kapitel 4, afsnit om ”Satsning på ressourcestærke velfærdsforeninger”).

¹¹⁶ *Københavns idrætsforeninger – et oversigtbillede*, rapport fra Kultur- og Fritidsforvaltningen, 2005

¹¹⁷ Ibid. og informant fra DGI.

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Ibsen, Bjarne (2006): *Kommunal idrætspolitik – mellem folkeoplysning og velfærd*, s. 35. Dette gør sig dog også gældende for Københavns nære omegnskommuner.

¹²⁰ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, Ottesen, Laila og Jensen, Marianne (2007) *Trænere i den frivillige idræt – en kvantitativ undersøgelse af udvalgte trænernes vilkår, Rapport vedrørende samarbejde mellem idrætsforeninger og fritidsinstitutioner i Københavns Kommune*, Københavns Kommune, 2003

Det skal pointeres, at man i Københavns Kommune allerede påskønner foreningsidrættens indsatser. Det er heller ikke vanskeligt, at finde lovprisninger af foreningsidrætten i den idrætspolitiske opinion. For på mange måder løser foreningsidrætten *allerede* opgaver, der bærer kommunens mærke. Dette specielt på fire områder: Børn, det sociale, integration og sundhed.

Omkring 2/3 af alle københavnske børn var i 2004 idræts- og motionsaktive¹²¹. En betragtelig andel af dem dyrker deres idræt i foreningsregi, hvilket i 2004 konkret drejede sig om ca. 27.000 foreningsmedlemmer i aldersgruppen 0-18 år, fordelt på ca. 1180 idrætsforeninger¹²². Det svarer til, at 30 % af alle københavnske børn og unge dyrker idræt i en forening. Foreningsidrætten spiller således en stor rolle i et ganske betydeligt antal børns hverdag.

Godt halvdelen af alle københavnske voksne (18 år og derover) var i 2004 idræts- og motionsaktive¹²³. Af dem var 77.000 personer medlemmer af en idrætsforening, hvilket svarer til 41 % af alle voksne borgere i København.¹²⁴

På sundhedsområdet er idrætsforeningerne centrale fora for københavnernes idræts- og motionsaktivitet.

Borgerrepræsentationen bevilligede 4 mio. i budgetforliget 2006¹²⁵ til specielt inaktive voksne, børn, ældre og etniske minoriteter i projektet ”København - En by i bevægelse” for perioden 2006-2009. I den forbindelse er der blevet lagt vægt på, at motion skal tænkes ind som et vigtigt redskab i det forebyggende arbejde i alle forvaltninger¹²⁶. Alene udbredelsen, anvendelsesgraden og tætheden af idrætsforeninger i København gør, at idrætsforeningerne ikke kan negligeres i initiativer på sundhedsområdet.

På samme måde som for de københavnske børn, er der også en generel politisk konsensus om, at foreningsidrætten rummer positive og samfundsnyttige perspektiver for voksne. Ikke mindst på integrationsområdet, som et referat fra et af Borgerrepræsentationens møder vidner om:

”Deltagelse i foreningslivet er en væsentlig indgang til det danske samfund både i forhold til at møde etniske danskere og til at opleve og deltage i den demokratiske tradition, som det folkeoplysende foreningsliv bygger på. Gennem etniske minoriteters deltagelse heri vurderes, at integrationen fremmes”¹²⁷.

Det centrale for denne afhandling er, at der blandt de københavnske politikere og embedsmænd er fuld bevidsthed om foreningsidrættens betydelige nytteværdi.

¹²¹ *Københavns idrætsforeninger – et oversigtbillede*, rapport fra Kultur- og Fritidsforvaltningen, 2005

¹²² Ibid.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Økonomiudvalgets dagsorden fra tirsdag d. 13. december 2005.

¹²⁶ Kultur- og Fritidsudvalget dagsorden fra ordinært møde torsdag den 29. september 2005

¹²⁷ Fremsagt på borgerrepræsentationens møde om *styrket integration gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet*, BR 393/06, ordinært møde onsdag d. 14. juni 2006, se kapitel 6, bilag 8: ”Styrket integration gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet”

Den instrumentelle tankegang har dog også sneget sig ind i Københavns Kommune. Søgningen efter social- og sundhedsmæssige sidegevinster og ”uopdyrket land” på f.eks. integrationsområdet er bl.a. baggrunden for, at Kultur- og Fritidsforvaltningen iværksætter en undersøgelse af idrætsforeningernes vilkår for integrationsarbejdet¹²⁸. Undersøgelsen skal give en større viden om foreningernes potentialer, og komme med løsningsforslag på integrationsområdet¹²⁹.

Også sundhedsområdet er i fokus. Hvor kan man f.eks. sende de overvægtige børn hen? Her tilbyder foreningsidrætten en række muligheder og lokalt funderede løsninger, som kommunen i stigende grad søger at udnytte.

I mine øjne er det reelt de gode resultater og indsatser, som foreningsidrætten yder, der har givet det offentlige yderligere ”blod på tanden”. Indsatsen virker, og man vil have mere af det: ”Kan vi få *endnu mere* ud af det?”

Det idrætsfaglige netværk i København

”Ja, man taler jo tit om, at ude i provinsen, der ”daffer” man lige forbi Rådhuset og får sig en kop kaffe. Det gør man vel ikke i København, en millionby? Men det gør man! (Informant fra Kultur- og Fritidsforvaltningen)

Et af de mest interessante aspekter ved københavnsk idrætspolitik er det tætte netværks indflydelse. Ganske få idrætsfaglige personer skaber store dele af fremtidens københavnske idrætspolitik over pindemadder og kaffe. Det er et spændende fund i min undersøgelse, som overraskende nok er helt uberørt forskningsmæssigt. Det er interessant, da netværket fungerer som ”social smørelse” for interpellationsmekanismerne.

Den danske velfærdsmodel har altid prioriteret partsinddragelse af borger- og interessegrupper, hvor velfærdsstatslige instanser har forhandlet med civilsamfundet i en pragmatisk, lydhør og konsensusbaseret tradition.

I København har denne konsensuskultur dog nået nye højder. Her har der i mange år været en længerevarende tradition for tæt tværsektoralt samarbejde, og flere store idrætsforeninger har ansatte i

---

¹²⁸ Folkeoplysningsudvalgets beslutningsprotokol fra ordinært møde tirsdag den 20. marts 2007, (FOU 29/2007), om *Undersøgelse af foreningernes vilkår for integrationsarbejdet*. Undersøgelsen udarbejdes af Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund., se kapitel 6, bilag 11: ”Undersøgelse af foreningernes vilkår for integrationsarbejdet”

¹²⁹ Undersøgelsen til 353.000 kr. skal finansieres af Udviklingspuljen. Formålet med denne pulje er at støtte initiativtagere, som tilbyder fritidsaktiviteter for børn og unge. Udviklingspuljen har et budget på 5.237.000 kr. i 2007, <http://www3.kk.dk/Service/Kultur%20og%20Fritid/Fritidsliv%20i%20Koebenhavn/tilskud/tilskudprojekter/Udviklingspuljen.aspx>

ledelse og drift. Der er stor erfaring med idrætsprojekter. Yderligere har Københavns Kommune i mange år haft en eksplicit og proaktiv idrætspolitik, hvilket er essentielt i samspillet med hovedorganisationerne¹³⁰. Det er Københavns Kommunes erklærede mål at have den mest progressive idrætspolitik i landet¹³¹. Idrætten har stor politisk bevågenhed i København. Som DGI informanten udtrykte det:

”... det er bestemt den kommune (Københavns Kommune) vi har bedst fat i. For det er en stor kommune, der er mange forvaltninger, mange embedsmænd – så der er et godt netværk at samarbejde med”.

Som et resultat af disse faktorer er der i København relativt mange ansatte konsulenter på alle sider af samarbejdet i forhold til andre områder i landet – både hos kommune, hovedorganisationer og i de store idrætsforeninger¹³². Idrættens involverede parter mødes ofte til konferencer, oplæg, temaarrangementer og koordineringsmøder. De kender hinanden. De udveksler ideer og kollegiale erfaringer. Den idrætspolitiske verden er selv på landsplan ikke større, end at mange af hovedorganisationernes ansatte tidligere har arbejdet i kommunerne – og omvendt. F.eks. har DIF’s næstformand og tidligere formand for breddeidrætsudvalget Preben Stavn tidligere været ansat som Idræts- og Fritidschef i Herning Kommune. Vel og mærke *samtidig* med, at han var bestyrelsesmedlem i DIF. DGI’s ansvarlige konsulent for udviklingen af partnerskaber med de nye kommuner, Søren Riiskjær, er tidligere direktør for Team Danmark, var ansat i lokale- og anlægsfonden og har været kontorchef for idrætsanliggender i Kulturministeriet. Også i lavere stillinger ses en betydelig overlapning for parternes ansatte. Det giver netværket en stor *homogenitet*.

Disse netværksrelationer betegnes i litteraturen som ”policy-netværk¹³³”. Betegnelsen beskriver de teoretisk set idealtypiske interorganisatoriske relationer, der knytter forskellige aktører sammen via en

¹³⁰ Efter strukturreformen trådte i kraft har langt de fleste kommuner nu fået formuleret idrætspolitikker. Mine informanter fra DGI/DIF og kommunen mente dog samstemmende, at København i årevis har været langt foran i udviklingen af samarbejder på social- og sundhedsområdet og formulerede idrætspolitikker for foreningsidrætten.

¹³¹ *Københavns idrætsforeninger – et oversigtbillede*, rapport fra Kultur- og Fritidsforvaltningen, 2005, ”*Sammenfatning*”

¹³² Ibsen, Bjarne (2006): *Kommunal idrætspolitik – mellem folkeoplysning og velfærd*, s. 35 For kommunen gør dette sig gældende. For organisationerne kan konklusionen ikke bakkes kvantitativt op, men på baggrund af informanternes fortællinger og ovenstående rapport er det overvejende sandsynligt, at København samlet set har relativt flere idrætsfaglige personer end i andre områder af landet. Dette bl.a. på grund af, at det udbredte samarbejde, kommunens relativt større forvaltning med et højere akademisk niveau blandt medarbejderne, den store foreningstæthed, højere udgifterne til idræt pr. indbygger, idrættens politiske bevågenhed i København, etc.

¹³³ Sehested, Karina (red.) (2003): *Bypolitik mellem hierarki og netværk*, Kap. 1. Policy-netværk knytter sig til en afgrænset problemstilling, f.eks. udviklingen af idrætsstilbud i et givent lokalområde. Interessenter og fagpersoner debatterer problemstillingen i netværket, som efter løsningen af problemstillingen evt. opløses eller forandres fundamentalt. I Københavnsk perspektiv er den ovenstående beskrevne netværksform en kombination af konstant opståede policy-netværk, der beskæftiger sig med idrætspolitiske udfordringer, og et mere vedvarende netværk bestående af konsulenter, embedsmænd og politikere.

fælles interesse. I dette tilfælde velfærds- og idrætsorienterede problemstillinger. Interesfefællesskabet i dette københavnske idrætsnetværk udvikler en fælles konsensus og gensidighed mellem medlemmerne.

Der er også en relativ harmonisk *magtbalance* mellem parterne. Dette gør sig ofte gældende for de stabile og relativt lukkede fora, som policy-netværk udgør¹³⁴. Blandt andet sikres fællesskabets homogenitet af personbaserede inklusionsmekanismer.

Forvaltningernes ansatte har ofte en idrætsuddannelse bag sig. Modsat er hovedorganisationernes ansatte kompetente i kommunalpolitik og forvaltning. Parterne kan fagligt set ikke ”køre om hjørner” med hinanden. Som min informant fra Kultur og Fritidsforvaltningen udtrykte det:

”Jeg synes, at vi har noget at have vores beslutninger i. Det er jo blandt andet også derfor, at vi ansætter folk med... altså, folk herinde ved noget om idræt. Det er idrætsfolk eller kulturgeografer. I gamle dage kunne man fuldstændig trække en kommunal embedsmand rundt ved næsen, hvis man sagde, at så og så mange spiller fodbold. Det kan man ikke længere. Vores viden er ret stor”.

Disse aspekter giver grobund for en særegen, social kontaktflade mellem parterne. Der er hos begge parter en villighed til, at indgå i daglig sparring. Der er en lydhørhed overfor modpartens argumenter.

Velfærdsprojekterne initieres ofte spontant og uorganiseret i disse relationer. Adspurgt om samspillet mellem politikere, embedsmænd og konsulenter havde karakter af ”kaffepause ideer” var svarene:

”Altså, det kan det godt være. Det tager jeg positivt (griner). Det kan det sagtens være. Aldrig undervurder pindemader! Det er derfor, man går til konferencer! Det er selvfølgelig også for at høre på nogen, men det er for at snakke med folk.

Det der med at lære folk at kende, så er det nemmere at tage kontakt til folk en anden gang: ”Hov, jeg har lige en idé, skulle vi ikke lige snakke om det?” ... Jeg vil tro, at det er den måde, det foregår på. Og jeg fisker også engang mellem noget op, når jeg snakker med nogle politikere.” (DGI informant)

”... jeg vil ikke sige, at det er tilfældigt. Men det foregår meget ud fra netværkstanken. Altså, hvem kender hvem. Den kan komme begge veje”. (DIF informant)

”Altså, netværk fungerer. Det gør det jo i alle arbejdssammenhænge. Og det har en betydning”. (Informant fra Kultur- og Fritidsforvaltning)

Er det er ikke en banal konklusion, at menneskelige relationer er vigtige i et samarbejde?

---

¹³⁴ Sehested, Karina (red.) (2003): *Bypolitik mellem hierarki og netværk*, s. 23

Når de tætte sociale relationer anskues ud fra et interpellationsperspektiv, så fremstår det mindre banalt: Møderne med pindemadder og kaffe har stor betydning for statens interpellation af de afhængige subjekter. Det er bl.a. i disse fora, at overensstemmelsen mellem statens og borgernes viljer samordnes. Netværk og personlige kontakter er en del af det offentlige *uformelle* interventionsmetoder i idrætspolitikken¹³⁵. Det idrætsfaglige netværk giver det offentlige mulighed for at holde sig orienteret om idrætsforeningernes ønsker og potentialer, men ligeledes en mulighed for at påvirke dialog og praksis i foreningsidrætten. Det er et element i en strategisk styringsform¹³⁶. De er ikke en strategisk overvejet påvirkningsfaktor, men det er ”social smørelse” for interpellationsmekanismerne.

De uformelle udvekslinger af holdninger mellem parterne skaber en fælles konsensus om retningen for idrætten og foreningslivet i fremtiden. Udgangspunktet for parternes ønsker er forskellige, men de deler lysten til en fælles udvikling. Kommunen har en forståelse for, hvad idrætten kan, vil og allerede gør. Det giver idrætten et spillerum for initiativer og ideer. Hovedorganisationerne tager de kommunale perspektiver til grundig efterretning, og retter sine ønsker ind efter det. Dette har indflydelse på interpellationens effekt. At hovedorganisationernes repræsentanter i kommunesamarbejde opfatter kommunale medarbejdere som ”kollegaer” skaber en større overensstemmelse mellem parterne. Det er ganske plausibelt, at disse personlige relationer får hovedorganisationerne til at trække deres bagland mod den konsensus og velfærdsdiskurs, som opstår i det daglige samarbejde med de kommunale partnere.

Efter nu at have præsenteret den særlige københavnske idrætsbaggrund bevæger jeg mig i det følgende ind på, hvordan Københavns Kommunes velfærdsorienterede perspektiver på idrætten forplanter sig i DGI og DIF via interpellationsmekanismerne.

---

¹³⁵ Ibsen, Bjarne og Eichberg, Henning (2006). *Dansk Idrætspolitik – mellem frivillighed og statslig styring*, s. 4. Regler, betænkninger, notater og love kan ligeledes beskrives som formel intervention. Uformel intervention knytter sig til personlige kontakter og netværksstyring. Disse to tilgange skal ses i sammenhæng med interpellationsstrategien.

¹³⁶ Sehested, Karina (red.) (2003): *Bypolitik mellem hierarki og netværk*, s. 32-35. Sehested beskriver 4 metastyringsformer af netværk:

- 1) Konkret deltagelse: Som beskrevet ovenstående i tekst.
- 2) Strategisk netværksopbygning: Her påvirkes, hvilke netværk der skal opstå så opgaven kan løses.
- 3) Skabe institutionelle strukturer og rammer: Dette sætter rammer, retningslinjer, målsætninger op for netværket. Det handler mere om metoder, end indhold.
- 4) Konstruktion af mening og identitet: Dette skal skabe skæbnefællesskaber og fælles forståelse. Når netværket tænker ”os alle” i stedet for ”mig” bliver beslutninger mere legitime og forankrede.

3.2 Strategier (interpellationens form)

Hvordan udmønter det offentlige velfærdsoverrettede pres på foreningsidrætten sig *konkret*? Hvordan kommer interpellationen af hovedorganisationerne praktisk til udtryk?

Målet med det offentlige strategi er at indlejre de statslige ønsker til idrættens fremtid i hovedorganisationernes og idrætsforeningernes selvfølgelige praksis. Statens vilje skal sive ubemærket ned gennem samfundsstrukturene og befolkningens holdninger. Interpellationen kan defineres som succesfuld, når hovedorganisationerne og idrætsforeningerne omformer deres egen praksis, så statens mål indgår som en naturlig del af denne praksis.

Som nævnt i teoriafsnittet går det offentlige påvirkningsveje overfor foreningsidrætten i to retninger¹³⁷: Påvirkningsvejene går igennem hovedorganisationerne, og sekundært i en direkte kontakt til idrætsforeningerne.

Det er særdeles vanskeligt at adskille disse påvirkningsveje rent analytisk. Både fordi idrætsforeningerne og hovedorganisationerne er sammenvævede rent organisatorisk, men også fordi det offentlige strategier ikke nødvendigvis differentierer mellem idrætsforeninger og hovedorganisationer. Af samme årsag benævner jeg ofte DGI, DIF og idrætsforeningerne under den samlede betegnelse ”foreningsidrætten”. Påvirkningstiltagene retter sig i praksis ofte mod kompetencestærke *personer* i foreningsidrætten – ikke de *organisatoriske enheder*¹³⁸. Initiativerne handler ofte mest om at finde de rette mennesker.

Fokus i dette afsnit er dog på, hvordan DGI og DIF reagerer på de præsenterede ideologier. De nedenstående punkter er således de påvirkningsmetoder, som det offentlige anvender i interpellationen af hovedorganisationerne.

De officielt formulerede strategier

Der er flere officielt formulerede udviklingsstrategier for borgernes livsstil og sociale interaktion, som sigter på at anvende foreningsidrætten som velfærdsproducent. Anerkendelsesrelationen mellem det suveræne subjekt og foreningsidrætten synes at relatere til, hvor aktiv foreningsidrætten er på området. Det udtrykker de officielle strategier.

---

¹³⁷ (Se kapitel 1, afsnit 6, figur 3.)

¹³⁸ (Se kapitel 4, afsnit 4.2 og 4.3)

På sundhedsområdet er det på landsplan regeringens strategi for befolknings sundheden – ”Sund hele livet” fra 2002¹³⁹. Strategien taler om tværsektorale partnerskaber, og et fælles ansvar:

”De lokale fællesskaber kan bidrage væsentlig til det forebyggende arbejde, og mange gør det allerede. Regeringen opfordrer alle – og især den organiserede del af de lokale fællesskaber – til at tage de fælles udfordringer op...

For sundheden er det derfor vigtigt, at ”foreningsdanmark” sammen med daginstitutioner, skoler, arbejdspladser m.v. påtager sig et medansvar for sundheden.¹⁴⁰” (”Sund hele livet”)

”Sund hele livet” - strategien rummer et markant forsøg på at ansvarliggøre civilsamfundet i velfærds-Danmarks opgaver. I forebyggelsen af de negative aspekter ved manglende fysisk aktivitet peger strategien på de frivillige organisationer og idrætsforeninger som væsentlige aktører¹⁴¹.

På kommunalt plan står motionsstrategien ”København – en by i bevægelse¹⁴²” centralt på idræts- og sundhedsområdet. Strategien lægger som ”Sund hele livet” - strategien vægt på en tværsektoral indsats, der involverer foreningsidrætten som samarbejdspartner og problemløser. Målgrupperne for strategien er børn, unge, ældre og fysisk inaktive voksne - heriblandt etniske minoriteter.

På et mere idrætsspecifikt plan er der også kommunale strategier, der rummer et instrumentelt sigte med foreningsidrætten.

En del af det offentlige idrætsplanlægning i København kan vurderes på baggrund af det udkast til en fremtidig idrætsstrategi, som Kultur- og Fritidsforvaltningen/Idræt og Fritid netop har udarbejdet.

Udkastet til strategien har titlen: *”Idrætspolitiske initiativer inden for bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet”*. Også blot benævnt *”Strategi F¹⁴³”*. De samlede udgifter til den ny idrætsstrategi er 10 mio. kr. årligt¹⁴⁴.

Strategien har baggrund i kommunens budgetaftale for 2007 og de bagvedliggende politiske målsætninger. Borgerrepræsentationen diskuterede i perioden op til budgetaftalen, muligheden for at åbne foreningslivet op:

---

¹³⁹ <http://www.folkesundhed.dk/media/sundhelelivet.pdf>

¹⁴⁰ *Sund hele livet – de nationale mål og strategier for folkesundheden 2002-10*, s. 57. Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2002

¹⁴¹ *Sund hele livet – de nationale mål og strategier for folkesundheden 2002-10*, s. 19. Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2002

¹⁴² [http://www2.kk.dk/folkesundhed/cfg.nsf/Files/KBH_Motionsstrategi_Web.pdf/\\$file/KBH_Motionsstrategi_Web.pdf](http://www2.kk.dk/folkesundhed/cfg.nsf/Files/KBH_Motionsstrategi_Web.pdf/$file/KBH_Motionsstrategi_Web.pdf)

¹⁴³ Strategien blev sendt i høring efter Kultur- og Fritidsudvalgets møde d. 22. marts 2007. Betegnelsen ”Strategi F” var Fritid og Idræts oprindelige titel. Kultur- og Fritidsudvalgets besluttede på mødet den 22. marts 2007, at ændre navnet til den noget længere titel. Strategien har taget navn efter de fire udvalgte indsatsområder: 1) **F**aciliteter og aktiviteter, 2) **F**oreningsudvikling og frivillighed, 3) **F**acilitering af tværfagligt samarbejde på idrætsområdet og 4) **F**erieaktiviteter.

¹⁴⁴ Kultur- og Fritidsudvalget beslutningsprotokol fra ordinært møde om *Ny idrætsstrategi*, (KFU 162/2007), torsdag den 22. marts 2007. (Se kapitel 6, bilag 10: ”Ny idrætsstrategi”)

”at rummeligheden i det københavnske foreningsliv øges ved at kommunen udvider sin aktive opsøgende indsats for at støtte foreningernes arbejde med mangfoldighed¹⁴⁵”.

Man ønskede fra Borgerrepræsentationens side en handleplan for idrætspolitiske initiativer indenfor bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet. Idrættens social- og sundhedsmæssige sidegevinster var centrale:

”Idrætten kan bl.a. være med til at forbedre folkesundhed og integration samt forebygge mod især ungdomskriminalitet. Parterne er derfor enige om at formulere en ny strategi for, hvordan idrættens vilkår kan forbedres i København¹⁴⁶”. (Aftale om budget 2007, Københavns Kommune)

Det påtænkte fokus i ”Strategi F” er, at få udlignet de sociale forskelle i børn og unges idrætsdeltagelse. De konkrete initiativer i strategien har foreningsidrætten i centrum, hvor faciliteter og aktiviteter foreslås at støttes yderligere. Endvidere er der afsat midler til at udvikle foreningsstrukturer og alternative aktiviteter.

Der er flere interessante aspekter i denne fremtidige strategi. Strategien antager den, at foreningsidrætten er den rette ramme for idrætssvage børn og unge. Strategien antager endvidere, at der i foreningsidrætten er en lyst til at medvirke i kommunens sociale og integrationsmæssige opgaveløsning. Som jeg analyserer i kapitel fire giver disse antagelser langt fra sig selv. Yderligere illustrerer strategien i mine øjne den ny udviklingstendens til at se foreningsidrætten som et redskab til at løse velfærdsopgaver, samt et ønske om at forandre idrætsforeningernes perspektiv med deres virke. Illustreret i strategiens ordlyd:

”Hvis foreningerne skal kunne modtage og fastholde flere børn og unge – især de marginaliserede grupper –, skal vilkårene for klubbernes sociale liv forbedres¹⁴⁷”. (Kultur- og Fritidsudvalget)

*”Den kulturpolitiske tilgang til idrætten udelukker imidlertid ikke, at der også gøres en ekstra indsats for at udnytte idrættens sidegevinster inden for fx integrations- sundheds- eller socialpolitikken¹⁴⁸”
(1.udkast til ”Strategi F”, Kultur og Fritidsforvaltningen)*

---

¹⁴⁵ Borgerrepræsentationens dagsorden for møde om styrket integration gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet, BR 393/06, ordinært møde onsdag d. 14. juni. Sætningen er en del af den indstilling som Beskæftigelses- og Integrationsudvalget og Økonomiudvalget formulerede til mødet, (Se kapitel 6, bilag 8: ”Styrket integration gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet”)

¹⁴⁶ Aftale om budget 2007 for Københavns Kommune, Københavns Kommune, s. 21. (Se kapitel 6, bilag 7: ”Aftale om budget 2007”)

¹⁴⁷ Kultur- og Fritidsudvalget beslutningsprotokol fra ordinært møde om Ny idrætsstrategi, (KFU 162/2007), torsdag den 22. marts 2007. (Se kapitel 6, bilag 10: ”Ny idrætsstrategi”)

Min undersøgelse viser en interessant nuance i de officielle, kommunale strategier.

Selvom man fra kommunalpolitisk side tænker foreningsidrætten ind i folkesundhedsområdet, så er tilliden til specielt idrætsforeningernes kompetencer på dette område markant mindre end på social- og integrationsområdet. Dette ses afspejlet i motionsstrategien ”København – en by i bevægelse”, som udspringer fra Folkesundhed København under Sundheds- og Omsorgsforvaltningen. Strategien fokuserer i udstrakt grad på *strukturelle* og *fysiske* rammer. De *organisatoriske* rammer er ringe beskrevet, og initiativerne lægger mindre vægt på at få de inaktive inkluderet i foreningsidrætten.

Modsat fremhæves idrætsforeningerne på social- og integrationsområdet, som centrale for succes og forankring. Som min informant fra DIF beskrev situationen:

*”Jeg tror faktisk ikke, man fra kommunal side har særlig stor tillid til, at hverken DIF, DGI eller foreningerne er i stand til at løse de meget tunge sundhedsmæssige opgaver...
... og måske er lige præcis sundhedsområdet så komplekst, at det måske kunne være en af årsagerne til, at man ikke tør begive sig ind på det område”.*

De officielle politiske strategier overfor foreningsidrætten lægger som illustreret ikke skjul på, at man fra offentlig side ønsker en større involvering af den frivillige idræt på velfærdsområdet. Det er en strategisk påvirkningsfaktor i sig selv. Der er lagt klar vægt på, at det suveræne subjekts (velfærdsstatens) anerkendelse af de afhængige subjekter (foreningsidrætten) hænger sammen med graden af involvering i velfærdsopgaver.

Fundamentet, for at borgerne ændrer deres selvfølgerlige praksis, er at den indledende formulering og præsentation af ideologiernes budskab kan *genkendes* i foreningsidrætten – det man kunne kalde meningsdannelse.

Meningsdannelse

En stor del af det offentliges overordnede strategi for at involvere foreningsidrætten er at meningsdanne, dvs. ændre, befolkningens og i særdeleshed foreningsidrættens opfattelse af hvilke perspektiver der bør være med idrætten. Meningsdannelsen er endvidere det suveræne subjekts formidling af, hvad der giver anerkendelse – hvilket vil sige involveringen i velfærdsopgaver.

Meningsdannelsen er en moralsk rammesætning for ”den gode idrætskultur”, hvor motion, sundhed, integration, frivillighed og ”det gode liv” skal sammensmelte. Denne holdningsændring er et strategisk

---

¹⁴⁸ *Idrætspolitiske initiativer inden for bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet*, 1. udkast som blev sendt i høring. Version hentet fra Ældrerådets hjemmeside, http://www.aeldreraad-kbh.dk/uploads/media/Ny_idraetsstrategi_1_udkast.doc, (Se kapitel 6, bilag 13: ”Idrætspolitiske initiativer inden for bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet”)

mål i sig selv. De frivillige i idrætsforeninger skal føle, at befolkningssundhed og integration er en del af deres opgave. At det bør være en del af deres selvfølgelig praksis.

Meningsdannelse sker overalt, hvor foreningsidrættens fremtid debatteres: Konferencer, interviews, avisartikler, etc. Medierne spiller her en stor rolle som meningsdannende bindeled mellem borgere, politikere og interessegrupper¹⁴⁹.

Her er blot et beskedent uddrag fra nogle af de centrale meningsdannere fra den offentlige part:

”Vi tænker desuden idrætten i en ny helhedsstrategi for, hvordan idrætten eksempelvis kan forebygge eller afhjælpe især ungdomskriminalitet¹⁵⁰”. (Overborgmester Ritt Bjerregaard)

”Hvordan fastholder vi sammenhængskraften i samfundet, og hvordan fremmer vi integrationen? Der skal ske en indsats på mange felter. Et af de væsentligste er idræt for børn og unge, for idrætten kan nu en gang noget særligt med at ophæve kulturforskelle... Der ligger en pointe i, at de to ordninger¹⁵¹ administreres af de frivillige organisationer. De kan sikre en smidig og ubureaukratisk administration af ordningerne. Og organisationerne kan noget på integrationsområdet. Det har de bevist mange gange. I begge de to ordninger er der ofte tale om forholdsvis beskedne støttebeløb. Men effekten kan være enorm¹⁵²”. (Kulturminister Brian Mikkelsen)

”Regeringen har i ”Sund hele livet” formuleret de væsentlige fælles udfordringer. Det er helt bevidst, at programmet bruger udtrykket, ”fælles udfordringer”. Der er nemlig tale om en fælles opgave og et fælles ansvar¹⁵³”. (Indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen¹⁵⁴)

Når Lars Lykke Rasmussen snakker om ”fælles udfordringer”, så handler det om at inkorporere velfærdsansvaret i civilsamfundets moralske bevidsthed. Meningsdannelsen i det offentlige rum er et nødvendigt fundament for at ændre foreningsidrættens praksis.

Et centralt aspekt af meningsdannelsen er offentligt initierede eller støttede kampagner. Kampagner er tæt på indbegrebet af offentlig, strategisk holdningspåvirkning af borgerne.

Ofte har kampagnerne et praktisk udgangspunkt, men et underliggende moralsk og adfærdsregulerende budskab. Et par eksempler:

---

¹⁴⁹ Togeby, Lise, Goul Andersen, Jørgen, Munk Christiansen, Peter, Beck Sørensen, Torben, Vallgård, Signild (2003): *Magt og demokrati i Danmark – hovedresultater fra magtudredningen*, Kap. 12.

¹⁵⁰ Punkt under Ritt Bjerregaard planer med budgetforhandlinger for 2007, hvor dette felt vil modtage bevillinger. Fra hendes hjemmeside: http://ritt.dk/index.php?option=com_content&task=view&id=580&Itemid=162

¹⁵¹ Ordningen *Deltagelse i idræts- og foreningslivet for børn af vanskeligt stillede forældre* og *Get2Sport*-ordningen.

¹⁵² *Kronikken Bolden er lige rund for alle* bragt i Kalundborg Folkeblad den 5. april 2006.

¹⁵³ Forord i *Sund hele livet – de nationale mål og strategier for folkesundheden 2002-10*, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2002

¹⁵⁴ Indenrigs- og sundhedsminister fra 27. nov. 2001.

”KRAM – undersøgelsen¹⁵⁵”

Er initieret af Det Nationale Råd for Folkesundhed og finansieres af Trygfonden og Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Landets kommuner inviteres til at deltage i projektet. KRAM - undersøgelsen omfatter 12 kommuner; registerbaserede oplysninger om sundhedstilstanden for 650.000 personer; internetbaserede spørgeskemabesvarelse fra forventet 300.000 borgere samt resultater af målinger og yderligere fysiske test fra undersøgelser fra i alt 18.000 deltagere. Idrætsforeningerne spiller en central rolle i de konkrete idrætstiltag.

Der er en pointe i, at så mange deltager: Undersøgelsen har et videnskabeligt formål. Under dette formål er oplysning og meningsdannelse dog også centralt. Kampagnen *samler* således ikke kun viden om ”den gode livsstil”. Den *spredter* også denne viden for at skabe adfærdsændrende debat.

”Gang i Danmark¹⁵⁶”- kampagnen.

Kampagnen ligger i praktisk forlængelse af KRAM - undersøgelsens mere videnskabelige udgangspunkt. Der er afsat i alt 8 mio. kr. til kampagnen, som er initieret af Indenrigs- og Sundhedsministeriet i samarbejde med Trygfonden. Kampagnen skal, bl.a.:

”... fremme opmærksomheden om de initiativer som frivillige foreninger og organisationer allerede har igangsat eller planlægger at igangsætte¹⁵⁷.” (Beskrivelse af ”Gang i Danmark”)

Formålet er at gøre befolkningen mere fysisk aktiv, og udbrede viden om fordelene ved sund livsstil.

Fælles for disse kampagner er, at der er et indlagt budskab til borgerne om at ændre livsstil, samt at foreningsidrætten i den forbindelse bør medvirke.

Offentlig debat er en kollektiv proces, som samtlige deltagere er med til at skabe¹⁵⁸. Den løbende samtale bevidstgør de involverede om det forestillede rum, som frivilligheden i idrætten udgør. Ny mening lægges i begrebet og utidssvarende indhold diskuteres bort. Offentlig debat er en proces om at skabe fælles forestillinger – i dette tilfælde foreningsidrættens involvering i velfærden. Ord kan ændre den sociale virkelighed¹⁵⁹. Igennem medierne kan politikere og idrættens top fortælle borgere og foreningsaktive om idrættens udfordringer, og hvordan de ønsker, de bliver løst. Medierne er et bindeled mellem det idrætspolitiske mikro - og makro niveau¹⁶⁰.

---

¹⁵⁵ <http://www.kram-undersoegelsen.dk/>

¹⁵⁶ <http://www.gangidanmark.dk/>

¹⁵⁷ Beskrivelse af ”Gang i Danmark”, s. 1. <http://gangidanmark.dk/omkampagnen/beskrivelseafgangidanmark0>

¹⁵⁸ Brink Lund, Anker, og Holst, Maja.: *Den offentlige debat – mål, middel eller mantra?* s. 8

¹⁵⁹ Brink Lund, Anker, og Holst, Maja.: *Den offentlige debat – mål, middel eller mantra?* s. 40.

¹⁶⁰ Tøgeby, Lise, Goul Andersen, Jørgen, Munk Christiansen, Peter, Beck Sørensen, Torben, Vallgård, Signild (2003): *Magt og demokrati i Danmark – hovedresultater fra magtudredningen*. Kap. 12.

I en forståelse af Hegels teorier om dannelsesprocesser kan meningsdannelsen siges at være et led i dannelsesprocessens 2. stadie¹⁶¹. Påvirkningen af den offentlige opinion er det nye udgangspunkt, som stilles op overfor idrætsforeningernes eksisterende opfattelse af perspektiverne med deres virke. (*For-sig*). Det er refleksionen over, at indgå i velfærdsprojekter. Debatten udvider foreningsidrættens perspektiver med sin egen rolle i samfundet.

Den offentlige debat er dog ikke udelukkende udvidende. Den sætter også begrænsninger. Jo mere velfærdsopgaverne i idrætten sættes på dagsordenen, desto længere væk kommer idrættens tidligere berettigelse og anerkendelse vedrørende kultur og dannelse. Filosofen Michel Foucault har fremhævet, at den offentlige konsensus også disciplinerer og begrænser borgernes evne til at udøve modmagt. Når offentligheden har fokus på et emne, fjernes betydning fra et andet¹⁶². Dette aspekt gør sig i øjeblikket gældende på idrætsområdet, hvor den offentlige konsensus i den grad begraver foreningsidrættens traditionelle værdier i lovprisninger om integration og sundhed. Som min DGI informant svarede, da jeg spurgte om foreningslivets traditionelle værdier nu afløses af snakken om sundhed?

”Det er faktisk et rigtigt godt spørgsmål, for det er blevet et mantra”.

Alt i alt er påvirkningen af den offentlige opinion en del af det suveræne subjekts (velfærdsstatens) interpellationsstrategi, hvormed de afhængige subjekters selvfølgelige praksis søges ændret. Det er den indledende og sprogliggjorte præsentation af ideologierne, som søges gjort så genkendelig for borgerne/foreningsidrætten som muligt.

Direkte kontakt og intervention

På lands- og statsplan har idrættens hovedorganisationer oplevet en stigende tilknytning til det offentlige. Udover den netværksbaserede samarbejdskultur, som jeg beskrev i indledningen af dette afsnit, så er der på et overordnet idrætspolitisk niveau kommet flere formaliserede kontakter i stand¹⁶³. Et godt eksempel på denne udvikling er ”Idrættens Topmøde¹⁶⁴”. Mødet har til hensigt at samordne perspektiverne og udviklingsarbejdet med idrætten via et årligt møde mellem kulturministeren og formændene fra DGI, DIF og DFIF. Parterne kan her påvirke hinanden gensidigt, og kan sætte kommende og nuværende idrætspolitiske tiltag i spil.

¹⁶¹ Se kapitel 1, teori-afsnit 1.6.

¹⁶² Brink Lund, Anker, og Holst, Maja.: *Den offentlige debat – mål, middel eller mantra?*

¹⁶³ Ibsen, Bjarne (2006): *Kommunal idrætspolitik – mellem folkeoplysning og velfærd*, Ibsen, Bjarne og Eichberg, Henning (2006). *Dansk Idrætspolitik – mellem frivillighed og statslig styring*

¹⁶⁴ *Idrætspolitiske udviklingsmål 2007*, Fra ”Idrættens Topmøde 2007” mellem Kulturminister Brian Mikkelsen og idrættens tre hovedorganisationer, DIF, DGI og DFIF, <http://www.kum.dk/sw51829.asp> (Se samlede udviklingsmål i kapitel 6, bilag 12: ”Idrætspolitiske udviklingsmål 2007”)

I mine øjne er dette et udtryk for en ny *proaktiv* interpellationstrategi, hvor man trækker foreningsidrætten tættere på beslutningerne for at ansvarliggøre organisationerne. Det er en meget bevidst påvirkningsrelation.

På kommunalt plan har samarbejdet i de konkrete idrætsprojekter store forskelle i udformningerne. Det er vanskeligt at generalisere med hensyn til, hvem der gør hvad og på hvilken måde. Det afhænger af det enkelte projekt. Det er også vanskeligt at adskille statslig intervention ("top-down") fra understøttelse af civilsamfundets initiativer ("bottom-up"). Ofte hænger det tæt sammen.

Traditionelt set er interaktionen mellem foreningsidrætten og Københavns Kommune båret af "armslængdeprincippet", hvilket skal sikre en især partipolitisk uafhængighed af kulturlivet. Sætningen "at støtte, men aldrig dirigere" har indtil nu udtrykt kulturpolitikken, som har været båret af den *reaktive* interpellationsstrategi. Princippet indebærer, at kommunen stiller rammerne til rådighed (faciliteter og aktivitetstilskud), hvorefter foreningerne udfylder disse rammer¹⁶⁵.

Kommunens forvaltninger har dog også en mere udfarende rolle, hvor forvaltningernes medarbejdere påvirker foreningsidrætten direkte.

Selvom det er vanskeligt at generalisere, så mener jeg dog at have empirisk belæg for at foretage en grov sondring mellem to typer påvirkningsformer i de konkrete idrætsprojekter. Disse to hovedtyper bekræftes af informanternes fortællinger. Som den ene af mine informanter formulerede det:

"... enten ved at gøre det selv, ved at trække nogen ind. Eller at lægge det ud i "armslængde-princippet", som typisk er den måde, man gør det i kommunalt regi... Enten tager man barnet helt ind til kroppen, og kører det strait kommunalt. Det ser vi blandt andet meget inde for sundhedsområdet". (DIF informant)

Disse to relationsformer er arketyperiske ekstremer. De er svære at finde eksempler på i konkrete idrætsprojekter:

- **Passiv støtte til projekter ("Bottom-up")**

Den ene type kontaktform i idrætsprojekter udtrykker den traditionelle *reaktive* interpellationsstrategi. Her er det hovedorganisationerne eller de store idrætsforeninger, der har henvendt sig til kommunen. De tildeles derefter ansvaret for et idrætsinitiativ med støtte fra puljemidler.

---

¹⁶⁵ *Københavns idrætsforeninger – et oversigtbillede*, rapport fra Kultur- og Fritidsforvaltningen, 2005. og Ibsen Bjarne og Eichberg, Henning. (2006). *Dansk Idrætspolitik – mellem frivillighed og statslig styring*. s. 9.

Støtten til foreningsidrætten i form af lokaler har lovgivningsmæssigt oprindelse i "Verdens bedste fritidslov" som blev vedtaget i Folketinget i 1968. Loven pålagde kommunerne at give 75 % tilskud til foreningers driftsudgifter, og offentlige lokaler og anlæg skulle stilles gratis til rådighed.

Der er gode argumenter for at overdrage hovedansvaret til hovedorganisationerne, eller de store velfærdsforeninger. DGI og DIF og idrætsforeningerne har en faglig ekspertise, som kommunen ofte behøver for at kunne løse opgaverne. Som formuleret af kulturminister Brian Mikkelsen i forbindelse med bevillingen af 1.883 mio. til projektet ”Idræt efter skoletid”¹⁶⁶ i 2004, hvor idrætsforeningen Ajax spiller en central rolle:

”Jeg synes, initiativet i København er spændende, og med den erfaring som Ajax har, er jeg sikker på at de kan løfte denne ambitiøse opgave”¹⁶⁷.

Et centralt element heri er foreningsidrættens udstrakte netværk. Idrætsforeningernes og hovedorganisationernes konsulenter ”kender som regel nogen, der kender nogen”, når et projekt skal sættes i værk.

”DGI har prioriteret midler, men vi har ikke de store summer. Så for os, hvis vi sætter noget i gang, er det vores knowhow, vi bruger”. (DGI informant)

”De kompetencer som DIF har i forhold til at indgå i dette her, som jeg ser det, er en ekspertise omkring erfaringer fra lignende. Men det er jo i høj grad også netværk. De kompetencer DIF har, er jo i virkeligheden netværk til de mange hundrede foreninger, der dels er i Københavns Kommune. Men også i nørområdet. Vi kender dem, ved hvem lederne er. Vi ved også, hvis der er nogle særlige områder, som skal løftes, så er der nogle foreninger, der har nogle lignende erfaringer. Vi kan bringe partnere sammen. Vi kan bidrage til, at der kan komme en vidensdeling”. (DIF informant)

Når foreningsidrætten har medejerskab og ansvar i velfærdsprojekterne, er chancen for, at indsatsen får en vedvarende og bæredygtig effekt større. Borgerinddragelsen er en sikring af, at de projekter som iværksættes afspejler reelle behov i befolkningen og lokalområdet¹⁶⁸. Det er vigtigt, da de kommunale støttekroner normalt forsvinder efter en tidsbegrænset projektperiode. Bæredygtighed og ansvarsoverdragelse er ”value-for-money” for kommunen.

Borgernes deltagelse skaber yderligere en øget bevidsthed om projekternes velfærdsorienterede tema. ”Fyrtårnsprojekter” kan motivere idrætsforeninger til at ændre opfattelse af deres egen rolle: Nå, sådan kan man også gøre? Måske vi kunne have et børnehold for overvægtige?

---

¹⁶⁶ Projektet er et samarbejde mellem bl.a. Ajax, København Idrætsanlæg, Københavns Kommune, Dansk Håndbold Forbund, DIF København og 13 lokale skoler og institutioner. Målsætningen er at sikre en mere aktiv hverdag for de københavnske børn. <http://www.ajax.dk/?ID=412>

¹⁶⁷ Kulturminister Brian Mikkelsen, <http://www.kum.dk/sw9703.asp>

¹⁶⁸ Poulsen, Jytte: *Borgerinddragelse som metode i sundhedsfremme – i relation til kost og fysisk aktivitet* s. 4, Powell, Fred og Guerin, Donal (1997): *Civil Society and Social Policy*

For kommunen er der en yderligere fordel i den styringsmæssige kontrol. Ved at være ”udbyder” og ikke ”arbejdsgiver” bliver velfærdsstatens handlerum og muligheder for fravalg større. Kommunen kan takke ja til de bedste tilbud eller forslag. Det er en måde at øge effektiviteten, da der på den måde skabes overensstemmelse mellem udbud og efterspørgsel i social- og sundheds projekter i idrætten¹⁶⁹.

Når det offentlige udlægger ansvaret for velfærdsprojekter til hovedorganisationerne, er det med den grundlæggende interesse at ansvarliggøre organisationerne. At DGI og DIF anvendes, som den styrende part i et velfærdsorienteret idrætsprojekt er med til at lægge ansvaret ud i civilsamfundet. Det kunne betegnes som en strategisk udnyttelse af ”armslængde-princippet”.

- **Kommunalt kontrollerede projekter (”Top-down”)**

En anden model er, at kommunen ”holder barnet helt ind til kroppen” i en *proaktiv* interpellationsstrategi. I disse tilfælde henvender det offentlige sig direkte til idrætsforeninger. Hovedorganisationerne inddrages eventuelt, men kommunen har fuld kontrol over projektet. I den forbindelse handler det ligeledes om politisk legitimering af ideer:

”Det er jo også en af de måder, hvorpå politikerne typisk kan legitimere deres berettigelse, deres synspunkter, deres politikker... Det er en typisk måde at legitimere i det politiske system. At legitimere de aktiviteter man gør, ved at indgå partnerskaber...” (DIF informant)

Et samarbejde med de frivillige bidrager med at sætte et menneskeligt ansigt på de offentlige adfærdsregulerende initiativer¹⁷⁰. Det er en form for politisk udnyttelse af den aura af uskyldighed, som hviler over det frivillige engagement i idrætten.

Ved at forvaltningernes egne embedsmænd, projektmedarbejdere og konsulenter er projektets udadvendte og aktive part, holdes der ”hånd i hank” med, at det offentliges interesser varetages efter de politisk bestemte hensigter. Senere videregives stafetten til foreningsidrætten. Samtidig er det en model, der præger foreningsidrætten i en tiltænkt retning. Der skabes ringe i vandet, og sættes eksempler på alternative tiltag i idrætten. Dette sker også ud fra den erkendelse, at foreningsidrætten har brug for en aktiv påvirkning, hvis det skal lykkes¹⁷¹.

---

¹⁶⁹ (Se endvidere kapitel 3, afsnit 3.2, ”Direkte kontakt og intervention”).

¹⁷⁰ Mandag Morgen (2001) Temanummer om: *Velfærdsbevægelsen – den nye civile velfærd*, s. 16

¹⁷¹ *Rapport vedrørende samarbejde mellem idrætsforeninger og fritidsinstitutioner i Københavns Kommune*, Københavns Kommune, 2003 [http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/a977bb6bafa3fadcc12567e800475a57/e781fa6027eb48cec1256dec004547f4/\\$FILE/_595i754bkedj6usj5dpkmspr5e8mmcsj9ehkm8sr9dppn8qbkclq6irreclp2qoj9dhgme81h_.doc](http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/a977bb6bafa3fadcc12567e800475a57/e781fa6027eb48cec1256dec004547f4/$FILE/_595i754bkedj6usj5dpkmspr5e8mmcsj9ehkm8sr9dppn8qbkclq6irreclp2qoj9dhgme81h_.doc)

Velmenende understøttelse eller interpellation?

Der er stor forskel på, hvad intentionerne er bag påvirkningsrelationerne for kommunens ansatte som *individer*, eller kommunen som *organisation*.

Et eksempel på integrationsområdet er Projektrådgivningen¹⁷². Projektrådgivningens arbejde kan deles op mellem en opsøgende funktion i strategisk udvalgte indsats- og lokalområder, og en mere responderende konsulentrolle for idrætsforeninger der kontakter Projektrådgivningen. Det er ofte gengangere blandt de store københavnske idrætsforeninger, der henvender sig: Fremad Valby, Brønshøj Boldklub, Nørrebro Taekwondo Klub, etc.

Projektrådgivningens ansatte går på *individniveau* ikke ud med intentionen om at ændre idrætsforeningerne. Tværtimod. Samarbejdet er ligeværdigt, og har præg af en *hjælp* til foreningerne via økonomisk støtte til faciliteter, erfarings- og vidensdeling og konsulentbistand. Min informant fra Projektrådgivningen understregede, at hendes opsøgende arbejde og interaktion med idrætsforeningerne handler om at understøtte – *ikke* at forandre. Der er en stor respekt for uafhængigheden og de lystbaserede aktiviteter. Det er de foreninger, der selv har lyst og overskud til samarbejdet, der fokuseres på. Ingenting presses ned over foreningslivet. Selvopfattelsen i kommunen er, at det er et *tilbud*.

Dog handler den opsøgende funktion også om at udbrede lysten til at engagere sig i integrationsarbejde i foreningsidrætten. Projektrådgivningen er en praktisk udmøntning af det kommunale ønske om at involvere flere etniske minoriteter i foreningslivet – herunder idrætsforeninger. Den er led i en særlig målrettet kommunal anvendelse af foreningslivet som integrationsfora. Kommunen har som *organisation* en intention om at forandre idrætsforeningerne. Da jeg spurgte min informant fra Projektrådgivningen, om det opsøgende arbejde også handlede, om at gøre foreningerne mere interesserede i integrationsprojekter i idrætten, var svaret:

”Jamen... det gør det da. Helt klart. Det handler om at gøre foreningerne opmærksomme på, hvorfor det kunne være interessant at sætte dette her på dagsordenen. Men også at hjælpe dem lidt i gang. Vise at de ikke står alene med det her. Vi skal nok være der. At det ikke bare er et indledende møde, men vi kan

---

¹⁷² <http://www3.kk.dk/Service/Kultur%20og%20Fritid/Projekter/Projektraadgivning.aspx>.

Projektrådgivningen blev oprettet i 2002 af Københavns Kommune. Arbejdet er nu rammesat i *Aftale om køb af kultur- og fritidstilbud til etniske minoriteter* fra 2005. (Beskæftigelses- og Integrationsudvalget beslutningsprotokol for møde om: *Kultur- og fritidstilbud for etniske minoriteter (fællesindstilling BIF/KFF)*, BIU 77/2007, torsdag den 26. april 2007.) Formålet med Projektrådgivningen er at styrke integrationen af etniske minoriteter i det frivillige foreningsliv. Det gøres via en bindeledsfunktion mellem Københavns Kommune og de civile aktører, f.eks. idrætsforeninger og disses hovedorganisationer. Projektrådgivningen har en opsøgende, igangsættende og rådgivende funktion. Det er primært idrætsforeninger, der samarbejder med i foreningslivet. Projektrådgivningen har i den forbindelse til opgave at administrere Brobygningspuljen på 1,2 mio. kr., rådgive og motivere foreningslivet til at påtage sig en del af integrationsindsatsen via konsulentstøtte og informationsarbejde.

også godt følge processen i et halvt år eller et år, i forhold til rekruttering eller tage de udfordringer, der kommer undervejs. Det tror jeg tit, er det, der gør, at foreningerne tør kaste sig ud i det”.

En instans som Projektrådgivningen kan betegnes som en institutionalisering af interventionsbestræbelserne på integrationsområdet. Det er interessant og tankevækkende, at det offentliges interpellation fremstilles som et *tilbud* og en velmenende tjeneste. Der er i det offentliges interpellationsmekanismer en fornægtelse af presset på foreningsidrætten ved, at påvirkningen i den kommunale selvopfattelse formuleres som en *hjælp*. Det er en særlig virkningsfuld og skjult magtrelation, da det offentlige på denne måde hjælper foreningsidrætten til at *omforme sig selv* efter det offentliges ønsker.

Et mere udtalt og grundlæggende påvirkningselement i interpellationen er den økonomiske styring af foreningsidrættens udvikling og synspunkter.

Støttefordeling

I det offentliges ”værktøjskasse” til at ændre foreningslivets praksis er den økonomiske gulerod en af de mere grundlæggende. Borgernes engagement kan effektivt manøvreres via tilskud, puljer og fordelingen af støtte. Det kan kategoriseres som en *formel* intervention i idrætspolitikken¹⁷³. Det er en integreret del af interpellationsstrategien.

Overordnet set var det offentliges bidrag til idrætten i 2005 fordelt således:

Figur 4 Offentlige bidrag til foreningsidrætten i 2005

Mio. kr. Formål	Staten					TABEL 29	
	Finanslov	Tipsmidler	Kommuner	Amter	HUR	I alt	
Danmarks Idræts-Forbund	0,0	253,9	0,0	0,0	0,0	253,9	
Danske Gymnastik- og idrætsforeninger	0,0	231,4	0,0	0,0	0,0	231,4	
Dansk Firmaidrætsforbund	0,0	34,5	0,0	0,0	0,0	34,5	
Team Danmark	0,0	76,7	0,0	0,0	0,0	76,7	
Hestevæddeløbssportens Finansieringsfond	0,0	82,9	0,0	0,0	0,0	82,9	
Idrætsforskning, Idrættens analyseinstitut, Anti-Doping Danmark, Danmarks bidrag til WADA m.v.	0,0	13,5	0,0	0,0	0,0	13,5	
Idræt for vanskeligt stillede børn	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	10,0	
International Sport and Culture Association	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8	
Tilskud til de lokale idrætsforeninger, idrætspolitiske initiativer, tilskud til mindre idrætsorganisationer, bidrag til Idrætsfonden Danmark m.v.	0,0	21,2	2.822,3	6,7	0,0	2.850,2	
I alt	5,0	719,9	2.822,3	6,7	0,0	3.553,9	

Kilde: Figur hentet fra *Kulturpengene – Offentlige udgifter til kultur 2005*, s. 43, Kulturministeriet, www.kum.dk

¹⁷³ Ibsen, Bjarne og Eichberg, Henning. (2006). *Dansk Idrætspolitik – mellem frivillighed og statslig styring*, s. 4.

Som figuren viser, så modtog idrætten samlet set 3,56 mia. kr. i 2005 i offentlige tilskud¹⁷⁴. Heraf udgjorde kommunernes andel 2,8 mia. kr., hvormed over 80 % kommer fra kommunekasserne. Samlet set er kommunerne essentielle for idrætten, da kommunerne er den vigtigste økonomiske bidragsyder.

DGI og DIF bliver finansieret af staten via Tips- og Lottoloven, der hører under Skatteministeriet. Tipsmidlerne udgør omkring 95 % af hovedorganisationernes indtægt¹⁷⁵.

For idrætsforeningerne er det Folkeoplysningsloven, der sætter rammerne for den offentlige – dvs. den kommunale - støttefordeling. Folkeoplysningsloven administreres af Undervisningsministeriet.¹⁷⁶ Offentlig støtte udgør omkring 1/4 af idrætsforeningernes indtægter¹⁷⁷.

I lyset af det voksende offentlige fokus på, at foreningsidrætten kunne engagere sig yderligere i velfærdsopgaver er det vel nærliggende at tro, at dette bliver afspejlet i den økonomiske fordeling? Kan der anes en øget kontrol med de frivillige organisationer?

På lands- og statsplan er der op gennem 1990'erne sket en stigning i støttefordelingens strategiske anvendelse¹⁷⁸. Når foreningsidrætten begynder at læne sig op af den offentlig støtte, medfølger der ofte kontrol og krav¹⁷⁹. Et par eksempler:

I 1998 oprettede daværende kulturminister Elsebeth Gerner Nielsen ”Det Idrætspolitiske Idéprogram”(IPIP). Hensigten var at målrette idrættens udvikling imod en bredere, eksperimenterende og mere socialt orienteret foreningskultur. Underliggende var det endvidere hensigten at øge statens indflydelse på idrættens udvikling, på bekostning af hovedorganisationerne¹⁸⁰. Programmet fik stillet 75

---

¹⁷⁴ *Kulturpengene – Offentlige udgifter til kultur 2005*, s. 43, Kulturministeriet, www.kum.dk.

¹⁷⁵ DGI's og DIF's egne tal fra <http://www.dgi.dk/forside/facts/oekonomi.aspx> og <http://www.dif.dk/ForSpecialforbundet/Forside/Oekonomi.aspx>

Eksempelvis modtog DGI ca. 190 mio. kr. ud af den samlede indtægt på ca. 202 mio. kr. i fra Tipsmidlerne i 2004. Hermed udgør den offentlige støtte ca. 94 % af indtægterne. I 2006 modtog DIF 266 mio. kr. fra Tipsmidlerne ud af et budget på 271 mio. kr., hvilket svarer til 98 % af DIF's samlede indtægter. Egen procentregning.

¹⁷⁶ Folkeoplysningsloven på www.retsinfo.dk, LBK nr. 535 af 14/06/2004 (Gældende).

Loven pålægger kommunerne at støtte folkeoplysende virksomhed, herunder foreningsidræt, med aktivitetstilskud (§ 2, stk. 2, nr. 1-2), gratis lokaler (§ 2, stk. 3) og driftstilskud (§ 2, stk. 4, dog kun 75 % af driftsudgifterne)

Ansvar for fordelingen af støtte og godkendelse af foreningerne ligger hos Folkeoplysningsudvalget og Kommunalbestyrelsen. På kommunalt plan suppleres dette af de økonomiske midler som § 18 i Loven om social service (der inden kommunalreformen 2007 hed § 115). Siden 1998 har kommuner og amtskommuner været forpligtiget til at støtte frivillige sociale organisationer og foreninger, der laver socialt arbejde

¹⁷⁷ Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila: *Sport and Welfare Policy in Denmark: The Development of Sport between State, Market and Community*, s. 49.

¹⁷⁸ Ibsen, Bjarne og Eichberg, Henning. (2006). *Dansk Idrætspolitik – mellem frivillighed og statslig styring*. kap. ”Ændringer i dansk politik”

¹⁷⁹ Christensen, Søren og Molin, Jan (1995): *I den gode sags tjeneste – frivillige organisationer i Danmark*, kap. 1.

¹⁸⁰ Ibsen, Bjarne og Eichberg, Henning. (2006). *Dansk Idrætspolitik – mellem frivillighed og statslig styring*. s. 19

mio. kr. til rådighed over en periode på tre år¹⁸¹. IPIP er i interpellationsteoretisk perspektiv særlig interessant. Idéprogrammet kan klart ses som en ”light-version” af Ebbe Lundgaards forslag om ”Idrættens Udviklingsfond”, der ville have tvunget hovedorganisationerne til at fokusere på velfærdsopgaver i langt højere grad¹⁸².

I 2003 blev programmet ”Børn og unge i bevægelse” iværksat af Kulturministeriet med et afsat beløb på 24 mio. kr. Programmet havde til hensigt at øge samarbejdet mellem skoler, SFO’er og idrætsforeninger¹⁸³.

Puljen ”Unge nydanskernes deltagelse i idræts- og foreningslivet” på 3 mio. kr. og ”Integration gennem deltagelse i idræts- og foreningslivet” på 4 mio. kr. oprettedes i 2006 af Integrationsministeriet¹⁸⁴. Puljerne har til formål at anvende foreningsidrættens virke i den samlede integrationsindsats. Ministeriet har i perioden 2003-06 i alt imødekommet 76 ansøgninger til en samlet økonomi på godt 17 mio. kr.¹⁸⁵

Kulturministeriet oprettede puljen ”Idræt for vanskeligt stillede børn”, der har til hensigt at udvikle idrætstilbud og afhjælpe vanskeligt stillede børns situation via idrætstiltag i idrætsforeningerne. Der er afsat i alt 40 mio. kr. i perioden 2005 til 2008 til puljen¹⁸⁶.

Er det et markant pres?

Oplevelsen af den københavnske idrætspolitik hos informanterne fra DGI og DIF var, at der *ikke* er sket et fundamentalt skred i det politiske pres på foreningslivet via økonomisk påvirkning – ikke i en direkte form. Snarere et ligeværdigt samarbejde.

Der er dog kommet flere puljer, som påvirker på indirekte vis:

”Nej. I virkeligheden er det sådan, at i vores forvaltning, hvor idrætten hører under – altså, Kultur og Fritidsforvaltningen – der er det fortsat politikken, at man hører til under Folkeoplysningsloven. Hvis du danner en forening kan du få tilskud. Hvis der er børn og unge under 25 år, så får du aktivitetstilskud – ellers får du driftstilskud. Der er intet i den lov, der fordrer, at du også skal gøre noget andet: Integrere eller noget som helst. Men der er sket det, at der er kommet nogle ekstraordinære puljemidler.

(Informant fra Kultur og Fritidsforvaltningen)

”Ønsker Københavns Kommune målrettet at udnytte sidegevinsterne (ved idræt), skal der afsættes flere midler til udviklingspuljerne. Herfra er der allerede positive erfaringer omkring integration og overvægt/sundhed.¹⁸⁷” (Idrætspolitisk Redegørelse 2006)

¹⁸¹ Ibid.

¹⁸² (Se kapitel 2, afsnit 2.1)

¹⁸³ Kulturministeriets hjemmeside: <http://www.kum.dk/sw6345.asp> og Ibsen, Bjarne og Eichberg, Henning. (2006). *Dansk Idrætspolitik – mellem frivillighed og statslig styring*. s. 19

¹⁸⁴ Ibsen, Bjarne og Eichberg, Henning. (2006). *Dansk Idrætspolitik – mellem frivillighed og statslig styring*. s. 19

¹⁸⁵ LG Insights evaluering af puljesatsen 2003-2006 *Unge nydanskernes deltagelse i idræts- og foreningsindsatsen*

¹⁸⁶ Finansministeriets hjemmeside, <http://www.fm.dk/1024/visPublikation.asp?artikelID=6898>

I københavnsk sammenhæng drejer det sig primært om følgende puljer:

”Brobygningspuljen”

Projektpuljen har til formål at yde bistand til de initiativer, som foreningslivet iværksætter for at integrere etniske minoriteter i foreningskulturen. Puljen skal støtte foreningstilbud, som udbreder kendskabet til og deltagelsen i foreningslivet blandt etniske minoriteter.

I idrætssammenhæng var det i 2006 f.eks. Fodboldklubben B93, BK Skjold, GAM3 og Nørrebro Taekwondo Klub, der modtog støtte. På årsbasis lyder puljens størrelse på 1,2 mio. kr.

I praksis er det Projektrådgivningen, der administrerer puljen. Hvis støttebeløbet er over 30.000 kr. indstiller de dog kun projekterne, hvorefter henholdsvis Kultur- og Fritidsudvalget og Beskæftigelses- og Integrationsudvalget beslutter, om projektet skal støttes.

Puljen udtrykker en lyst til at motivere eller blot lette foreningslivets arbejde med integration. Den udtrykker ligeledes det instrumentelle syn på bl.a. foreningsidrættens virke, hvor de frivillige belønnes for indsatsen på velfærdsområdet.

”Udviklingspuljen for børn og unge”

Formålet med udviklingspuljen er at øge antallet af deltagere i de københavnske frivillige folkeoplysende foreninger for børn og unge under 25¹⁸⁸. Enten i et selvstændigt udviklingsprojekt, arrangement eller en forening som udvider sine aktiviteter. Ansøgerne skal selv medfinansiere 25 % af det samlede budget.

Som navnet antyder, lægges der stor vægt på, at ansøgerne bibringer med en udvikling til det eksisterende foreningslivs aktiviteter og tilbud. Puljen afspejler således et underliggende ønske om forandring fra det offentlige side.

Økonomisk set spiller disse initiativer en beskeden rolle i forhold til den samlede støtte til idrætten. De folkeoplysende midler i København er på ca. 65 mio. kr. årligt, mens de målrettede puljer kun lyder på 3 mio. kr.¹⁸⁹

Programmerne og puljerne er dog et vigtigt politisk *signal* til foreningsidrætten om, hvad man fra det offentlige side finder betydningsfuldt i idrætten. Interpellationsteoretisk er det et signal om, hvad foreningsidrætten skal beskæftige sig med for at opnå anerkendelse.

---

¹⁸⁷ *Idrætspolitisk Redegørelse 2006*, Københavns Kommune

¹⁸⁸ *Retningslinier for Udviklingspuljen*, Vedtaget af Folkeoplysningsudvalget den 6. december 2005. og i Kultur- og Fritidsudvalget den 19. januar 2006

¹⁸⁹ Tal fra interview med informanten fra Kultur og Fritidsforvaltningen.

Politisk pres eller ej, så skal man gøre sig klart, at puljemidler illustrerer et bevidst strategisk kommunalt forsøg på at ændre hovedorganisationernes og idrættens praksis¹⁹⁰. I visse sammenhænge endda en utilfredshed med hovedorganisationernes indsats på et område¹⁹¹.

Rapporten *"Kommunal idrætspolitik – mellem folkeoplysning og velfærd"* viser, at de kommunale krav og forventninger til idrætsforeningernes indsatser givetvis vil forøges i fremtiden¹⁹². Udviklingen er undervejs:

"Jeg oplever ikke, at man fra Københavns Kommune side negligerer de foreninger, som så ikke gør det (velfærdsopgaver), men jeg oplever til gengæld – og det, synes jeg, er positivt – at man motiverer de foreninger, som har ressourcer, lyst, energi, kompetencer, osv. til at gå ind og tage fat i de her opgaver. Dem går man ind og støtter via forskellige partnerskaber". (DIF informant)

Støttefordelingen til idrætten er et strategisk redskab i interpellationen af borgerne. Det er en mekanisme, hvormed det suveræne subjekt kan påvirke de afhængige subjekter i den ønskede retning. Introduktionen og anvendelsen af puljemidler indikerer et offentligt ønske om, at foreningsidrætten bevæger sig i en mere velfærdsorienteret retning. At de åbner for perspektiverne med hensyn til idrættens rolle i samfundet. I øjeblikket er det udelukkende en økonomisk gulerod for den del af foreningsidrætten, som selv opsøger det velfærdsorienterede element i idrætten. I fremtiden involverer det måske en pisk – eller en endnu større gulerod.

Opsummering

København er karakteriseret af et unikt idrætsfagligt netværk mellem de ansatte i Københavns Kommune, hovedorganisationerne og de store idrætsforeninger, samt en længerevarende samarbejdskultur på idrætsområdet. Det har en positiv indflydelse på samarbejdet og interpellationsprocessernes effekt. Det er plausibelt, at netværkets personlige relationer får hovedorganisationerne til at trække deres bagland mod velfærdsamarbejdet med de kommunale partnere.

Målet med det offentliges strategi er at indlejre de statslige ønsker til idrættens fremtid i hovedorganisationernes og idrætsforeningernes selvfølgelige praksis. Dette kan aflæses af de officielle strategier, der tilskynder foreningsidrættens rolle på social- og sundhedsområdet. Budskabet formidles via meningsdannelse i den offentlige opinion, hvor foreningsidrættens praksis og holdninger søges

¹⁹⁰ Ibsen Bjarne og Eichberg, Henning. (2006). *Dansk Idrætspolitik – mellem frivillighed og statslig styring*. s. 19

¹⁹¹ Skille, Eivind Å. *Idrett for alle: Enbetlig mangfold eller en tredje vei?*

¹⁹² Ibsen, Bjarne (2006): *Kommunal idrætspolitik – mellem folkeoplysning og velfærd* og i kommentaren på Idans hjemmeside, <http://idan.dk/Nyheder/293kommuneunders%C3%B8gelse.aspx>

ændret mod et øget velfærdsengagement. Det formidles yderligere i den konkrete kontakt mellem det offentlige og foreningsidrætten i idrætsprojekter. Enten ved at lægge ansvaret på foreningsidrætten i konkrete projekter, for på den måde at ansvarliggøre og skabe udvikling. Eller ved at bevare kontrollen i projekterne, så kommunens specifikke velfærdsopgaver løses på den ønskede facon.

Støttefordelingen til foreningsidrætten er også et strategisk redskab. Særligt er puljemidler et udtryk for en strategisk påvirkning, på trods af deres begrænsede andel af den samlede støtte.

Samlet set rummer det offentliges strategier en ansvarliggørelse af foreningsidrætten på velfærdsområdet. Anerkendelsesrelationen mellem det suveræne subjekt og foreningsidrætten relaterer til, hvor aktiv foreningsidrætten er i social- og sundhedsprojekter. Dog er der i den forbindelse en interessant detalje; Københavns Kommunes tillid til foreningsidrættens kompetencer og potentialer er markant mindre på sundhedsområdet, end på social- og integrationsområdet.

3.3 Dannelse og reaktioner hos afhængige subjekter (graden af interpellationssucces)

Hvorledes er så reaktionerne fra DGI og DIF på denne interpellationsproces? Lader de sig påkalde og danne? Er de villige til at involvere sig yderligere i det offentlige velfærdsprojekt?

En central konstatering i min empiriske undersøgelse har været hovedorganisationernes særdeles aktive rolle. Det er spændende i et interpellationsteoretisk perspektiv.

På et overordnet idrætspolitisk plan har de sidste års strategiske meningsdannelse for at ansvarliggøre foreningsidrætten i det danske velfærdsprojekt allerede virket. Foreningsidrætten ved og accepterer, at det er involveringen i velfærdsopgaver, der i øjeblikket afføder det suveræne subjekts (velfærdsstatens) anerkendelse.

Som et kuriosum i den forbindelse bemærkede Ritt Bjerregaard ved afslutningen af hendes besøg i Idrættens Kaffeklub den 16.04.- 2007, at det under mødet ikke som vanligt var blevet diskuteret, om idrætten langsomt bliver reduceret til et politisk instrument. At idrætten mister sin egenverdi til fordel for samfundsmæssig nytteværdi. Hun havde forinden spurgt forsamlingen om, hvordan integrationen kunne rummes i idrætten¹⁹³. Til hendes forundring var der ingen tilstedeværende, der stillede spørgsmålet, om det overhovedet var idrættens rolle? De integrations- og sundhedsmæssige perspektiver er efterhånden blevet accepteret af foreningsidrættens og det offentlige meningsdannere. Som min analyse senere vil vise er situationen dog anderledes for ”manden på gulvet”¹⁹⁴.

Det kræver ikke mange timers undersøgelse af feltet, før man indser, hvor markant hovedorganisationernes tilnærmelser er til kommunerne i landet generelt. Hovedorganisationernes strategi er ikke baseret på en forsigtig tilnærmelse. Det er billedlig talt et tilbud om børn, bryllup og fælles bolig.

I løbet af 2007 tager DIF's konsulenter på charmeoffensiv i landets kommuner med tilbud om samarbejde¹⁹⁵. Også deres uddeling af prisen ”Årets Idrætskommune” er et DIF- forsøg på at rette kommunernes blik mod foreningsidrætten.

DGI har – i hvert fald i offentligheden – satset særdeles målrettet på at indordne sig kommunernes nye virkelighed efter strukturreformen. Alle kommuner har modtaget en ”værktøjskasse”(reklamemateriale) med 77 forslag til partnerskaber. DGI har sågar tilpasset sig de nye kommuner med den nye

---

¹⁹³ Også Københavns idrætsfaciliteter og storbymenneskernes behov for fleksibilitet i idrætstilbud var til diskussion.

¹⁹⁴ (Se kapitel 4, afsnit 4.3)

¹⁹⁵ <http://dif.dk/index/nyheder-idraetsliv.htm?vis=4814&Kategori=3&selectmonth=1&selectyear=2007>

landsdelsstruktur. Den erklærede målsætning er at skabe samarbejdsaftaler med mindst halvdelen af de 98 nye kommuner inden 2010¹⁹⁶.

Der er også ændret på hensigterne med deres virke: Hvor man tidligere arbejdede aktivt for at øge *medlemsskaren* som et af de primære succeskriterier, satser DGI nu mere på at skabe øget generel *idrætsdeltagelse* og *sundhed* for hele befolkningen. Hvis DGI's traditionelle kultur- og fritidspolitiske værdier før var en hæmsko for en udvikling, så er de det ikke længere. DGI's strategi synes reelt at gå imod deres egen formålsparagraf. Eller i hvert fald at gå en omvej for at opfylde den.

”§ 2 Formål:

*Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger vil **styrke de frivillige foreninger som ramme om idræt** med vægt på fællesskab, udfordring og sundhed for at fremme foreningslivets folkeoplysende kvaliteter¹⁹⁷ ”.* (DGI's formålsparagraf)

Strategien i øjeblikket er, at man indledningsvist blot vil have flere aktive idrætsudøvere. Man håber så, at det skaber flere medlemmer¹⁹⁸.

Også DIF vil for fremtiden se nærmere på deres foreningsbegreb, så specialforbundene kan optage mere funktionelt orienterede idrætsfællesskaber¹⁹⁹. Det er nye toner i et foreningsmiljø, hvor det ”forpligtende fællesskab” altid har været grundstenen.

Det er DIF og DGI som presser på for at indgå samarbejder med de nye storkommuner.

DIF og DGI opfatter sig selv som faglige ”problem-knuserne” for kommunen. Kommunen har nogle politiske målsætninger og praktiske udfordringer. De mangler dog ekspertisen og netværket til at gennemføre dem. Hovedorganisationernes selvopfattelse er, at de praktisk kan realisere kommunens visioner som samarbejdspartner. Informanten fra DIF mente, at formaliseringen af samarbejdet netop var én af organisationens største udfordringer for fremtiden:

”Den her daglige sparring og dialog omkring ting, det, synes jeg, er essentielt...

... Men dét der er interessant er, at man har lagt op til fra forvaltningen at have et par årlige møder med både med DGI og DIF, og det ser vi meget frem til. Hvor man får mulighed for, dels at kommentere på nogle af de ting vi går og arbejder med”.

¹⁹⁶ <http://www.dgi.dk/artikel.aspx?aid=7961>

¹⁹⁷ Fra DGI's vedtægter, <http://www.dgi.dk/forside/vedtaegter/vedtaegter.aspx>. Betydning for sætning er overstreget.

¹⁹⁸ Søren Riiskjærs foredrag på Laila Ottesens fag: ”Idræt, Politik og Velfærd I” d. 14/3 – 2007

¹⁹⁹ Årsberetning fra DIF's tidligere formand Kai Holm 28. april. 2007. Med funktionelt orienterede fællesskaber menes idrætsfællesskaber, der tager udgangspunkt i aktiviteten og ikke fællesskabet eller organisationen. F.eks. i fitnessmiljøet mødes deltagerne ofte uden den store sociale kontakt, og vælger lokaliteten for aktiviteten ud fra økonomiske og andre praktiske hensyn, snarere en det værdimæssige grundlag.

Kommunen er allerede lydhør overfor idrættens argumenter og forslag, men samarbejdskulturen er stadig så uformel, at modpartens ideer ikke altid når at blive tænkt ind i tiltagene, bl.a. fordi DIF og DGI ikke har tid nok til at komme med svar på forslag, som sendes i høring. Hovedorganisationernes holdninger når ikke at blive implementeret i de kommunale beslutninger – og omvendt. Processen er for presset. Det håber DIF og DGI bliver bedre. De vil knyttes tættere på den kommunale beslutningsproces.

”Vi skal ikke lægge skjul på, at vi forventer os meget af samarbejdet med kommunerne²⁰⁰”. (Tidligere formand for DIF Kai Holm)

Ønsket om større indflydelse på beslutningerne er forståelig. En af DIF og DGI’s funktioner er at påvirke det offentlige system til at fremme idrættens vilkår, og pleje deres medlemmers interesser. Jo tættere de sidder med politikere og embedsmænd omkring kommunens runde bord, desto mere indflydelse får idrætten. Det er logisk.

Det spændende er dog, at disse tendenser i mine øjne rummer en markant opblødning af de klassiske principper om foreningslivets uafhængighed af staten. DIF og DGI har traditionelt set været særdeles bevidste om, at de organisatoriske og politiske bånd til staten skulle være meget løse. Friheden og selvbestemmelsen er blevet opfattet som en værdi i sig selv.

Det interessante ved idrættens velfærdspolitiske udvikling for tiden er, at DIF og DGI selv søger at forpligte sig til at løse statslige behov. Sektorgrænserne opløses for, *hvem der gør hvad*²⁰¹.

Idrættens projekter udtrykker en tidstypisk sammensmeltning og overlapning mellem statsinstitutionerne og den civile sfære, som karakteriseres af stigende interaktion mellem samfundsmæssige aktører og en øget interdependens. Konsekvensen er en velfærdskulturrel homogenisering af de overordnede udviklingstanker for idrættens fremtidige rolle.

Hovedorganisationerne og det offentliges syn på idrættens rolle nærmer sig hinanden.

Denne tendens kommer endvidere til udtryk i forholdet mellem DGI og DIF: Der er ingen åbenlys konkurrence. Mine informanter udtrykte, på trods af, at de kæmper om de samme kommunale penge kasser, udelukkende glæde over modpartens udspil. Holdningen er særdeles kollegial – ”det gavner jo alt sammen idrætten”. Som udtrykt af DIF’s formand Niels Nygaard:

”I forhold til de nye kommuner og idrætsrådene bør DIF og DGI gå sammen og lave nogle projekter, som hjælper foreningerne i deres samarbejde og partnerskaber med kommunerne²⁰²”.

²⁰⁰ Årsberetning fra DIF’s tidligere formand Kai Holm 28. april. 2007.

²⁰¹ Dewey, John (2003) *The Public and its Problems*, Klaudi Klausen, Kurt og Selle, Per (red.) (1995): *Frivillig organisering i Norden*, Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*

²⁰² *Idrætsliv* nr. 5. 2007.

Informanterne fra hovedorganisationerne understregede på det bestemteste, at de ikke lavede ”socialt bestillingsarbejde” i idrætslige velfærdsprojekter. Det spændende er, at velfærdstanken alligevel har slået rod i foreningsidrætten. Som informanten fra DGI udtrykte det:

”For nogle år siden var der faktisk en snak om, at når idrætsforeningerne fik så mange penge, både fra folkeoplysningsmidler i kommuner og tipsmidler, og alt muligt andet, så havde man også et socialt ansvar for at løfte nogle tungere sociale opgaver. Det blev heldigvis slået ned, for man kan spørge om det er frivillige i idrætsforeningers opgave at varetage sociale, kommunale opgaver? Det mener jeg bestemt ikke, det er.

Men vi blev ved med igen at bevæge os lidt ind i det felt, men måske lidt mere på ”light-området”, om man så må sige”.

Argumentet er, at samarbejdet er for medlemmernes og idrættens skyld. Da jeg spurgte informanten fra DGI om, hvilken grad af indflydelse DGI har i samarbejdet med kommunen, var svaret:

”Det har vi masser af. Og det har kommunen også. Det er jo et partnerskab, man bliver enige om noget sammen. Det kommer også an på, hvordan projektet er. Hvis det er os, der laver det, så skriver vi... altså, penneførereren har meget magt. Vi laver en projektbeskrivelse, og hvis det lyder godt, jamen så bliver det sådan. Så jeg tror faktisk, at projekterne derude langt hen ad vejen bliver defineret af os selv... Men nu skal man også passe på, for vi løser jo ikke kommunale opgaver. Det er jo ikke bestillingsopgaver. Det er det jo ikke”.

Man skal dog ikke kigge længe på hovedorganisationernes respektive hjemmesider for at finde stolte beretninger om indgåede aftaler med kommuner, som forpligter. Historier om konsulenter, der skaffer aftaler i hus på trods af kommunal travlhed, fremhæves som organisatoriske succeser. En overskrift som: ”Hårdt benarbejde giver bred partnerskabsaftale²⁰³” er ikke kun nyhedsformidling og presseklip, men markeringer af opnåede mål i en bevidst strategi for at knytte tættere bånd til velfærdsstaten.

Det er næppe et strategisk tilfælde, at hovedorganisationerne netop nu tilbyder sine kompetencer. DGI og DIF har rettidigt omhu. Begge organisationer ved, at mange nye kommuner omstiller sig til væsentligt forøgede opgaver i kølvandet på opgave- og strukturreformen. Der er store udfordringer til kommunale medarbejdere, hvor praksis, kultur, tekniske systemer og service skal ensrettes mellem sammenlagte kommuner, *samtidig* med at nye opgaver skal påtages²⁰⁴. DIF og DGI søger bevidst at udfylde dette vakuum med attraktive tilbud om at ”lette byrden”. Både DGI og DIF har oprustet med

²⁰³ <http://www.dgi.dk/artikel.aspx?aid=8641> (28/3 2007)

²⁰⁴ Jeg er bevidst om, at dette ikke direkte relaterer sig til københavnske forhold, da København ikke på samme måde er berørt af strukturreformen. Men det viser en generel tendens hos organisationernes opsøgende, strategiske praksis.

nye medarbejdere, der kan tackle kommunerne. De uddanner landsdelsformænd, landsdelsbestyrelser, idrætschefer og foreningskonsulenter til at kunne præge kommunerne så effektivt som muligt²⁰⁵.

Hvad er baggrunden for, at idrættens hovedorganisationer så aktivt søger samarbejdet med kommunerne? Hvad er årsagen til, at de så villigt lader sig danne? Hvorfor søger de denne anerkendelse?

Indledningsvist må man ikke være blind for, at hovedorganisationerne er finansieret af offentlig støtte. Omkring 95 % af hovedorganisationernes indtægter stammer fra Tipsmidlerne²⁰⁶.

Uanset om der fra politisk hold er tradition for ikke at blande sig alt for meget i foreningslivets uafhængighed²⁰⁷, så kan hovedorganisationerne ikke tillade sig at ”bide den hånd der fodrer dem”. Selvom uafhængigheden af det offentlige står centralt i foreningsidrættens selvbevidsthed²⁰⁸, så er det uomtvisteligt at foreningsidrætten er *dybt* afhængig. Når hovedorganisationernes ”arbejdsgiver” mener, at velfærdsopgaver i idrætten er interessante, så *er* de interessante for hovedorganisationerne.

Forklaringen på, at DGI og DIF så aktivt søger samarbejdet med kommunerne stikker dog dybere.

Respons på danskernes ændrede idrætsvaner

Grundlæggende har DGI og DIF en stor udfordring i, at de ikke længere har ”monopol” på at være repræsentanter for dansk idræt. Her rummer det kommunale samarbejde et positivt udviklingspotentiale.

DGI og DIF oplever stagnerende medlemstal, men danskernes idrætsdeltagelse stiger²⁰⁹.

Hovedorganisationerne er derfor inde i en periode, hvor omstrukturering og profilering af dem selv står meget højt på dagsordenen. I den forbindelse har DGI lavet en ”omverdensanalyse” af udfordringer i fremtiden for at komme dem i møde²¹⁰. Organisationerne er bevidste om behovet for udvikling.

---

²⁰⁵ <http://www.dgi.dk/artikel.aspx?aid=8627>

²⁰⁶ (Se kapitel 3, afsnit 3.2)

²⁰⁷ Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila: *Sport and Welfare Policy in Denmark: The Development of Sport between State, Market and Community*, s. 50. Der er en lang tradition for, at foreningslivet modtager en stor økonomisk støtte, men at kravene til foreningslivet er lave.

²⁰⁸ Svendsen G. T. og Svendsen G. L. H. (2006). *Social Kapital. En Introduktion* s. kap. 128-145.

²⁰⁹ Ibsen, Bjarne (2006): *Foreningsidrætten i Danmark – Udvikling og udfordringer*, s. 6., *Mandag Morgen* (2001) Temanummer om: *Velfærdsbevægelsen – den nye civile velfærd*, s. 77

²¹⁰ Søren Riiskjærs foredrag på Laila Ottesens fag: ”Idræt, Politik og Velfærd I” d. 14/3 – 2007. DGI har fundet frem til, at de står overfor følgende udfordringer:

1. Ændret idrætsdeltagelse, ”den stille revolution”. Der er størst stigning udenfor den organiserede idræt. Det er en udfordring, da langt de fleste penge går til den organiserede idræt.
2. Faciliteter: ingen efterspørger de idrætsgrene som hallerne er bygget til, og de falder fra hinanden
3. Sundhed og integration.
4. Kompetenceudviklingsområdet.

Det kommunale samarbejde står centralt i DGI’s strategier for at imødegå udfordringerne.

Dette er interessant i interpellationsperspektiv, da det relaterer sig til hovedorganisationernes behov for anerkendelse. Dermed også tiltrækningskraften ved samarbejdet med det offentlige. Og åbenheden for at hovedorganisationerne lader sig påkalde.

Den samfundsmæssige udvikling ændrer i øjeblikket danskernes idrætsvaner fundamentalt. En udvikling, som DGI's landsformand Søren Møller har beskrevet som "den stille revolution"²¹¹. Traditionelt set dyrker danskerne deres idrætsaktiviteter i frivillige idrætsforeninger. 2/3 af alle idrætsaktive er medlem af en idrætsforening, hvilket er omkring 38 % af den voksne befolkning²¹². Det er dog ved at ændre sig. Idrættens frivillige foreninger oplever stagnerende medlemstal²¹³.

Reelt stiger idrætsdeltagelsen i Danmark. Specielt er der en kraftig vækst for grupper over 30 år, og senioridræt for mennesker over 60 år er blevet en naturlig del af idrætsbilledet²¹⁴. At en aktivitet som f.eks. regelmæssige "vandreture/motionsmarcher" er steget fra 4 % i 1993 til 16 % i 2004²¹⁵ kan indirekte ses som et eksempel på, de ældres øgede aktivitet, da stavgang i denne gruppe er udbredt. De ældre dyrker dog disse idrætsaktiviteter i enten særlige "ældre-idrætsforeninger", selvorganiserede aktiviteter eller via de kommercielle fitnesscentre²¹⁶. Det øger ikke medlemstallet i de etablerede idrætsforeninger.

Danskernes ønsker om fleksibilitet ændrer også idrætsbilledet. Arbejds- og hverdagslivet har ændret sig for danskerne. Danskerne har mere overarbejde, og mindre fritid²¹⁷. Familiestrukturen har ændret sig fra en familie med én forsøger og én hjemmegående, til en dobbeltforsørgerrolle hos begge forældre. En karriereorienteret, omskiftelig tilværelse er blevet udbredt. Der skal både være plads til at leve familiedrømmene ud, og pleje selvudviklingen på arbejdspladsen. Det gør det svært at skemalægge idrætten. Det er svært at forlade de skrigende børn, eller en truende deadline for at møde vennerne på fodboldholdet.

Derfor efterspørges der i stigende grad selvvalgte træningstidspunkter, fleksibilitet og uforpligtende idrætsfællesskaber.

²¹¹ Landsformanden Søren Møllers årsberetning 2006, <http://www.dgi.dk/upload/nyheder/pdf/mundtlig%20beretning%202006.pdf>

²¹² Bille, T., Fridberg, T., Storgaard, S., Wulff, E.(2005): *Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004*, s. 241

²¹³ Ibsen, Bjarne (2006): *Foreningsidrætten i Danmark – Udvikling og udfordringer*, s. 6.

²¹⁴ Ibsen, Bjarne (2006): *Foreningsidrætten i Danmark – Udvikling og udfordringer*, kapitlet "Problemer og udfordringer".

²¹⁵ Bille, T., Fridberg, T., Storgaard, S., Wulff, E.(2005): *Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004*, s. 246. Der har sneget sig en fejl ind i rapportens fremstilling af tallene. På side 246 angives tallet 4 % i 1993. I sammenfatningen på side 264 er dette tal angivet til 3 %. Jeg vælger at angive tallet 4 %, da det er det først forekomne i rapporten.

²¹⁶ Ibsen, Bjarne (2006): *Foreningsidrætten i Danmark – Udvikling og udfordringer*, kapitlet "Problemer og udfordringer".

²¹⁷ Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila: *Sport and Welfare Policy in Denmark: The Development of Sport between State, Market and Community*, s. 65

Disse tendenser afspejles i selve aktivitetsformerne. Andelen af idrætsaktive som dyrker gymnastik, yoga/afspænding, styrketræning og aerobic er steget fra 10 % i 1975 til 27 % i 2002²¹⁸.

F.eks. er andelen som regelmæssigt dyrker motionsløb/jogger steget fra 9 % i 1993 til 16 % i 2004²¹⁹.

Idrætsaktiviteter med vægt på fysisk sundhed vælges til, mens holdsport, boldspil og konkurrencer vælges fra. Der er blevet flere ”enere”, der vil motionere på vidt forskellige tidspunkter.

Det er en udfordring for hovedorganisationernes og idrætsforeningernes traditionelle organisationsformer. Den traditionelle foreningsstruktur passer ikke til danskernes ændrede idrætsvaner. Det har brudt DGI's DIF's ”monopol” på organiseret idræt.

Denne tendens skaber omvendt fremgang for de kommercielle idrætsudbydere, da de kan tilbyde idræt fra morgen til aften, alle ugens dage. Allerede nu er der mellem 320-350.000 mennesker, der dyrker kommercielt organiseret ”fitness”. Til sammenligning havde DBU kun 300.000 medlemmer i 2005²²⁰. Fitness er den mest populære folkelige idrætsform i Danmark.

I 2006 gik landets største fitness-kæder sammen og dannede brancheorganisationen Dansk Fitness og Helse Organisation (DFHO) bl.a. for i fællesskab at kunne være en attraktiv partner for kommunerne. Endnu er konkurrencen fra motionscentre, hverken et problem eller en bekymring for foreningerne, da langt hovedparten af idrætsaktiviteter stadig kun dyrkes i foreningsregi²²¹. Men det stiller større krav til fleksibilitet, lønnede instruktører og en øget ”markedslogik” i administrationen af idrætsforeninger, hvis foreningerne ønsker at modsvare motionscentrenes fremgang og tilbud. Og fitnesssektoren har de sidste 3-5 år i stigende grad skabt kontakter til kommunerne for at skabe projekter for udsatte målgrupper²²². Der er penge i livsstilssygdomme og samfundsmæssige patologier. Også på idrættens bløde, sociale og fællesskabsorienterede elementer er DGI's og DIF's ”monopol” ved at blive brudt.

Velfærdsprojekterne er hovedorganisationernes bevidste strategi for at imødegå fremtidige udfordringer²²³. Anerkendelsen fra og samarbejdet med det suveræne subjekt synes at være den bedste løsning for fremtiden. I strømmen af stagnerende medlemstal og stigende idrætsdeltagelse er kommunerne den mest naturlige bred at svømme hen til.

Projekterne giver et organisatorisk udviklingspotentiale, nyt liv, nye medlemmer.

---

²¹⁸ Ibsen, Bjarne (2006): *Foreningsidrætten i Danmark – Udvikling og udfordringer*, kapitlet ”Problemer og udfordringer”.

²¹⁹ Bille, T., Fridberg, T., Storgaard, S., Wulff, E.(2005): *Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004*, s. 264

²²⁰ Kirkegaard, Kaspar Lund. Sagt på konferencen ”Brændpunkter i fremtidens lokale idrætspolitik” i Odense 20.-21. april 2006. Tal er fra hans rapport *Sved for millioner*.

²²¹ Ibsen, Bjarne (2006): *Foreningsidrætten i Danmark – Udvikling og udfordringer*

²²² Kirkegaard, Kaspar Lund. Sagt på konferencen ”Brændpunkter i fremtidens lokale idrætspolitik” i Odense 20.-21. april 2006. Tal er fra hans rapport *Sved for millioner*.

²²³ Partnerskaberne fremhæves både i DGI og DIF politiske erklæringer som fremtiden for foreningsidrætten. Se bl.a. DIF's politiske program 2006 – 2010, s. 15-16. Også Søren Riiskjærs foredrag på Laila Ottesens fag ”Idræt, Politik og Velfærd I” d. 14/3 – 2007 bekræftede dette.

Hovedorganisationernes legitimitet afhænger af, at medlemmerne anerkender deres evne til at modsvare medlemmernes behov. Søgningen mod velfærdsprojekterne er således en måde, hvorpå hovedorganisationerne fremtidssikrer deres udviklingsstrategier og interne organisering. Det sætter fokus på, hvordan DGI og DIF profilerer sig selv.

Positionering af organisationerne

Hovedorganisationerne er forpligtet til at tage vare på deres medlemsforeningers eksisterende interesser. Lidt firkantet sagt: DIF og DGI bør *være* medlemmerne²²⁴.

De to hovedorganisationer er dog også to professionelle organisationer, som varetager deres *egne* organisatoriske interesser. De er organisationer med et "image" og en markedsrelateret identitet. Nok er DGI og DIF repræsentanter for en demokratisk, foreningsbaseret idrætslig kulturarv, men op gennem 1990'erne er de ikke desto mindre blevet professionaliserede pengemaskiner med profitmaksimering som mål²²⁵. De skal profilere sig selv, hvis de skal have idrætspolitisk pondus.

Også den praktiske succes i gymnastiksale og omklædningsrum står og falder med, at de kan definere sig selv som troværdige organisationer med en bestemt kulturel værdi. Medlemmerne og politikere anerkender dem ikke af pligt, men af troen på organisationsidentiteten og konkrete resultater.

Hovedorganisationerne er udmærket klar over, hvilken rolle velfærdsprojekterne med idrætten spiller for den kommunale lyst til at uddele støttekroner. Anerkendelse hos det suveræne subjekt (velfærdsstaten) opnås ikke længere kun ved kultur- og fritidsorienterede aktiviteter.

Derfor profilerer hovedorganisationerne sig på, at de er en del af løsningen på kommunernes behov for sociale indsatser, integration og fysisk aktivitet for en stadig voksende skare af usunde danskere, som kommunen netop har fået ansvaret for. DGI og DIF fremstår i deres marketingstrategi som et folkeligt servicetilbud til kommunerne - nydeligt indpakket i demokrati og fællesskab.

Idrætsprojekterne med kommunen er en måde at komme tættere på den kommunale pengekasse, og gøre sig selv uundværlig opgavemæssigt. DGI og DIF ønsker at gøre Københavns Kommune afhængig af dem, ikke omvendt.

I mine øjne er det endvidere sandsynligt, at det offentliges nye proaktive strategi og direkte kontakt til de større københavnske idrætsforeninger har påvirket DGI og DIF til mere samarbejde.

Hovedorganisationerne ønsker at fastholde deres monopollignende rolle som repræsentanter for idrætsforeningerne, og ikke blive tilskuere til et øget samarbejde udenom dem selv.

---

²²⁴ Jeg er bevidst om, at DGI og DIF er meget forskelligt opbygget (horisontalt og vertikalt). De repræsenterer dog alligevel begge deres respektive medlemsforeninger, hvor deres legitimitet i den forbindelse afhænger af deres opbakning og anerkendelse blandt medlemmerne.

²²⁵ Svendsen G. T. og Svendsen G. L. H. (2006). *Social Kapital. En Introduktion*, s. 141, Bell, Margaret (1999): *Civil Society for the New Millennium*

Opsummering

Hovedorganisationernes praksis viser, at de som afhængige subjekter har en bevidst strategi, der søger at tilpasse sig den statslige anerkendelse, som kan opnås i involveringen på velfærdsområdet.

Som beskrevet i teoriafsnittet kan det suveræne subjekt (velfærdsstaten) statsteoretisk forstås som terminal for en relation til det afhængige subjekt (borgeren)²²⁶. Interpellationsmekanismen er et dialektisk samspil. Relationen mellem det offentlige og DGI og DIF rummer en intentionalitet fra både borgeren og velfærdsstaten. Borgeren er ikke en viljeløs genstand, der føres rundt i manegen af strukturer. Hovedorganisationerne vælger deres respons på påkaldelsen ud fra intentionerne i genkendelsesprocessen.

Derfor er der en central pointe i, at hovedorganisationerne i den grad omfavner kommunerne og klapper hinanden på skulderen, når endnu en velfærdsorienteret aftale er i hus. Pointen er at en succesfuld interpellation forudsætter, at borgerne *lader sig* danne. DIF's og DGI's søgen efter relationer med det offentlige viser en vilje til at lade sig påkalde.

3.4 Delkonklusion

Min analyse viser, at hovedorganisationerne meget aktivt søger den anerkendelse, som det suveræne subjekt lægger i deltagelsen i velfærdsopgaverne. DGI og DIF lader sig påkalde af de ideologier, som det offentlige præsenterer via de strategiske påvirkningskanaler: Officielt formulerede strategier, meningsdannelse, støttefordelingen og den direkte kontakt til både hovedorganisationerne og idrætsforeningerne.

Den tætte personlige, konsensusorienterede samarbejdskultur mellem hovedorganisationerne og det offentlige i Københavns Kommune er en medvirkende faktor i den positive relation.

Hovedorganisationerne har inkorporeret den statslige interesse i velfærdssamarbejdet, som en del af deres selvfølgelig praksis. Dermed videreformidler DGI og DIF de statslige ønsker som sine egne. Det kan konkluderes, at hovedorganisationerne er succesfuldt interPELLerede.

Forklaringen på, at hovedorganisationerne lader sig påkalde er, at de er i en situation, hvor de på de indre linier skal modsvare, danskernes ændrede motionsvaner. DGI og DIF oplever at deres monopollignende rolle på idrætsområdet i stigende grad udfordres. På de ydre linier har de som professionelle organisationer behov for at positionere sig i et foranderligt idrætspolitisk felt efter strukturreformen. Begge aspekter er bydende nødvendige for, at de kan berettiggere deres legitimitet som tidssvarende samfundsinstitutioner, og opnå den ønskede anerkendelse.

---

²²⁶ Højrup, Thomas: (1995) *Omkring livsformsanalysens udvikling*, s. 150

Disse konklusioner giver nu min afhandling et interessant perspektiv i den interpellationsteoretiske optik: Indtil nu har jeg analyseret foreningsidrætten som en sammenhængende enhed af afhængige subjekter, bestående af hovedorganisationerne og idrætsforeninger. Det er ikke længere muligt. Mine fund viser, at hovedorganisationerne på afgørende felter deler det offentlige interesser i at involvere foreningsidrætten i velfærdsområdet. De ønsker en langt tættere kontakt, og i københavnsk sammenhæng er deres konsulenter del af et tæt, sammenvævet idrætspolitisk miljø og netværk. Karakteristikken af hovedorganisationerne, som succesfuldt interPELLerede, kræver derfor, at jeg i den videre analyse betragter dem, som delvist integreret i staten. De er redskaber i formidlingen af det nye velfærds-paradigme i foreningsidrætten. Der er tale om en ”dobbeltinterpellation” af idrætsforeningerne.

Kapitel 4. Interpellationen af de københavnske idrætsforeninger

”Jeg tror bare, at specielt på foreningsområdet har vi stået lidt stille engang imellem. Der er mange foreninger, der er, som de altid har været. Og det er selvfølgelig lidt farligt at bevæge sig ind på... Der er bare en anderledes måde at gøre det på, og det, tror jeg, faktisk er en kæmpe opgave, også i DGI, at gøre det klart. Det tror jeg ikke nødvendigvis, foreningerne gør. Det er der selvfølgelig nogle, der gør, men der er også nogle, der bare kører som de altid har gjort. Så skal man ud og provokeres en gang imellem”.
(DGI informant)

Som konkluderet i det foregående kapitel, så er DGI og DIF succesfuldt interPELLerede. De er særdeles modtagelige overfor inkorporationen af den statslige vilje, da dette modsvarer deres egne ønsker. Reelt er deres velvillighed så udtalt, at de er en lige så aktiv påvirkningsfaktor i projektdannelserne. De søger målrettet den anerkendelse, som det suveræne subjekt lægger i deltagelsen i velfærdsopgaverne og lader sig derved danne.

Formålet med dette kapitel er at videreføre besvarelsen af afhandlingens problemformulering:

- **Hvordan forplanter det offentlige velfærdsorienterede perspektiver på foreningsidrætten sig i DGI, DIF og de københavnske idrætsforeninger?**

I dette kapitel koncentrerer jeg mig om interpellationen af de **københavnske idrætsforeninger**.

Det følgende kapitel vil analysere, *hvordan* de velfærdsorienterede perspektiver på idrætten forplanter sig i idrætsforeningerne via en dobbeltinterpellationsmekanisme med DGI og DIF som videreformidlere af den statslige vilje. Og om idrætsforeningerne som afhængige subjekter er villige til at lade sig danne. Kapitlet vil kaste lys over hovedorganisationernes strategier, idrætsforeningernes reaktion og besvare om idrætsforeningerne er succesfuldt interPELLerede.

Indledningsvist vil jeg dog kort fortsætte, hvor sidste kapitel slap. Jeg vil nuancere årsagsforklaringen på hovedorganisationernes interesse i velfærdssamarbejdet med det offentlige. For det er baggrunden for hovedorganisationernes strategiske praksis overfor idrætsforeningerne.

4.1 Baggrund

Det er min klare opfattelse, at hovedorganisationerne i relationen til deres medlemsforeninger er splittet i en dobbeltrolle mellem:

- 1) Forpligtelser overfor konservative *medlemsinteresser*.
- 2) Et *udviklingspotentiale* i det kommunale samarbejde.

Medlemsinteresser - Fødderne plantet i den danske muld

Idrættens hovedorganisationer er dybt forankret i Danmarks kultur, velfærdspolitiske udvikling og folkelige ånd. Det demokratiske grundlag er indskrevet i Folkeoplysningslovens regler for støtte til foreninger, og de demokratiske aspekter er en af de væsentligste årsager til, at foreningslivet nyder så massiv politisk og økonomiske støtte.

De ca. 16.000 idrætsforeninger i Danmark²²⁷ udgør en betydningsfuld kulturinstitution med en stor politisk, økonomisk og samfundsorganisatorisk indflydelse.

Foreningsidrætten er billedligt talt et stort, solidt skib.

Foreningsidrætten har stor betydning for mange danskeres tilværelse. Engagementet i idrætten er ikke blot en pause fra arbejdslivet, men en social sfære med signifikant betydning for den enkeltes tilværelse²²⁸. Idræt er en betydelig identitets- og status markør i senmodernitetens jagt efter personlige særtræk²²⁹. Foreningsidrætten præger medlemmerne fra ungdommens etablering af identiteten til alderdommens behov for aktivitet. Livslange venskaber og kærlighedsforhold udvikles i klubhuse og omklædningsrum landet over.

Hovedorganisationernes samfundsmæssige indflydelse hænger sammen med foreningsaktiviteternes tunge anker i den mest værdsatte tid for danskerne – fritiden.

Som en frivillig træner udtrykte det:

”Jo, selvfølgelig smitter det af på jobbet. Der er også nogen af kunderne, der også er fodboldtrænere, og så snakker vi selvfølgelig meget om det. Hvis man har haft en lorte kamp, så er man også sur på jobbet, ik?! Det er et hårdt job at være træner. Hun kan også mærke det derhjemme, hvis det har været noget lort. Eller hvis kampen har været god, så er der omvendt en kæmpe drejning”(Mandlig træner i en fodboldforening)

---

²²⁷ Ibsen, Bjarne (2006): *Foreningsidrætten i Danmark – Udvikling og udfordringer*, s. 7.

²²⁸ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, kap 1.

²²⁹ Ibid.

Denne betydning for medlemmerne giver den frivillige idræt en unik styrke og opbakning. Den er dog også bestemmende for, hvor store udviklingsmæssige armbevægelser DIF og DGI kan tillade sig at have. Der er grænser for, hvad medlemmerne vil gå med til.

Foreningsidrætten er præget af en *konservatisme* og en iboende organisatorisk inert, der gør det særdeles vanskeligt at ændre perspektiv i forhold til medlemmernes engagement²³⁰. Foreningsaktive ønsker at gøre det, de altid har gjort.

DGI's og DIF's rødder i frivilligheden er et organisatorisk tveægget sværd, når det drejer sig om organisatoriske ændringer. Når store skibe først har fundet en retning, så er de svære at vende. På den ene side er hovedorganisationerne særdeles fleksible: Hovedorganisationernes primære eksistensberettigelse ligger i deres evne til at modsvare medlemmernes skiftende behov. Derfor kan de skifte retning efter disses behov.

På den anden side gør netop frivilligheden, at kursændringer langt fra er enkle. Organisationer med traditionelle og stærkt demokratiske organisationsformer har ofte vanskeligt ved at tage udfordringer om forandring op²³¹. De frivillige er gået ind i arbejdet med den indstilling, at "sagen" er værd at arbejde for²³². Når "sagen" ændres, så mister det frivillige engagement potentielt set sin appel. Det er ikke nok med et ændringsforslag på en generalforsamling – hjertet skal med hos de frivillige.

Til sammenligning er kommuner langt mere omstillingsparate, da medarbejderloyaliteten grundlæggende knytter sig til lønnen – ikke "sagen".

Mine interviews med DIF og DGI informanterne viste, at medlemsinteresserne vægtes meget højt. På spørgsmålet om, hvad der er formålet med den øgede profilering via kommunesamarbejdet, var svaret:

"Igen, hvad er målet med det? Er det, at der skal stå DGI i store neonrør? Ikke nødvendigvis. Det er at skabe noget aktivitet. Vi er stadigvæk en græsrodsorganisation. Vi har en decentral struktur. Vi tænker på alle foreninger og medlemmer, som er hos os.

DGI kommer mere i medierne. Det er selvfølgelig for at styrke positionen. Men målet med det skal man hele tiden have for øje. Vi kunne sagtens gå ud og lave kommunale projekter i vores foreninger, ansætte embedsmænd og konsulenter, osv. Det er ikke noget problem. Men det er ikke det, vi er sat i verden for. Vi skal hele tiden huske på, hvad vores formålsparagraf er, også på landsplan. Vi skal ikke profileres, bare for profileringens skyld. Vi skal bruge det som et middel". (DGI informant)

²³⁰ Boeskov, Signe og Ilkjær, Thomas (2005), *Integration og det frivillige foreningsliv.*, Pearce, Jone L. (1993): *The Organizational Behavior Of Unpaid Workers*, kapitel 2, Ibsen, Bjarne. (2003) *Den rummelige forening. Fremtidens Muligheder og Udfordringer for Idrætsforeningerne*, Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter* og Klaudi Klausen, Kurt i Andersen, Michael (red) (1988) *Splinter af dansk idræt*, Mandag Morgen (2001) Temanummer om: *Velfærdsbevægelsen – den nye civile velfærd*, s. 83

²³¹ Bømler, Tina Ussing (2003): *Sociale organisationer i en omstillingstid*, s. 119

²³² Habermann Ulla (2001): *En Postmoderne Helgen?* og Habermann Ulla (2000): *Motiver til frivillighed – idrættens frivillige.*

Medlemmernes ønsker er ledestjernen i hovedorganisationernes arbejde og er altid nærværende i overvejelserne omkring fremtidsperspektiverne for foreningsidrætten.

Udviklingspotentialer - Med frivillighedens tunge klods om foden

DIF/DGI står ikke desto mindre overfor den udfordring, at skibet *skal* ændre kurs. De skal være moderne organisationer, som præger og præges af samfundsudviklingen. Ændrede idrætsvaner og et behov for at positionere sig gør det nødvendigt at udvikle foreningskulturen.

Det er endda en af hovedorganisationernes erklærede opgaver at meningsdanne og indvirke på idrætsbevægelsen. Som formuleret i DIF's politiske program:

- ” • at optræde som **meningsdanner** på idrættens vegne på områder af moralsk, etisk og idrætspolitisk karakter
- at sætte fokus på etiske problemstillinger og **påvirke beslutninger og adfærd** i idrætsforeninger og specialforbund²³³”

Medlemsforeningernes konservatisme må derfor udfordres. Som min DIF informant formulerede det:

”Jeg oplever i høj grad, at det offentlige efterspørger partnere, som vil løse dette her (velfærdsopgaver i idrætten). Man ser også en tendens til en samfundsdiskussion, der går meget på de her Tips- og Lottomidler; Hvordan er det lige de bliver fordelt? Og hvilke forventninger og krav kan vi stille i forhold til det. Er det nok, at have en velfungerende forening med nogle gode basisaktiviteter, hvor man i virkeligheden fremmer folkeoplysningslovens krav, altså folkeoplysende virksomhed? Eller, for at få andel i det her, skal man så løse nogle andre opgaver”.

DGI og DIF ønsker ikke at være social- og sundhedsentreprenører, der laver kommunalt bestillingsarbejde overfor f.eks. handicappede, vanskeligt stillede børn, overvægtige eller nydanskere. Alligevel kan de ikke komme udenom, at en del af fremtiden for foreningsidrætten ligger i at medvirke til at løse disse opgaver. Heri ligger anerkendelsen i tidens idrætsdiskurs. Hvis medlemsforeningerne ikke umiddelbart ønsker at deltage, så må organisationerne prøve at overbevise dem.

Under alt dette ligger en yderligere, og helt basal, præmis: Organisationerne er dybt afhængige af velvillige foreningsmedlemmer, der kan gennemføre de påtænkte planer for et øget kommunalt samarbejde og de nye velfærdsopgaver. For det er de frivillige, der på regnvåde aftener efter arbejde

---

²³³ DIF's politiske program 2006 – 2010, DIF, s. 6

skal udføre de forkromede projektideer. Integrationen af de dårligt tilpassede børn fra det nærliggende sociale boligbyggeri afhænger af en engageret træner - ikke en veluddannet foreningskonsulent.

Et eksempel

I københavnsk sammenhæng kommer denne splittelse mellem at skulle repræsentere medlemsinteresserne og samtidig få et velfærdsorienteret udviklingspotentiale i kommunesamarbejdet til praktisk udtryk:

Hovedorganisationerne kommer tit i den situation, at de som repræsentanter for medlemsforeningerne skal vælge og prioritere, når de begrænsede kommunale støttekroner deles ud. Er det nye squashbaner man skal støtte sammen med kommunen? Eller fodbolden? Dette problem er størst for DIF, da organisationsstrukturen er bygget vertikalt op i idrætsgrenenes specialforbund. Hvis de favoriserer en enkelt idrætsgren, træder de samtidig ti andre over tærne.

Min informant fra Kultur og Fritidsforvaltningen kom med en yderst interessant observation:

”Det er i virkeligheden det største samarbejdsproblem. De (DGI og DIF) lister en hel masse op: ”Så vil vi gerne have det, og det, og det”. Men de vil ikke ind og prioritere. Så skal politikerne prioritere, eller også skal embedsmændene foreslå en prioritering. Det vil sige, at det bliver spillet tilbage hertil. Så organisationerne er OK som samarbejdspartnere, men de kan aldrig rigtigt komme til at dække deres medlemskare”.

Specielt DIF har i velfærdssamarbejdet vanskeligt ved at være en overbevisende medspiller, når de er fastlåst i at skulle repræsentere alle medlemsforeningernes interesser.

I københavnsk sammenhæng er det et tydeligt eksempel på splittelsen mellem medlemsinteresser og et fremtidigt udviklingspotentiale med kommunen.

Jeg har nu præsenteret baggrunden for hovedorganisationernes splittede relation til deres medlemsforeninger. Hovedorganisationerne har to - i nogle tilfælde modsatrettede - målsætninger: DGI og DIF skal repræsentere og modsvare det eksisterende ideologiske grundlag og medlemsinteresserne, og *samtidigt* motivere medlemsforeningerne til at ændre perspektivet mod flere velfærdsaktiviteter for at opnå anerkendelsen fra det offentlige.

Det følgende afsnit vil analysere den sidste målsætning: Hovedorganisationernes strategiske forsøg på at motivere (interpellere) medlemsforeningerne til en øget involvering på velfærdsområdet. Dermed analyserer jeg, hvordan DGI og DIF, som succesfuldt interPELLerede redskaber, videreformidler det offentliges velfærdsorienterede perspektiver på idrætten via strategier overfor de københavnske idrætsforeninger.

4.2 Strategier (interpellationens form)

Hvorledes søger DGI og DIF konkret at videreformidle de velfærdsorienterede perspektiver med foreningsidrætten via interpellationsmekanismerne? Hvordan kommer interpellationen af idrætsforeningerne praktisk til udtryk?

De nedenstående punkter er således de påvirkningsmetoder, som hovedorganisationerne anvender i interpellationen af idrætsforeninger.

Meningsdannelse

Hovedorganisationerne skal som konkluderet understøtte de konservative medlemsønsker samtidig med, at medlemsønskerne skal ændres. Dog uden at organisationerne mister opbakning, og ydre og indre legitimitet.

Den mest åbenlyse strategi for at opnå dette er meningsdannelse.

Meningsdannelsen kommer bl.a. til udtryk i hovedorganisationernes medlemsblade. I disse magasiner kan det afkodes, hvilke tendenser og prioriteringer hovedorganisationerne videreformidler. Artiklernes indhold fortæller hvad DGI og DIF har på dagsordenen, og hvad de mener, skal være på deres *medlemsforeningers* dagsorden. Igennem disse medier kan idrættens top informere idrætsforeningerne om idrættens udfordringer, og hvordan de ønsker de bliver løst. Medierne er bindeleddet mellem foreningsidrættens mikro - og makroniveau²³⁴.

DGI's medlemsblad "Udspil" er et overflødigshorn af eksempler på idrættens evne til at styrke alt fra lokal egnsudvikling²³⁵ til et rigere liv for kræftpatienter²³⁶. "Udspil" har tydelig vægt på de sociale, samfundsnyttige, udadvendte, sundhedsskabende og fællesskabsorienterede aspekter af foreningsidrætten.

I DIF's medlemsblad er vægten på konkurrenceidræt anderledes markant. Man er ikke i tvivl om, at organisationen i høj grad profilerer sig på sport. Alligevel er det interessant, at der i et tilfældigt udvalgt nummer af medlemsbladet "Idrætsliv" er artikler med titlerne: "*Hun spurter for sundheden*²³⁷", "*Alle kommuner får DIF besøg i år*²³⁸", og "*Bokseklub skaffer job til svage unge*²³⁹".

²³⁴ Dette kan anskues på samme måde som den meningsdannelse, som det offentlige præger foreningsidrætten og det omgivende samfund på. Blot i mindre organisatorisk skala. (Se kapitel 3, afsnit 3.2 om "meningsdannelse") Se endvidere: Tøgeby, Lise, Goul Andersen, Jørgen, Munk Christiansen, Peter, Beck Sørensen, Torben og Vallgård, Signild (2003): *Magt og demokrati i Danmark – hovedresultater fra magtudredningen*. Kap. 12.

²³⁵ *Udspil* nr. 2. 2007

²³⁶ *Udspil* nr. 1. 2007

²³⁷ *Idrætsliv*, nr. 1/2 2007. Artikel, hvor Bente Klarlund taler for en større aktivitet og social indsats med idræt.

²³⁸ *Idrætsliv*, nr. 1/2 2007. Artiklen fortæller om DIF's planlagte strategi med satsning på kommunale partnerskaber.

²³⁹ *Idrætsliv*, nr. 1/2 2007. Artiklen stiller skarpt på Give Atlet Klub, der hjælper et beskæftigelsesprojekt.

Sundhed og sociale indsatser via idræt formidles positivt videre til de frivillige.

Et andet eksempel på den strategiske meningsdannelse overfor idrætsforeningerne er hovedorganisationernes kampagner. Ikke kun staten fører strategi via kampagner – det gør hovedorganisationerne ligeledes²⁴⁰.

DIF satte med deres ”Takke-kampagne” fokus på at anerkende de frivilliges indsats. Baggrunden var forskningsmæssige indikationer på, at frivillige i foreningsidrætten ikke føler sig tilstrækkeligt værdsat²⁴¹. Motivationen var et håb om at bremse den stagnering i medlemstal og frivillige ledere, som truer foreningsidrættens vigtigste råstof – de frivillige.

Det er i den forbindelse interessant at læse Regitze Siggaard fra DIF’s bestyrelses udtalelse til DIF’s medlemsblad ”Idrætsliv”²⁴²:

”Det ligner de rigtige virkemidler, og så må vi se, når der skal evalueres på kampagnen, om det også er lykkedes at placere Danmarks Idræts-Forbund yderligere i danskernes bevidsthed. Det håber jeg naturligvis meget på.”

Kampagnen er således et godt eksempel på, hvordan en ydre og indre profilering kan spille sammen i medie billedet. Det handler ikke kun om at vise sin taknemmelighed, men er i lige så høj grad et strategisk forsøg på at meningsdanne på indre og ydre linier.

Meningsdannelsen foregår endvidere gennem den interne foreningskulturelle dannelsesproces via den formelle uddannelse. Kurser afspejler ”den gode idrætskultur”, som hovedorganisationerne ønsker at præge idrætsforeningerne med.

Både DGI og DIF prøver i øjeblikket at forberede og optimere medlemsforeningerne til en fremtid med et tættere samarbejde med kommunerne. Dette afspejles i den interne udvikling af kompetencer. DIF lancerede projektet ”Er din klub i form?” tilbage i 2004²⁴³. Indholdet af projektet er en analyse af ”klubbens form”, hvor DIF’s klub- og breddekonsulenter stiller skarpt på fem hovedområder: Aktiviteter, målgrupper, kultur, organisation og ledelse. Metoderne er både e-mail meningsmåling, seminarfremlæggelse og udviklingen af en fremtidig handlingsplan.

Projektet har haft begrænset succes. Således har kun 64 ud af de 100 forventede klubber deltaget²⁴⁴. Dette tilbud til medlemsklubberne er et værktøj til at udvikle og påvirke klubberne til at blive mere strukturerede, effektive og dynamiske. Det er et godt eksempel på den målrettede og strategiske indsats, hovedorganisationerne lægger for dagen, når det handler om den samlede organisatoriske struktur. Dels

---

²⁴⁰ (Se kapitel 3, afsnit 3.2 om ”meningsdannelse”)

²⁴¹ Ottesen, Laila og Jensen, Marianne (2007): *Trænere i den frivillige idræt – en kvantitativ undersøgelse af udvalgte trænernes vilkår*

²⁴² *Idrætsliv*, nr. 4. 2007.

²⁴³ Projektbeskrivelsen kan ses her: <http://www.dftennis.dk/pdf/Er%20din%20klub%20i%20form.pdf>

²⁴⁴ *Idrætsliv*, nr. 4. 2007.

fordi DIF's konsulenter kan påvirke klubbernes perspektiver med foreningsidrætten undervejs i processen, og dels fordi klubberne strømmer til at være mere effektive partnere for omverdenen. Som formuleret i DIF's politiske program under emnet "inaktive":

"En stor del af den inaktive del af befolkningen vil sandsynligvis i de kommende år være mere motiverede for at dyrke idræt på grund af oplysningsindsatser, som bl.a. det offentlige forventes at fortsætte med. Det vil i den forbindelse være vigtigt, at foreningerne står klar til at modtage de ikke-motionsvante voksne med kvalificeret instruktion, og at foreningerne arbejder mere målrettet med at synliggøre deres tilbud i lokalområdet. DIF vil i den forbindelse udvikle og udbyde en ny motionslederuddannelse og nye motionskurser²⁴⁵".

Når man betragter kommunikationen fra hovedorganisationerne til medlemsforeningerne, så er det tydeligt at DGI og DIF videreformidler det offentlige ønske om, at idrætsforeningerne bør engagere sig mere i Danmarks velfærdsprojekt. Hovedorganisationerne er ikke kun succesfuldt interPELLerede redskaber for staten, men supplerende meningsdannere. De har inkorporeret velfærdspartnerskaberne som en naturlig praksis. DGI og DIF videreformidler ikke kun den stigende social- og sundhedsinteresse i idrætten som *fortalere* for det offentlige interesse, men som organisationernes *egne* interesser. Det er en vigtig indikator på, at hovedorganisationerne har overtaget statens ønsker som sine egne. Det er interessant, at hovedorganisationerne i den grad omformer sig selv og medlemsforeningerne til at være attraktive partnere. Interpellationsteoretisk kan succesen næppe blive større, når de afhængige subjekter (hovedorganisationerne) omformer sig selv for at kunne være det suveræne subjekts (velfærdsstatens) redskaber.

Satsning på ressourcestærke velfærdsforeninger

Den praktiske gennemførelse af det tværsektorale samarbejde sker ikke uden bevidste overvejelser om, hvilke foreninger der er "værd at satse på". Det er en del af strategierne.

Mine informanter fra DGI og DIF erklærede samstemmende, at der er en stor polarisering i foreningslandskabet i relation til de nye velfærdsopgaver²⁴⁶.

"... Mit billede nu går jo meget i retning af, hvad jeg ser i København og Storkøbenhavn. Der ser jeg en tydelig tendens til, at der er nogle ressourcestærke foreninger, som har en interesse i at drive deres basisvirksomhed; Foreningen, oldboys, lilleput. Men udover basisaktiviteterne har de nogle kerneaktiviteter rundt omkring – det kunne være projekter af en art. Og endelig er der mange af dem, der har en kerne omkring faciliteter: Bygge klubbus, camps, osv.

²⁴⁵ DIF's politiske program 2006 – 2010, DIF, s. 12

²⁴⁶ Denne erkendelse er også formuleret i DIF's politiske program 2006 – 2010, s. 15

Hele det billede bevirker, at vi begynder at få en sammenblanding mellem forening og forretning. Billedet mixer sammen". (DIF informant)

"Jeg tror, det spænder enormt vidt. Det er stadigvæk disse, det behøver ikke engang være flerstrengede, store foreninger som virkelig engagerer sig: Laver børnehold, ældrehold og er den her folkeoplysningsforening. De påtager sig det ansvar – det er jo let nok og gå ud og lave idræt for nogen som sig selv."(DGI informant)

Informanten fra DIF mente, at der i relation til velfærdsopgaverne er en foreningskulturel "udviklingsstrappe", hvor velfærdsengagementet kunne betragtes som det sidste stadie på idrætsforeningernes udviklingsstige. På baggrund af hans lange erfaring med idrætsforeninger mente han, at følgende udviklingsstrappe ofte gør sig gældende i foreningsbilledet:

- 1) Traditionelle idrætsforeninger, der hæger om deres kerneaktivitet og begrænsede antal medlemmer.
- 2) Udviklingsorienterede idrætsforeninger, der ønsker at udvikle og forbedre aktiviteterne, men i en traditionel, frivilligt baseret foreningsramme.
- 3) Projektorienterede idrætsforeninger med semi-ansatte.

Og endelig oplevede han, at der er:

- 4) Professionaliserede idrætsforeninger med faste ansatte og en daglig administration.

Disse idrætsforeninger har fundet ud af, at hvis de f.eks. ønsker en ny idrætshal, så må de politiske interesser tækkes. Der må manøvreres med omtanke i kommunens forvaltninger. De er bevidste om, at idrætsforeningen kun får idrætshallen, hvis de kan godtgøre at Københavns Kommunes hjertesager (ældre, integration, etc.) også kan drage fordel af tilførslen af penge. Det forstår disse ressourcestærke klubber at udnytte. De er dog samtidig reelle og vigtige sparringspartnere, som kommunen har brug for, da de er stærke i lokalmiljøet og besidder de nødvendige faglige kompetencer.

Disse idrætsforeninger er i partnerskabsøjemed de mest interessante for organisationerne. De er flagskibene, som prøver nye ting af.

Mine informanternes oplevelse af et polariseret foreningsliv i relation til de nye velfærdsopgaver bekræftes af rapporten "Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter"²⁴⁷. Rapporten identificerede to arketyperiske foreningstyper²⁴⁸: *Velfærdsforeninger* og *civilsamfundsforeninger*.

---

²⁴⁷ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, Kap. 2

Opdelingen beskriver både en udviklingstendens i foreningsbilledet i idrætten, og to allerede udbredte foreningstyper²⁴⁹:

1) **De udadvendte, serviceorienterede velfærdsforeninger.**

Disse idrætsforeninger satser bevidst på fleksibilitet og service som et foreningsorganisatorisk svar på danskernes ændrede idrætsvaner med fokus på sundhed. I denne type foreninger er der en åbenhed overfor den nye politiske fokusering på social- og sundhedspolitik i idræt.

Det er typisk store foreninger med et overskud af faglige og personlige ressourcer, der i stigende grad fokuserer på de tværsektorale idrætsprojekter og markedsorienterede ledelses- og administrationsprincipper. Denne professionalisme bakkes op af en stabil og ofte mindre personafhængig administration, der gør foreninger af denne type attraktive såvel som stabile samarbejdspartnere. Der er en åben og afprøvende intern kultur, som virker befordrende på et kommunalt samarbejde.

Dog er foreningernes interne sammenhold diffust og individualiseret, da medlemmerne primært forholder sig til det konkrete holds instruktør. Foreningerne bærer mere præg af, at være en serviceinstitution, end et folkeligt og forpligtende fællesskab. Af samme årsag betragter medlemmerne i nogen grad idrætsaktiviteterne som en vare²⁵⁰.

I velfærdsøjemed er disse serviceorienterede motionsforeninger meget tilgængelige for de idræts- og foreningssvage grupper i samfundet, som er hele omdrejningspunktet for kommunernes ønsker om at inddrage idrætten: Indvandrere, overvægtige, psykisk syge, etc. Disse idrætsforeninger rummer en udadvendt og accepterende foreningskultur, der udvikler

---

²⁴⁸ Rapporten *Trænere i den frivillige idræt – personlige projekter og velfærdsopgaver* viste klart denne udviklingstendens. Andre forskere har peget på samme konklusion, bl.a. Bjarne Ibsen, kommentar på Idan.dk, 2007, <http://idan.dk/Kommentaren/017idrætsomnyslagmark.aspx>. Det skitseres yderligere i den *Den rummelige forening*, (Ibsen 2003). Undersøgelsen *Rapport vedrørende samarbejde mellem idrætsforeninger og fritidsinstitutioner i Københavns Kommune* udarbejdet af Kultur og Fritid fandt også lignende strukturer og holdninger i 2003.

Udviklingen er i DGI-regi blevet kaldt ”det nye DGI” og ”DGI-Classic” af landsformand Søren Møller i hans årsberetning for 2006.

²⁴⁹ Der er lavet flere andre kategoriseringer af foreningstyper i idrætten. Bjarne Ibsen har bl.a. lavet en opdeling i rapporten *Foreningsidrætten i Danmark – udvikling og udfordringer* (2006): Den idébestemte-, lokal-, aktivitets-, og serviceforeningen. Da jeg selv har deltaget i udviklingen af ”civilsamfundsforeninger” og ”velfærdsforeninger”, og da den direkte relaterer sig til de nye velfærdsopgaver i idrætten, benytter jeg denne kategorisering.

²⁵⁰ Enjolras, Bernard (2001). *Senmodernitet, identitetsdannelse og idrettens kommercialisering* og Enjolras, Bernard (2001) *Community-based economy, market and democracy – The case of Norwegian Voluntary Sports Organisations* og *Mandag Morgen* (2001) Temanummer om: *Velfærdsbevægelsen – den nye civile velfærd*, s 78

Bernard Enjolras (norsk sociolog og økonom) identificerer en udviklingstendens i foreningslivets aktivitetsmønstre mod et forbrugermindeset i relation til idrætsforeninger. Grundet en tidspresset hverdag og et krævende arbejdsliv, betaler medlemmerne sig fra det fælles foreningsansvar via kontingentet, uden selv at engagere sig.

sociale netværk på tværs af menneskelige forskelle (*"bridging"*²⁵¹). Dog gør det serviceorienterede foreningsfokus, at de nære netværksprocesser (*"bonding"*²⁵²) ikke er udprægede.

Der er ganske få af denne type idrætsforening i København, men de "fylder meget" i foreningsbilledet pga. ressourcestyrken.

2) **De indadvendte, medlemsorienterede *civilsamfundsforeninger*.**

I denne type idrætsforeninger fokuseres der på et "klassisk" kultur- og fritidspolitisk sigte med idrætten. De eksisterende medlemmers interesser og behov er i centrum. Denne foreningstype har hverken ambitioner om at udvide medlemstallet og aktiviteterne, eller at ændre det omgivende samfund.

Derfor er interessen for at indgå samarbejde med kommunen om nye velfærdsorienterede opgaver ikke-eksisterende. Der er en stor loyalitet og ansvarsfølelse overfor idrætsforeningens "lille fællesskab". Der er dog en begrænset bevidsthed om og interesse i det "store samfundsmæssige fællesskab" og et politiskbetinget velfærdsprojekt.

Ledelsen af denne foreningstype er ofte præget af en "fra-dag-til-dag" administration, hvor opgavernes udførsel afhænger af enkelte ildsjæles engagement. Af samme årsag er disse idrætsforeninger ikke gearret til det langsigtede ansvar, der forventes i et forpligtende, tværsektoralt samarbejde.

Det interne, sociale sammenhold er tæt i disse idrætsforeninger. De ofte meget homogene medlemmer har en reel "klubfølelse". Det betyder dog samtidigt, at sociale og idrætslige selektionsmekanismer gør disse foreningsfællesskaber relativt utilgængelige for de førnævnte grupper i samfundet. Der er et stærkt internt netværk (høj grad af *"bonding"*), men det er vanskeligt at komme ind i fællesskabet for udenforstående (lav grad af *"bridging"*).

Hovedparten af de Københavnske idrætsforeninger udgøres af denne foreningstype.

Hovedorganisationerne er meget bevidste om, at det polariserede foreningsliv er en udfordring²⁵³.

---

²⁵¹ Putnam, R. D., Feldstein, L. M. (2003). *Better Together. Restoring the American Community*

"Bridging" betegner den brobyggende netværksdannelse som knytter mennesker sammen, i f.eks. idrætsfællesskaber, trods forskellig social status, erhverv, etnicitet, etc. Denne netværksdannelse må i relation til velfærdspartnerskaber betragtes som særlig betydningsfuld, da den - pga. af nødvendigheden af tillid og accept af forskelligheder - har vanskeligere ved at dannes.

²⁵² Putnam, R. D., Feldstein, L. M. (2003). *Better Together. Restoring the American Community*

"Bonding" betegner de netværksprocesser, som udspringer af parternes/foreningsmedlemmernes homogenitet.

²⁵³ Jvf. DIF's politiske program 2006 – 2010, DIF, s. 16, og DGI's formand Søren Møllers årsberetning, hvor han nævnte "Det nye DGI" og "DGI Classic".

På den ene side har DIF og DGI sat kursen mod tværsektorale idrætsprojekter, organisatorisk nytænkning og åbenhed overfor samfundsmæssige behov. Strategien kræver dog, at en stor del af deres medlemsforeninger øger professionaliseringsgraden – ellers er de ikke stabile samarbejdspartnere i projekter. Hvis DIF's og DGI's strategi om flere partnerskaber med kommunen skal realiseres, så er det nødvendigt at motivere medlemsforeningerne til en øget udadvendthed.

På den anden side er DIF og DGI også "nødsaget" til at varetage de indadvendte og medlemsorienterede civilsamfundsforeningers interesser. De er nødt til at bevare den foreningskulturelle kerne, som i udstrakt grad bliver udgjort af konservative foreninger, der ingen interesse har i de nye velfærdspolitiske tanker – men som udgør langt hovedparten af deres bagland.

Som jeg ser det, så anlægger begge hovedorganisationer primært den pragmatiske strategi i de nye velfærdstiltag: At fokusere på velfærdsforeninger. Som tidligere DIF formand Kai Holm nævnte på sin sidste årsberetning:

"Det er primært de store, ressourcerstærke foreninger, der er gearret til at tage særlige opgaver op"²⁵⁴.

Hovedorganisationerne er i langt overvejende grad den initiativtagende part. Der er ikke meget opadgående initiativ fra idrætsforeningernes side. Som min DGI informant beskrev påvirkningsvejene:

"Så enten får vi en henvendelse, eller også henvender vi os til en kommune og siger f.eks.: Et motorikprojekt, det skal vi lave noget om. Og så tager man en snak på embedsmandplan, og hvis det er nødvendigt på politisk plan, så begge kommer på banen. Så prøver vi at tage kontakt til nogle foreninger for at høre om de vil være med. Det er oftest den vej – desværre. Fordi det kunne jo være spændende, om det også kom fra foreningerne. Motivationen er altid større, når det er en idé man selv har fundet på. Da det også skal forankres i foreningerne ville det være rigtigt godt, hvis det kom derfra. Det sker sjældent".

Denne tilgang er samme strategi som Københavns Kommune anlægger i deres selvstændige, direkte kontakt til idrætsforeningerne. Dette ses bl.a. afspejlet i Kultur- og Fritidsudvalgets beslutningsprotokol fra torsdag den 1. marts 2007, hvor der blev stillet forslag om at styrke integrationsindsatsen via idrætsforeningerne. Her fremgik det bl.a. af forslagene, at:

*"samarbejdet indledes med **store** klubber over 400 medlemmer, som i dag har forholdsvis få deltagere med indvandrerbaggrund, men som ønsker at opnå en mere blandet sammensætning af etniske minoriteter i klubben"²⁵⁵ (Kultur- og Fritidsudvalget)*

---

²⁵⁴ Årsberetning fra DIF's tidligere formand Kai Holm 28. april. 2007.

Kommunens forvaltninger er bevidste om det nødvendige i at satse på velfærdsforeninger.

At hovedorganisationerne og kommunen vælger denne strategi har den logiske forudsætning, at det grundlæggende kun er velfærdsforeningerne, som er ressourcestærke og engagerede nok i social- og sundhedsspørgsmål til, at de kan indgå i forpligtende samarbejder.

Informanterne fra DGI og DIF understregede, at hovedorganisationerne ikke kan fremtrylle velfærdsforeninger. Og heller ikke burde. At nogle idrætsforeninger udvikler sig til velfærdsforeninger er hovedsageligt person- og ressourcebaseret.

Heri ligger en spændende pointe, som relaterer sig til det tætte idrætsfaglige netværk i København: Initiativerne fra både hovedorganisationer og kommunen retter sig i praksis ofte mod kompetencestærke *personer* i foreningsidrætten – ikke de *organisatoriske enheder*. Som min informant fra Kultur og Fritidsforvaltningen formulerede det:

”... politikerne kender XXX, de tilstedeværende kender ham, forvaltningen kender ham. Og så er han en god mand. Han trækker et læs. Lige som Ajax trækker et læs. Man satser jo engang imellem også på de sikre heste. Man tænker, at så kommer der sgu’ nok til at ske noget.”

Lederne og konsulenterne i f.eks. Ajax, B93 eller SSB er udmærket kendt af både politikere, forvaltningerne og hovedorganisationerne. Ofte etableres samarbejdet og kontakterne omkring dem, snarere end deres forening som helhed. Der er ikke gode erfaringer med små, civilsamfundsforeninger baseret på engagementet fra ildsjæle²⁵⁶.

Jeg mener dog at kunne identificere en underliggende dagsorden hos hovedorganisationerne, hvor man ønsker at hjælpe udviklingen af velfærdsforeninger på vej:

”• at udvikle foreningsidrætten således, at foreningerne er fleksible og åbne over for ændringer af behov og forventninger i befolkningen²⁵⁷” (DIF’s politiske program 2006-2010)

Velfærdsforeningerne skal være ”ringene i vandet”. De skal blive lokomotiver for en udvikling i idrættens foreningsliv, så flere idrætsforeninger bliver modne til velfærdspartnerskaber – samtidig med at de påvirker den interne organisationskultur i DGI og DIF.

---

²⁵⁵ Kultur- og Fritidsudvalgets beslutningsprotokol fra ordinært møde om *Medlemsforslag om unge-coach og integrationspartnerskab med københavnske idrætsklubber*, KFU 118/2007, torsdag den 1. marts 2007. Også rapporten *Rapport vedrørende samarbejde mellem idrætsforeninger og fritidsinstitutioner i Københavns Kommune* fra 2003 foreslog at satse på de ressourcestærke idrætsforeninger i samarbejdet.

²⁵⁶ *Rapport vedrørende samarbejde mellem idrætsforeninger og fritidsinstitutioner i Københavns Kommune*, Københavns Kommune, 2003

²⁵⁷ DIF’s politiske program 2006 – 2010, DIF, s. 15

”De inspirerer jo også os. Det går begge veje. Apropos det vi snakkede om tidligere – det kommer meget fra DGI ud til foreningerne. Det går selvfølgelig også den anden vej. Vi består jo også af foreninger. Man bliver enormt inspirerede af, at nogle nye foreninger som gør tingene på en anden måde” (DGI informant)

”De her klubber bliver kulturcentre i områder af byen, hvor de holder til. Det skal man ikke være så nervøs for. Jeg tror, at de er en form for lokomotiver for resten af foreningslivet”. (DIF informant)

Min klare opfattelse er, at hovedorganisationerne på denne måde har en bevidst strategi om at stille *alternativer* op for de konservative medlemsinteresser i civilsamfundsforeningerne. I Hegelske termer handler det om at stille et nyt *for-sig* billede op foran de foreningsaktive – et ny spejl. Et nyt velfærdsorienteret perspektiv på billedet af, hvad deres egen rolle kan være.

Som DGI informanten sagde det i citatet, der indleder denne del:

”... der er også nogle, der bare kører som de altid har gjort. Så skal man ud og provokeres en gang imellem”.

Opsummering

DGI og DIF deler, som konkluderet i kapitel tre, det offentliges ønsker om at øge idrætsforeningernes involvering på velfærdsområdet. Hovedorganisationerne ønsker dog også at repræsentere og understøtte medlemsforeningernes interesser. I københavnsk kontekst udgøres hovedparten af disse medlemsforeninger af indadvendte, konservative civilsamfundsforeninger. Hovedorganisationerne står i en splittet relation overfor disse idrætsforeninger: DGI og DIF skal repræsentere og modsvare det eksisterende ideologiske grundlag for de konservative medlemsinteresser, og *samtidigt* motivere medlemsforeningerne til at ændre perspektivet mod flere velfærdsaktiviteter for at opnå anerkendelsen fra det offentlige. Ændrede idrætsvaner og et behov for at positionere sig gør det nødvendigt at udvikle foreningskulturen.

Denne balancegang afspejles i hovedorganisationernes pragmatiske strategi overfor idrætsforeningerne: Først og fremmest påvirkes (interpelleres) medlemsforeningerne ved hjælp af en strategisk meningsdannelse af holdningerne til den ”gode idrætskultur”, hvor velfærdsprojekterne formidles som løsningen på foreningsidrættens fremtidige udfordringer. Det sker via medlemsblade (medier generelt), kampagner og den interne uddannelse.

Ydermere satser hovedorganisationerne på de ressourcerstærke, professionaliserede velfærdsforeninger som lokomotiver for udviklingen. Dels af praktiske grunde, men endvidere fordi de potentielt set kan skabe velfærdsorienterede ”ringe i vandet”.

De integrations- og sundhedsmæssige perspektiver med foreningsidrætten er i høj grad blevet accepteret af foreningsidrættens og det offentlige meningsdannere på makroniveau. Hvordan modtages det nye velfærdsorienterede foreningsparadigme af ”manden på gulvet”?

4.3 Dannelse og reaktioner hos afhængige subjekter (graden af interpellationssucces)

Hvordan reagerer de københavnske idrætsforeninger på disse strategier? Lader de sig danne? Er de villige til at deltage i Danmarks velfærdsprojekt via deres foreningsidræt?

Indledningsvist skal det understreges, at interpellationsprocessen fra idrætsforeningernes perspektiv er akkumuleret til et dobbeltsidigt pres. Der kan hermed identificeres en ”dobbeltinterpellation” af idrætsforeningerne:

1. Den statslige og kommunale meningsdannelse har skabt en diskurs, som ansvarliggør idrætsforeningerne i løsningen af velfærdsstatens sociale og sundhedsmæssige udfordringer. Det suveræne subjekts anerkendelse knytter sig til et øget velfærdsengagement.
2. Denne diskurs videreføres via hovedorganisationerne, hvor de nye velfærdsopgaver i idrætten formidles som en løsning på idrættens fremtidige udfordringer. Også hovedorganisationernes anerkendelse af idrætsforeningerne knytter sig til et øget velfærdsengagement. Det er konsekvensen af ”dobbeltinterpellationen”.

Polariseringen mellem velfærdsforeninger og civilsamfundsforeninger har direkte indflydelse på, hvorledes de Københavnske foreninger reagerer på interpellationsprocesserne. Og i hvor høj grad de er villige til at løse velfærdsopgaver.

Idrætsforeninger rummer både et organisatorisk foreningsplan, og et individniveau. Det følgende afsnit vil blive struktureret efter denne sontring.

Velfærdsforeningernes reaktioner på strategierne (foreningsniveau)

Hvordan reagerer velfærdsforeningerne på strategierne?

Blandt de ca. 1200 idrætsforeninger²⁵⁸ i København har strategien med at satse på professionaliserede velfærdsforeninger en vis succes. I Københavnsområdet er der et mindre antal særdeles progressive og udadvendte idrætsforeninger, som klart kan betegnes som velfærdsforeninger. De trækker overskrifter hver gang foreningsidrættens succesfulde involvering i velfærdsspørgsmål skal fremhæves.

Et af de mest indlysende eksempler er Studenter Settlement Boldklub (SSB)²⁵⁹. Boldklubben hører til i Idrætsfabrikken på Vesterbro, og har som sit primære opgavefokus at tilbyde idrætsaktiviteter til

---

²⁵⁸ ”Københavns idrætsforeninger – et oversigtbillede”, rapport fra Kultur- og Fritidsforvaltningen, 2005

²⁵⁹ <http://www.ssb-sport.dk/>

marginaliserede grupper for lokale idræts- og foreningsssvage og åbne idrætstilbud i bymiljøet. Boldklubben har siden 70'erne været visionær og nyskabende på det sociale område, og har via en professionaliseret drift og ledelse fået etableret tilbud til befolkningsgrupper, der ofte savner idrætsaktiviteter.

Et andet eksempel er Ajax København²⁶⁰. Ajax er på mange måder en traditionel idrætsforening med vægt på sportslige resultater. Yderligere har foreningen i mange år haft dynamiske og ressourcestærke ledere, der har skabt en særegen udvikling i de tilbudte aktiviteter. Ajax har opbygget både en idrætsvuggestue, har et samarbejde med Team Copenhagen, laver motion for nydanskere, har et tværsektoralt samarbejde om "Idræt efter skoletid" og er involveret i endnu flere projekter med en social og velfærdsrelevant vinkel.

Også Østerbro-klubben BK Skjold²⁶¹, Fremad Valby og Nørrebro Taekwondo Klub²⁶² kunne fremhæves.

Det er relativt nemt at påvirke disse ressourcestærke idrætsforeninger via den strategiske meningsdannelse. En idrætsforening som Ajax har allerede det sociale, velfærdsorienterede engagement indskrevet direkte i foreningens visioner:

*"Ajax København skal være den mest attraktive og synlige håndboldklub i hovedstadsområdet, og vi forener et **socialt ansvar** overfor børn og unge med sportslige topresultater til gavn for både aktive og sponsorer²⁶³".* (Vision for Ajax København)

Hvad er årsagen til, at disse idrætsforeninger reagerer positivt?

Fælles for disse idrætsforeninger er, at de ønsker at involvere sig mere i det velfærdsrelevante område. Både for at gøre en indsats, men i lige så høj grad fordi det skaber intern dynamik og udviklingsmuligheder. Som min informant fra Projektrådgivningen formulerede det:

"Mange store foreninger, der handler det om deres egen overlevelse. En forening der er vant til at have et højt medlemstal, de kan jo f.eks. se, at det er vigtigt at medlemmerne betaler deres kontingent, og at lokalområdet bruger dem. Der kan det jo være en nødvendighed, at foreningen kan rumme de medlemmer, og sikre at det fungerer...".

Disse foreninger har taget konsekvensen af kravene til sådanne aktivitetstiltag og er i udstrakt grad ledet af ansatte.

---

²⁶⁰ <http://www.ajax.dk/>

²⁶¹ <http://www.bkskjold.dk/>

²⁶² <http://www.sonbong.dk/>

²⁶³ <http://www.ajax.dk/?ID=138> Fremhævning foretaget af mig.

Velfærdsforeningerne ”fylder” meget i det idrætspolitiske landskab i København. Deres ledere og ansatte konsulenter er at finde på konferencer, debatmøder og idrætspolitiske fora som f.eks. Idrættens Kaffeklub²⁶⁴. De er også at finde på kommunens kontorer, hvor de aktivt øver indflydelse på embedsmænd og politikere – specielt op til årets budgetforhandlinger. Min informant fra Kultur og Fritidsforvaltningen understregede, at det har en betydelig effekt:

”Så man kan sige, at det er de der enkeltstående personer, som repræsenterer enten en idrætsgren eller et område, et bestemt kvarter, en bestemt organisation. Når de markerer sig, så kommer vi – både politikere, forvaltning og embedsmænd – tit til at danse omkring dem”.

På velfærdsforeningerne virker interpellationsstrategierne selvsagt fortrinligt. Som min informant fra DIF formulerede det:

”Det er jo typisk dét, der sker i København. Kommunen går ud og siger: ”Vi vil gerne have løst det her”. Så sidder der nogle klubber, du kender dem: BK Skjold, Fremad Valby, SSB, Ajax – de sidder der. Og de siger: ”Jamen, dét der laver vi jo i forvejen! Eller, vi kan godt gøre noget mere af det.”.

Civilsamfundsforeningernes reaktioner på strategierne (foreningsniveau)

Hvorledes er civilsamfundsforeningernes reaktioner så på strategierne?

De ressourcestærke velfærdsforeninger er nemlig enlige svaler i den Københavnske foreningsidræt. Langt hovedparten af de københavnske idrætsforeninger er primært indadvendte, konservative civilsamfundsforeninger. En rapport fra Københavns Kommunes Uddannelses- og Ungdomsforvaltning fra 2003 viste, at det var beskedne 32 % af de adspurgte foreninger og klubber, der havde et formelt samarbejde med kommunen²⁶⁵. Der er langt fra de progressive tanker om organisatorisk fornyelse og velfærdspartnerskaber hos toppen af organisationerne, til idrætsforeningernes hverdage i nedslidte klubhuse.

Hvilke barrierer er der for disse idrætsforeningers positive reaktion på strategierne og et øget velfærdsengagement?

I mine øjne kan der identificeres flere forhold:

---

²⁶⁴ http://www.dif-kbh.dk/arrangementer/om_kaffeklubben. Det var således spændende at observere Idrættens Kaffeklubs møde mandag d. 16. april. med overborgmester Ritt Bjerregaard. To medarbejdere fra Ajax var særdeles toneangivende i indlæggene, og begge var velkendte ansigter for de fleste tilstedeværende.

²⁶⁵ *Rapport vedrørende samarbejde mellem idrætsforeninger og fritidsinstitutioner i Københavns Kommune*, Denne rapport fra 2003 har et sparsomt empirisk grundlag (86 besvarelser fra 413 mulige foreninger og klubber, dvs. svarprocent på 21 %). Den er dog meget specifik på københavnsområdet, og derfor særdeles relevant. Med ”formelt samarbejde” mener rapporten, at samarbejdet er ”længerevarende og er lagt i faste rammer gennem aftale mellem ledelserne”. Det er denne type samarbejde, som er i fokus i de nye velfærdsopgaver.

Manglende fysiske og organisatoriske rammer som barrierer

Idrætsforeningernes *fysiske rammer* er en barriere for lysten til de nye velfærdsopgaver: Det er for ressourcekrævende at involvere sig i et formaliseret samarbejde²⁶⁶. København er præget af mange små enstrengede idrætsforeninger, som ikke har medlemsgrundlaget, kompetencerne, tiden, personaleressourcerne eller faciliteterne til at engagere sig²⁶⁷. Dette afspejles tydeligt i trænerne fortællinger om deres idrætsforenings engagement i de nye velfærdsopgaver:

”Nu skal du jo regne med, at vi lægger ret mange timer hernede i forvejen, og hvis man skal til at gøre sådan noget integrationsarbejde, så skal man være uddannet. Jeg tror bare, at man som menneske forsøger at gøre det bedst muligt, hvad enten det er hr. Jensen eller Ahmed. Tiltag omkring det, eller f.eks. et handicap hold, har vi slet ikke faciliteter til”. (Mandlig træner i en fodboldforening)

Både den kvantitative og kvalitative del af rapporten *”Trænere i den frivillige idræt”* viste, at omkring 35 % af trænerne i den frivillige idræt fandt faciliteterne problematiske²⁶⁸. Nedslidningen og belægningen er så omfattende, at det er svært at se et spillerum for nye idrætsgrupper. Københavns Kommune er fuldt bevidst om facilitetsproblemerne i byen. Forligspartierne i den kommunale budgetvedtagelse for 2007 blev enige om, at der afsættes 100 mio. kr. i anlæg i 2007 og 70 mio. kr. årligt i perioden 2008-2009 til genopretning af byens idrætsanlæg²⁶⁹.

For de foreninger som *har* engageret sig tyder undersøgelser på, at det generelt er vanskeligt at løfte indsatsen med tyngde, f.eks. i integrationen af vanskeligt stillede, nydanske børn.²⁷⁰ De frivilligt baserede idrætsforeninger har sjældent interessen eller ressourcerne til større tiltag. Når de engagerer sig, er det

²⁶⁶ Rapport vedrørende samarbejde mellem idrætsforeninger og fritidsinstitutioner i Københavns Kommune, Københavns Kommune, 2003. Den kvantitative rapport *”Trænere i den frivillige idræt – en kvantitativ undersøgelse af udvalgte træneres vilkår”* viste, at frivillige omkring 35 % af trænerne fandt faciliteterne problematiske.

²⁶⁷ Rapport vedrørende samarbejde mellem idrætsforeninger og fritidsinstitutioner i Københavns Kommune viste at det fortrinsvist var store foreninger med over 250 medlemmer, der har haft et samarbejde med Københavns Kommune.

Rapporten *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter* påpegede dog, at afvisningen af velfærdsopgaverne pga. manglende faciliteter også kunne være den mest ”høflige” måde for de frivillige at afvise et personligt engagement. I lyset af tidens velfærdsdiskurs i idrætten er det mere legalt at sige, at de ikke *kan*, i stedet for ikke *vil*.

²⁶⁸ Ottesen, Laila og Jensen, Malene (2007) *Trænere i den frivillige idræt – en kvantitativ undersøgelse af udvalgte træneres vilkår* kap. 8. og Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*. Der er anledning til at tro, at dette tal er væsentligt højere, hvis man udelukkende kigger på københavnske forhold, da facilitetsproblemer er særligt udtalt i dette område.

²⁶⁹ *Aftale om budget 2007 for Københavns Kommune*, Københavns Kommune, s. 21. Budgettet blev besluttet på Borgerrepræsentationens møde om *Prioritering af midler til genopretning af idrætsanlæg 2007-2009*, BR 192/07. Ordinært møde torsdag den 10. maj 2007.

Genopretningsplan – prioritering af midler 2007-2009, Kultur og Fritidsforvaltningen. Planen sikrer, at 35 ud af 52 idrætsanlæg renoveres. (Se kapitel 6, bilag 7: ”Aftale om budget 2007” og bilag 9: ”Prioritering af midler til genopretning af idrætsanlæg”.)

²⁷⁰ LG Insights evaluering af puljesatsen 2003-2006 *Unge nydanskernes deltagelse i idræts- og foreningsindsatsen*. Selvom puljen ikke udelukkende var rettet mod København, så giver rapportens resultater en indikation af problemstillingerne, som også gør sig gældende i dette område. Evalueringen viser overordnet set meget positive resultater, men kommer med kritiske bemærkninger til frivillighedens potentialer.

som regel drevet frem af enkelindivider og et idealistisk ønske snarere end et langsigtet udviklingsprojekt. Som min informant fra Projektrådgivningen formulerede det:

"I de små foreninger er det mere: "Aj, det (integrationsprojekter) kunne da være sjovt". Der handler det mere om et idealistisk ønske om gøre noget, der gør en forskel... Tit er det også en lille gruppe ildsjæle...".

Over 60 % af alle idrætsforeninger i København var i 2004 under 50 medlemmer, og de små foreninger er samtidig i vækst²⁷¹. Der var i 2004 kun 12 idrætsforeninger med over 1000 medlemmer²⁷². Den typiske københavnske idrætsforening har under 25 medlemmer, medlemmerne udgøres af mænd, har fodbold som eneste aktivitet og har et varierende omfang af børne- og ungdomsarbejde²⁷³.

Foreningsidrættens velfærdsindsats ville givetvis få mere substans, hvis der var flere store, flerstregede idrætsforeninger, der bedre kunne rumme forskellige interesser og mennesker²⁷⁴.

Det foreningsstrukturelle grundlag mangler ganske enkelt i København.

Økonomiske begrænsninger på foreningsudviklingen som barriere

I den forbindelse hjælper det heller ikke, at Folkeoplysningsloven så ensidigt fokuserer støtten på børn og unge. Folkeoplysningsloven § 15 siger vedrørende støtte, at:

*"Der ydes tilskud til aktiviteter for børn og unge **under 25 år**, jf. §§ 1 og 14²⁷⁵."*

Idrætsforeningerne har dermed intet økonomisk incitament til at have aktiviteter for de voksne idræts- og foreningssvage befolkningsgrupper via Folkeoplysningsloven. Økonomien spiller en vigtig rolle. En frivillig træner formulerede problematikken således:

"Jeg tror både, det er en økonomisk kamp mellem kommunen og støtten, man får til sin forening. Altså, vi bliver nødt til at have rigtig mange børnehold, for de giver rigtig mange penge. Altså, det er jo facts."
(Kvindelig træner i en gymnastikforening)

Fordelingen af lokaler og anlæg og Folkeoplysningslovens snævre økonomiske fokus på aktiviteter for børn og unge er en demotiverende faktor i idrætsforeningernes lyst til velfærdsopgaverne. Et tænkt eksempel: En nystartet idrætsforening med aktiviteter for idræts- og foreningssvage grupper over 25 år

---

²⁷¹ *Københavns idrætsforeninger – et oversigtbillede*, rapport fra Kultur- og Fritidsforvaltningen, 2005

²⁷² Ibid.

²⁷³ Ibid.

²⁷⁴ Min informant fra Kultur- og Fritid efterlyste reelt flere store fler-stregede foreninger, da disse blandt andet gør det nemmere at involvere hele familier i samme forening.

²⁷⁵ Folkeoplysningsloven på www.retsinfo.dk, LBK nr. 535 af 14/06/2004 (Gældende). Fremhævning foretaget af mig.

(a la SSP) ville blive sat ”bag i støtte-køen” pga. af de generelle retningslinier. Puljer ville så kunne hjælpe. Men disse puljer tømmes hvert år på rekordtid, bl.a. af ressourcestærke, etablerede velfærdsforeninger som Ajax eller Nørrebro Taekwondoklub.

De manglende store, flerstrengede idrætsforeninger forværrer problemet:

”... der er ikke det der samlingspunkt (for familien i den flerstrengede forening) og i og med at det nærmest trækker ned i folkeoplysningstilskud, at man har for mange voksne, så er foreningerne heller ikke interesserede i at lave nogle aktiviteter for voksne. Så man kommer bedre omkring det økonomiske problem ude i landet, end man gør i København”. (Informant fra Kultur og Fritidsforvaltningen)

Der tegner sig et københavnsk paradoks i det offentlige ønsker for at inddrage idrætten i velfærdsopgaver: Alle på rådhuset og i forvaltningerne ønsker det, men må erkende at de strukturelle barrierer primært kun kan nedbrydes af det offentlige system selv.

Min informant fra Kultur og Fritidsforvaltningen formulerede det således:

”Det skrider bare til himlen – det var Ritt Bjerregaard også inde på til mødet²⁷⁶ – at vi gerne vil have flere voksne til at dyrke idræt, men vi har ikke plads til dem. Og så kan vi i øvrigt også tilføje fra vores forvaltning, at det også er for dyrt for foreningerne at have dem”.

Paradokset bliver endnu større, når det tydeligt fremgår at kommunens fremtidige strategi sigter mod udviklingen af foreningsstrukturer og alternative aktiviteter i foreningsidrætten²⁷⁷.

Foreningskulturel afvisning som barriere

Der er også en klar foreningskulturel barriere for, at civilsamfundsforeningerne ønsker at påtage sig velfærdsopgaver i idrætten. For danskerne i almindelighed gælder det, at under 20 % mener at det offentlige bør frasige sig ansvaret og lægge det over i de frivillige foreninger²⁷⁸. For idrætsforeninger specifikt mener kun 9 % af idrætsforeningerne, at ”samfundets ønsker og problemer” bør være det idrætsforeningerne orienterer sig imod²⁷⁹. Idrætsforeninger fokuserer primært på kerneaktiviteten og fællesskabets interne behov. Som udtrykt af en frivillig træner på spørgsmålet, om hans idrætsforening har været involveret i velfærdsprojekter:

²⁷⁶ Idrættens Kaffeklub d. 16. april. 2007.

²⁷⁷ Som udtryk i ”Strategi F”. Kultur- og Fritidsudvalget beslutningsprotokol fra ordinært møde om *Ny idrætsstrategi*, (KFU 162/2007), torsdag den 22. marts 2007. (Se kapitel 6, bilag 10: ”Ny idrætsstrategi” og bilag 13: ”Idrætspolitiske initiativer inden for bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet”.)

²⁷⁸ *Mandag Morgen* (2001) Temanummer om: *Velfærdsbevægelsen – den nye civile velfærd*, s. 17

²⁷⁹ *Foreningsidrættens vilkår i Danmark*, DGI og DIF, 2004

"Nej, det har vi nok ikke. Altså, vi har sådan set heller ikke haft brug for det..."(Mandlig træner i en fodboldforening)

Ordvalget illustrerer fint idrætsforeningernes indadvendte opmærksomhed.

Som nævnt har hovedparten af idrætsforeningerne i København ligheder med de arketyperiske træk fra civilsamfundsforeningerne. Den udbredte holdning til formålet med foreningsfællesskabet er i denne foreningstype, at det skal være aktivitetspræget og medlemsfokuseret. Ideen om et bredere politisk sigte med idrætten er i mange idrætsforeninger ikke-eksisterende. Idrætsforeningerne føler generelt ikke, at velfærdsansvaret bør ligge i idrætten²⁸⁰. De er generelt ikke motiveret af at ændre samfundets tilstand²⁸¹. Tiden i idrætsforeningen værdsættes som en apolitisk oase i hverdagens stress²⁸². Som en idrætstræner formulerede det, da hun blev spurgt om velfærdsprojekter var noget, som hendes idrætsforening manglede at engagere sig i:

"Nå, det synes jeg ikke, det er. Jo, måske hvis det er noget, der viste sig at være rigtig godt "go" i. Jeg er overbevist om, at det ikke er via aktivitets- og sportsområdet, man skal integrere. Når man f.eks. skal integrere, så skal man starte et helt andet sted. Det er ikke rigtigt vores opgave... samtidig har vi så lidt tid og kun så og så mange trænere. Og du kan kun have så meget baltid. Der er ikke så mange, der er villige til at komme og træne kl. 13.00 eller 15.00. Så vi kan ikke rigtigt, alle aftener er booket. Så det kræver også noget fra politikernes side, hvis vi skal i gang med det". (Kvindelig træner i en gymnastikforening)

For til fulde at forstå denne foreningskulturelle barriere er det nødvendigt at analysere de frivilliges individuelle udgangspunkter for engagementet i foreningsidrætten nærmere. Betydningen af det frivillige engagement i deres tilværelse rummer nøglen til at forstå, hvordan - og om - interpellationen forplanter sig i foreningsidrætten.

Træneres reaktioner på strategierne (Individniveau)

Hvordan reagerer de mennesker som udgør idrætsforeningerne på tilskyndelsen til at deltage i velfærdsopgaverne? Kan de genkende sig selv i de præsenterede ideologier? Søger de den anerkendelse, som det offentlige og hovedorganisationerne lægger i velfærdsopgaverne?

---

²⁸⁰Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, SFI *Velfærdsamfundets fremtid*, Ibsen (2001) *Frivillige i rollen som fortalere* og SFI (2006) *Den frivillige sektor i Danmark – omfang og betydning* er rapporter der peger på, at denne holdning bunder i danskernes generelle opfattelse af, at det er det offentlige der har ansvaret for svage borgers velfærd – ikke civilsamfundet. De frivillige idrætsforeningers afvisning af et velfærdsansvar bunder således også i en generel velfærds-kulturel opfattelse.

²⁸¹ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, kap. 3

²⁸² Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, kap. 1 og 3

Idrætsforeninger er konstruerede fællesskaber, hvor medlemmernes personlige udgangspunkter og interesser danner foreningens struktur og interne kultur. Både civilsamfundsforeninger og velfærdsforeninger *er* de mennesker, der er i foreningen. Idrætsforeningers samfundsmæssige ageren kan derfor analyseres ud fra medlemssammensætningen, og specielt i sammensætningen af nøglepersonerne – ledelse og trænere. I mine øjne er trænerne den vigtigste gruppe i den sammenhæng. Der er ofte et overlap mellem trænere og ledere, specielt i civilsamfundsforeninger²⁸³. Først og fremmest er det dog trænerne, der er formidlere af foreningskulturen. Det er trænerne, medlemmerne møder i det daglige. De er idrætsforeningernes ansigt udadtil og primære meningsdannere indadtil. Det er i sidste ende trænerne, som skal udmønte velfærdspartnerskaberne til virkelighed. Uden træneres velvilje er diskussionen om foreningsidrættens øgede involvering på social- og sundhedsområdet irrelevant.

En stor del af forklaringen på idrætsforeningernes grad af villighed til at deltage i velfærdsprojekter kan dermed findes på trænerens individniveau.

Rapporten ”*Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*”²⁸⁴ konkluderer, at interessen blandt frivillige trænere til at deltage i de nye velfærdsopgaver er særdeles begrænset²⁸⁵. Rapporten viser dog også spændende variationer. Rapporten identificerer to arketyperiske tilgange til trænergerningen, der har afgørende betydning for i hvor høj grad trænerne genkender sig selv i de præsenterede ideologier.

Rapporten identificerer henholdsvis en ”*fritidsunderstøttende*”, og en ”*karriereopbyggende*” tilgang til det at være træner i den frivillige idræt²⁸⁶. Baggrunden for denne distinktion er, at trænergerningen ifølge rapportens livsformsanalyser indtager vidt forskellige positioner i trænerens liv. Trænergerningen kan ses som et led i et ”personligt projekt”²⁸⁷, hvor der i trænergerningen søges dybt individuelle aspekter som et integreret led i tilværelsen.

1) Den fritidsunderstøttende tilgang

For trænere, hvis frivillige engagement har størst lighed med den arketyperiske *fritidsunderstøttende tilgang*, indtager tiden i idrætsforeningen primært en rekreativ funktion. Rapporten viser en stor overvægt af trænere med denne tilgang blandt de interviewede.

Trænerne anvender fællesskabet i idrætsforeningen, som åndehullet i hverdagens stressende og krævende tid. Derfor undgår trænerne helt bevidst at tænke et samfundssocialt og politisk perspektiv

²⁸³ Et af kendetegnene ved velfærdsforeninger er differentieringen mellem de frivillige og en ansat ledelse.

²⁸⁴ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*

²⁸⁵ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, afsnit om ”To trænerformer tegner sig”

²⁸⁶ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, Kap. 1.

²⁸⁷ Rapporten anvender en helhedsbetragtning på trænerens tilværelse, som er inspireret af Højrupps livsformsanalyser og modernitetsteorier om det senmoderne menneskes konstruktionen af livshistorien.

ind i det frivillige arbejde. Heri ligger en væsentlig del af forklaringen på, at trænere med denne trænertilgang ikke genkender sig selv i de præsenterede ideologier.

Denne trænergruppe er dog ikke decideret negativt indstillet. Der er en delvist positiv holdning til *ideen* om, at idrætten skal være med til at løse velfærdsrelaterede opgaver. Holdningen bunder i en klassisk kollektiv, foreningsånd, der har rødder i en tiltro til idrætsforeningernes moralske og normative styrker, positive sociale rolle i civilsamfundet og trænerens ønske om at bidrage til et bedre samfund. Som en kvindelig træner udtrykte det:

”Ja, jeg synes bare, det er et stort ord, at jeg har ansvaret for et samfund. Men jeg føler, at jeg er en del af det. Når jeg er træner, så bliver jeg en del af at udvikle det offentlige samfund, ligesom jeg gør, når jeg står og underviser mine elever i skolen... Lige så snart man giver information eller viden videre, så sætter jeg jo nogle værdier eller holdninger i mennesker, der gør, at de tænker: ”nå, det er sådan, man skal være som menneske” (Kvindelig træner i en gymnastikforening)

På trods af denne bevidste stillingtagen til foreningslivets kvaliteter, så afslører interviewene, at trænere med denne holdning alligevel føler en underliggende distance til den *personlige* involvering i velfærdsprojekter. I interviewene talte de i rosende vendinger om de spændende muligheder for, at idrættens foreningsliv kunne være mere udadvendt, proaktivt og samfundsbevidst. Men de kan grundlæggende ikke se sig selv være med i et idrætsligt social- og sundhedsprojekt. Der er langt fra holdning til handling.

Et interessant aspekt var dog trænerne store loyalitet overfor foreningsfællesskabet. Flere af de interviewede trænere udtrykte, at hvis deres idrætsforening besluttede sig for at engagere sig i et velfærdsprojekt, så ville de bakke op om arbejdet. Potentielt set er trænerne villige til at lade sig danne, når påkaldelsen sker fra idrætsforeningens side.

Rapporten konkluderede, at denne tilgang til trænergerningen er den mest dominerende blandt de interviewede trænere. Lysten til personligt at deltage i de nye velfærdsopgaver er særdeles begrænset. Trænernes loyalitet overfor idrætsforeningen giver dog, om end begrænsede, potentialer for deltagelse i velfærdsprojekterne.

2) Den karriereopbyggende tilgang

En mindre gruppe af de interviewede trænere har en *karriereopbyggende tilgang* til deres trænergerning. For disse trænere er de nye velfærdsopgaver interessante, da de udfordringer og forandringer som disse kan medføre, bliver opfattet som et konstruktivt bidrag til deres ”personlige projekt”. Baggrunden er, at disse trænere har en langt mere instrumentel indstilling til trænergerningen og det frivillige engagement – det tjener andre formål i tilværelsen med mere langsigtede aspekter, end ”blot” rekreation. Disse

trænere er særdeles bevidste om, hvad de får ud af at være frivilligt engagerede. Som en træner formulerede det:

”Og grunden til, at jeg gerne vil være frivillig, er også fordi, jeg arbejder sammen med nogle andre piger fra mit studie omkring nogle målgrupper, vi synes, der er interessante. Erfaringer jeg har fået i forhold til min uddannelse, er, at jeg har brugt rigtig meget pædagogik og rigtig meget viden fra uddannelsen og fra, hvad jeg selv har lavet i mit idrætsliv.” (Kvindelig træner i en gymnastikforening)

Disse trænere har som udgangspunkt en mere individualiseret, refleksiv og professionaliseret tilgang til trænergerningen. De har en flydende overgang mellem deres arbejde og fritid, hvor begge sfærer supplerer deres udvikling af karriereavancement, præstationer, viden og et nyttigt netværk. Det er næppe tilfældigt, at repræsentanterne for den karriereopbyggende trænerform i rapporten viste sig at være beskæftiget i idrætslige, sociale, pædagogiske eller sundhedsfaglige områder. Trænerjobbet er for disse trænere et rum, hvor de uden kontraktmæssige forpligtigelser og formelle faglige kvalifikationer kan udvikle sig. Det illustrerer et bevidst og karriereunderstøttende sigte på frivillighed, som adskiller sig markant fra hovedparten af de interviewede trænere.

Dermed kan der identificeres en udpræget polarisering iblandt de københavnske trænere overfor velfærdsopgaverne. Der er en mindre gruppe positivt stemte trænere med en karriereopbyggende tilgang til det frivillige engagement. Endvidere er der en større gruppe negativt stemte trænere med en fritidsunderstøttende tilgang.

Det er nærliggende at tro, at man med argumenter og debat om deres rolle kan vække de uinteresserede trænerne og idrætsforeningernes interesse. Måske har civilsamfundsforeningerne og trænere med den fritidsunderstøttende tilgang blot brug for en *holdningsændring*? Kan trænerne med den fritidsunderstøttende tilgang ”overtales”?

I mine øjne handler det reelt om noget helt andet. Hegels dannelsesbegreb er relevant som interpellationsteoretisk forståelsesbaggrund:

”Når nogle individer i statens indre lader sig påkalde til en bestemt subjektivitet, som er nødvendig for statens forsvarsevne, må individerne kunne genkende sig selv i den subjektivitet og se mulighedsbetingelser, hvorunder subjektiviteten skal udfoldes som en selvfølgelig og tilfredsstillende praksis²⁸⁸.” (Georg Wilhelm Friedrich Hegels)

---

²⁸⁸ Buus, Henriette (2001). *Sundhedsplejerskeinstitutionens dannelse. En kulturteoretisk og kulturhistorisk analyse af velfærdsstatens embedsværk* s. 130

Forudsætningen for at borgerne lader sig påkalde til de præsenterede ideologier er, at borgerne kan *genkende sig selv* i ideologierne. At de genkender de *tænkemåder og handlemønstre*, som påkaldelsen til de nye velfærdsopgaver i idrætten fordrer.

Dette kan relateres til Hegels tre niveauer i dannelsesprocessen²⁸⁹:

- 1) Det fritidsopbyggende perspektiv med trænergerningen er det individuelle, ureflekterede *i-sig* stadie for mange af de københavnske trænere, som afviser det nye velfærdsparadigme.
- 2) De velfærdsorienterede ideologier er de nye perspektiver, som idrættens makro-plan præsenterer for træneren. (*for-sig* stadiet)
- 3) Dannelsesprocessen afsluttes med trænerens nye *i-og-for-sig* billede af trænergerningens perspektiver.

Interviewene viser, at trænerne ofte har overvejet muligheden for at involvere sig i velfærdsopgaver. De mangler dog genkendelse i forhold til deres ”personlige projekt”. Som en træner formulerede det, da han blev spurgt, om han ville finde det interessant at deltage i nye velfærdsrelaterede idrætsprojekter:

*”Nej, for så skulle jeg have lavet noget andet. Så skulle jeg have været Natteravn eller socialarbejder. Det er ikke noget der motiverer mig. De (udøverne) kommer her af fri vilje, og jeg vil gerne give dem nogle gode værdier og sådan noget, men jeg synes ikke, det er min opgave at medvirke i deres sociale udvikling i den forstand”*²⁹⁰ (Mandlig træner i en fodboldforening)

Det er essentielt for trænerens interesse i at deltage i velfærdsprojekter, at disse relaterer til deres personlige projekter – ellers har interpellationsmekanismerne og dannelsesprocessen ikke den ønskede virkning. I relation til en øget involvering af foreningsidrætten er det derfor af afgørende betydning, at et eventuelt velfærdsprojekt tilfredsstiller trænerens hensigt og funktion med engagementet.

Dybtliggende intentioner med tilværelsen er ikke mulige at forandre med logiske argumenter. Enighed opnås ikke kun gennem gode argumenter, men ved at lytteren kan relatere til argumenterne²⁹¹.

Kommunikation handler i høj grad om modtagerens udgangspunkt.

Trænerens interesse for et eventuelt social- og sundhedsprojekt i idrætten afhænger således af dets nærhed til trænerens andre livssfærer, og overførselsværdierne til trænerens livsstrategiske overvejelser: Hvilke muligheder og kompetencer giver det? Skaber trænerens rolle i projektet det selvbillede og den identitet, som vedkommende efterspørger?

Flere rapporter har peget på forskellen mellem den specifikke hændelse, som fik trænerne involveret i det frivillige trænerarbejde, og de individuelle bevægegrunde der fik dem til at reagere positivt på

---

²⁸⁹ (Se kapitel 1, teoriafsnit 1.6)

²⁹⁰ Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*

²⁹¹ Brink Lund, Anker, og Holst, Maja (1999): *Den offentlige debat – mål, middel eller mantra?* s. 46.

hændelsen²⁹². Selvom det berømte ”prik på skulderen” fremhæves som essentielt i rekruttering af idrættens frivillige²⁹³, så er en positiv respons afhængig af vedkommendes livshistorie og individuelle socialisering i idrætten²⁹⁴. Det frivillige engagement skal kunne tjene personlige formål og have en nyttefunktion i den frivilliges tilværelse.

Opsummering

Hovedparten af de københavnske idrætsforeninger afviser det velfærdspolitiske kursskifte på idrættens makroniveau (civilsamfundsforeningerne). Årsagsforklaringerne kan på foreningsplan findes i manglende fysiske og strukturelle rammer, økonomiske begrænsninger på foreningsudviklingen og en foreningskulturel afvisning. Disse københavnske idrætsforeninger kan *ikke* beskrives som interPELLerede.

Dette på nær et mindre antal, ressourcestærke idrætsforeninger (velfærdsforeninger). Disse velfærdsforeninger lader sig påkalde til de præsenterede ideologier og velfærdsorienterede perspektiver med foreningsidrætten. De er succesfuldt interPELLerede.

Betragtes denne polarisering på et individuelt plan, så kan forklaringen på en afvisning eller en positiv indstilling overfor de nye velfærdsopgaver findes i trænerens tilgange til deres trænergerning. Der kan identificeres to perspektiver: En fritidsunderstøttende - og en karriereopbyggende tilgang til det at være træner.

For trænere med den fritidsunderstøttende tilgang udgør tiden i idrætsforeningen et åndehul i hverdagen, som bevidst luges ud for politisk betydning. Derfor afvises de nye velfærdsopgaver. Trænere med den karriereopbyggende tilgang har en langt mere flydende overgang mellem fritid og arbejde. For disse trænere er velfærdsopgaverne interessante, da de kan give den ønskede idrætsfaglige udvikling i deres ”personlige projekt”.

---

²⁹² Blandt andet Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen, (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, og Habermanns afhandling *En Postmoderne Helgen?* fremhæver denne forskel.

²⁹³ Boje, T. P., Fridberg T. og Ibsen, Bjarne (Ed.) (2006) (SFI): *Den frivillige sektor i Danmark – omfang og betydning*. S. 61
Pearce, Jone L. (1993): *The Organizational Behavior Of Unpaid Workers*, Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*. Kap. 1. Rapporten skelner i mellem:

- 1) En *ureflekteret* ”naturlig” indslusning trænergerningen. Det sker på baggrund af familiens og foreningens socialisering af udøveren til den internaliserede norm om, at ”sådan gør man bare”.
- 2) Et *refleksivt* valg med instrumentelle hensigter, som f.eks. karriere underbygning eller hjælpe sine egne børn i foreningen.

4.4 Delkonklusion

Hovedorganisationerne har både lyst, og underlæggende pligt, til at understøtte civilsamfundsforeningernes ønske om at ”være sig selv”. Der er en oprigtig holdning til at det skal de have lov til. Der er fuld accept af, at ikke alle idrætsforeninger har kompetencerne, ressourcerne eller interessen i at gå ind i velfærdsopgaverne.

Samtidig har hovedorganisationerne dog en særlig interesse i at motivere deres medlemsforeninger til at deltage mere aktivt i de nye velfærdsopgaver. For var der flere velfærdsforeninger eller såkaldte ”lokomotiv-foreninger” kunne man skabe mere samarbejde med kommunen. Og det er hvad DGI og DIF ønsker. Ændrede idrætsvaner og et behov for at positionere sig tilskynder hovedorganisationerne til at udvikle medlemsforeningernes praksis og holdninger overfor velfærdsopgaverne. Derfor er der en underliggende og udtalt forskel i hovedorganisationernes værdisætning af foreningstyperne: Velfærdsforeningerne er fremtiden, og dét der bør stræbes efter. Civilsamfundsforeninger har sin berettigelse, men skaber ikke den ønskede udvikling i idrættens foreningslandskab.

Strategien for at ændre(interpellere) medlemsforeningernes adfærd og holdninger (dannelse) er dobbeltsidig:

Dels gennem meningsdannelse via medlemsblade (medier generelt), uddannelse, kampagner og den interne uddannelse (som dannelsesproces).

Dels rent praktisk, hvor DGI og DIF satser på ressourcestærke, professionaliserede velfærdsforeninger som lokomotiver for udviklingen.

Når interpellationsprocessen betragtes fra idrætsforeningernes perspektiv, så kan den betegnes som et dobbeltsidigt pres. Det offentlige strategier skaber en diskurs, som i stigende grad værdisætter idrætsforeningernes virke i relation til det sociale og sundhedsmæssige engagement. Det er det velfærdsorienterede perspektiv som afføder anerkendelsen. DGI og DIF videreformidler denne anerkendelsesrelation som succesfuldt interPELLerede redskaber. De nye velfærdsopgaver i idrætten formidles som en løsning på idrættens fremtidige udfordringer.

Min analyse konkluderer, at hovedparten af de københavnske idrætsforeninger afviser det nye velfærdsparadigme i foreningsidrætten. Bortset fra en mindre gruppe ressourcestærke velfærdsforeninger. Dobbeltinterpellationen kan ses som fejlslagen.

Med afvisningen af det offentlige påkaldelse til velfærdsopgaverne afviser idrætsforeningerne i teoretisk perspektiv det offentlige legitimitet og en underkastelse til den statslige opfattelse af ”den gode idrætskultur”. Det er en afvisning af, at det offentlige søger at ændre betydningen af de foreningsaktives fritid. De accepterer ikke det statslige forsøg på at gøre deres engagement til et samfundsmæssigt anliggende.

Det centrale i succesfuld interpellation er, at de frivillige (de afhængige subjekter) er åbne for prægningen – at de *lader* sig danne. Mennesket vælger sin respons på påkaldelsen ud fra personlige intentioner i genkendelsesprocessen. Det er subjekternes eget ønske om anerkendelse, der igangsætter dannelsesprocessen. For at dette kan være tilfældet skal temaet/diskursen tale til deres ”personlige projekter”. Der skal stilles det rigtige *for-sig* op foran subjektet, så subjektet frivilligt søger mod dannelsesprocessen. Det er staten som sætter mulighederne op, men det er borgerne, som vælger, om de ønsker at anvende mulighederne. Det er i overvejende grad *ikke* tilfældet for flertallet af de frivillige, hvilket knytter sig til den fritidsunderstøttende træner tilgang.

Den udtalte debat om foreningsidrættens fortrinligheder foregår over hovedet på de mennesker, der i sidste ende er de vigtigste aktører. Dog er der en særlig gruppe af frivillige trænere, der møder hovedorganisationens interpellations-proces med ønsket om at lade sig danne – nemlig trænere med den karriereopbyggende tilgang. For dem er velfærdspartnerskaber og social- og sundhedsprojekter i idrætten en faglig og erhvervsmæssig udviklingsmulighed.

På baggrund af mine analyser opfatter jeg det ikke som realistisk, at hverken kommunen eller hovedorganisationernes meningsdannelse kan ændre de frivillige træneres udgangspunkt for det frivillige engagement. Det kan tiltrække nye frivillige, men ikke ændre holdningerne betydeligt hos de eksisterende. Civilsamfundsforeningerne er langt fra succesfuldt interPELLERET. Et interPELLATIVT tiltag kan kun opnå succes, hvis målgruppen har egeninteresse i at ændre perspektiv. Civilsamfundsforeningerne har store ramme- og holdningsmæssige barrierer for, at de ønsker at påtage sig et velfærdsansvar. Når idrætsforeninger beskrives som sociale ”rugekasser” for demokratiet og kulturelle normer, optimale integrations-fora og formidlere af sundhed, så kigger mange foreningsaktive sig forvirrede omkring og spørger: ”Os?”. De offentlige myndigheder, og i nogen grad hovedorganisationerne, kan i deres begejstring over foreningsidrættens potentialer overse, at de frivillige yder en indsats for at bedre deres *eget* liv. Ofte uden ønsker om andre perspektiver.

Det er voldsomt interessant, at både DGI og DIF råber og skriger på partnerskaber i alle tilgængelige medier, mens deres menige medlemmer basalt set er uinteresserede. Debatten og den offentlige opinionsdannelse foregår på et højt idrætspolitisk plan via kompetencerige meningsdannere. Men det foregår hen over hovedet på hovedrolleindehaverne – de frivillige. Det er interessant, at der er en så markant forskel mellem holdningerne til velfærdsopgaver hos DIF og DGI som organisationer, og deres menige medlemmer. Reelt deler hovedorganisationerne i langt højere grad holdninger til fremtidens idrætsudvikling med kommunerne, end med deres egne medlemmer.

Jeg har nu konkluderet på min interpellationsanalyse i delkonklusionerne til kapitel to, tre og fire. I det følgende samler jeg trådene i den afsluttende konklusion på problemformuleringen.

Kapitel 5. Konklusion og perspektivering

5. 1 Konklusion

Emnet for denne afhandling har været de velfærdsorienterede perspektiver, som i stigende grad kommer på foreningsidrættens dagsorden – navnlig blandt idrættens meningsdannere hos det offentlige og i idrættens hovedorganisationer. Målet var at svare på problemformuleringen: **Hvordan forplanter det offentliges velfærdsorienterede perspektiver på foreningsidrætten sig i DGI, DIF og de københavnske idrætsforeninger?**

For at besvare problemformuleringen har jeg foretaget en kvalitativ interviewundersøgelse af i alt 17 informanter fra problemstillingens tre parter i København: Det offentlige, hovedorganisationerne og de københavnske idrætsforeninger.

Jeg valgte teoretisk at afprøve og anvende interpellationsanalysen, udtrykt som en ”dobbeltinterpellation”. På baggrund af de empiriske fund har jeg foretaget en interpellationsanalyse af, hvordan den statslige vilje søges inkorporeret i borgernes selvtilfredsstillende praksis. Og om foreningsidrætten kan beskrives som succesfuldt interPELLERET.

I det følgende vil jeg konkludere på afhandlingens problemformulering via dens underspørgsmål, og i samme åndedrag fremhæve afhandlingens centrale fund.

- *Hvad er baggrunden for tendensen til at værdisætte foreningsidrætten efter den social- og sundhedsmæssige nytteværdi? Hvilke interesser har det offentlige i velfærdssamarbejdet med foreningsidrætten?*

På overfladen kan forklaringen på, at det offentlige tilskynder foreningsidrætten til en øget involvering på velfærdsområdet, findes i forskellige kulturministres ønsker om at nyttemaksimere. Særligt hovedorganisationernes samfundsmæssige rolle kom til politisk overvejelse, da lottospillet i 1989 blev indført i Danmark. Grundet Tipslovens udformning og danskernes spilleglæde vandt hovedorganisationerne den helt store gevinst. I kølvandet opstod den instrumentelle tanke, at støtten til foreningsidrætten kunne udnyttes mere velfærdsrelevant. Idrætspolitik er i høj grad blevet indenrigs- og velfærdspolitik.

Dykker man dybere ned i årsagsforklaringerne tilbyder livsforms - og statsteorien dog flere strukturelle lag: Den danske velfærdsmodel kan som udgangspunkt karakteriseres som svækket af finansierings- og legitimitetsproblemer.

Baggrunden for det offentlige interesse i velfærdssamarbejde med foreningsidrætten kan interpellationsteoretisk forklares ved, at det suveræne subjekt (velfærdsstaten) søger at styrke forsvarsevnen. Realpolitisk er det offentlige interesse i velfærdssamarbejde med foreningsidrætten en del af svaret på de udfordringer, som velfærdssamfundet står overfor.

Her gør flere forhold sig gældende: På det overordnede statsplan er ansvarliggørelsen af foreningsidrætten på velfærdsområdet et led i en generel revision af velfærdsmodellen, hvor civilsamfundets indsatser i stigende grad tilskyndes. Her værdsættes foreningsidrættens evne til at skabe sociale netværk, da det styrker velfærdssamfundets indre organisering. Via foreningsidrætten kan velfærdsstaten endvidere imødekomme udviklingen af nye velfærdsrettigheder i form af sundhed og fysisk aktivitet, samt i den forbindelse at anvende foreningsidrætten som en effektiv påvirkningskanal til borgerne i den adfærdsregulerende idrætspolitik. Sluttelig har det offentlige et økonomisk incitament, da det offentlige i idrætsprojekterne potentielt set kan få løst en social opgave i frivilligt regi.

På et velfærdspolitisk, kommunalt plan søger Københavns Kommune at inddrage foreningsidrætten på velfærdsområdet, da opgave- og strukturreformen har givet nye social- og sundhedsopgaver, der motiverer til tværsektoralt samarbejde og nye partnere. Et samarbejde med foreningsidrætten er med til at sikre, at løsningen af social- og sundhedsinitiativerne forankres og bliver bæredygtige.

- *Hvilke strategier anvendes for at involvere (interpellere) foreningsidrættens på velfærdsområdet? Hvordan reagerer hovedorganisationerne og de københavnske idrætsforeninger på strategierne? Og kan hovedorganisationerne og de københavnske idrætsforeninger beskrives som succesfuldt interPELLerede?*

Interpellationsteoretisk er målet med det offentlige strategi, at indlejre de velfærdsstatslige ønsker til idrættens fremtid i hovedorganisationernes og idrætsforeningernes selvfølgelige praksis. Velfærdsstatens ønsker skal blive foreningsidrættens ønsker.

Min analyse har vist, at dette kommer til udtryk i de officielt formulerede strategier, der tilskynder foreningsidrætten til et øget engagement i de nye velfærdsopgaver.

Det velfærdsorienterede perspektiv formidles strategisk af centrale meningsdannere i den offentlige opinion, hvor foreningsidrættens praksis og holdninger søges ændret.

De strategiske overvejelser kommer endvidere til udtryk i den konkrete kontakt mellem det offentlige og foreningsidrætten i idrætsprojekter: Enten ved at tilskynde en velfærdsorienteret ansvarsfølelse i foreningsidrætten ved at uddelegere ansvaret til hovedorganisationerne og til store idrætsforeninger i

konkrete projekter. Eller ved at bevare kontrollen i projekterne, så kommunens specifikke velfærdsopgaver løses på den ønskede facon. I den forbindelse identificerer afhandlingen en spændende distinktion:

Københavns Kommunes tillid til foreningsidrættens kompetencer og potentialer er markant mindre på sundhedsområdet, end på social- og integrationsområdet.

Fremkomsten og udnyttelsen af puljemidler, der støtter velfærdsprojekter i idrætten udtrykker det offentlige strategiske overvejelser om foreningsidrættens udvikling. På trods af, at puljemidler udgør en begrænset andel af den samlede støtte, så ligger der et tydeligt politisk budskab i puljerne.

Det kan overordnet set konkluderes, at strategierne udtrykker en velfærdsorienteret anerkendelsesrelation mellem det suveræne subjekt og foreningsidrætten. Anerkendelsen relaterer til, hvor aktiv foreningsidrætten er i social- og sundhedsprojekter.

I den forbindelse kan der skelnes mellem forskellige grader af intentionalitet i ønsket om at forandre foreningsidrætten mod et mere velfærdsorienteret perspektiv.

Det offentlige og hovedorganisationernes har i København en oprigtig respekt for, at nogle idrætsforeninger "vil passe sig selv". Kommunens ansatte og hovedorganisationernes konsulenter går på *individniveau* ikke ud med intentionen om at ændre idrætsforeningerne. Når kommunens og hovedorganisationernes strategiske praksis observeres, så er der dog en *organisatorisk* intention om at forandre foreningsidrætten.

Det særlige ved interpellationsmekanismen er, at ønsket om at forandre foreningsidrætten i praksis formuleres som en *hjælp* og et *tilbud* til foreningsidrætten. Interpellationen er en særlig virkningsfuld påvirkningsmekanisme, da foreningsidrætten dermed selv gøres til den aktive part i sin egen tilpasning til velfærdsstatens behov.

Min analyse har vist, at hovedorganisationerne meget aktivt søger den anerkendelse, som det suveræne subjekt lægger i deltagelsen i velfærdsopgaverne. Hovedorganisationernes interesse i det velfærdorienterede kommunale samarbejde bunder i, at DGI og DIF på de indre linier skal modsvare danskernes ændrede motionsvaner. DGI og DIF oplever at deres monopollignende rolle på idrætsområdet i stigende grad udfordres. På de ydre linier har de som professionelle organisationer behov for at positionere sig i et foranderligt idrætspolitisk landskab efter opgave- og strukturreformen. Begge aspekter er bydende nødvendige for, at de kan berettiggere deres legitimitet og anerkendelse som tidssvarende samfundsinstitutioner. Derfor deler hovedorganisationerne på afgørende felter det

offentliges interesser i at involvere foreningsidrætten yderligere på velfærdsområdet.

Hovedorganisationerne har inkorporeret den statslige interesse i velfærdssamarbejdet, som en del af deres selvfølgelige praksis. DGI og DIF videreformidler de statslige ønsker som sine egne.

Hovedorganisationerne *ændrer sig selv* for at være attraktive partnere.

Hovedorganisationerne er reelt den mest opsøgende part i velfærdssamarbejdet.

Interpellationsteoretisk omformer de afhængige subjekter (hovedorganisationerne) sig selv for at kunne være det suveræne subjekts (velfærdsstatens) redskaber.

DGI og DIF kan beskrives som succesfuldt interPELLerede.

Det kan konstateres, at hovedorganisationerne balancerer mellem to modsatrettede målsætninger for deres egen rolle på velfærdsområdet: De skal repræsentere det eksisterende ideologiske grundlag og medlemsinteresserne, *samtidig* med at de skal motivere medlemsforeningerne til at ændre perspektivet mod flere velfærdsaktiviteter for at opnå anerkendelsen fra det offentlige.

Hovedorganisationernes praksis viser, at strategien for at imødekomme denne splittelse er pragmatisk: DGI og DIF påvirker medlemsforeningernes holdninger via meningsdannelse i medlemsblade, kampagner og den interne uddannelse. I de konkrete velfærdsprojekter satser DGI og DIF rent praktisk på ressourcestærke, professionaliserede idrætsforeninger. Dels fordi disse idrætsforeninger magter opgaverne, men ligeledes fordi de af hovedorganisationerne betragtes som lokomotiver for den velfærdsorienterede udvikling.

Det kan konkluderes, at hovedorganisationernes aktive søgning efter anerkendelse hos det offentlige resulterer i et dobbeltsidigt pres på idrætsforeningerne. Det offentlige strategier skaber en diskurs, som i stigende grad værdisætter idrætsforeningernes virke i relation til deres sociale og sundhedsmæssige engagement. Det er det velfærdsorienterede perspektiv, som afføder anerkendelsen.

DGI og DIF videreformidler denne anerkendelsesrelation som succesfuldt interPELLerede redskaber, hvor de nye velfærdsopgaver i idrætten formidles som en løsning på idrættens fremtidige udfordringer.

Det offentlige velfærdsorienterede perspektiver med foreningsidrætten forplanter sig dermed som en ”dobbeltinterpellation”.

Min analyse identificerer en spændende, københavnsk idrætspolitisk faktor, som øver indflydelse på udviklingen af den velfærdsorienterede diskurs i foreningsidrætten. Det kan konkluderes, at den tætte personlige, konsensusorienterede samarbejdskultur mellem hovedorganisationerne, enkelte ressourcestærke idrætsforeninger og Københavns Kommune har markant betydning for, at det idrætspolitiske makroniveau i fællesskab skubber foreningsidrætten mod et øget engagement i velfærdsopgaver. Det er en medvirkende faktor i interpellationsmekanismerne.

Dette ”policy-netværk” betyder i de praktiske velfærdsinitiativer i foreningsidrætten, at påvirkningstiltagene fra både kommune og hovedorganisationer mod at involvere idrætsforeningerne retter sig mod kompetencestærke *personer* i foreningsidrætten – ikke de *organisatoriske enheder*. Initiativerne handler ofte mest om, at finde de rette mennesker.

På baggrund af afhandlingens empiri og analyser kan det konkluderes, at der i relation til de nye velfærdsopgaver kan identificeres en polarisering blandt de københavnske idrætsforeninger:

- ***Indadvendte, medlemsorienterede civilsamfundsforeninger***

I denne arketyperiske foreningskategori er der en stor loyalitet og ansvarsfølelse overfor idrætsforeningens ”lille fællesskab”. Der er dog en begrænset bevidsthed om og interesse i det ”store samfundsmæssige velfærdsfællesskab”. Interessen for at beskæftige sig med de nye velfærdsorienterede opgaver er meget begrænset. Hovedparten af de Københavnske idrætsforeninger udgøres af denne foreningstype.

- ***Udadvendte, serviceorienterede velfærdsforeninger.***

I denne type idrætsforeninger er der en åbenhed overfor den nye politiske fokusering på social- og sundhedspolitik i idræt, da velfærdsprojekterne ses som en positiv udviklingsmulighed. Der er ganske få af denne type idrætsforeninger i København, men de ”fylder meget” i foreningsbilledet pga. deres ressourcestyrke.

Det kan konkluderes, at langt hovedparten af de københavnske idrætsforeninger udgøres af civilsamfundsforeninger, som afviser det nye velfærds-paradigme i foreningsidrætten.

Dobbeltinterpellationen kan for disse idrætsforeninger betegnes som fejlslagen.

For den mindre gruppe af velfærdsforeninger forholder det sig anderledes. Fælles for disse ressourcestærke idrætsforeninger er, at de ønsker at involvere sig mere i det velfærdsrelevante område. Både for at gøre en indsats, men i lige så høj grad fordi det skaber intern dynamik og udviklingsmuligheder i idrætsforeningen. De kan betegnes som succesfuldt interPELLerede.

De væsentligste barrierer for, at specielt de indadvendte civilsamfundsforeninger kunne involvere sig mere i idrætsprojekter kan findes i:

Manglende fysiske, organisatoriske og strukturelle rammer. Der er for få flerstrengede københavnske idrætsforeninger, der har rumligheden og ressourcerne til en indsats med substans. Ligeledes er nedslidningen og belægningen af Københavns idrætsfaciliteter så omfattende, at det er en begrænsende faktor for inddragelsen af nye idrætsgrupper.

Økonomiske begrænsninger på foreningsudviklingen. Idrætsforeningerne har intet økonomisk incitament til at lave idrætsaktiviteter for de voksne idræts- og foreningssvage befolkningsgrupper.

Folkeoplysningsloven fokuserer aktivitetsstøtten og fordelingen af lokaler på idrætsforeninger, der har mange børn og unge.

Foreningskulturel afvisning: Idrætsforeninger fokuserer primært på kerneaktiviteten og fællesskabets interne behov.

Foreningsidrættens potentielle udvikling mod velfærdsorienterede perspektiver hæmmes reelt af det offentliges egne retningslinier. Det er min klare opfattelse, at foreningsidrættens generelle udviklingsmuligheder fastholdes af det offentliges støttesystem. Der tegner sig et paradoks, da udviklingen af foreningsstrukturer og alternative aktiviteter står centralt i den fremtidige strategi overfor foreningsidrætten.

Der er i mine øjne få overbevisende motivationsfaktorer for at udvikle idrætstilbud til marginaliserede grupper – ud over et usædvanligt brændende socialt engagement.

Med afvisningen af det offentliges påkaldelse til velfærdsopgaverne afviser idrætsforeningerne i teoretisk perspektiv det offentliges legitimitet og dermed en underkastelse af den statslige opfattelse af ”den gode idrætskultur”. Det er en afvisning af, at det offentlige søger at ændre betydningen af de foreningsaktives fritid. De accepterer ikke det statslige forsøg på at gøre deres engagement til et samfundsmæssigt anliggende.

Afhandlingen analyserer denne tendens endnu dybere. Der kan på individniveau identificeres en polarisering hos trænerne i forholdet til deres personlige forhold til nye velfærdsopgaver i idrætten. Baggrunden for denne distinktion er, at trænergerningen indtager forskellige roller i trænerens tilværelse. Trænergerningen kan ses som et led i et ”personligt projekt”, hvor der i trænergerningen søges dybt individuelle aspekter som et integreret led i tilværelsen.

Der kan en **fritidsunderstøttende** tilgang til trænergerningen identificeres, hvor tiden i idrætsforeningen primært udgør en rekreativ funktion. Trænere med denne tilgang afviser personligt at deltage i velfærdsprojekter i idrætten, da deres engagement bevidst holdes fri for politisk betydning. De kan ikke genkende sig selv i foreningsidrættens nye velfærdsparadigme.

Ydermere kan en **karriereunderstøttende** tilgang identificeres. Disse trænere har en langt mere instrumentel tilgang til det frivillige engagement, hvor idrætsprojekterne opfattes som en positiv faglig udviklingsmulighed.

Samlet set afviser langt hovedparten af trænerne/”manden på gulvet” det offentliges og hovedorganisationernes velfærdsorienterede perspektiver på foreningsidrætten. Afhandlingens interpellationsanalyse viser, at DGI og DIF på centrale punkter har større ligheder med de statslige ønsker for foreningsidrætten, end en stor del af deres bagland har.

Det kan konkluderes, at der er en markant forskel mellem holdningen blandt de idrætspolitiske meningsdannere i det offentlige og hovedorganisationerne (idrættens makroniveau), og ”manden på gulvet” i idrætsforeningerne (idrættens mikroniveau).

Det centrale i succesfuld interpellation er, at de afhængige subjekter er åbne for prægningen. At de *lader* sig danne. Foreningsaktive i idrætten vælger deres respons på påkaldelsen ud fra personlige intentioner i genkendelsesprocessen. Det er subjekternes eget ønske om anerkendelse, der igangsætter dannelsesprocessen. For at dette kan være tilfældet skal den præsenterede ideologi tale til deres ”personlige projekter”. Der skal stilles det rigtige *for-sig* op foran subjektet, så subjektet frivilligt søger mod dannelsesprocessen. Det er staten som sætter mulighederne op, men det er borgerne, som vælger om de ønsker at anvende mulighederne.

Her er der en særlig gruppe af frivillige trænere, der møder hovedorganisationens interpellations-proces med ønsket om at lade sig danne – trænere med den karriereopbyggende tilgang. For dem er velfærdspartnerskaber og social- og sundhedsprojekter i idrætten en faglig og erhvervsmæssig udviklingsmulighed.

Det er dog i overvejende grad *ikke* tilfældet for flertallet af trænere. Den udtalte debat om foreningsidrættens fortrinligheder i velfærdsopgaver foregår hen over hovedet på de fleste af de mennesker, der i sidste ende er de vigtigste aktører.

Jeg mener troværdigheden af mine fund og konklusioner er høj. Mine svar hviler på en kvalitativ undersøgelse, som for en afsluttende afhandling på universitetet må siges at være særdeles omfattende. Mine analyser ligger i forlængelse af rapporten ”*Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*”, hvor jeg i måneder har samarbejdet med to idrætsforskere om essensen af mine konklusioner. I mit videre arbejde med rapportens perspektiver har jeg uddybet disse resultater, så jeg personligt mener mit tema belyses fra de mest centrale vinkler. Afhandlingen repræsenterer dermed, det nyeste forskning på området.

Mit valg af teori og metode kan diskuteres. Hvis man ikke er tilhænger af livsform - og interpellationsteoriene, så vil mine konklusioner være kontroversielle – for nogle endda provokerende. Men jeg har været stringent. Jeg har igennem hele afhandlingen været loyal mod interpellationsteoriernes optik og forståelse af den velfærdspolitiske tendens i foreningsidrætten. Der er teoretisk og metodisk en tyk rød tråd fra rapportens begyndelse til min egen afhandlings afslutning. Jeg har med succes afprøvet og anvendt interpellationsanalysen som en frugtbar og nyskabende tilgang til problemfeltet. Denne konsekvente tilgang har i mine egne øjne produceret originale vinkler på temaet, som rykker ved gængse forestillinger og dogmer om foreningsidrætten.

Afhandlingen har skabt fund og draget konklusioner, der udfordrer en udbredt videnskabelig tilgang til foreningsidrætten, samt de kommunale forvaltningers og foreningsidrættens egen selvforståelse.

Mine konklusioner giver et glimt af fremtiden. Den viser, at der blandt politikere, embedsmænd, hos hovedorganisationerne og enkelte ressourcestærke velfærdsforeninger er en stigende tendens til at værdisætte foreningsidrætten efter, hvor involverede foreningerne er i social- og sundhedsrelaterede opgaver. Ikke mindst, hvordan mekanismerne bag denne tendens fungerer. Denne tendens vil i mine øjne fortsætte. Det er der en særlig grund til: DGI og DIF presser aktivt på for at gå den vej. Hvor hovedorganisationerne tidligere har dannet modvægt til de offentlige interventionsforsøg i civilsamfundet, så accepterer de nu tendensen. De idrætsforeninger, som ønsker ”at passe sig selv”, oplever et stigende dobbeltpres for at tage et større velfærdsansvar.

Hvilke perspektiver giver disse konklusioner?

I det følgende afsnit vil jeg kaste blikket udad, og fører nu afhandlingens fund videre i en perspektiverende kontekst.

5.2 Perspektivering

Hvilke perspektiver åbner denne afhandling op for?

Jeg mener, at denne afhandling kan være et springbræt til videre undersøgelser – og ikke mindst overvejelser – på mindst to felter: Forskningsmæssigt og i det idrætspolitiske miljø.

Forskningsmæssig anvendelse af afhandlingens fund.

Min afhandling kaster lys over flere problemstillinger, der i mine øjne savner forskningsmæssig opmærksomhed.

Afhandlingens interpellationsanalyse viser, at DGI og DIF på centrale punkter har større ligheder med de statslige ønsker for foreningsidrætten, end en stor del af deres medlemsforeninger. Det er også værd at bemærke, at hovedorganisationerne modtager ca. 95 % af deres indtægter fra staten. DGI og DIF er i høj grad professionaliserede, selvstændige organisationer med egne målsætninger, som repræsentanter og talerør for idrætsforeningerne. Det er yderst interessant.

Dermed anfægter min afhandling det forskningsmæssige mantra, at hovedorganisationerne og idrætsforeningerne er en sammensmeltet enhed i civilsamfundet. I idrætsforskning anvendes begrebet Den Tredje Sektor²⁹⁵ ofte, som en sammenhængende ramme og konstellation for foreningslivet – herunder foreningsidrætten. Min afhandlings fund sætter et stort spørgsmålstejn ved, om ikke denne opfattelse bør revideres. Mine konklusioner kalder på en grundigere teoretisering over foreningsidrættens position i Den Tredje Sektor. Bør hovedorganisationernes funktionelle rolle overfor velfærdsstaten og medlemsforeningerne revurderes? Dette kunne give interessante perspektiver på, hvorledes det offentlige påvirker danskernes fritid og adfærd gennem statsfinansierede korporationer. Modsat kunne det også føre til ny viden om, hvordan borgerne via civil-baserede sammenslutninger ændrer det *offentlige*. Det er et interessant perspektiv, at professionaliseringen af de frivillige organisationers arbejde sætter professionelle konsulenter i en rolle, som omdrejningspunktet for magtrelationer og påvirkningsinitiativer mellem det offentlige og borgerne.

Mine konklusioner er baseret på kvalitativ empiri fra København. Men da idrættens organisering og forhold i København på flere områder adskiller sig fra resten af landet kunne det være interessant, at undersøge andre områder for de samme velfærdsorienterede tendenser. Dette kunne inddrage et tidsperspektiv, hvor det velfærdsrelaterede samarbejde blev undersøgt over forskellige tidsintervaller for at følge udviklingen.

---

²⁹⁵ Som bl.a. fremført af Viktor Pestoff, og illustreret i hans meget anvendte ”velfærdstrekant”.

I samme åndedrag kunne det være yderst interessant, at få undersøgt min afhandlings fund mere kvantitativt. Kunne f.eks. diskrepansen mellem idrættens mikro - og makroniveau belyses yderligere i en større spørgeskemaundersøgelse?

Min undersøgelse har vist, at det tætte idrætsfaglige netværk i København har stor betydning for udviklingen af velfærdssamarbejdet i foreningsidrætten. Teorier og undersøgelser af ”policy-netværk” har på andre felter vist, at en afgrænset, homogen persongruppe har afgørende betydning for en udvikling. I undersøgelser af f.eks. erhvervslivet er personlige relationer, magt, vernetjenester, dominans, gode grin til fælles møder og gruppedynamik en integreret del af feltets selvforståelse. Jeg har dog ikke kendskab til undersøgelser, der belyser denne faktor i idrætspolitisk udvikling i København. Dette aspekt kan i et fremtidigt perspektiv vise sig at være yderst interessant. Skaber en mindre gruppe politikere og idrætsfaglige specialister den Københavnske idrætspolitik? Og hvis, så hvordan?

Idrætspolitiske perspektiver på afhandlingens fund.

Der snakkes i foreningsidrætten meget om rekrutteringsproblemer. Min afhandling kaster i den forbindelse lys over, hvad baggrunden er for, at nogle frivillige trænere ønsker at deltage, mens andre afviser: Skal trænere engageres, så skal opgaven tale til det billede de ønsker at skabe af dem selv i tilværelsen – ”det personlige projekt”. Det er ikke et spørgsmål om overordnede moralske argumenter, men genkendelse og interesse for trænere. De velfærdsorienterede opgaver skal gøres til trænernes *egen* opgave.

Som man spørger i skoven, får man svar. Hovedorganisationerne bør have in mente, at det er nemmere at tiltrække frivillige trænere med en velfærdsinteresse fra start, end det er at ændre trænernes perspektiver.

Et af de mest spændende fund i min afhandling er det paradoks, der ligger i, at det offentlige interesser i at anvende foreningsidrætten i velfærdsopgaver blokeres af forhold, hvor det offentlige selv spiller hovedrollen i løsningen.

Min afhandling drager, i sammenhæng med rapporten ”*Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*”, flere konklusioner som er yderst relevante for både hovedorganisationerne og forvaltningernes *praktiske* tilgang til idrætsforeningernes potentielle involvering på velfærdsområdet. I særdeleshed, hvis ønsket er at *øge* foreningsidrættens involvering.

Facilitetsproblemerne i København er en væsentlig begrænsning for idrætsforeningernes lyst og evner til at engagere sig. I København råber alle meningsdannere i munden på hinanden for at aktivere overvægtige, etniske minoriteter og andre mere eller mindre marginaliserede grupper. Men der er ingen steder at sende dem hen. Københavns Kommune har allerede taget fat på en løsning af denne problematik med planerne om at reovere de københavnske idrætsfaciliteter. Er det nok?

København savner flerstrengede velfærdsforeninger, hvis foreningsidrættens indsats på det velfærdorienterede område skal have substans. Der gøres reelt ikke noget aktivt for at tilskynde dannelsen af flere flerstrengede foreninger. Det offentlige accepterer den frie foreningsdannelse egne præmisser, og arbejder derefter med strategierne. Kunne udviklingen af flerstrengede velfærdsforeninger understøttes bedre?

Folkeoplysningsloven § 15 fokuserer ensidigt aktivitetsstøtten og lokalefordelingen på idrætsforeninger, der rummer mange børn og unge under 25 år. Idrætsforeningerne har dermed intet økonomisk incitament til at have hold for de voksne idræts- og foreningssvage befolkningsgrupper. Kunne man forestille sig alternativer, andre end begrænsede puljer, til de gældende støtteformer?

Folkeoplysningsloven sætter endvidere snævre rammer for, hvordan foreningerne skal organiseres, bl.a. vedtægter om et formuleret formål, en valgt bestyrelse, etc. Men de idræts- og foreningssvage grupper som man ønsker at aktivere passer sjældent ind i forpligtende, konservative fællesskabsrammer.

Bør Folkeoplysningslovens retningslinier tages op til revision?

Det er interessant at diskutere, hvorvidt den gældende idrætspolitik på området er hensigtsmæssig?

Særligt i lyset af, at kommunens fremtidige strategier lægger op til at understøtte foreningsudvikling og alternative aktiviteter.

Historiske brudflader er vanskelige at se, når man står midt i dem. Den pågældende udvikling vil dog i mine øjne ændre perspektiverne med foreningsidrætten fundamentalt.

Jeg har i min afhandling afstået fra, at forholde mig til den foreningspolitiske og *moralske* del af emnet.

Det er ikke min rolle at vurdere, om foreningsidrætten skal involveres yderligere eller ej.

Dog bør politikere, hovedorganisationerne og idrætsforeningerne selv forholde sig kritisk til den igangværende udvikling mod velfærdsopgaver i foreningsidrætten. Der er en konsekvens af det meningsdannende pres på civilsamfundsforeningerne, og et underliggende ønske om at påvirke dem til et øget engagement i Danmarks velfærdsprojekt. Værdisætningen af foreningsidrætten ændres, så det er involveringen i velfærdsprojekter, der opfattes som ”den gode idrætskultur”. Det, mener jeg, er værd at diskutere, om det er en hensigtsmæssig udvikling. Interventionerne kan potentielt set skade de unikke fællesskaber, som idrætsforeningerne udgør.

Min afhandling drager den kontroversielle konklusion, at hovedorganisationerne mere deler perspektiver med det offentlige, end med deres medlemsforeninger – i hvert fald når emnet er de nye velfærdsopgaver i idrætten.

Blandt andet DGI har de seneste år haft værdimæssige diskussioner i forbindelse med deres omstrukturering, hvor rollen overfor det offentlige har været til heftig intern diskussion. Dog mener jeg, at hovedorganisationerne kunne have gavn af en yderligere debat om deres fremtid. Når tværsektorale samarbejder iværksættes, så er det baseret på kompromisser. Parterne giver og tager. Det er foreningsidrætten givetvis både bevidst om, og villige til. Det uforudsete kan dog være, at danskernes idrætsaktiviteter i langt højere grad *politiseres* – endda med foreningsidrættens uforvarende hjælp. Når de

offentlig-private idrætssamarbejder debatteres i den idrætspolitiske debat, så fremhæves respekten for de frivillige værdier og uafhængighed ofte. Politikere og embedsmænd er dog et resultatorienteret folkefærd, og de sidder tungt på foreningsidrættens finansiering. I mine øjne er det særdeles optimistisk at forestille sig, at der ikke er en påvirkende magtrelation i det offentliges favør.

Hvilket foreningsliv ønsker man at fremme? Hvad ”koster” samarbejdet med kommunerne for foreningsidrætten? Står udviklingspotentialerne mål med medlemsforeningernes interesser?

Det er nødvendigt at problematisere forestillingen om, at ”manden på gulvet” i foreningsidrætten reelt *ønsker* en udadvendt velfærdsorienteret rolle, og ydermere om det *gavner* den eksisterende foreningskultur i idrætten.

Afhandlingens fund problematiserer i høj grad en lyserød forestilling om, at forvaltningerne med puljemidler og konsulentbistand tilbyder velmenende hjælp til foreningsidrætten. De offentlige initiativer rummer en underliggende og meget lidt synlig forandringsstrategi overfor foreningsidrætten. Jeg mener, disse forandringsstrategier og den stigende politiske fokus på foreningsidrættens sociale – og sundhedsmæssige *sidegevinster* kan skade den værdi, som foreningsidrætten har i *sig selv*.

Foreningsidrætten risikerer større afhængighed af det offentlige, og en uhensigtsmæssig service-rolle. Måske burde der i stedet lægges vægt på, at få dannet flere *nye* idrætsforeninger med et bredere socialt sigte, end at forandre de eksisterende?

Modsat kan de nye velfærdsopgaver også blive en enestående mulighed for, at foreningsidrætten kan slå i takt med samfundets velfærdsbehov, og en opblomstring af udviklingsmuligheder til gavn for hele idrætten.

Idrættens foreningsliv bevæger sig på usikre vande. Der er kursændringer og udfordringer på vej for både hovedorganisationerne, idrætsforeningerne og hver enkelt træner. Idrætsforeninger kan i fremtiden befinde sig i en vanskelig balancegang mellem at være apolitiske, autonome sammenslutninger af civilt engagement og lyst, og social- og sundhedsmæssige entreprenører for kommunerne. Det er en rolle, som alle involverede parter vil blive nødt til at forholde sig til.

Kapitel 6. Referenceliste og bilag

6.1 Litteratur

- Althusser, Louis (1983): *Ideologi og ideologiske statsapparater*, Oversat af Frandsen, Finn, Jørgensen, Jørgen og Olsen, Kasper. Forlaget GRUS, Århus
- Andersen, Michael (red) (1988): *Splinter af dansk idræt*, Odense Universitetsforlag, Odense
- Anderson, Benedict (2006): *Imagined communities: reflections on the origin of and spread of nationalism*, (revideret version), Verso, London
- Basse, Martin. og Jørgensen, Oluf. (2006): *Kommunalt folkestyre*, COK – Den Kommunale Højskole
- Beck, Ulrich (1992): *Risk Society – Toward a New Modernity*, SAGE Publications, London
- Bell, Margaret (1999): *Civil Society for the New Millennium*, i Civicus: (1999) Civil Society at the Millennium, Kumarian Press, Connecticut
- Bille, T., Fridberg, T., Storgaard, S., Wulff, E.(2005): *Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004 – med udviklingslinjer tilbage til 1964*, Akf Forlaget, København
- Brink Lund, Anker, og Holst, Maja (1999): *Den offentlige debat – mål, middel eller mantra?* Forlaget Fremad, København
- Buus, Henriette (2001). *Sundhedsplejerskeinstitutionens dannelse. En kulturteoretisk og kulturhistorisk analyse af velfærdsstatens embedsværk*. Københavns Universitet, Museum Tusulanums Forlag, København
- Bømler, Tina Ussing (2003): *Sociale organisationer i en omstillingstid*, Socialpædagogisk Bibliotek, Hans Reitzels Forlag, København
- Christensen, Søren og Molin, Jan (1995): *I den gode sags tjeneste – frivillige organisationer i Danmark*, Handelshøjskolens Forlag, Århus

Cohen L., Jean og Arato, Andrew (1992): *Civil Society and Political Theory*, (5. udgave), Massachusetts Institute of Technology, Cambridge

Denscombe, Martyn (2003): *The Good Research Guide*, Second Edition, Open University Press, Berkshire

Dewey, John (2003) *The Public and its Problems*, i Hodgkinson, Virginia A og Foley, Michael W. (red.) (2003): *The Civil Society Reader*, University Press of New England, Tufts University

Enjolras, Bernard (2001): *Community-based economy, market and democracy – The case of Norwegian Voluntary Sports Organisations*. Institute for Social Research, Oslo

Enjolras Bernard. (2002): *Senmodernitet, identitetsdannelse og idrettens kommersialisering*. I Seippel (red.) (2002): *Idrettens bevegelser. Sosiologiske studier av idrett i et moderne samfunn*. s.180-202. Novus Forlag, Oslo

Esping-Andersen, Gøsta (1990): *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Polity Press, Cambridge

Etzioni, Amitai (1993): *The Spirit of Community – Rights, Responsibilities and the Communitarian Agenda*, Crown Publishers, Inc., New York

Fortin, Yvonne og Van Hassel, Hugo (red.) (2000): *Contracting in the new public management*, IOS Press, Amsterdam

Giddens, Anthony (1984): *The Constitution of Society*, Polity Press, Oxford

Giddens, Anthony (red.) (2001): *The Global Third Way Debate*. Polity Press, Cambridge

Giddens, Anthony (1998): *The Third Way – The Renewal of Social Democracy*, Polity Press, Cambridge

Habermann Ulla (2001): *En Postmoderne Helgen – om motiver til frivillighed*. Lund Dissertations in Social Work. Socialhögskolan, Lunds Universitet, Lund

Hansen, Birthe & Jensen, Carsten (red.) (1998): *Grundbogen i statskundskab*, Akademisk Forlag, København

Heywood, Andrew (1997): *Politics*, London

Hirst, Paul (1994): *Associative Democracy – New Forms of Economic and Social Governance*, The University of Massachusetts Press, Amherst

Højrup T. (1983): *Det Glemte Folk. Livsformer og central dirigering*. Institut for Europæisk folkelivsforskning og Statens Byggeforskningsinstitut, København

Højrup, Thomas (1995): *Omkring livsformsanalysens udvikling*, Museum Tusulanums Forlag, Københavns Universitet, København

Ibsen, Bjarne (2003): *Den rummelige forening. Fremtidens Muligheder og Udfordringer for Idrætsforeningerne*. Institut for Forskning i Idræt og Folkelig Oplysning, DGI, Vejle

Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila (2005). *Foreninger som læringsrum for demokrati og sundhed*. I Jensen, Carsten Nejst. *Voksnes læringsrum*. Billesø og Baltzer – Bogforlagene, 368 – 391., Værløse

Ibsen, Bjarne og Ottesen, Laila (2004): *Sport and Welfare Policy in Denmark: The Development of Sport between State, Market and Community*. Hofmann Verlag., (I Heinemann, Klaus (red.) (2004): *Sport and Welfare Policies. Six European Case Studies*. (Series Club of Cologne, Vol. 3.)

Jacobsen, Benny, Juul Søren, Laursen, Erik og Rasborg, Klaus (1998): *Sociologi og modernitet*, Columbus, København

Kaspersen, Lars Bo (2001): *Anthony Giddens – introduktion til en samfundsteoretiker*. 2. reviderede udgave, Hans Reitzels Forlag, København

Klaudi Klausen, Kurt (1988): *Den danske idrætsforening. Frivillige organisationer mellem brugere, stat, marked og civilt samfund*, i Andersen, Michael (red) (1988): *Splinter af dansk idræt*, Odense Universitetsforlag, Odense

Klaudi Klausen, Kurt og Selle, Per (red.) (1995): *Frivillig organisering i Norden*, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, København

Kvale, Steinar (2002): *Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, Hans Reitzels Forlag, København

Lorentzen, Håkon (2001): *Frivillighet i forandring. Om forholdet mellom sivile fellesskap og moderniteten* i Skov Henriksen, Lars og Ibsen, Bjarne (red.) (2001): *Frivillighedens udfordringer - nordisk forskning om frivilligt arbejde og frivillige organisationer*, Odense Universitetsforlag, Odense

- Mondrup, Tina Kryger (2005): *DGI efter kommunalreformen – Hvordan kan den organiserede idræt bidrage ved løsning af velfærdsopgaver?*, Masterprojekt ved Institut for Idræt, KU, København
- Pedersen, Jørn Henrik og Pedersen, Klaus (red) (2006): *13 løsninger for den danske velfærdsstat*, Syddansk Universitetsforlag, Odense
- O'Brian, Martin og Penna, Sue (1998) *Theorising Welfare – Enlightenment and Modern Society*, SAGE Publications, London
- Pedersen, Jørn Henrik og Pedersen, Klaus (red) (2004): *13 udfordringer til den danske velfærdsstat*, Syddansk Universitetsforlag, Odense
- Pedersen, Jørn Henrik og Pedersen, Klaus (red) (2007): *13 værdier bag den danske velfærdsstat*, Syddansk Universitetsforlag, Odense
- Pearce, Jone L. (1993): *The Organizational Behavior Of Unpaid Workers*, Routledge, London
- Pestoff, Victor A. (1995): *Citizens as Co-producers of Social Services in Europe. From the Welfare State to the Welfare Mix*. Stockholm University, School of Business. Research Report 1995, 1.
- Ploug, Niels (red.) (2004): *Den danske velfærdsstats historie*, Socialforskningsinstituttet, København
- Powell, Fred og Guerin, Donal (1997): *Civil Society and Social Policy*, A. & A. Farmar, Dublin
- Putnam, R. D. (2000): *Bowling alone – The Collapse and revival of the American Community*, New York Simon & Shuster, New York
- Putnam, R. D., Feldstein, L. M. (2003): *Better Together. Restoring the American Community*. New York Simon & Shuster, New York
- Salamon, Lester M., og Anheier, Melmut K. (1996): *The emerging nonprofit sector*, Manchester University Press, Manchester og New York
- Sehested, Karina (red.) (2003): *Bypolitik mellem hierarki og netværk*, Akademisk Forlag A/S, København
- Shils, Edward (2003): *The virtue of Civil Society*, i Hodgkinson, Virginia A og Foley, Michael W. (red.) (2003): *The Civil Society Reader*, University Press of New England, Tufts University

Svendsen G. T. og Svendsen G. L. H. (2006): *Social Kapital. En Introduktion*. Hans Reitzels Forlag, København

Tocqueville, Alexis de (2003): *Democracy in America* (uddrag), i Hodgkinson, Virginia A og Foley, Michael W. (red.) (2003): *The Civil Society Reader*, University Press of New England, Tufts University

Togeby, Lise, Munk Christiansen, Peter, Goul Andersen, Jørgen, Beck Sørensen, Torben, Vallgård, Signild (2003): *Magt og demokrati i Danmark – hovedresultater fra magtudredningen* Århus Universitetsforlag, Århus

Torpe, Lars (2001): *Folkets foreninger? De frivillige organisationers folkelige forandring i Skandinavien*, s. 107-124 i Skov Henriksen, Lars og Ibsen, Bjarne (red.) (2001): *Frivillighedens udfordringer - nordisk forskning om frivilligt arbejde og frivillige organisationer*, Odense Universitetsforlag, Odense

Titmuss, Richard M (1987): *The philosophy of Welfare – selected writings of Richard M. Titmuss* (Ed. Abel-Smith, B. og Titmuss, K.) Allen and Unwin, London og Sydney

Yin, Robert K. (1994): *Case Study Research – Designs and Methods*, Applied Social Research Methods Series, Vol. 5, Sage Publications, Inc., Thousand Oaks

Åkerstrøm Andersen, Niels (2003): *Borgerens kontraktliggørelse*, Hans Reitzels Forlag, København

Åkerstrøm Andersen, Niels (2006): *Partnerskabelse*, Hans Reitzels Forlag, København

Magasiner, tidsskrifter og artikler

Goul Andersen, Jørgen (1998): *Velfærdens veje i komparativt perspektiv*, Den Jyske Historiker nr. 82

Idrætsliv (2007) DIF's medlemsblad, nr. 1/2

Idrætsliv (2007) DIF's medlemsblad, nr. 4

Idrætsliv (2007) DIF's medlemsblad, nr. 5

Mandag Morgen (2001) Temanummer om: *Velfærdsbevægelsen – den nye civile velfærd*, Huset Mandag Morgen Strategisk Forum

Mikkelsen, Brian (2006): *Bolden er lige rund for alle*, Kronik af kulturministeren. Bragt i Kalundborg Folkeblad den 5. april 2006.

<http://www.kum.dk/sw42170.asp>

Udspil (2007) DGI's medlemsblad, nr. 1.

Udspil (2007) DGI's medlemsblad, nr. 2.

Petersen, Jørn Henrik(1998): *Den danske velfærdsmodels krise*, i *Nationaløkonomisk Tidsskrift* 136: 124-137

Rosborg, Klaus (1997): *Velfærdsstaten og det revitaliserede civilsamfund*, Artikel i *Social Kritik*, nr. 52/53

Skille, Eivind Å. (2007): *Idrett for alle: Enhetlig mangfold eller en tredje vei?*, Idrottsforum.org,

<http://www.idrottsforum.org/articles/skille/skille060329.html>

Social Forskning, (2001) Temanummer 4: *Mere velfærd – udfordringer og muligheder*,

Socialforskningsinstituttet,

<http://www.sfi.dk/sw7444.asp?lsearchdataid=309711>

Rapporter

Boeskov, Signe og Ilkjær, Thomas (2005): *Integration og det frivillige foreningsliv*. Institut for Idræt, KU,

[http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/6461DF3F-4B8E-4985-BF05-](http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/6461DF3F-4B8E-4985-BF05-B0BAE4137231/0/Integration_og_det_frivillige_foreningsliv.pdf)

[B0BAE4137231/0/Integration_og_det_frivillige_foreningsliv.pdf](http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/6461DF3F-4B8E-4985-BF05-B0BAE4137231/0/Integration_og_det_frivillige_foreningsliv.pdf)

Boje, T. P., Fridberg Torpen og Ibsen, Bjarne (red.) (2006): *Den frivillige sektor i Danmark – omfang og betydning*, Socialforskningsinstituttet

En undersøgelse af danskernes inaktivitet (2005), rapport for Indenrigsministeriet uarbejdet på Institut for Idræt, KU,

<http://www.folkesundhed.dk/ref.aspx?id=345>

Foreningsidrættens vilkår i Danmark (2004) DGI og DIF.

Folkesundhedsrapport 2005 for Københavns Kommune (2005), Institut for Folkesundhedsvidenskab,
<http://pubhealth.ku.dk/upload/application/pdf/92f160d7/Folkesundhedsrapport.pdf>

Habermann Ulla (2000): *Motiver til frivillighed - frivillige i idrætsforeninger*. Institut for idræt, Københavns Universitet

Ibsen Bjarne og Eichberg, Henning (2006): *Dansk Idrætspolitik – mellem frivillighed og statslig styring*. Idrættens Analyse Institut

Ibsen, Bjarne(2006): *Kommunal idrætspolitik – mellem folkeoplysning og velfærd*, Idrættens Analyse Institut.

Ibsen, Bjarne (2006): *Foreningsidrætten i Danmark – Udvikling og udfordringer*, Idrættens Analyse Institut.

Idrætspolitisk Redegørelse 2006 (2006), Kultur og Fritidsforvaltningen/Fritid og Idræt, Københavns Kommune
<http://www.netpublikationer.dk/kk/7797/>

Larsen, Knud (2005): *Evalueringsrapport for Projekttrådgivning*, Center for forskning i idræt, sundhed og civilsamfund, (SDU)
<http://www.netpublikationer.dk/kk/5997/>

Poulsen, Jytte (2003): *Borgerinddragelse som metode i sundhedsfremme – i relation til kost og fysisk aktivitet*, Statens Institut for Folkesundhed, Københavns Kommune

Koch-Nielsen, Inger; Henriksen, Lars Skov; Fridberg, Torben Rosdahl, David (2005): *Frivilligt arbejde – den frivillige indsats i Danmark*, Socialforskningsinstituttet

Kulturpengene – Offentlige udgifter til kultur 2005 (2006), Kulturministeriet,
<http://kum.dk/graphics/kum/downloads/Kulturpengene%202005/Kulturpengene%202005.pdf>

København – En by i bevægelse (2006). Rapport om motionsstrategi, Folkesundhed København, Københavns Kommune,
[http://www2.kk.dk/folkesundhed/cfg.nsf/Files/KBH_Motionsstrategi_Web.pdf/\\$file/KBH_Motionsstrategi_Web.pdf](http://www2.kk.dk/folkesundhed/cfg.nsf/Files/KBH_Motionsstrategi_Web.pdf/$file/KBH_Motionsstrategi_Web.pdf)

Københavns idrætsforeninger – et oversigtbillede (2005), Rapport fra Kultur- og Fritidsforvaltningen, Københavns Kommune

Ottesen, Laila og Jensen, Marianne (2007): *Trænere i den frivillige idræt – en kvantitativ undersøgelse af udvalgte trænere vilkår*, Institut for Idræt, Københavns Universitet

Ottesen, Laila, Bjerregaard, Jens og Nielsen, Glen (2007): *Trænere i den frivillige idræt – velfærdsopgaver og personlige projekter*, (ikke offentliggjort) Institut for Idræt, Københavns Universitet

Rapport vedrørende samarbejde mellem idrætsforeninger og fritidsinstitutioner i Københavns Kommune, (2003), Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen, Københavns Kommune,
[http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/a977bb6bafa3fadcc12567e800475a57/e781fa6027eb48cec1256dec004547f4/\\$FILE/_595i754bkedj6usj5dpkmspr5e8mmcsj9ehkm8sr9dppn8qbkclq6irreclp2qoj9dhgme81h_.doc](http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/a977bb6bafa3fadcc12567e800475a57/e781fa6027eb48cec1256dec004547f4/$FILE/_595i754bkedj6usj5dpkmspr5e8mmcsj9ehkm8sr9dppn8qbkclq6irreclp2qoj9dhgme81h_.doc)

Sund hele livet – de nationale mål og strategier for folkesundheden 2002-10 (2002), Indenrigs- og Sundhedsministeriet,
http://www.im.dk/publikationer/sund_hele_1/sund%20hele%20livet.pdf

Sunde Københavner i alle aldre – Københavns Kommunes sundhedspolitik 2006-10 (2006), Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, Københavns Kommune

Unge nydanskere deltagelse i idræts- og foreningsindsatsen (2007): LG Insights evaluering af puljesatsen 2003-2006

Velfærdsamfundets fremtid - Sammenfatning af resultater og indsigter (1999), Socialforskningsinstituttet,
<http://www.sfi.dk/sw343.asp>

Ældreidræt – hvorfor og hvordan? (2003), Rapport fra Socialministeriet,
<http://www.social.dk/global/udgivelser/Publikationsdatabase/SSS/2004/index.aspx?id=84e454ba-f5b3-4ad5-b28f-9e91a0d1f20e>

Web-adresser

Center for frivilligt arbejde: www.frivillighed.dk

DGI: www.dgi.dk

DIF: www.dif.dk

Juridisk hjemmeside: www.retsinfo.dk

Kulturministeriet: www.kum.dk

Københavns Kommune: www.kk.dk

Socialforskningsinstituttet: www.sfi.dk

Socialministeriet: www.social.dk

Statsministeriet: www.stm.dk

Velfærdskommissionen: www.velfaerd.dk/

Lovgivning

Folkeoplysningsloven, LBK nr. 535 af 14/06/2004, hentet på www.retsinfo.dk,

Danmarks Riges Grundlov, LOV nr. 169 af 05/06/1953, hentet på www.retsinfo.dk

Sundhedsloven, LOV nr. 546 af 24/06/2005, hentet på www.retsinfo.dk

Tips og Lottoloven, LBK 901 af 12/11/2003 og LBK nr. 907 af 28/8/2006, hentet på www.retsinfo.dk

Dagsordener og beslutningsprotokoller

Aftale om budget 2007 for Københavns Kommune (2007), Københavns Kommune,
<http://www3.kk.dk/upload/politik%20og%20demokrati/oekonomi%20og%20budget/budget%202007/budgetaftaletekst%202007.pdf>

Aftale om køb af kultur- og fritidstilbud til etniske minoriteter (2005), Samarbejdsaftale om

Projektrådgivningens mål og rammer udstukket af Familie- og Arbejdsmarkedsudvalget og Kultur- og Fritidsudvalget.

[http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/fa48654eb99b0bd5c125685c004679ff/20a272f792b5732bc1257140003208f3/\\$FILE/Bilag%201_0.pdf](http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/fa48654eb99b0bd5c125685c004679ff/20a272f792b5732bc1257140003208f3/$FILE/Bilag%201_0.pdf)

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget beslutningsprotokol for møde om: "*Kultur- og fritidstilbud for etniske minoriteter*" (*fællesindstilling BIF/KFF*), BIU 77/2007, torsdag den 26. april 2007.

<http://www2.kk.dk/of/beslut.nsf/cc7bbbb6eef65659c12570ee002f9168/6a9cc0b4b3323179c12572ca004c0ea2?OpenDocument>

Beskæftigelses- og Integrationsudvalgets hørings svar til *Idrætspolitiske initiativer indenfor folkesundhed, integration og kriminalitetsforebyggelse* (Kultur- og Fritidsforvaltningen, Fritid og Idræt, Winnie Brandt Madsen) Sagsnr.: 2007-19007, Dok.nr.: 2007-112011, 12. april. 2007

[http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/a977bb6bafa3fadcc12567e800475a57/ce341de3d3345e94c12572c6002febb0/\\$FILE/_i89kmoob740i0i4re9kmsprjedr62sh0ehkmo839chp92t3je1nmoqbkd5pmp90d5n6it39c5q6itj5_.pdf](http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/a977bb6bafa3fadcc12567e800475a57/ce341de3d3345e94c12572c6002febb0/$FILE/_i89kmoob740i0i4re9kmsprjedr62sh0ehkmo839chp92t3je1nmoqbkd5pmp90d5n6it39c5q6itj5_.pdf)

Borgerrepræsentationens beslutningsprotokol fra ordinært møde om *Prioritering af midler til genopretning af idrætsanlæg 2007-2009*, BR 192/07. Ordinært møde torsdag den 10. maj 2007,

<http://www2.kk.dk/of/beslut.nsf/f7d3c5720345d144c125685c0043b371/d599db6620fcb5ffc12572e6004882b7?OpenDocument>

Borgerrepræsentationens dagsorden for møde om *styrket integration gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet*, BR 393/06, ordinært møde onsdag d. 14. juni 2006,

<http://www.kbhbase.kk.dk/of/Dagsorden.nsf/fd66641360f2c84ec125685000342cef/3ab8f1a8691db67fc12571f7004c4bfa?OpenDocument>

DIF's politiske program 2006 – 2010, <http://dif.dk/difpolitiskprogram2006-2010final.pdf>

Folkeoplysningsudvalgets beslutningsprotokol fra ordinært møde tirsdag den 20. marts 2007, (FOU 29/2007), om *Undersøgelse af foreningernes vilkår for integrationsarbejdet*.

<http://www2.kk.dk/of/beslut.nsf/7b8791e13114066cc1256c64003f6672/d809f1ebf5926cebc12572aa003203a2?OpenDocument>

Folkeoplysningsudvalget beslutningsprotokol for møde om *Retningslinier for Udviklingspuljen*, Vedtaget af den 6. december 2005. og i Kultur- og Fritidsudvalget den 19. januar 2006,

http://www.vejpark.kk.dk/upload/service%20til%20dig/kultur%20og%20fritid/fritidsliv/foreningsliv/udviklingspuljen/retningslinjer_2006.pdf

Genopretningsplan – prioritering af midler 2007-2009 (2007), Kultur og Fritidsforvaltningen,
[http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/fa48654eb99b0bd5c125685c004679ff/0ac9674534a3cd58c125728f004c2769/\\$FILE/Bilag%20_0.pdf](http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/fa48654eb99b0bd5c125685c004679ff/0ac9674534a3cd58c125728f004c2769/$FILE/Bilag%20_0.pdf)

Kultur- og Fritidsudvalget dagsorden fra ordinært møde om *København – en by i bevægelse* torsdag den 29. september 2005, KFU 337/2005,
<http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/0/015de31c826f070cc12570d700491f10?OpenDocument>

Kultur- og Fritidsudvalget beslutningsprotokol fra ordinært møde om *Ny idrætsstrategi*, (KFU 162/2007), torsdag den 22. marts 2007.
<http://www2.kk.dk/of/beslut.nsf/fa48654eb99b0bd5c125685c004679ff/c0ce94f71afa088bc12572a7003ed0fc?OpenDocument>

Kultur- og Fritidsudvalgets beslutningsprotokol fra ordinært møde om *Kultur- og fritidstilbud for etniske minoriteter (fællesindstilling BIF/KFF)*, KFU 236/2007, torsdag 26. april 2007.
<http://www2.kk.dk/of/beslut.nsf/fa48654eb99b0bd5c125685c004679ff/e4a5ba5d23f78578c12572ca00314ded?OpenDocument>

Kultur- og Fritidsudvalgets beslutningsprotokol fra ordinært møde om *”Medlemsforslag om unge-coach og integrationspartnerskab med københavnske idrætsklubber”*, KFU 118/2007, torsdag den 1. marts 2007

Økonomiudvalgets dagsorden fra ordinært møde tirsdag den 13. december 2005, ØU 536/2005
<http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/print/E46057D6B91B7C11C12570D7003B7076>

Arbejdsplaner og handlingsplaner

Handlingsplan for Offentlig-Private partnerskaber (2004) Regeringen 2004,
<http://www.fm.dk/db/filarkiv/8826/hele.pdf>

Hjære, Mette og ”Center for frivilligt socialt arbejde”: *Partnerskaber mellem frivillige organisationer og det offentlige på det sociale område - begreb og metode for udvikling af tre modelprojekter*, Dokumentet beskriver rammerne omkring Center for frivilligt socialt arbejdes partnerskabsprojekt
<http://www.frivillighed.dk/filecache/2512/1074863676/referencedokument.pdf>

Holstein, Bjørn og Madsen, Mette: (2003) *Social arv og børns sundhed*, arbejdspapir fra Socialforskningsinstituttet
http://www.sfi.dk/graphics/Den_sociale_arv/workingpapers/3.pdf

Idrætspolitiske udviklingsmål 2007, Fra "Idrættens Topmøde 2007" mellem Kulturminister Brian Mikkelsen og idrættens tre hovedorganisationer, DIF, DGI og DFIF,
<http://www.kum.dk/sw51829.asp>

Idrætspolitiske initiativer inden for bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet, (1. udkast som blev sendt i høring), Kultur og Fritidsudvalget/Fritid og Idræt. Version hentet fra Ældrerådets hjemmeside,
http://www.aeldreraad-kbh.dk/uploads/media/Ny_idraetsstrategi_1_udkast.doc

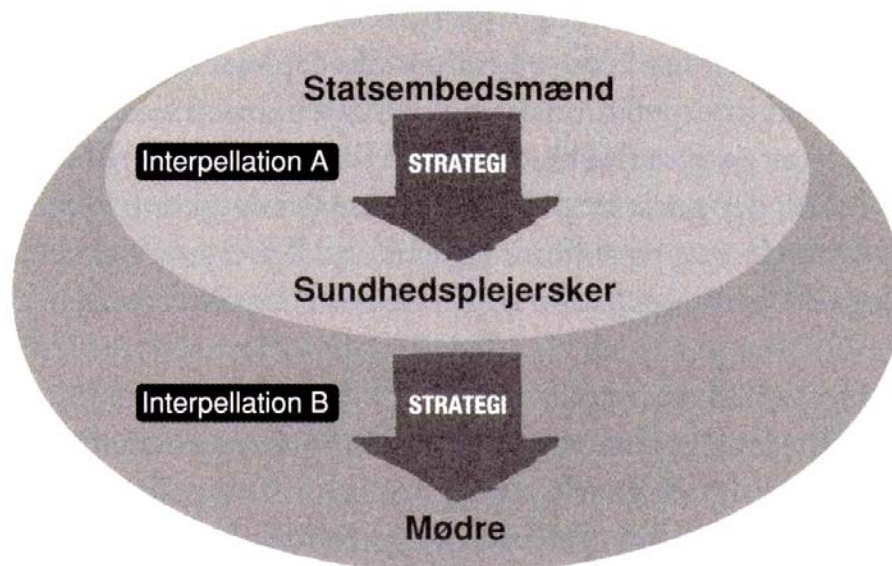
KRAM-undersøgelsens projektbeskrivelse, http://www.kram-undersogelsen.dk/UserFiles/File/projektbeskrivelse%20til%20hjemmeside%20%20Nyeste%20udgave_PDF.pdf

Årsberetning fra DIF's tidligere formand Kai Holm 28. april. 2007.
http://www.dif.dk/dif_formandsberetning_arsm_de2007.pdf

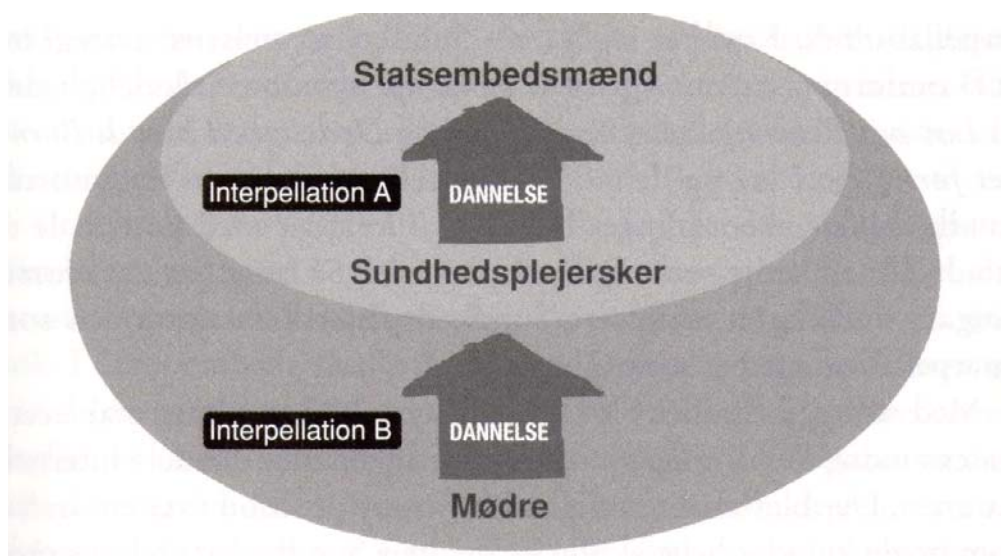

6.2 Bilag

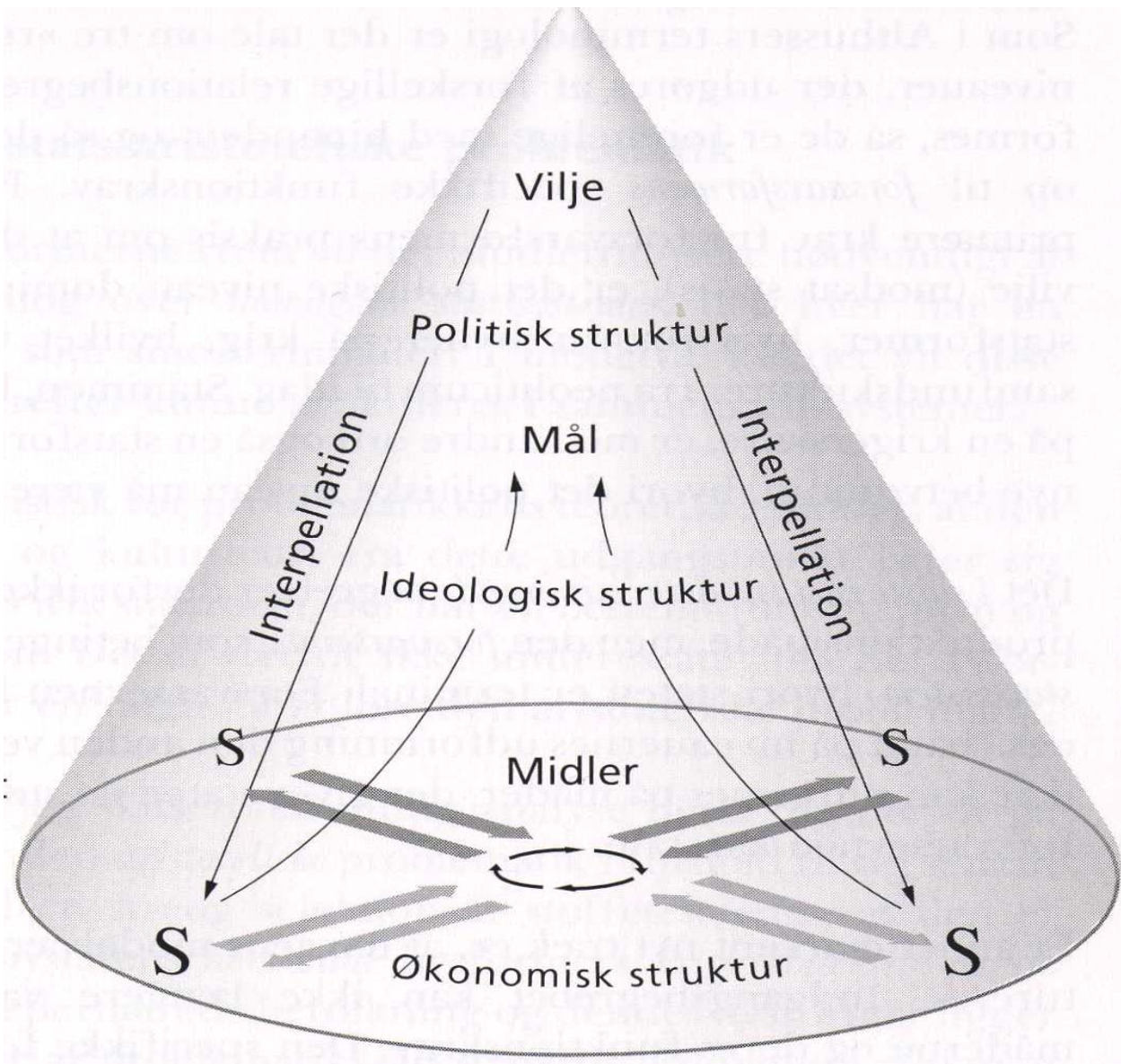
Bilag 1: "Henriette Buus' model af strategi (analysetrin 1)"

Bilag 2: "Henriette Buus' model af dannelse (analysetrin 2)"

Bilag 3: "Thomas Højrup's model af forsvarsevns forudsætninger i statens liv"

Bilag 4: ”Interviewguide til informanter fra Københavns Kommune”

Interviewguide for informanter på kommunalt niveau Københavns Kommune

Informanter

De to informanter skal være centrale nøglepersoner i kommunen, som repræsenterer det offentlige syn på projekttankerne. Informanterne skal være bindeledet mellem den kommunale diskurs og hovedorganisationernes

Kommunens ønsker ↔ DGI/DIF’s ”offentlige” strategi og holdning i projekterne.

Dette er det centrale udgangspunkt, men jeg vil i mine spørgsmål være åben overfor den mulighed, at informanten beskriver at der er en reel og konkret forbindelse mellem trænerne og kommunen, evt. i form af en kommunal rådgiver/konsulent på partnerskabsområdet. Men min umiddelbare hypotese er, at kommunens indflydelse kanaliseres videre gennem hovedorganisationerne.

Som for DGI/DIF – informanternes vedkommende vil spørgsmålene lægge op til lægge op til et højt fagligt niveau, og holde afstand til informantens personlighed og livsverden.

Formål

Formålet med interviewet er at afdække den måde, hvorpå kommunen og DGI/DIF interagerer. Dermed skal interviewet afdække en relationsvej:

- 1) DIF/DGI’s samarbejde med kommunen.

Min foreløbige hypotese er, at hovedorganisationerne er den mest dynamiske og opsøgende part. Fra artikler og udsagn har jeg fået den formodning, at kommunerne generelt ikke kan overskue eller kapere de mængder af partnerskabs- og projekttilbud, som specielt DGI fremsætter. Det er spændende, da det i så fald *enten* kan bekræfte en tydelig interpellation af civilsamfundet, *eller* at det dialektiske forhold i dette tilfælde betyder en påvirkning – og måske omformning - af staten på grund af civilsamfundets ønsker.

Del 1. Indledende, opbyggende og afklarende spørgsmål

Indledning med forklaring af interviewets varighed, spørgsmålenes form, specialet tema og formål.

Kan du fortælle lidt om, hvad dit arbejde helt præcist består i?

Hvor lang tid har du været i denne stilling?

Hvad har du af uddannelsesbaggrund?

Del 2. Forholdet til DGI/DIF

BAGGRUND

Der er en generel tendens til, at man fra politisk side ønsker at inddrage idrættens frivillige foreningsliv i sociale- og sundhedsmæssige opgaver. Som f.eks. integration.

Jeg kan også se, at **Kultur- og Fritidsudvalgets budgetredegørelse for integrationsindsatsen** foreslår ”partnerskaber” med 4-5 større klubber om integration.

Hvad er det ved den frivillige idræt, som gør det til en interessant samarbejdspartner for Københavns Kommune? (både organisationerne og foreningerne)

Hvad tror du kommunen kan bidrage med, som den frivillige idrætskultur finder interessant?

Jeg hørte engang en konsulent i en af de store organisationer sige, at idrætsprojekter ofte handler om brandslukning – altså når en kommune henvender sig, så er det fordi kommunen grundlæggende ikke ved, hvad man skal gøre ved den pågældende målgruppe, f.eks. potentielle kriminelle unge. Har han ret i det?

Praktisk

Hvordan iværksættes de her projekter rent konkret?

Jeg har fornemmelsen af, at man fra kommunalt hold enten går direkte til bestemte idrætsforeninger og selv har kontrollen med projektet, eller lægger det ud i armslængdeprincip hvor hovedorganisationerne har en mere aktiv rolle, hvor i så støtter mere passivt.

Er det korrekt? Hvilke begrundelser for hvad?

Hvad kunne være et godt eksempel på et succesfuldt partnerskab, som i har fået etableret? Hvad var godt? Og et mindre heldigt? Hvad var problemet?

I arbejder i forvaltningen vel efter målsætninger og retningslinier udstukket af politikerne. Er der en god sammenhæng mellem de politiske forhåbninger/forestillinger/visioner – om idrætsforeningers kapaciteter, og den faktiske virkelighed i oplever når i indleder samarbejderne?

Forventer politikere for meget – eller lidt?

Kommunikation

DIF har lavet prisen ”Årets idrætskommune” på 200.000 kr., som vel kan ses som et forsøg på at påvirke kommunernes interesse for et samarbejde med idrætten, både for bredden og eliten (nominerede: Ballerup, Fredericia, Køge). DGI har været særdeles aktive og har fremsat en lang række forslag til mulige partnerskaber.

Er Københavns Kommune den aktive part? Er det kommunen som henvender sig omkring samarbejder om projekter?

Jeg har en fornemmelse af, at der er en polarisering i idrætsforeningerne mellem dem der har ressourcerne til at være med, og dem der bare vil passe sig selv.

Hvordan forsøger i at påvirke idrætten til at deltage og engagere sig? Hvordan? Hvorfor? Hvorfor ikke? Hvilke budskaber forsøger i at få igennem?

Har i en fastlagt og konkret strategi for, hvordan idrættens foreningsliv kan involveres mere?

Er der fra jeres synspunkt en fordel, evt. nødvendighed, med en lønnet projektansvarlig, f.eks. som i Ajax? Hvad er ulemperne? (hvis der ingen ulemper er, så spørg igen om det så kan lade sig gøre at lave partnerskaber via frivillighed!)

I mange år har idrættens foreningsliv jo været det sted, hvor det blev fremhævet, at netværk, demokrati og fællesskab blev skabt – man kunne kalde det kultur.

Nu snakker man meget om sundhed og integration. Det står også klart aflæst i ”Strategi F”, hvor der jo snakkes om fordele UDOVER idrættens egenverdi.

Hvorfor tror du dette skift er kommet? Er skellet mellem sport og motion, og fællesskab og integration ved at være væk? Hvordan påvirker det jeres arbejde?

Magt/rollefordeling

I *"Charter for samspil mellem det frivillige Danmark / Foreningsdanmark og det offentlige"* og vel også i kommunes daglige virke sammen med idrættens foreningsliv er foreningslivets uafhængighed af det offentlige nærmest helligt.

Men føler du, at man fra forvaltningens side stiller andre krav til foreningslivet igennem idrætsprojekterne, end i har gjort tidligere?

Der bliver jo i højere grad end tidligere stillet puljepenge og støttekroner til rådighed, hvor der vel så også er en kommunal forventning om, at en opgave bliver løst.

Er partnerskaber/idrætsprojekter med foreningsidrætten ikke bare kontraktstyring og social udlicitering i en pæn, demokratisk indpakning?

Har i oplevet at idrættens foreningsliv har strittet imod et samarbejde fordi de var bange for en større afhængighed?

I de fleste kompromisser og samarbejder får man jo sjældent alt man ønsker. Hvad må i give kald på? Hvad får i til gengæld?

Hvilke forventninger har i til de frivillige, når et fælles projekt indledes? Er det en samarbejdspartner, som man bør have nogle forbehold overfor?

Er der noget du vil tilføje?

Bilag 5: "Interviewguide til informant fra DGI"

Interviewguide for informanter på organisationsniveau (DGI/DIF)

DGI - version

Informanter

De to informanter skal være centrale nøglepersoner, som er det holdningsmæssige bindeled mellem en trekant af diskurser overfor partnerskabstanken:

Kommunens ønsker ↔ DGI/DIF's "offentlige" strategi og holdning i partnerskaberne ↔ og foreningerne.

Som udgangspunkt antager jeg, at mine informanter er særdeles kompetente, så spørgsmålenes form lægger også op til et højt fagligt niveau.

Endvidere holder jeg afstand til informantens personlighed, da informanternes rolle mere er at bidrage med central information, end at afdække deres livsverden.

Disse informanter sidder på mange måder med to forskellige holdninger og erfaringer: dels repræsenterer de enten DGI's eller DIF's officielle holdning til partnerskaberne, og samtidigt har de forhåbentligt et mere praktisk grundlag baseret på medlemmernes opfattelse. Jeg er ikke sikker på, at det overhovedet kan lade sig gøre at gennemføre interviewet med en sådan opdeling.

Formål

Formålet med interviewet er at afdække den måde, hvorpå relationen er til kommunen, og hvorledes vedkommende(eller organisationen) søger at påvirke/understøtte foreningerne. Kort sagt skal disse interviews afdække, hvilket veje påvirkningerne hovedsageligt går. Hvem påvirker hvem? Kommer partnerskabsideerne ovenfra, eller reagerer DIF/DGI blot på foreningernes ønsker? Eller sker det i dynamisk samspil?

Dermed skal interviewet afdække to relationsveje:

- 2) DIF/DGI's samarbejde med kommunen.
- 3) DIF/DGI's strategi – eller mangel på samme – til påvirkning af foreningerne, så disse fatter interesse for partnerskaber. Eller hvordan foreningernes egne tiltag understøttes.

Det sidste er centralt, da jeg langt fra kan være sikker på, at DIF/DGI reelt søger at påvirke deres medlemsforeninger aktiv. Der kan nemt være en manglende led mellem DGI/DIF's officielle overordnede ønsker, og deres relationer med medlemsforeningerne. Måske er partnerskabsorienterede foreninger, som f.eks. Ajax, reelt den aktive part i processen, hvilket vil give andre perspektiver på interpellationsanalysen.

Den samme problemstilling gør sig gældende for relationen mellem kommunen og DGI/DIF. Or eksempel har DGI kommet med en lang række forslag til partnerskaber med kommunerne, som har reageret med venlig afvisning på baggrund af manglende overskud i kommunerne.

Del 1. Indledende, opbyggende og afklarende spørgsmål

Indledning med forklaring af interviewets varighed, spørgsmålenes form, specialet tema og formål.

- Kan du fortælle lidt om, hvad dit arbejde helt præcist består i?

- Hvor lang tid har du været i denne stilling?
- Hvilken uddannelsesbaggrund har du?

Praktisk

- Hvordan iværksættes de her partnerskaber rent konkret?
- Hvordan foregår jeres kontakt til kommunen?
- Er der nedskrevne aftaler?
- Hvordan ordnes økonomien oftest i disse samarbejder?
- Hvad kunne være et godt eksempel på et succesfuldt partnerskab, som i har fået etableret? Hvad var godt? Og et mindre heldigt? Hvad var problemet?

Del 2. Kommuner

DGI har jo udarbejdet en lang række forslag til (vist 77), hvordan kommuner kunne indgå samarbejde med jer; drift af haller, ældre motion, idrætstilbud for overvægtige, uddannelse af lærere/pædagoger, SOSU'er, lederuddannelse af unge, kurser for kommunalbestyrelser, og en lang række andre forslag. Søren Møller snakker om en revolution indenfor idrætten, og det virker som om der har været et jordskred på de indre linier i DGI.

- Hvorfor er det, at DGI ønsker at intensivere samarbejdet med kommunerne? Hvad er det for udfordringer i står overfor? (Søren Riiskjær: idrætsefterspørgsel, faciliteter, sundhed og uddannelse)
- Hvad forstår du ved begrebet ”partnerskab”? Kan du prøve at definere, hvad DGI's forståelse er af et partnerskab med kommunen? (gensidighed, ansvar,)
- Hvad tror du kommunens intentioner er med samarbejdet? Hvad tror du kommunen får ud af det?

Kommunikation

- Hvem påvirker hvem i jeres forhold med kommunerne?
- Opfatter du DGI eller kommunerne, som den mest aktive part?
(bl.a. Hernings Jørgen Krogh, kultur- og fritidschef i Herning Kommune og borgmester Lars Krarup udtalte sig kritisk om kommunernes tid på DGI's landsmøde)
- Er det jer eller kommunen som henvender sig omkring samarbejder om projekter?
- Er det normalt jer eller kommunen, som har været den der henvendte sig?

Magt/rollefordeling

- Hvilken grad af indflydelse føler i at i har på kommunen?

DGI's politik virker meget bevidst rettet imod at dække samfundsbehov. (Henrik H. Brand – IDAN)

- Ærligt/flabet: er partnerskaberne en overlevelsestrategi i et usikkert politisk landskab? Er det et forsøg på at gøre sig uundværlig?
- I de fleste kompromisser og samarbejder får man jo sjældent alt man ønsker. Hvad må i give kald på? Hvad får i til gengæld?

I mange år har idrættens foreningsliv jo været det sted, hvor det blev fremhævet, at netværk, demokrati og fællesskab blev skabt – man kunne kalde det kultur.

Nu snakker man meget om sundhed, hvilket også er indført i jeres formålsparagraf.

- Hvorfor tror du dette skift er kommet? Hvordan påvirker det jeres arbejde?

Foreningslivet har jo en lang tradition for, at holde sig meget uafhængig af staten. Hvis man nu påstod, at de tætte og forpligtende samarbejder som partnerskaberne er, gør det umuligt.

- Hvad er din opfattelse af det?

Del 3. Medlemsforeningerne (fokus på DIF vs. Medlemsforeninger)

Foreningsundersøgelsen viser, at medlemmerne ikke normalt ”tænder” på samfundsrelaterede projekter.

- Har du nogen fornemmelse af, hvordan partnerskaberne bliver opfattet ude i foreningerne? Hvordan har medlemmerne opfattet samarbejdet? Har I kunne mærke en generel opbakning eller er det ildsjæle som har været drivkraften?
- Hvilke erfaringer har i med de frivillige trænere, som i forsøger at involvere i disse projekter? Hvorfor tror du de er positive/negative?
- Har i nogen erfaring med, at partnerskaberne ændrer noget i foreningerne? Er der enkelte medlemmer/trænere/ledere i foreningerne som bliver engagerede, eller spreder det sig i foreningen? Har i erfaring med at enkelte dele/grupper i foreningerne ”stritter imod”, mens andre søger at deltage?

Man kan godt lidt få fornemmelsen af, at der er en opsplitning i gang blandt idrætsforeninger: de ressourcestærke klubber/foreninger ønsker at deltage, og de mere indelukkede som ikke viser interesse. (Tommy Kristoffersen)

- Ser du det sådan? Hvilke foreninger satser i på?

Der er nogen i foreningsverdenen, som hylder frivilligheden i sig selv.

- Skaber kommunale ønsker om ”resultatkontrakter” øget professionalisering?

Ledere og trænere er vel på mange måder forudsætningen for, at partnerskaberne bliver til noget.

- Hvordan forsøger i at påvirke foreningerne til at deltage og engagere sig? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- Hvordan får man fat i manden på gulvet?

Er der noget du vil tilføje?

Bilag 6: ”Interviewguide til informant DIF”

Interviewguide for informanter på organisationsniveau (DGI/DIF) DIF- version

Informanter

De to informanter skal være centrale nøglepersoner, som er det holdningsmæssige bindeled mellem en trekant af diskurser overfor partnerskabstanken:

Kommunens ønsker ↔ DGI/DIF’s ”offentlige” strategi og holdning i partnerskaberne ↔ og foreningerne.

Som udgangspunkt antager jeg, at mine informanter er særdeles kompetente, så spørgsmålenes form lægger også op til et højt fagligt niveau.

Endvidere holder jeg afstand til informantens personlighed, da informanternes rolle mere er at bidrage med central information, end at afdække deres livsverden.

Disse informanter sidder på mange måder med to forskellige holdninger og erfaringer: dels repræsenterer de enten DGI eller DIF’s officielle holdning til partnerskaberne, og samtidigt har de forhåbentligt et mere praktisk grundlag baseret på medlemmernes opfattelse. Jeg er ikke sikker på, at det overhovedet kan lade sig gøre at gennemføre interviewet med en sådan opdeling.

Formål

Formålet med interviewet er at afdække den måde, hvorpå relationen er til kommunen, og hvorledes vedkommende(eller organisationen) søger at påvirke/understøtte foreningerne. Kort sagt skal disse interviews afdække, hvilket veje påvirkningerne hovedsageligt går. Hvem påvirker hvem? Kommer partnerskabsideerne ovenfra, eller reagerer DIF/DGI blot på foreningernes ønsker? Eller sker det i dynamisk samspil?

Dermed skal interviewet afdække to relationsveje:

- 4) DIF/DGI’s samarbejde med kommunen.
- 5) DIF/DGI’s strategi – eller mangel på samme – til påvirkning af foreningerne, så disse fatter interesse for partnerskaber. Eller hvordan foreningernes egne tiltag understøttes.

Det sidste er centralt, da jeg langt fra kan være sikker på, at DIF/DGI reelt søger at påvirke deres medlemsforeninger aktiv. Der kan nemt være en manglende led mellem DGI/DIF’s officielle overordnede ønsker, og deres relationer med medlemsforeningerne. Måske er partnerskabsorienterede foreninger, som f.eks. Ajax, reelt den aktive part i processen, hvilket vil give andre perspektiver på interpellationsanalysen.

Den samme problemstilling gør sig gældende for relationen mellem kommunen og DGI/DIF. Or eksempel har DGI kommet med en lang række forslag til partnerskaber med kommunerne, som har reageret med venlig afvisning på baggrund af manglende overskud i kommunerne.

Del 1. Indledende, opbyggende og afklarende spørgsmål

Indledning med forklaring af interviewets varighed, spørgsmålenes form, specialet tema og formål.

Kan du fortælle lidt om, hvad dit arbejde helt præcist består i?

Hvor lang tid har du været i denne stilling?

Hvilken uddannelsesbaggrund har du?

Del 2. Kommuner (fokus på DIF vs. Kommune)

Jeg kan se i har opslået en stilling pr. første marts 2007 til en uddannelseskonsulent, som bl.a. skal etablere partnerskaber med kommuner. Hvorfor er det, at DIF ønsker at intensivere samarbejdet med kommunerne? Og på hvilke områder?

Hvilke udfordringer står DIF overfor, siden I ønsker kommunerne som samarbejdspartnere?

Hvad forstår du ved begrebet ”partnerskab”? Kan du prøve at definere, hvad DIF’s forståelse er af et partnerskab med kommunen? (gensidighed, ansvar,)

Hvad kan foreningslivet bidrage med?

Er der noget de frivillige i foreningslivet kan overfor de forenings- og idrætssvage grupper, som professionelle ikke kan?

Praktisk

Hvordan iværksættes de her partnerskaber rent konkret?

Er der nedskrevne aftaler?

Hvordan ordnes økonomien oftest i disse samarbejder?

Hvad kunne være et godt eksempel på et succesfuldt partnerskab, som i har fået etableret? Hvad var godt? Og et mindre heldigt? Hvad var problemet?

Kommunikation

Jeres pris ”Årets idrætskommune” på 200.000 kr. er vel et forsøg på at påvirke kommunernes interesse for et samarbejde med idrætten, både for bredden og eliten (nominerede: Ballerup, Fredericia, Køge).

De nye Idrætsråd vil, så vidt jeg kan forstå, også tilbyde rådgivning og projektudvikling inden for områder som kommunal idrætspolitik, miljø- og planopgaver, uddannelse, børneidræt, integration, etc.

Hvem påvirker hvem i jeres forhold med kommunerne?

Opfatter du DIF eller kommunerne som den mest aktive part?

Er det jer eller kommunen som henvender sig omkring samarbejder om projekter?

Hvordan foregår jeres kontakt til kommunerne? Foregår det via møder med bestemte personer i kommunen?

I mange år har idrættens foreningsliv jo været det sted, hvor det blev fremhævet, at netværk, demokrati og fællesskab blev skabt – man kunne kalde det kultur.

Nu snakker man meget om sundhed.

Hvorfor tror du dette skift er kommet? Hvordan påvirker det jeres arbejde?

Magt/rollefordeling

Hvilken grad af indflydelse føler i at i har på kommunen?

Hvad er det som motiverer jer til at samarbejde med kommunen? (penge, indflydelse, gennemførelse af ideer)

Hvad tror du kommunens intentioner har været med samarbejdet? Hvad tror du kommunen får ud af det?

Ærligt: er partnerskaberne en overlevelsesstrategi i et usikkert politisk landskab? Er det et forsøg på at gøre sig uundværlig?

I de fleste kompromisser og samarbejder får man jo sjældent alt man ønsker. Hvad må i give kald på?

Hvad får i til gengæld?

Er i en "brandslukker" for kommunen? Hjælper i med problemer, som kommunen grundlæggende ikke selv kan finde en løsning på?

Del 3. Medlemsforeningerne (fokus på DIF vs. Medlemsforeninger)

Foreningsundersøgelsen viser, at medlemmerne ikke normalt "tænder" på samfundsrelaterede projekter.

Har du nogen fornemmelse af, hvordan partnerskaberne bliver opfattet ude i foreningerne? Hvordan har medlemmerne opfattet samarbejdet? Har I kunne mærke en generel opbakning eller er det ildsjæle som har været drivkraften? Hvilke erfaringer har i med de frivillige trænere, som i forsøger at involvere i disse projekter? Hvorfor tror du de er positive/negative?

Hvilken effekt har det på foreningerne som deltager?

Har i nogen erfaring med, at partnerskaberne ændrer noget i foreningerne? Er der enkelte medlemmer/trænere/ledere i foreningerne som bliver engagerede, eller spreder det sig i foreningen? har i erfaring med at enkelte dele/grupper i foreningerne "stritter imod", mens andre søger at deltage?

Når i indleder et projekt eller partnerskab, i hvilken udstrækning er der så ansatte involveret i selve foreningen? Er der normalt en projektansvarlig fra foreningen, som er lønnet, eller er det normalt helt baseret på frivillighed?

Støtter DIF som organisation foreningen, eller trækker i jer tilbage når kontakten mellem foreningen og kommunen er etableret?

Skaber kommunale ønsker om "resultatkontrakter" øget professionalisering?

Som jeg nævnte i starten, så satser i jo som organisation på at skabe flere partnerskaber med kommunerne. På mange måder er det jo de enkelte ledere og trænere ude i medlemsforeninger, hvis interesse i at være med er afgørende for at partnerskaberne bliver til noget.

Forsøger i at påvirke foreningerne til at deltage og engagere sig? Hvordan? Hvorfor? Hvorfor ikke? Er der noget du vil tilføje?

Bilag 7: ”Aftale om budget 2007”

*Aftale om budget 2007 for Københavns Kommune (2007), Københavns Kommune,
<http://www3.kk.dk/upload/politik%20og%20demokrati/oekonomi%20og%20budget/budget%202007/budgetaftal%202007.pdf>*

Aftale om budget 2007 for Københavns Kommune

Indgået mellem
Socialdemokraterne
Det Radikale Venstre
Socialistisk Folkeparti
Venstre
De Konservative
Enhedslisten
Dansk Folkeparti

Renovering af idrætsanlæg og ny idrætsstrategi

Idrætten udgør en vigtig del af københavnernes fritidsliv, men er i mange år blevet skæmmet af den dårlige standard på byens idrætsanlæg. Forligspartierne er derfor enige om, at der afsættes 100 mio. kr. i anlæg i 2007 og 70 mio. kr. årligt i perioden 2008-2009 til genopretning af byens idrætsanlæg. Midlerne udmøntes i 2007 og frem med udgangspunkt i Københavns Ejendommers prioriteringsplan. Parterne anerkender, at genopretningsplanen for de københavnske idrætsanlæg med de i aftalen afsatte beløb ikke fuldt gennemføres i 2008-2009. Parterne vil arbejde for at tilvejebringe yderligere finansiering – eksempelvis via grundsalg.

Det er dog ikke nok kun at fokusere på idrætsanlæggene. Idrætten kan bl.a. være med til at forbedre folkesundhed og integration samt forebygge mod især ungdomskriminalitet. Parterne er derfor enige om at formulere en ny strategi for, hvordan idrættens vilkår kan forbedres i København.

Indstilling om ny strategi for idrættens vilkår forelægges Borgerrepræsentationen før sommeren 2007 med henblik på at kunne indgå i budgetforhandlingerne for 2008.

Idrætsefterskole i Valby idrætspark

Forligspartierne er enige om, at der afsættes 2 mio. kr. i anlægstilskud samt en parcel af Valby Idrætspark, svarende til en værdi på ca. 0,5 mio. kr., til Københavns Idrætsefterskoles udvidelse med 24 elevpladser. Udvidelsen sker for at optimere såvel det pædagogiske arbejde som driften af idrætsefterskolen.

Tennisklubben på kløvermarken

Parterne er enige om at afsætte 3 mio. kr i anlæg i 2007 til dækning af merudgifter i forbindelse med Kløvermarkens Tennis Klubs halbyggeri på Kløvermarksvej.

Bilag 8: ”Styrket integration gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet”

Borgerrepræsentationens dagsorden for møde om *styrket integration gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet*, BR 393/06, ordinært møde onsdag d. 14. juni 2006,
<http://www.kbhbase.kk.dk/of/Dagsorden.nsf/fd66641360f2c84ec125685000342cef/3ab8f1a8691db67fc12571f7004c4bfa?OpenDocument>

Borgerrepræsentationen

DAGSORDEN for Ordinært møde onsdag den 14. juni 2006

BR 393/06 Styrket integration gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet

Styrket integration gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet

Indstilling om,

at følgende forslag indgår i budgetforhandlingen for budget 2007:

1. *at* rummeligheden i det københavnske foreningsliv øges ved at kommunen udvider sin aktive opsøgende indsats for at støtte foreningernes arbejde med mangfoldighed. Parallelt hermed skal etniske minoriteters kendskab til traditioner, værdier og uskrevne regler inden for foreningslivets udbredes, blandt andet for at sikre forankringen af børn og unges fremtidige deltagelse i forenings- og idrætslivet,
2. *at* der gennemføres en målrettet, opsøgende informationsindsats i samarbejde med klub- og foreningslivet – formidlet på de relevante sprog - om mulighederne for deltagelse i det folkeoplysende klub- og foreningsliv, samt
3. *at* børn og unges kulturforståelse og engagement styrkes ved at udnytte teater- og filmmediets og andre kunstarters muligheder og ved at skolerne i de udsatte områder samarbejder med de relevante aktører om blandt andet afholdelse af forestillinger og produktion.

(Beskæftigelses- og Integrationsudvalget og Økonomiudvalget)

INDSTILLING

Økonomiforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen indstiller, at Økonomiudvalget og Beskæftigelses- og Integrationsudvalget overfor Borgerrepræsentationen anbefaler,

At der afsættes 300.000 kr. i 2007 til gennemførelse af en bred informationskampagne, med henblik på at øge etniske minoriteters deltagelse i det folkeoplysende idræts- og foreningsliv.

At der etableres en 3-årig forsøgsordning med en kommunal fødselsdagsgave til alle københavnske børn i de to bydele; Ydre Nørrebro og Bispebjerg, hvor børnene på deres 10 års-fødselsdag modtager tilbud om tilskud på op til 750 kr. til brug til kontingentbetaling/medlemskab i op til 1 år i en af de

folkeoplysende foreninger, som beskrevet i indstillingen. Der afsættes 550.000 kr. årligt til forsøget fra 2007-2009.

Beskæftigelses- og Integrationsudvalgets beslutning i mødet den 29. maj 2006

Socialdemokraterne, Det Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten stillede følgende ændringsforslag:

"at at-punkterne i indstillingen Styrket integration gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet erstattes af følgende at-punkter:

at følgende forslag indgår i budgetforhandlingen for budget 2007:

at rummeligheden i det københavnske foreningsliv øges ved at kommunen udvider sin aktive opsøgende indsats for at støtte foreningernes arbejde med mangfoldighed. Parallelt hermed skal etniske minoriteters kendskab til traditioner, værdier og uskrevne regler inden for foreningslivets udbredes, blandt andet for at sikre forankringen af børn og unges fremtidige deltagelse i forenings- og idrætslivet.

at der gennemføres en målrettet, opsøgende informationsindsats i samarbejde med klub- og foreningslivet – formidlet på de relevante sprog - om mulighederne for deltagelse i det folkeoplysende klub- og foreningsliv.

at børn og unges kulturforståelse og engagement styrkes ved at udnytte teater- og filmmediets og andre kunstarters muligheder og ved at skolerne i de udsatte områder samarbejder med de relevante aktører om blandt andet afholdelse af forestillinger og produktion.

MEDLEM	FOR	IMOD	UNDLØD	FRAVÆRENDE
Jakob Hougaard, A	X			
Hamid El Mousti, A	X			
Jens Nielsen, A				X
Jan Andreasen, A				X
Signe Goldmann, F	X			
Per Bregengaard, Ø	X			
Tina Bostrup, B	X			
Manu Sareen, B	X			
Peter Schlüter, C				X
Heidi Wang, V				
Heidi Wang, V				X
Carl Christian Ebbesen, O		X		
RESULTAT	6	1		4

Ændringsforslaget blev godkendt.

Carl Christian Ebbesen (O) havde følgende protokolbemærkning

Dansk Folkeparti stemte imod idet der henvises til VOC alternativ til integrationsforslaget fra S, som blev vedlagt høringen af integrationspolitikken af 28. marts 2006.

Økonomiudvalgets beslutning i mødet den 30. maj 2006

Økonomiudvalget stemte om Beskæftigelses- og Integrationsudvalgets indstilling.

For stemte 7 medlemmer: A, B, F og Ø

Imod stemte 2 medlemmer: C og O

Ingen medlemmer undlod at stemme.

Udvalget anbefalede således indstillingen overfor Borgerrepræsentationen.

Carl Christian Ebbesen (O) videreførte sin protokolbemærkning fra Beskæftigelses- og Integrationsudvalgets møde. Mogens Lønborg (C) tilsluttede sig protokolbemærkningen.

RESUME

Med henblik på at fremme etniske minoriteters deltagelse i idræts- og foreningslivet har Økonomiforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen udarbejdet forslag til to konkrete initiativer, der sigter mod en styrkelse af integrationen gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet. Nærværende indstilling har været i intern og ekstern høring. Et samlet, kommenteret høringssvar er vedlagt indstillingen.

Konkret er der tale om følgende to tiltag:

- Etablering og gennemførelse af en bred informationskampagne om etniske minoriteters muligheder for deltagelse i det folkeoplysende idræts- og foreningsliv. Udgiften hertil udgør 300.000 kr. i budgetåret 2007,
- Etablering af en 3-årig forsøgsordning med kommunal fødselsdagsgave til alle københavnske børn i de to bydele; Ydre Nørrebro og Bispebjerg, der på deres 10 års-fødselsdag modtager tilbud om tilskud på op til 750 kr. til brug til kontingentbetaling/medlemskab i op til 1 år efter 10 års-fødselsdagen af en af de folkeoplysende foreninger – både af idrætsmæssig og ikke-idrætsmæssig karakter - i Københavns Kommune. I hvert budgetår fra og med 2007 til og med 2009 forventes udgiften hertil at udgøre 550.000 kr. pr. år. Dvs. en samlet forventet udgift på 1.650.000 kr. i alle tre budgetår.

Det foreslås, at forslagene og den hertil nødvendige finansiering på 850.000 kr. i budgetår 2007, op på 550.000 kr. i hhv. budgetår 2008 og 2009, indgår i budgetforhandlingerne for 2007.

SAGSBESKRIVELSE

Baggrund

Som en del af Københavns Kommunes fremtidige integrationsindsats foreslår Økonomiforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen to konkrete tiltag, der kan medvirke til at styrke de etniske minoriteters deltagelse i det etablerede folkeoplysende foreningsliv.

Tiltagene skal styrke mulighederne for samvær mellem personer med anden etnisk herkomst end dansk og etniske danskere med henblik på at udvikle netværk og kulturudveksling.

Deltagelse i foreningslivet er en væsentlig indgang til det danske samfund både i forhold til at møde etniske danskere og til at opleve og deltage i den demokratiske tradition, som det folkeoplysende foreningsliv bygger på. Gennem etniske minoriteters deltagelse heri vurderes, at integrationen fremmes.

Tabel 1 viser antallet af københavnere mellem 0-24 år med ikke vestlig baggrund, fordelt på bydele og køn. Herudover fremgår målgruppen som andel af alle 0-24 årige københavnere.

Tabel 1: Københavnerne 0-24 år med ikke vestlig baggrund, fordelt på bydele og køn

(Note: TABEL ER IKKE MEDTAGET I DETTE BILAG)

Note til tabel 1: "Udenfor inddeling" omfatter personer, der er tilmeldt Københavns Kommunes Folkeregister, som hørende til Københavns bosiddende befolkning uden at have egentlig fast bopæl her, f.eks. søfolk, eller personer, der er fraflyttet en adresse uden at melde flytning til folkeregistret.

Tabellen viser, at ca. 30 pct. af de 0-24 årige bosatte på Ydre Nørrebro, Bispebjerg, Brønshøj-Husum, Indre Nørrebro og Kongens Enghave har en etnisk baggrund fra et tredje verdens land.

Dertil kommer, at bydelene Ydre Nørrebro og Bispebjerg, udover at være de bydele med henholdsvis flest og tredje-flest personer med anden etnisk herkomst end dansk, tillige er de bydele med den laveste grad (45 %) af idrætsdeltagelse blandt bydelens 5. og 9. klasses elever.^{296[1]} I de to bydele dyrker således kun 45 % af de unge i 5. og 9. klasserne idræt eller motion mod eksempelvis 67 % i Vanløse og 66 % i Kongens Enghave, der er de to bydele med højst procentscore.

På denne baggrund antages derfor, at der på Ydre Nørrebro og Bispebjerg er et stort potentiale for en styrket/målrettet indsats over for de unge. Af sammen grund er forslag 2 direkte målrettet disse bydele.

Forslag til fremtidige tiltag

Forslag 1: Gennemførelse af bred informationskampagne om muligheder for deltagelse i det folkeoplysende foreningsliv

Det foreslås, at der i budgetår 2007 gennemføres en bred informationskampagne om mulighederne for deltagelse i det folkeoplysende foreningsliv - berunder både idrætsorganisationer, foreninger og aftensskoler - i Københavns Kommune. Informationskampagnen skal indeholde en række delelementer som samlet set skal medvirke til en bedre information til etniske minoriteter om fritidsmuligheder.

Delelementerne er følgende:

- *Gratis annoncering i lokalaviser, der dækker det område, hvori foreningerne er lokaliseret. Formidlingen skal foregå på hovedsproggrupperne arabisk, urdu, serbokroatisk og somali. Annoncerne skal indeholde informationer om foreningsnavn, virke, formål og kontakt. Tiltaget er gratis for foreningerne; annonceudgifter mm. afholdes af Københavns Kommune, idet de underlægges Københavns Kommunes designmanual*
- *Udarbejdelse af liste over alle folkeoplysende foreninger i Københavns Kommune. Listen lægges på Københavns Kommunes hjemmeside*
- *Gennemførelse af kampagne med kendte personer med anden etnisk herkomst end dansk, der i TV- og radiospots fortæller om den positive betydning af de folkeoplysende fritidsklubber og foreninger.*
- *Foredrag og informationsmøder i etniske foreninger, moskeer samt i boligområder med høj andel af etniske minoriteter med henblik på formidling af muligheder for deltagelse i det folkeoplysende idræts- og foreningsliv.*

- Udarbejdelse af informationsfolder, der henviser til bl.a. hjemmeside og puljeordning til omdeling på bl.a. biblioteker, skoler, institutioner, kulturhuse mm. Folderen udarbejdes på hovedsproggrupperne arabisk, urdu, serbokroatisk og somali.

Informationskampagnen forankres under Økonomiudvalget og gennemføres af Økonomiforvaltningen i samarbejde med Kultur- og Fritidsforvaltningen samt Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen. Indsatsen gennemføres i budgetår 2007.

Det foreslås, at den samlede udgift på 300.000 kr. til tiltaget indgår i budgetforhandlingerne for budgetår 2007.

Forslag 2: Forsøgsordning med tilbud om gratis valgfrit medlemskab af en folkeoplysende forening i Københavns Kommune på op til i alt 750 kr. pr. barn til alle børn med bopæl i en af de to bydele Ydre Nørrebro og Bispebjerg

Det foreslås, at der som en 3-årig forsøgsordning gennemføres et tiltag, hvor alle børn i de to bydele Ydre Nørrebro og Bispebjerg fra og med budget år 2007 og frem til og med budgetår 2009 på deres 10 års-fødselsdag modtager tilbud fra Københavns Kommune om et engangstilskud på op til 750 kr. til betaling af kontingent/medlemskab til en folkeoplysende forening – af både idrætsmæssig og ikke-idrætsmæssig art - i Københavns Kommune i op til 1 år efter deres 10 års-fødselsdag.

Tiltaget etableres som en forsøgsordning frem til og med budgetår 2009 i de to nævnte bydele og evalueres senest maj 2009 af en ekstern evaluator. Efterfølgende vurderes, om ordningen skal overgå til en permanent bydækkende ordning. Som del af opgaven skal der inden Borgerrepræsentationens møde medio juni 2006 udarbejdes forslag til tiltag, der kan sikre forankring af de 10-årige støttemodtageres fremtidige deltagelse i forenings-/idrætslivet. Derved skal sikres, at foreningsdeltagelsen ikke ophører efter kun få uger/måneder, men får et langtidsperspektiv.

Det foreslås, at den samlede udgift for tiltaget på 550.000 kr. i hvert budgetår i perioden 2007-2009 indgår i budgetforhandlingen for 2007.

ØKONOMI

Det foreslås, at den samlede udgift for begge tiltag på 850.000 kr. i budgetår 2007 og 550.000 kr. i budgetår 2008 samt 550.000 kr. i budgetår 2009 indgår i budgetforhandlingerne for budgetår 2007.

Det foreslås endvidere, at udgiften i 2007-2009 i videst mulig omfang søges dækket af statslige puljemidler under Integrationsministeriet - herunder specielt puljer, som er oprettet med henblik på at støtte den frivillige integrationsindsats. (www.inm.dk)

MILJØVURDERING

De foreslåede tiltag vurderes ikke at have miljømæssige konsekvenser.

ANDRE KONSEKVENSER

De foreslåede tiltag vurderes samlet at have en positiv effekt for det lokale foreningsliv økonomiske situation generelt, ligesom det forventes, at tiltagene vil medvirke positivt til den generelle folkesundhed i Københavns Kommune. Således ses tiltagene i god forlængelse af den vedtagne Folkesundhedsplan for Københavns Kommune.

HØRING

Indstillingen har været i intern og ekstern høring sammen med indstillingen om "Styrket integration gennem tiltag vedr. rekruttering, sociale klausuler og præmieordning". Et kommenteret, samlet høringssvar er vedlagt.

BILAG

Høringssvar vedr. forbedret integration gennem nye tiltag vedr. rekruttering, sociale klausuler og præmieordning samt gennem tiltag på idræts- og foreningsområdet

Claus Juhl

/

Morten Binder

Bilag 9: ”Prioritering af midler til genopretning af idrætsanlæg”

Borgerrepræsentationens beslutningsprotokol fra ordinært møde om Prioritering af midler til genopretning af idrætsanlæg 2007-2009, BR 192/07. Ordinært møde torsdag den 10. maj 2007, <http://www2.kk.dk/of/beslut.nsf/f7d3c5720345d144c125685c0043b371/d599db6620fcb5ffc12572e6004882b7?OpenDocument>
Borgerrepræsentationen

BESLUTNINGSPROTOKOL fra Ordinært møde torsdag den 10. maj 2007 Nr. 25BR 192/07.
Prioritering af midler til genopretning af idrætsanlæg 2007-2009

Indstilling om,

1. at Borgerrepræsentationen godkender forslaget til konkret udmøntning af de i budget 2007, 2008 og 2009 afsatte anlægsmidler til genopretning af idrætsanlæg (i alt 242,14 mio. kr.), således som det fremgår af indstillingens bilag 2,
2. at Borgerrepræsentationen giver en anlægsbevilling i 2007 på i alt 94,90 mio. kr. (p/1 2007) til Kultur- og Fritidsudvalget, Københavns Ejendomme konto 0.32.31.3 til genopretning af idrætsanlæg (og etablering af 4 kunstgræsbaner og sportsgulve) i henhold til bilag 2.
3. at Borgerrepræsentationen giver en driftsbevilling på 19,05 mio. kr. til Kultur- og Fritidsudvalget, Fritid og Idræt, konto 0.32.31.1, til brugerbestyrelsernes disponering af indvendigt vedligehold og til reovering af græs- og tennisbaner, fordelt med 6,62 mio. kr. i 2007, 6,19 mio. kr. i 2008 og 6,24 mio. kr. i 2009.
4. at Borgerrepræsentationen giver en driftsbevilling på 1,86 mio. kr. til Kultur- og Fritidsudvalget, Københavns Ejendomme konto 0.32.31.1 til drift af og vedligehold i forbindelse med opstart af havnebadene, fordelt med 0,62 mio. kr. i hvert af årene 2007 til 2009
5. at Borgerrepræsentationen giver en indtægtsbevilling i 2007 på 1 mio. kr. til Københavns Ejendomme konto 0.32.31.3, til dækning af Dansk Boldspil Unions tilskud til etablering af en kunstgræsbane i Valby Idrætspark.
6. at der anvises kassemessig dækning for de samlede anlægs- og driftsudgifter i 2007 på 100 mio. kr. på Kultur- og Fritidsudvalgets budget 2007, Københavns Ejendomme, anlæg, konto 0.32.31.3., samt
7. at uforbrugte midler i anlægssag, Frankrigsgade Svømmehal (BR 218/01), i alt 1,684 mio. kr., overføres til Kultur- og Fritidsudvalget, Københavns Ejendomme konto 0.32.31.3 til genopretning af idrætsanlæg i henhold til bilag 2.

Det bemærkes, at konverteringen af 7,24 mio. kr. i anlægsgudgifter til driftsgudgifter kompenseres ved konvertering af driftsgudgifter til anlægsgudgifter i forbindelse med en kommende indstilling om reovering og vedligeholdelse af folkeskolerne. (Se notat af 22. marts 2007).

Det bemærkes endvidere, at som konsekvens af forslaget øges driftsudgifterne i Kultur- og Fritidsudvalget med 7,24 mill.kr. i 2007, finansieret af de afsatte anlægsmidler til genopretning af idrætsanlæg.

Det forudsættes derfor, at Kultur- og Fritidsudvalget – senere på året fremsætter forslag om renovering og vedligeholdelse af skoler, hvori der indgår en konvertering af driftsudgifter til anlægsgudgifter, som kompenserer for de øgede driftsudgifter i nærværende sag.

(Kultur- og Fritidsudvalget) Indstillingen blev godkendt uden afstemning.

Bilag 10: "Ny idrætsstrategi"

Kultur- og Fritidsudvalget beslutningsprotokol fra ordinært møde om Ny idrætsstrategi, (KFU 162/2007), torsdag den 22. marts 2007.

<http://www2.kk.dk/of/beslut.nsf/fa48654eb99b0bd5c125685c004679ff/c0ce94f71afa088bc12572a7003ed0fc?OpenDocument>

Kultur- og Fritidsudvalget

BESLUTNINGSPROTOKOL fra ordinært møde torsdag den 22. marts 2007

FRAVÆRENDE

8. Ny idrætsstrategi (KFU 162/2007)

INDSTILLING OG BESLUTNING

Borgerrepræsentationen har besluttet, at der skal formuleres en ny strategi for, hvordan idrættens vilkår kan forbedres med henblik på folkesundhed, integration og forebyggelse mod ungdomskriminalitet.

BESLUTNING

Kultur- og Fritidsforvaltningen indstiller,

1. at Kultur- og Fritidsudvalget sender forslag til 'Ny idrætsstrategi' i høring hos DIF København, DGI Storkøbenhavn, DFIF Storkøbenhavn, Idrættens Tænketank, Team Copenhagen, Folkeoplysningsudvalget, Brugerbestyrelserne på de københavnske idrætsanlæg, Integrationsrådet, SSP, Ældrerådene, Handicaporganisationerne, lokaludvalgene og de politiske udvalg

2. at høringsfristen bliver fire uger, hvorefter forslaget med høringssvar forelægges Kultur- og Fritidsudvalget til endelig behandling.

Kultur- og Fritidsudvalgets beslutning i mødet den 22. marts 2007:

Kultur- og Fritidsudvalget besluttede, at betegnelsen "Ny idrætsstrategi" ændres til "Idrætspolitiske initiativer inden for bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet".

Kultur- og Fritidsudvalget besluttede, at høringsfristen fastsættes til 6 uger.

Kultur- og Fritidsudvalget godkendte indstillingen med disse ændringer.

Martin Geertsen og Leslie Arentoft tog forbehold.

PROBLEMSTILLING

I forbindelse med budget 2007 vedtog Borgerrepræsentationen følgende (BR 477/06):

"(...) Idrætten kan bl.a. være med til at forbedre folkesundhed og integration samt forebygge mod især ungdomskriminalitet. Parterne er derfor enige om at formulere en ny strategi for, hvordan idrættens vilkår kan forbedres i København.

Indstillingen om ny strategi for idrættens vilkår forelægges Borgerrepræsentationen for sommeren 2007 med henblik på at kunne indgå i budgetforhandlingerne for 2008."

LØSNING

Forslag til en strategi/handleplan på idrætsområdet, benævnt **Strategi F**, tager udgangspunkt i de københavnske børn og unge, der enten ikke af sig selv finder vej til idrætten, eller som bevidst vælger idrætten fra, fordi den ikke længere passer til dem (frafald). Der er dermed tale om en aktiv strategi, der har til formål at modvirke den sociale ulighed i børn og unges idrætsdeltagelse (bilag 1).

Strategi F består af fire udvalgte indsatsområder. Ansvar for implementeringen af den samlede strategi forankres i Kultur- og Fritidsforvaltningen.

I **Strategi F** skal der arbejdes med udvikling af:

- o Faciliteter og aktiviteter
- o Foreningsudvikling og frivillighed
- o Facilitering af tværfagligt samarbejde på idrætsområdet
- o Ferieaktiviteter

Faciliteter og aktiviteter:

Lokalområdet er fortsat det sted, hvor langt de fleste dyrker idræt. Derfor skal udviklingen af idrætsfaciliteter i nærmiljøet prioriteres højt.

Et af de forhold, der har størst betydning for udviklingen af foreningen som en sammenhængende enhed, er adgangen til et samlingspunkt i form af klubhus eller klublokale. Hvis foreningerne skal kunne modtage og fastholde flere børn og unge – især de marginaliserede grupper –, skal vilkårene for klubbernes sociale liv forbedres.

I mange lokale idrætshaller færdes dagligt børn og unge uden tilknytning til foreningslivet. De benytter idrætshallen som *et værested* frem for *et aktivitetssted*. Ved at give lokale foreninger mulighed for at udvikle aktivitetstilbud som fx Åben hal, Familiedag og Midnatsidræt øges muligheden for at nå de foreningsløse.

Følgende foreslås:

- pulje til etablering af nye klublokaler – 5,0 mio.kr.
- ansættelse af 4 aktivitetsmedarbejdere tilknyttet 8 idrætshaller – 1,5 mio.kr.
- aktivitetsmidler til 8 idrætshaller – 0,8 mio.kr.

Foreningsudvikling og frivillighed: Det frivillige arbejde er hjørnестenen i foreningslivet. Derfor er der behov for dels at værdsætte og synliggøre indsatsen, dels at understøtte og udvikle frivillighedsarbejdet. Derudover skal der gives mulighed for at arbejde med nye og anderledes foreningsstrukturer og aktiviteter.

Følgende foreslås:

- ansættelse af 2 medarbejdere på ½ tid – 0,4 mio.kr.
- midler til foreningernes frivilligpleje – 0,2 mio.kr.
- kursusafholdelse – 0,2 mio.kr.
- pulje – 1,0 mio.kr.

Facilitering af tværfagligt samarbejde på idrætsområdet: Projektkulturen er en central del af idrætslivet i København. Kultur- og Fritidsforvaltningen skal påtage sig rollen som facilitator med ansvar for koordinering og igangsætning af nye projekter og samarbejdsflader – primært i lokalområderne.

Følgende foreslås:

- ansættelse af 2 medarbejdere på ½ tid – 0,4 mio.kr.

Ferieaktiviteter:

Under Folkeoplysningsudvalget afsættes en pulje til foreninger, der ønsker at tilbyde aktiviteter i ferieperioden.

Følgende foreslås:

- oprettelse af pulje – 0,5 mio. kr.

De samlede udgifter til 'Ny idrætsstrategi' er 10 mio.kr årligt.

ØKONOMI Indstillingen har ingen økonomiske konsekvenser.

VIDERE PROCES Forudsat, at Kultur- og Fritidsudvalget tiltræder indstillingen, sendes 'Ny idrætsstrategi' i høring i perioden 24/3 – 21/4 2007. Sagen forventes forelagt med høringssvar for Kultur- og Fritidsudvalget den 3. maj 2007, hvorefter sagen forelægges for Borgerrepræsentationen.

BILAG

Øvrige bilag

1. Ny idrætsstrategi.

Carsten Haurum

/Mads Kamp Hansen

Bilag 11: ”Undersøgelse af foreningernes vilkår for integrationsarbejdet”

Folkeoplysningsudvalgets beslutningsprotokol fra ordinært møde tirsdag den 20. marts 2007, (FOU 29/2007), om *Undersøgelse af foreningernes vilkår for integrationsarbejdet*.

<http://www2.kk.dk/of/beslut.nsf/7b8791e13114066cc1256c64003f6672/d809f1ebf5926cebc12572aa003203a2?OpenDocument>

Folkeoplysningsudvalget

BESLUTNINGSPROTOKOL fra ordinært møde tirsdag den 20. marts 2007

8. Undersøgelse af foreningernes vilkår for integrationsarbejdet (FOU 29/2007)

INDSTILLING OG BESLUTNING

Folkeoplysningsudvalget skal tage stilling til, om der skal afsættes 353.000 kr. fra Udviklingspuljen til en empirisk undersøgelse af foreningernes vilkår for integrationsarbejdet.

Kultur- og Fritidsforvaltningen indstiller,

1. **at** Folkeoplysningsudvalget – under forudsætning af Borgerrepræsentationens godkendelse af retningslinjerne for Udviklingspuljen – godkender, at der fra Udviklingspuljen afsættes 353.000 kr. til en undersøgelse af foreningernes vilkår for integrationsarbejdet

2. **at** Folkeoplysningsudvalget udpeger 1-3 repræsentanter til undersøgelsens følgegruppe

Folkeoplysningsudvalgets beslutning i mødet den 20. marts 2007

De to at-punkter blev slået sammen til én samlet indstilling med tilføjelsen:

Følgegruppen samles og gennemgår kontrakten, inden den underskrives. Der søges medfinansiering hos DIF, DGI og DUF. Såfremt der opnås medfinansiering reduceres bevillingen tilsvarende.

Følgegruppen blev nedsat med: *Bjarne Fey, Kaj Nielsen og Per Vandrup*

Leslie Arentoft ønskede afstemning om undersøgelsens gennemførelse.

14 stemte for – 2 stemte imod.

Udvalget godkendte dermed den samlede indstilling med tilføjelse.

PROBLEMSTILLING

Integration er for alvor kommet på dagsordenen – også på kultur- og fritidsområdet, som er et af indsatsområderne i Københavns Kommunes integrationspolitik. Foreningslivet tillægges i den sammenhæng en stor rolle som platform for integration. Med denne undersøgelse sættes der fokus på de vilkår og forhold, som skal være til stede for at foreningerne kan lykkes med at rekruttere og fastholde etniske minoriteter.

LØSNING

Det foreslås, at der gennemføres en empirisk undersøgelse, der skal afdække nogle af de væsentligste faktorer, som kan være hæmmende eller fremmende for integrationsarbejdet i de københavnske foreninger. Med integration menes i denne sammenhæng foreningerne som ramme for social integration og ikke som ramme for kulturel integration og/eller assimilation.

Formålet med undersøgelsen er

- at få en større viden om, hvad foreningerne kan og ikke kan i en integrationsmæssig sammenhæng.
- at bidrage til bedre integrationsarbejde i foreningerne gennem erfaringsudveksling.
- at fremme bæredygtige løsninger og indsatser på integrationsområdet.

Undersøgelsen, som vil blive gennemført af Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, består af fem faser:

1. Sammenfatning af eksisterende viden på området via litteraturstudie og interviews.
2. Analyse af 12 foreninger via besøg og interviews.
3. En dybdegående analyse af fire foreninger.
4. Erfaringskonference med deltagelse af københavnske foreninger.
5. Analyse, rapportskrivning og udarbejdelse af pixie-udgave målrettet foreningslivet.

Til at følge undersøgelsen nedsætter Københavns Kommune en følgegruppe med repræsentanter for foreningslivet og forvaltningen, som mødes tre gange med forskergruppen (se bilag 1).

Undersøgelsens resultater vil bl.a. blive videreformidlet til foreningslivet via en pixie-udgave af rapporten, en konference og forvaltningens løbende rådgivning og bistand til foreningernes integrationsarbejde. Derudover vil undersøgelsens resultater blive videreformidlet til relevante aktører, forvaltninger og organisationer – herunder til DIF, DGI og DUF, som alle inviteres til at deltage i følgegruppen.

Sagen blev behandlet af udvalget d. 29. januar 2007 (FOU 17/2007), hvor det blev besluttet, at udsætte sagen med henblik på nærmere vurdering af undersøgelsens form. Efterfølgende mødtes repræsentanter for udvalget med forvaltningen for at drøfte undersøgelsen nærmere. Indstillingen og bilag 1 er rettet til i henhold hertil.

En yderligere beskrivelse af undersøgelsen fremgår af bilag 1.

ØKONOMI

Udviklingspuljen har et budget på 5.237.000 kr. i 2007. Der er i 2007 bevilget 1.530.845 kr., hvilket betyder at der er 3.706.155 kr. tilbage i Udviklingspuljen for 2007. Godkender udvalget denne indstilling vil rest på budgettet herefter være 3.353.155 kr.

Budgettet for undersøgelsen ser således ud:

Empirisk undersøgelse og rapportskrivning	270.000 kr.
Erfaringskonference med foreninger	50.000 kr.
Opsætning og tryk af rapport	8.000 kr.
Opsætning og tryk af pixie-udgave	20.000 kr.
Udsendelse	5.000 kr.

I alt **353.000 kr.**

VIDERE PROCES

Undersøgelsen gennemføres i perioden april 2007 – januar 2008. Rapport og pixie-udgave til foreningerne forventes at være færdige i februar 2008.

BILAG

1. Beskrivelse af undersøgelsen.

Mads Kamp Hansen

/Rikke Thielcke

Bilag 12: "Idrætspolitiske udviklingsmål 2007"

Idrætspolitiske udviklingsmål 2007, Fra "Idrættens Topmøde 2007" mellem Kulturminister Brian Mikkelsen og idrættens tre hovedorganisationer, DIF, DGI og DFIF, <http://www.kum.dk/sw51829.asp>

Idrætspolitiske udviklingsmål 2007

1. Ligestilling med henvisning til at 2007 er Det Europæiske År for Lige Muligheder for Alle (Gælder for alle 3 organisationer)

EU har valgt at gøre 2007 til europæisk år for lige muligheder for alle. Det vil derfor være oplagt at have ligestilling som et selvstændigt punkt i 2007.

Ligestillingsministeriet, som varetager administrationen af initiativerne i Danmark, vil meget gerne i dialog med os omkring idrætsorganisationernes muligheder for at bidrage til det europæiske år for lige muligheder for alle.

2. Projekter der lægger sig ind under Indenrigs- og Sundhedsministeriets projekt "Gang i Danmark 2007" (Gælder for alle 3 organisationer)

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har startet projektet Gang i Danmark 2007, og idrættens hovedorganisationer er allerede involveret i aktiviteter, der kan indgå i projekt "Gang i Danmark".

3. Projekter der understøtter tiltrækningen af store idrætsbegivenheder til Danmark (Mindre relevant for DGI og DFIF)

Regeringens handlingsplan for at tiltrække store idrætsbegivenheder forventes færdig primo 2007, hvorfor 2007 bliver det første år i handlingsplanens virke. Idrættens organisationer kan være med til at understøtte handlingsplanen ved at arbejde med et udviklingsmål, der tager udgangspunkt i mulighederne for at tiltrække forskellige former for store idrætsbegivenheder til Danmark.

4. Idræt for unge mellem 13 og 18 år, samt fastholdelse af disse i idrætsforeningerne både som aktive og som frivillige ledere. (Mindre relevant for DFIF)

På baggrund af undersøgelser om unges frafald fra idrætten, har der vist sig et behov for at sætte fokus på de unges deltagelse i idrætsforeningerne, og på hvordan man fastholder de unge i foreningerne.

5. Videreføre sidste års mål for vanskeligt stillede børns adgang til det organiserede idrætsliv. (Mindre relevant for DFIF)

Ministeriets pulje til idræt for vanskeligt stillede børn fortsætter 2 år endnu (2007 og 2008), og derfor kunne man fortsætte dette punkt endnu et år. Hvis dette udviklingsmål fortsættes endnu et par år, kunne man med fordel forsøge at fastsætte nogle delmål i denne kategori.

6. Videreføre sidste års mål for vilkårene for de frivillige (Gælder for alle 3 organisationer)

Der er stadig masser af opgaver omkring vilkårene for de frivillige i idrætsforeningerne, hvorfor dette mål fint kunne videreføres endnu et år.

Bilag 13: ”Idrætspolitiske initiativer inden for bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet”

Idrætspolitiske initiativer inden for bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet, (1. udkast som blev sendt i høring), Kultur og Fritidsudvalget/Fritid og Idræt. Version hentet fra Ældrerådets hjemmeside,
http://www.aeldreraad-kbh.dk/uploads/media/Ny_idraetsstrategi_1_udkast.doc

NOTAT

22. marts 2007

Sagsnr.
1101-324995

”Idrætspolitiske initiativer inden for bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet”

Dokumentnr.
2007-17903

Baggrund

I forbindelse med budget 2007 vedtog Borgerrepræsentationen, at der skal udarbejdes en handleplan for idrætspolitiske initiativer inden for bl.a. folkesundhed, integration og forebyggelse af især ungdomskriminalitet. Handleplanen forelægges inden sommeren 2007 med henblik på at kunne indgå i budgetforhandlingerne for 2008.

***

Formål og målgruppe

Københavns Kommunes idrætspolitik hviler på det kulturpolitiske grundsyn som fastslår, at idrætten har en værdi i sig selv, udtrykt i glæden ved bevægelse, leg og samvær.

Den kulturpolitiske tilgang til idrætten udelukker imidlertid ikke, at der også gøres en ekstra indsats for at udnytte idrættens sidegevinster inden for fx integrations- sundheds- eller socialpolitikken. Det er det udgangspunkt der tages i forligsteksten for budget 2007:

”(...) Idrætten kan bl.a. være med til at forbedre folkesundhed og integration samt forebygge mod især ungdomskriminalitet. Parterne er derfor enige om at formulere en ny strategi for, hvordan idrættens vilkår kan forbedres i København”

At arbejde med forebyggelse er en langsigtet proces. Al erfaring viser, at jo før der sættes ind, jo større er sandsynligheden for, at indsatsen lykkes. Derfor er strategien primært rettet mod *børn og unge*. Der er imidlertid en tydelig sammenhæng mellem børns og forældres idrætsdeltagelse, idet sandsynligheden for at barnet går til idræt er meget større, hvis deres forældre er idrætsaktive. Derfor tager de fremlagte initiativer også sigte på at inddrage de inaktive voksne.

’Strategi F’

Selv om glæden ved at dyrke idræt som udgangspunkt appellerer til børn og unge fra alle sociale lag, er der en markant social skævhed i idrætsdeltagelsen. Både med hensyn til *rekruttering* og *frafald*.

I nærværende forslag til handleplan på idrætsområdet, benævnt **Strategi F**, er udgangspunktet taget i de københavnske børn og unge, der enten ikke af sig selv finder vej til idrætten, eller som bevidst vælger idrætten fra, fordi den ikke længere passer til dem (frafald). Der er dermed tale om en aktiv strategi der har til formål at modvirke den sociale ulighed i børn og unges idrætsdeltagelse.

Strategi F består af fire udvalgte indsatsområder. Ansvar for implementeringen af den samlede strategi forankres i Kultur- og Fritidsforvaltningen.

I **Strategi F** skal der arbejdes med udvikling af:

- Faciliteter og aktiviteter
- Foreningsudvikling og frivillighed
- Facilitering af tværfagligt samarbejde på idrætsområdet
- Ferieaktiviteter

FACILITETER OG AKTIVITETER

Københavns Kommunes idrætspolitik sigter mod, at idrætten er tilgængelig som fritidsaktivitet for byens børn, unge og voksne. Her er udviklingen af tilstrækkelige og gode idrætsfaciliteter det væsentligste styringsinstrument. Med afsæt i dagens idrætsbillede skal de københavnske faciliteter i de kommende år udvikles inden for 3 idrætsrum:

1. *Idrætsfaciliteter som overvejende anvendes af foreninger eller andre organisationsformer* (idrætshaller, boldbaner, specialidræts-faciliteter m.v.)
2. *Faciliteter som primært er til selvorganiseret anvendelse* (havnebassiner, udendørs skøjtebaner, løbestier, grønne arealer til boldspil, (idræts)legepladser osv.)
3. *Byrummets tilgængelighed (anvendelighed) til hverdagsmotion og dagligdagens fysiske aktiviteter* (gode cykelstier og inspirerende stier og grønne områder til vandreture osv.).

▪ **Flere faciliteter i nærmiljøet**

Nærhedsprincippet er altafgørende for god integration.

Problemstilling

Københavns idrætsfaciliteter udnyttes i dag fuldt ud. Voksne må ofte træne i de sene aftentimer, foreninger får tildelt færre timer end ønsket og en del klubber, fx fodbold- kajak- squash- og klatreklubber, har ventelister. Samtidig indikerer udviklingen i københavnernes deltagelse i idræt og motion, at presset på byens idrætsfaciliteter vil fortsætte med at stige.

Handling

Lokalområdet er fortsat det sted, hvor langt de fleste borgere udøver deres idrætsaktivitet. Derfor skal udvikling af idrætsfaciliteter i nærmiljøet prioriteres højt. *Rækkefølgeplanen for udbygning af idrætsfaciliteter* indeholder bl.a. forslag om at etablere lokale idrætshaller på Holmen og i Sundbyøster. Desuden prioriteres udvikling af idrætsfaciliteter i samarbejde med folkeskoleområdet, netop for at vægte faciliteter i nærområdet til gavn for især børn og unge.

Økonomi

Der henvises til bilag 1.

▪ **Flere klubhuse og klublokaler**

Som medlem af en forening fastholdes den unge i egen træning sammen med andre.

Problemstilling

Den frivillige forening er karakteriseret ved, at aktiviteten foregår i en social kontekst, klubmiljøet. En af de faktorer der har størst betydning for udviklingen af idrætsforeningen som

en sammenhængende helhed – det vil sige fællesskab både *før*, *under* og *efter* træningen – er adgangen til et *samlingspunkt* i form af klubhus eller klublokale.

Handling

Mange af de foreninger der i dag benytter de offentlige idrætsfaciliteter, har ikke adgang til klublokaler. Det gælder især de foreninger, der tildeles træningstid på skolerne. Hvis foreningerne skal kunne modtage og fastholde flere børn og unge – i denne sammenhæng de marginaliserede grupper – skal vilkårene for udfoldelse af klubbernes sociale fællesskab forbedres.

Derfor skal der udarbejdes en samlet plan for opgradering af klubfaciliteterne. Det gælder både ved etablering af nye lokaler samt i tilknytning til den igangværende renovering.

Økonomi

Indsatsen indebærer udgifter på **5 mio. kr. årligt** til

- Pulje til etablering af nye klublokaler – 5 mio. kr.

▪ **Aktive idrætsanlæg**

Vi skal skubbe til mange af de unge.

Problemstilling

I de lokale idrætshaller færdes dagligt mange børn og unge uden tilknytning til foreningslivet. De benytter idrætshallen som et *værested* frem for et *aktivitetssted*. En del af disse børn og unge tiltrækkes ikke af – eller har ikke ressourcer til – at gå aktivt ind i foreningslivet.

Handling

Hvis det potentiale, der ligger i, at mange børn og unge tiltrækkes af halmiljøet skal udnyttes, kræver det en aktiv og målrettet indsats. Derfor skal der på udvalgte idrætsanlæg tilknyttes en aktivitetsmedarbejder, der kan formidle kontakten mellem de foreningsløse børn og unge og det lokale foreningsliv. Derudover skal den ansatte have til opgave, i samarbejde med lokale foreninger, at udvikle aktivitetstilbud som fx ”Åben hal” ”Familiedag” og ”Midnatsidræt”. De udadrettede aktivitetstilbud giver desuden mulighed for at inddrage familien som samlet brugergruppe.

For at kunne gennemføre de nævnte aktivitetstilbud reserveres tidspunktet *søndag fra kl. 9 til kl. 13* i otte udvalgte idrætshaller.

Økonomi

Indsatsen indebærer udgifter på **2,3 mio. kr. årligt** fordelt på følgende udgiftsposter:

- Ansættelse af 4 aktivitetsmedarbejdere, der tilknyttes i alt 8 idrætshaller – 1,5 mio. kr. årligt
- Aktivitetsmidler til 8 idrætshaller – 800.000 kr. årligt.

FORENINGSDUDVIKLING OG FRIVILLIGHED

Folkeoplysningslovens rammer udgør det grundlag, som den frivillige forening er bygget op omkring. Derfor genfindes idrætsforeningernes struktur (turneringsdeltagelse, hold-, køns- og aldersinddeling og faste træningstider) i de fleste foreninger. Strukturen er ofte en medvirkende årsag til både manglende

foreningsdeltagelse og frafald. Derfor er spørgsmålet, om der kan skabes foreninger med en mere opblødt og socialt orienteret aktivitetsstruktur, fx med blandede boldspil, aktiviteter på tværs af aldersgrupper, andre aktiviteter (fx lektiehjælp, værested mm.) og fri ikke-tidsfastsat træning – og hvor der er trænerne og lederne til at igangsætte og gennemføre disse typer af aktiviteter.

■ **Flere frivillige ledere**

Lederne skal føle, at de er noget værd.

Problemstilling

Det frivillige arbejde er hjørnesteinen i foreningslivet. Uden de frivilliges indsats – ingen foreninger. I dag oplever mange foreninger, at det er svært at rekruttere tilstrækkelige ledere. Derfor er der behov for dels at værdsætte og synliggøre deres indsats, dels at understøtte og udvikle frivillighedsarbejdet. Især hvis foreningslivet i højere grad skal kunne tiltrække og rumme nye målgrupper, samt tænke i anderledes aktivitetsstrukturer.

Handling

KFF skal aktivt understøtte foreningernes frivilligrekruttering. For eksempel ved indgå aftaler med seminarer, Institut for Idræt m.fl. om ”obligatorisk frivilligt arbejde i foreninger” i tilknytning til studiet. Derudover skal der sættes fokus på de frivilliges indsatser ved årligt at afholde en frivillighedens dag på Rådhuset, samt ved at udfærdige en formaliseret skrivelse af den frivilliges indsats til CV’et. Der afsættes særskilte midler til foreningernes frivilligpleje.

Økonomi

Indsatsen indebærer udgifter på **0,4 mio. kr. årligt** fordelt på følgende udgiftsposter:

- ½ årsværk – 200.000 kr. årligt
- Midler til foreningernes frivilligpleje – 150.000 kr. årligt.
- Frivilligdag på Rådhuset – 50.000 kr. årligt

■ **Kurser og særpuljer**

Hvordan gøres det sjovere at være breddeidrætsbarn. De (børnene) skal føle, at ”du må godt være her”.

Problemstilling

For at sikre at foreningerne bliver mere rummelige - herunder at der tilbydes anderledes former for aktiviteter, som appellerer til en bredere målgruppe, skal de frivillige og foreningerne klædes på til en sådan indsats.

Handling

KFF skal i samarbejde med eksterne partnere, fx Institut for Idræt, seminarier, idrætsorganisationerne, Team Copenhagen m.fl. udvikle uddannelsesstilbud målrettet ledere, trænere og foreninger. Kursusindholdet skal være med til at sikre, at trænerne bliver introduceret til nye aktivitetsformer, får de nødvendige pædagogiske redskaber samt bliver ”klædt på” til at tænke forældreinddragelse. Kurserne skal ligeledes hjælpe foreningerne med at inkorporere anderledes former for aktiviteter og udvikle den gængse foreningsstruktur.

Derudover skal der oprettes en pulje, som skal motivere og hjælpe foreningerne til at inddrage nye målgrupper. Puljen skal støtte udvikling og opstart af nye alternative aktivitetsstilbud,

fællesaktiviteter for børn og forældre, aktiv inddragelse af forældre, rekruttering af nye frivillige, udvikling af fleksible flerstrengede foreninger mv.

Økonomi

Indsatsen indebærer udgifter på **1,4 mio. kr. årligt** fordelt på følgende udgiftsposter:

- ½ årsværk – 200.000 kr. årligt
- Kursusafholdelse – 200.000 kr. årligt
- Pulje – 1 mio. kr. årligt

FACILITERING AF TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE

Projektkulturen er en central del af idrætslivet i København. I en række forvaltninger, boligsociale områder og kvarterløft er der afsat midler til rekruttering af inaktive borgere i alle aldre. Mange af projekterne sigter mod, at de ny-aktive skal sluses ind i det frivillige organiserede foreningsliv. Men uanset projekternes kvalitet er det forbundet med vanskeligheder, når projekterne bevæger sig fra projektfasen til driftsfasen (forankring).

■ **KFF som idrætskoordinator i nærområdet**

Hvis samarbejdet skal lykkes, skal de vælge hinanden.

Problemstilling

En vellykket indsats rettet mod inaktive børn og unge forudsætter et målrettet samarbejde mellem interessenterne på området. Det drejer sig primært om relevante kommunale forvaltninger, Folkesundhed København, sundhedsplejersker, SSP, gadeplansarbejdere, de humanitære organisationer og den frivillige idræt.

Handling

KFF skal påtage sig rollen som facilitator med ansvar for koordinering og initiering af nye samarbejdsprojekter – primært i nærområdet – og med de frivillige foreninger som omdrejningspunkt. De gode foreninger skal bringes sammen.

Økonomi

Indsatsen indebærer udgifter på **0,2 mio. kr. årligt** til ansættelse af en medarbejder på ½ tid.

■ **Samarbejde mellem skole og forening**

Når bare aktiviteten foregår på skolen, så må de etniske piger gerne deltage.

Problemstilling

Når det gælder rekruttering af børn (og unge) til idræt, har skolen mulighed for at spille en central rolle, bl.a. fordi mange børn føler sig trygge i skolemiljøet. Erfaringerne viser imidlertid, at samarbejdsrelationen mellem *skolen* og *den frivillige idræt* ikke altid forløber problemfrit, især på grund af forskellige traditioner, pædagogiske værdisæt og lønnet over for ulønnet arbejde.

Handling

For at udnytte samarbejdspotentialen mellem *skolen* og *den frivillige idræt* skal der ansættes en medarbejder med en opsøgende funktion. Medarbejderen skal virke som bindeled mellem

skolernes idrætskoordinatore og det lokale frivillige foreningsliv. På heldagsskolerne og i de udsatte boligområder skal der gøres en særlig indsats for at ”bringe idrætten ind” på skolen.

Økonomi

Indsatsen indebærer udgifter på **0,2 mio. kr. årligt** til ansættelse af en medarbejder på ½ tid.

FERIEAKTIVITETER

Børn og unge skal have deres sociale behov dækket. Derfor gælder det om at holde dem beskæftiget via andre sociale relationer end ”gadehjørnerne.

Problemstilling

For mange børn og unge er ferieperioderne ”fri tid” i mere end én forstand. I mange idrætsforeninger er træningen aflyst og skolerne holder lukket. Dermed er mange børn overladt til sig selv.

Handling

Under Folkeoplysnings udvalget afsættes en pulje til foreninger, der ønsker at tilbyde aktiviteter i ferieperioderne.

Økonomi

Indsatsen indebærer udgifter på **0,5 mio. kr. årligt**.

*****

ØKONOMI

De samlede udgifter til **Strategi F** er 10 mio.kr årligt:

Faciliteter og aktiviteter

- pulje til etablering af nye klublokaler – 5,0 mio.kr.
- ansættelse af 4 aktivitetsmedarbejdere tilknyttet 8 idrætshaller – 1,5 mio.kr.
- aktivitetsmidler til 8 idrætshaller – 0,8 mio.kr.

Foreningsudvikling og frivillighed

- ansættelse af 2 medarbejdere på ½ tid – 0,4 mio.kr.
- midler til foreningernes frivilligpleje – 0,4 mio.kr.
- pulje – 1,0 mio.kr.

Facilitering af tværfagligt samarbejde

- ansættelse af 2 medarbejdere på ½ tid – 0,4 mio.kr.

Ferieaktiviteter

- oprettelse af pulje – 0,5 mio. kr.

Bilag 1

Rækkefølgeplan for udbygning af idrætsfaciliteter i København (BR 489/05)

Rækkefølgeplanen indeholder 48 forslag som samlet vil koste i alt knap 1,2 mia. kr. at realisere. Forslagene kommer fra enkeltpersoner, grupper af borgere, idrætsforeninger, organisationer, politikere og Kultur- og Fritidsforvaltningen. Projekterne spænder fra idé over skitseforslag til færdigudviklede

projektforslag, der har været behandlet af Kultur- og Fritidsudvalget.

Det betyder, at økonomien for mange af projekternes vedkommende hviler på skøn eller erfaringer fra lignende initiativer. Konsekvensen er, at anlægsøkonomien, herunder også plan- og miljøforhold skal analyseres nærmere før der tages stilling til de enkelte projekter.

Projekterne er vurderet ud fra 5 kriterier: Facilitetsdækning, Mangfoldighed i forhold til brugergrupper og idrætsgrene, Mulighederne for samarbejde og synergi, Økonomisk vurdering af projektet og Andre faktorer. Hvert kriterium er vægtet fra 1 til 3, med 3 som det bedste. Prioriteringen er summen af vægtningen for de enkelte kriterier.

Projekter der tidligere har været forelagt Kultur- og Fritidsudvalget er fremskrevet til prisniveau 2005. Alle projekterne er beskrevet i bilag 2. Nedenfor er projekterne oplistet efter hvor mange point de har fået. Det skal bemærkes, at indenfor de enkelte prioriteter er projekterne ligestillede.

1. prioritet (13 point)

- Skoleidrætshal på Islands Brygge Skole – 37 mio. kr.
- Skoleidrætshal i Ørestad Syd – 45 mio. kr.
- Udbygning af Sundbyøsterhallen – 64 mio. kr.
- Byens grønne puls – 1,2 mio. kr.
- Rulleskøjteanlæg i Ørestad Syd - 8 mio. kr.

2. prioritet (12 point)

- Idrætshal på Holmen – 39 mio. kr.
- Bavnehøj Sports- og Fritidscenter – 169 mio. kr.
- Skoleidrætshal i Sydhavnen – 39 mio. kr. .
- Vandlegeplads i Ørestad – 2 mio. kr.
- Havnebad ved Havneholmen – 10 mio. kr.
- Træningspavillon i byens rum – 0,4 mio. kr. pr. anlæg
- Minikunstgræsbaner – 0,8 mio. kr. pr. bane
- White Water Kanal (rafting) – 60 mio. kr.
- ”Powerhouse” til Friluftsliv – 20 mio. kr.
- Idrætstårn i Sydhavnen – 60 mio. kr.
- Rideskole på Amager – 4 mio. kr.

3. prioritet (11 point)

- Iglohal (lethal) i Ørestad Syd – 6 mio. kr.
- Skoleidrætshal i Ørestad City – 40 mio. kr.
- Helhedsplan for Bellahøjmarken – 33 mio. kr.
- Boldmure i Ørestad – 0,4 mio. kr.
- Overdækning af pladser i Ørestaden – 2 mio. kr.
- Fælledklubberne - 15 mio. kr.
- Termisk havnebad i Sydhavnen – 30 mio. kr.

- Beach-pit (indendørs beachvolley) 8 mio. kr.
- Indendørs street basketball – 2 mio. kr.
- Sofies bad – 7 mio. kr.
- Udendørs Klatrevæg på Nørrebro 0,85 mio. kr.
- Indendørs petanquebaner – 1,5 mio. kr.

4. prioritet (10 point)

- Emdrupparkens Idrætsanlæg – 76 mio. kr.
- Stadshuset i Ørestaden – 31 mio. kr.
- Idrætscenter i Ørestad Nord – 80 mio. kr.
- Nyt stadion i Valby Idrætspark – 35 mio. kr.
- Badestrand i Svanemøllebugten – 35 mio. kr.
- Nye Havnebade – 8 mio. kr.
- Valby Boldklub – 3 mio. kr.
- Sejlklubben Sundet – 5 mio. kr.
- Københavns Roklub – 10 mio. kr.
- Amager Ro- og Kajakklub – 8 mio. kr.
- Boldklubben Fremad Amager – 13,5 mio. kr.
- International Kartingbane – 35 mio. kr.

5. prioritet (9 point)

- Overdækning af Fælledbadet – 30 mio. kr.
- IF Stadion- 65 mio. kr.
- Kunstgræsbaner i Valby Idrætspark – 14 mio. kr.
- Skaterhockeybane på Holmen – 1 mio. kr.

6. prioritet (8 point)

- Boldklubben Hellas – 1,5 mio. kr.
- Boldklubben Hekla – 2 mio. kr.
- Boldklubben B 1908 – 4,5 mio. kr.
- Boldklubben Prespa – 1,5 mio. kr.

(NOTE: Afhandlingen udelader i dette bilag at medtage dokumentets fodnoter.)

6.3 Bilags CD'er:

CD 1: Indeholder samtlige 17 interviewfiler.

CD 2: Interviewtransskriberingerne fra de 13 trænerinterviews.